

**STAN SEKTORA MSP W 2000 ROKU.  
TRENDY ROZWOJOWE  
W LATACH 1994–2000**

*Praca zbiorowa pod redakcją naukową doc. dr. hab. Józefa Chmiela  
Konsultacja naukowa: prof. dr hab. Leszek Zienkowski*

**Warszawa 2003**

Autorzy  
Krzysztof Berger  
Józef Chmiel  
Zofia Pawłowska  
Bogna Urbańska  
Leszek Zienkowski

Redakcja  
Małgorzata Skrzek-Lubasińska

© Copyright by Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2003

Projekt okładki  
Jakub Osiński, Jacek Pacholec

Projekt serii  
Tadeusz Korobkow

ISBN 83-88802-66-6

Wydanie I  
Nakład 500 egzemplarzy

Druk i oprawa:  
Instytut Technologii Eksploatacji  
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10  
tel. centr. 364-42-41, fax 3644765

# Spis treści

PRZEDMOWA .....	5
1. ZAREJESTROWANE I AKTYWNE MSP W 2000 ROKU .....	9
1.1. Uwagi metodologiczne .....	9
1.2. Przedsiębiorstwa zarejestrowane .....	9
1.3. Przedsiębiorstwa aktywne .....	11
1.4. Aktywne MSP według sekcji gospodarki .....	11
1.5. Dynamika zmian liczby przedsiębiorstw aktywnych .....	14
2. PRACUJĄCY W SEKTORZE MSP .....	19
2.1. Liczba i udział pracujących w MSP na koniec 2000 roku .....	19
2.2. Struktura pracujących w sektorze MSP .....	22
2.3. Tempo zmian liczby pracujących w 2000 roku .....	26
2.4. Przeciętna liczba pracujących w 2000 r. Pracujący w szarej strefie gospodarki.....	30
Aneks do rozdziału 2: Sytuacja najmniejszych przedsiębiorstw przemysłowych w latach 1999–2000 .....	35
3. WARTOŚĆ DODANA BRUTTO W PRZEDSIĘBIORSTWACH RÓŻNEJ WIELKOŚCI .....	43
3.1. Uwagi ogólne .....	43
3.2. Struktura PKB w latach 1999–2000 .....	43
3.3. Udział MSP w tworzeniu wartości dodanej brutto .....	47
3.4. Wartość dodana brutto na pracującego w sektorze prywatnym .....	48
4. SYTUACJA FINANSOWA MSP .....	51
4.1. Udziały przychodów MSP w przychodach ogółem .....	51
4.2. Grupy przedsiębiorstw według wielkości oraz rodzaju prowadzonej księgowości.....	54
4.3. Dochody przedsiębiorstw najmniejszych o liczbie pracujących do 9 osób .....	56
4.4. Dochody przedsiębiorstw prowadzących uproszczoną księgowość o zatrudnieniu 10–49 osób .....	59
4.5. Sytuacja finansowa przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe .....	61

5. INWESTYCJE I INNOWACYJNOŚĆ MSP .....	79
5.1. Tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych w MSP .....	79
5.2. Udział nakładów inwestycyjnych MSP w nakładach ogółem .....	83
5.3. Struktura nakładów inwestycyjnych prywatnych przedsiębiorstw według grup środków trwałych .....	86
5.4. Nakłady inwestycyjne na pracującego w prywatnych MSP .....	89
5.5. Zmiana stanu zobowiązań długoterminowych a źródła finansowania inwestycji przedsiębiorstw .....	91
5.6. Innowacje przedsiębiorstw przemysłowych .....	100
6. MSP W UKŁADZIE REGIONALNYM (WOJEWÓDZKIM) .....	115
6.1. Przedsiębiorstwa zarejestrowane .....	115
6.2. Przedsiębiorstwa aktywne – zmiany w przestrzennej lokalizacji MSP	117
6.3. Pracujący w MSP – tempo zmian liczby pracujących .....	120
6.4. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów .....	122
6.5. Nakłady inwestycyjne .....	123
6.6 Działalność innowacyjna przedsiębiorstw przemysłowych .....	124
7. PODSUMOWANIE .....	131
ZAŁĄCZNIK 1 .....	137
ZAŁĄCZNIK 2 .....	205

# Przedmowa

Obecna publikacja przedstawiająca sytuację małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w roku 2000 na tle lat wcześniejszych jest już szóstym opracowaniem Zakładu Badań Statystyczno-Ekonomicznych GUS i PAN na temat wspomnianego sektora gospodarki. Poprzednie prace z tego cyklu pt.: *Wkład małych i średnich przedsiębiorstw w rozwój gospodarki polskiej*, *Stan i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w latach 1994–1996*, *Stan sektora małych i średnich przedsiębiorstw w 1997 roku*, *Stan sektora MSP w 1998 roku*, *trendy rozwojowe w latach 1994–1998* oraz *Stan sektora MSP w 1999 roku*, *tendencje rozwojowe w latach 1994–1999*, finansowane ze środków Programu PHARE Unii Europejskiej, ukazały się odpowiednio w latach: 1997, 1998, 2000 (dwie publikacje) i 2001.

Zakres obecnej publikacji jest podobny do tych z lat 2000 i 2001. W porównaniu z opracowaniem z 2001 r., w niniejszym opracowaniu pominięty został paragraf, w którym dokonane było porównanie wielkości udziałów małych i średnich przedsiębiorstw w poszczególnych sekcjach gospodarki pod względem wytworzonej wartości dodanej brutto, liczby pracujących i wartości przychodów. Udziały te różnią się od siebie dość znacznie. Jednak przyczyny istniejących różnic są w następujących po sobie latach bardzo podobne, dlatego nie ma potrzeby, aby powtarzać te same wyjaśnienia w kolejnych publikacjach. W obecnej publikacji rozpatrzone będzie natomiast dodatkowo inne zagadnienie. Ze względu na istotne zmniejszenie się liczby najmniejszych firm przemysłowych i liczby pracujących tam osób między rokiem 1999 i 2000, sytuacja w tej sekcji poddana będzie bardziej szczegółowej analizie w Aneksie do rozdziału drugiego.

Przeważająca większość danych statystycznych przytaczanych i komentowanych w tej publikacji przygotowana została przez GUS podobnie jak w roku poprzednim, to jest bez uwzględnienia szarej strefy gospodarczej. Jedynie opracowując dane na temat PKB i wartości dodanej wytwarzanej w przedsiębiorstwach różnej wielkości, które są omawiane w rozdziale trzecim, GUS wziął pod uwagę istnienie szarej strefy. Na temat rozmiarów szarej strefy będzie mowa również w rozdziale drugim, przy okazji prezentacji danych na temat przeciętnej liczby pracujących w przedsiębiorstwach różnej wielkości w latach 1995–2000, oszacowanej przez autorów niniejszego opracowania na podstawie informacji opublikowanej przez GUS w kolejnych *Rocznikach statystycznych*.

Pod zbiorową nazwą przedsiębiorstw rozumiemy w niniejszym opracowaniu takie podmioty gospodarcze jak:

- przedsiębiorstwa państwowe,
- spółki handlowe kapitałowe (akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością) z udziałem kapitału odpowiednio: Skarbu Państwa (w tym jednoosobowe), państwowych osób prawnych, samorządu terytorialnego, kapitału krajowego osób fizycznych lub prywatnych osób prawnych, kapitału zagranicznego osób prawnych lub fizycznych,
- spółki handlowe osobowe (partnerskie, jawne, komandytowe, komandytowo-akcyjne),
- spółki cywilne,
- spółdzielnie,
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Badanie obejmuje przedsiębiorstwa prowadzące wszystkie rodzaje działalności poza *Rolnictwem i leśnictwem* oraz *Rybołówstwem i rybactwem* (sekcje A i B według Polskiej Klasyfikacji Działalności – w skrócie PKD). Oczywiście w takich sekcjach jak: *Administracja publiczna, Edukacja* czy *Ochrona zdrowia*, liczba podmiotów mających jedną z wymienionych powyżej form prawnych jest relatywnie niewielka. Przeważają tam jednostki i zakłady budżetowe oraz tzw. państwowe, wojewódzkie, powiatowe lub gminne jednostki organizacyjne<sup>1</sup> pokrywające, z niewielkimi wyjątkami, swoje wydatki dzięki otrzymanym dotacjom.

W obecnym opracowaniu pod nazwą „małe przedsiębiorstwo” rozumiemy podmiot o statusie prawnym określonym w poprzednim akapicie, zatrudniający od 0 do 49 osób na podstawie stosunku pracy, a pod nazwą „średnie przedsiębiorstwo” – zatrudniający od 50 do 249 osób. Firmę, której załoga liczy powyżej 249 osób, nazywać zaś będziemy dużym przedsiębiorstwem. W skład liczby zatrudnionych, na podstawie której określana jest wielkość przedsiębiorstwa, nie wchodzi właściciele i członkowie ich rodzin pracujący w przedsiębiorstwach (współwłaściciele), a jedynie pracownicy najemni. Trzeba tu jednak dodać, że w kilku fragmentach opracowania będziemy używać nazwy „najmniejsze przedsiębiorstwo” na oznaczenie firmy o liczbie pracujących od 0 do 9 osób, ponieważ w badaniach tych podmiotów, dokonywanych metodą reprezentacyjną, GUS dzieli je na grupy właśnie na podstawie liczby pracujących a nie liczby zatrudnionych. W badaniach tych występuje taka kategoria jak przedsiębiorstwa o zerowej liczbie pracujących, co oznacza, że wspomnianych jednostek żadna osoba, nawet właściciel, nie traktuje jako głównego miejsca pracy (właściciel pracuje na pełnym lub części etatu w innym przedsiębiorstwie i stąd, a nie z własnego przedsiębiorstwa, uzyskuje podstawową wielkość środków na swoje utrzymanie).

Niniejsza praca składa się z siedmiu rozdziałów. W rozdziale pierwszym podane zostaną informacje na temat liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON oraz liczby tzw. przedsiębiorstw aktywnych, czyli rzeczywiście funkcjonujących w gospodarce w podziale na małe, średnie i duże oraz według sekcji gospodarki i form prawnych. Drugi rozdział poświęcony będzie zmianom liczby pracujących w MSP według stanu na koniec poszczególnych lat oraz przeciętnej liczby pracujących w kolejnych latach z uwzględnieniem tzw. szarej strefy. Uzupełnieniem rozdziału drugiego będzie Aneks, gdzie podane będą dodatkowe informacje dotyczące sytuacji najmniejszych firm przemysłowych w latach 1999–2000. W trzecim rozdziale będzie mowa o wartości dodanej brutto wytworzonej przez MSP w poszczególnych sekcjach gospodarki oraz o wartości dodanej przypadającej na jednego pracującego w przedsiębiorstwach różnej wielkości. W rozdziale czwartym omówiona będzie struktura przychodów według wielkości przedsiębiorstw i sekcji gospodarki, a także sytuacja finansowa przedsiębiorstw w 2000 r. na tle wyników uzyskiwanych wcześniej. Ze względu na odmienny status prawny przedsiębiorstw, a co za tym idzie różny sposób prowadzenia księgowości i zakres informacji finansowych przesyłanych do GUS, sytuacja finansowa przedstawiona będzie osobno dla trzech wydzielonych grup firm, czyli: przedsiębiorstw osób fizycznych zatrudniających do 9 pracowników oraz zatrudniających powyżej 9 osób przedsiębiorstw prowadzących uproszczoną

---

<sup>1</sup> Niektóre państwowe jednostki organizacyjne, nie dotowane lub dotowane częściowo i posiadające osobowość prawną, zaliczone zostały przez GUS do grupy przedsiębiorstw w trakcie opracowania danych statystycznych do badania sektora MSP.

i pełną księgowość. W rozdziale piątym podane będą informacje na temat wielkości i dynamiki nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w 2000 r. W końcowej części rozdziału piątego przedstawione zostaną podstawowe dane na temat przedsiębiorstw przemysłowych wdrażających innowacje. W szóstym rozdziale omówiona będzie obszernie sytuacja MSP w układzie regionalnym, czyli liczba przedsiębiorstw oraz wielkość i dynamika zatrudnienia, przychodów i nakładów inwestycyjnych według województw w podziale na grupy przedsiębiorstw według wielkości. Wreszcie w ostatnim, siódmym rozdziale przedstawione zostaną końcowe wnioski na temat sytuacji MSP w 2000 r.

Większość analiz, których wyniki przedstawione są w niniejszej publikacji, oparta była na danych przygotowanych specjalnie przez GUS. Wszystkie te informacje zaprezentowane zostały pod koniec opracowania w obszernym Załączniku 1. Z kolei w Załączniku 2 przedstawione zostały własne szacunki dotyczące niektórych kategorii, takich jak np. liczba przedsiębiorstw aktywnych czy wielkość przychodów przedsiębiorstw. Do oszacowania wielkości z Załącznika 2 wykorzystywane były nie tylko informacje przygotowane specjalnie przez GUS na potrzeby analizy sektora MSP (por. Załącznik 1), lecz także informacje prezentowane wcześniej przez GUS w innych publikacjach. Tablice zebrane w Załącznikach 1 i 2 pokazują z reguły bezwzględne wielkości dotyczące poszczególnych kategorii, podane w złotych lub jednostkach naturalnych. Natomiast liczne tablice zamieszczone w tekście prezentują wskaźniki, głównie dynamiki i struktury, obliczone na podstawie danych z Załączników 1 i 2.

Niniejsza publikacja opracowana została pod kierunkiem naukowym doc. dr hab. Józefa Chmiela, który jest również autorem rozdziałów 1–5 oraz 7 tego opracowania. Autorem rozdziału 6, poświęconego problemom rozwoju MSP w układzie regionalnym jest natomiast mgr Krzysztof Berger. Konsultantem naukowym całości opracowania był prof. dr hab. Leszek Zienkowski, za co autorzy składają mu osobne podziękowanie. Natomiast prace związane ze sprawdzeniem poprawności danych oraz przygotowaniem Załączników 1 i 2, zawierających tablice z danymi statystycznymi, nadzorowała dr Zofia Pawłowska.





# 1. Zarejestrowane i aktywne MSP w 2000 roku

## 1.1. Uwagi metodologiczne

Pierwszym etapem analizy sytuacji MSP w 2000 r. będzie porównanie liczby tzw. przedsiębiorstw aktywnych w okresie 1994–2000, a zwłaszcza między końcem roku 1999 a 2000. Przedsiębiorstwa aktywne (czynne) to jednostki prowadzące faktycznie działalność gospodarczą, w odróżnieniu od nieaktywnych, które zarejestrowane są w systemie REGON, lecz zaprzestały lub zawiesiły działalność względnie nie rozpoczęły działalności po zarejestrowaniu i nie zgłosiły tego faktu do GUS. Z tego powodu liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych przekracza znacznie liczbę firm prowadzących działalność, a wnioski opracowane na podstawie analizy syntetycznych zestawień z systemu REGON mogą całkowicie odbiegać od rzeczywistości.

Mówiąc najbardziej ogólnie, oszacowanie liczby przedsiębiorstw aktywnych polega na dodaniu do siebie liczby przedsiębiorstw przysyłających do GUS określone sprawozdania statystyczne, a w przypadku jednostek zwolnionych z tego obowiązku dodanie liczby przedsiębiorstw ustalonej na podstawie badań reprezentacyjnych przeprowadzanych corocznie przez GUS. Tak np. oszacowanie liczby przedsiębiorstw aktywnych dla 1997 i 1998 roku polegało na dodaniu do siebie liczby przedsiębiorstw przysyłających do GUS ankietę SP, sprawozdanie F-02 (spółki poniżej 6 zatrudnionych, oprócz spółek cywilnych) oraz liczby aktywnych zakładów osób fizycznych i spółek cywilnych zatrudniających do 5 osób, ustalonej na podstawie badania reprezentacyjnego za pomocą ankiety SP-3. W 1999 r. GUS objął badaniami reprezentacyjnymi wszystkie przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób bez względu na ich formę prawną. Z tego względu, oszacowanie liczby przedsiębiorstw aktywnych w przypadku lat 1999 i 2000 polegało na dodaniu do siebie liczby firm przysyłających do GUS ankietę SP oraz liczby najmniejszych jednostek, ustalonej na podstawie badania reprezentacyjnego za pomocą ankiety SP-3. Przy szacowaniu liczby przedsiębiorstw aktywnych nie były brane pod uwagę przedsiębiorstwa zaliczane do takich sekcji PKD jak A (*Rolnictwo i leśnictwo*) oraz B (*Rybołówstwo i rybactwo*), ponieważ obie te sekcje nie są w ogóle uwzględniane w badaniach sektora MSP. Natomiast w sekcji J (*Pośrednictwo finansowe*), małe jednostki zaliczone do tej dziedziny gospodarki objęte zostały badaniami reprezentacyjnymi przez GUS po raz pierwszy w 1999 r. Dlatego pełna liczba przedsiębiorstw aktywnych w sekcji J mogła być ustalona również dopiero począwszy od 1999 r.

## 1.2. Przedsiębiorstwa zarejestrowane

Na koniec 2000 r. (por. tablica 1 z Załącznika 1) w rejestrze REGON zarejestrowanych było 3 162 546 podmiotów gospodarczych poza *Rolnictwem i leśnictwem, Rybołówstwem i rybactwem* oraz *Administracją publiczną*, czyli o 5,5% więcej niż rok wcześniej<sup>2</sup>

<sup>2</sup> Dane na temat liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, dotyczące 1999 r., są nieco inne niż podawane w naszej poprzedniej publikacji omawiającej sytuację MSP, z powodu uwzględnienia obecnie sekcji *Pośrednictwo finansowe*.

(na koniec 1999 r. – 2 998 456). Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zwiększyła się w 2000 r. o około 164 tys., a więc mniej niż w 1999 r., kiedy to odpowiedni przyrost wyniósł około 219 tys. Przyczyną tego było zmniejszenie się liczby nowych podmiotów<sup>3</sup> zarejestrowanych w REGON z około 391 tys. w 1999 r. do 356 tys. w 2000 r. oraz zwiększenie się liczby przedsiębiorstw wykreślonych<sup>4</sup> z rejestru REGON odpowiednio z około 177 tys. do prawie 195 tys.

W sektorze publicznym (bez *Administracji publicznej*) zarejestrowanych było na koniec 2000 r. 92 596 podmiotów gospodarczych (por. tablica 1 z Załącznika 2). Oznacza to wzrost w stosunku do końca grudnia 1999 r. o 10,3%. Z ich grona tylko 9 572 podmioty, czyli 10,3% liczby ogółem, miało status przedsiębiorstw, zgodnie z definicją podaną we Wstępie do niniejszego opracowania, tzn. było przedsiębiorstwami państwowymi, komunalnymi<sup>5</sup> lub spółkami handlowymi z przewagą kapitału państwowego względnie samorządów lokalnych. W grupie firm sektora publicznego występowały najliczniej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (3 992 jednostki, udział 41,7%), przedsiębiorstwa państwowe (2 907 – udział 30,4%) oraz spółki akcyjne (2 499 – udział 26,1%). Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw sektora publicznego ogółem wzrosła między końcem 1999 r. i 2000 r. o 7,1%, w tym spółek akcyjnych o 26,6%, a spółek z ograniczoną odpowiedzialnością o 6,5%. Spadła natomiast o 7,1% liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw państwowych.

Liczba zarejestrowanych podmiotów zaliczanych do sektora prywatnego (bez *Administracji publicznej, Gospodarstw domowych zatrudniających pracowników oraz Organizacji międzynarodowych*) wynosiła na koniec 2000 r. 3 069 950, natomiast liczba podmiotów mających status przedsiębiorstw – 2 961 352. Z ogólnej liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw aż – 2 485 890 jednostek, czyli 83,9% ogólnej ich liczby było tzw. zakładami osób fizycznych, a 303 291 (10,2% ogółu) spółkami cywilnymi. Liczba zarejestrowanych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością wyniosła na koniec 2000 r. 145 165 (4,9%), spółdzielni – 16 235 (0,5%), spółek akcyjnych 9 518, spółek jawnych 823 i spółek komandytowych 430. Liczba wszystkich zarejestrowanych podmiotów należących do sektora prywatnego zwiększyła się między końcem lat 1999 i 2000 o 5,3%, natomiast liczba przedsiębiorstw nieco wolniej, bo o 4,8%. W 2000 r. najszybciej, bo o 24,3% wzrosła liczba zarejestrowanych spółek komandytowych, a następnie: spółek akcyjnych (o 10,5%), z ograniczoną odpowiedzialnością (o 8,6%), cywilnych (o 5,3%) oraz zakładów osób fizycznych (o 4,8%). Liczba zarejestrowanych

---

<sup>3</sup> Bardziej szczegółowa informacja na temat nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w 2000 r. podana jest w tablicy 2 z Załącznika 1, natomiast informacja dotycząca podmiotów zlikwidowanych w 2000 r. – w tablicy 3.

<sup>4</sup> Liczba jednostek wg stanu na 31.12.2000 r. pomniejszona o liczbę jednostek nowo powstałych w 2000 r. i powiększona o liczbę jednostek zlikwidowanych w 2000 r. nie musi pokrywać się z liczbą jednostek wg stanu z 31.12.1999 r. W ciągu 2000 roku niektóre podmioty mogły bowiem zmienić rodzaj swojej przeważającej działalności i przenieść się między sekcjami, które nie są rozpatrywane w naszym opracowaniu, a sekcjami pozostałymi. Z kolei inne jednostki mogły zostać na ich wniosek „ożywione”, czyli przywrócone z historycznej bazy systemu REGON (do której trafiły jako zlikwidowane) do bazy jednostek „żyjących”.

<sup>5</sup> Na mocy odpowiedniej ustawy, przedsiębiorstwa komunalne przestały istnieć z dniem 1 lipca 1997 r. jako odrębna forma prawna. Na koniec 2000 r. w systemie REGON zarejestrowane były te nieliczne jednostki, w przypadku których trwały nadal procedury likwidacyjne połączone z przekształceniem ich formy prawnej.

spółek jawnych zwiększyła się stosunkowo niewiele, bo o 3,4%, a liczba spółdzielni spadła o 1,2% w porównaniu z końcem 1999 r.

### 1.3. Przedsiębiorstwa aktywne

Na koniec 2000 r. liczba przedsiębiorstw aktywnych (oprócz *Rolnictwa i leśnictwa, Rybołówstwa i rybactwa oraz Administracji publicznej*) wynosiła 1 766 073 (por. tablica 2 w Załączniku 2). Oznacza to spadek w stosunku do końca grudnia 1999 r. o 53 127 jednostek. Spadek liczby przedsiębiorstw aktywnych, jaki miał miejsce w 2000 r., był pierwszym począwszy od 1994 r. W 1999 r. liczba przedsiębiorstw aktywnych zwiększyła się o ponad 35 tys., a w 1998 r. wzrosła aż o prawie 142,5 tys.

Z wymienionej powyżej ogólnej liczby przedsiębiorstw aktywnych tylko 4 247 zaliczało się do sektora publicznego<sup>6</sup> (z tego: 1 399 przedsiębiorstw małych, 1 964 średnie i 884 duże). Liczba przedsiębiorstw sektora publicznego zmalała w 2000 r. o 260, z tego liczba małych o 8, średnich o 164, a dużych o 88. Liczba średnich i dużych aktywnych przedsiębiorstw zaliczanych do sektora publicznego zmniejszyła się z jednej strony w wyniku prywatyzacji, a z drugiej ze względu na zmniejszenie się liczby zatrudnionych w niektórych firmach poniżej odpowiednio 49 lub 249 osób i przejście do niższej grupy według wielkości.

Liczba aktywnych przedsiębiorstw prywatnych wyniosła na koniec 2000 r. 1 761 826 (z tego 1 747 376 małych, 12 263 średnie i 2 187 dużych). W porównaniu z końcem 1999 r. liczba firm małych zmniejszyła się o 52 867 (w tym zatrudniających do 9 osób o 50 896), liczba średnich wzrosła o 123, a dużych spadła o 25.

Ogólna liczba małych przedsiębiorstw aktywnych była w 2000 r. równa 1 748 775, co stanowiło niemal dokładnie 99% wszystkich działających firm. Liczba przedsiębiorstw średniej wielkości wynosiła 14 227 (nieco powyżej 0,8%), a przedsiębiorstw dużych była równa 3 071 (nieco mniej niż 0,2%).

Ze względu na wzrost w 2000 r. liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON i spadek liczby firm aktywnych, relacja liczby prywatnych przedsiębiorstw aktywnych do zarejestrowanych<sup>7</sup>, wyrażająca stopień aktualności rejestru REGON, zmniejszyła się bardzo poważnie, bo z 64,2% w 1999 r. do 59,5% na koniec roku 2000. Rozbieżności między statystyką firm zarejestrowanych i aktywnych wywodzą się stąd, że znaczna liczba firm, po zakończeniu działalności w 2000 r., nie zgłosiła tego faktu do GUS, a niektóre, po zarejestrowaniu w 2000 r., najprawdopodobniej w ogóle nie podjęły działalności.

### 1.4. Aktywne MSP według sekcji gospodarki

W 2000 r. nie wystąpiły bardziej istotne zmiany strukturalne w sektorze MSP (por. tablica 1 w tekście opracowania). Udziały poszczególnych sekcji gospodarki

<sup>6</sup> Liczba aktywnych przedsiębiorstw sektora publicznego jest najprawdopodobniej większa. Nie znamy jej jednak dokładnie, ponieważ GUS, podając informacje na temat badanych metodą reprezentacyjną firm o liczbie pracujących do 9 osób, nie wyszczególnia ich formy prawnej.

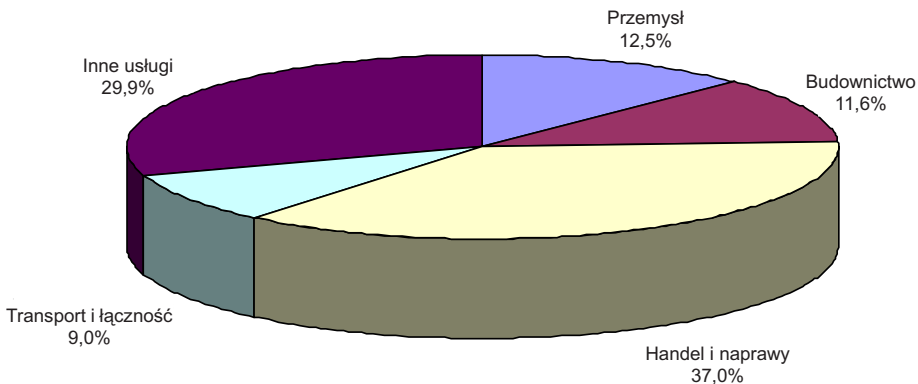
<sup>7</sup> Przy obliczaniu tej relacji nie brano pod uwagę prywatnych podmiotów zarejestrowanych w REGON nie będących przedsiębiorstwami zgodnie z definicją podaną na początku tego rozdziału (np.: organizacji społecznych, zawodowych i wyznaniowych czy fundacji).

Tablica 1. Struktura zbiorów przedsiębiorstw aktywnych wg sekcji gospodarki w latach 1999–2000 (liczba przedsiębiorstw ogółem oraz małych, średnich i dużych w całej gospodarce lub w sektorze własności = 100%)

Wyszczególnienie	ogółem		I. zatrud. 0–49		I. zatrud. 50–249		I. zatrud. 0–249		I. zatrud. pow. 249	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
<b>Ogółem</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
sektor publiczny	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
sektor prywatny	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	0,1	0,1	0,0	0,1	0,7	0,7	0,1	0,1	2,0	1,8
sektor publiczny	2,4	2,1	1,2	1,2	2,0	1,6	1,7	1,4	4,7	4,6
sektor prywatny	0,1	0,1	0,0	0,1	0,5	0,5	0,1	0,1	0,8	0,6
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	13,4	12,4	13,1	12,1	44,0	44,3	13,3	12,3	56,2	55,0
sektor publiczny	29,2	28,0	19,8	20,5	29,0	28,4	25,3	25,3	43,5	39,1
sektor prywatny	13,3	12,4	13,1	12,1	46,7	46,9	13,3	12,3	61,7	61,6
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	0,1	0,1	0,1	0,1	2,8	2,9	0,1	0,1	5,2	5,2
sektor publiczny	14,4	16,0	11,9	13,4	15,2	17,2	13,9	15,6	16,0	17,2
sektor prywatny	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	0,6	0,1	0,1	0,4	0,3
<b>F – Budownictwo</b>	11,8	11,6	11,8	11,6	14,2	13,6	11,8	11,6	9,4	8,5
sektor publiczny	9,1	8,4	7,5	8,0	13,0	11,4	10,8	10,0	2,7	2,4
sektor prywatny	11,8	11,6	11,8	11,6	14,4	13,9	11,8	11,6	12,3	11,0
<b>G – Handel i naprawy</b>	37,2	36,9	37,4	37,2	20,1	19,8	37,2	37,0	9,4	9,9
sektor publiczny	7,1	6,9	12,4	11,9	5,6	4,9	8,3	7,8	2,9	3,3
sektor prywatny	37,3	37,0	37,4	37,2	22,7	22,2	37,3	37,0	12,4	12,6

cd. tabl. 1

Wyszczególnienie	ogółem		l. zatrud. 0–49		l. zatrud. 50–249		l. zatrud. 0–249		l. zatrud. powyżej 249	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
<b>H – Hotele i restauracje</b>	3,2	3,3	3,2	3,3	1,1	1,2	3,2	3,3	0,9	1,0
sektor publiczny	1,8	1,9	3,2	3,3	1,6	1,4	2,2	2,2	0,5	0,8
sektor prywatny	3,2	3,3	3,2	3,3	1,0	1,2	3,2	3,3	1,1	1,1
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	9,3	9,0	9,4	9,0	3,9	3,9	9,3	9,0	6,6	6,8
sektor publiczny	10,7	10,9	8,2	7,1	9,8	10,8	9,2	9,2	16,2	17,0
sektor prywatny	9,3	9,0	9,4	9,0	2,9	2,8	9,3	9,0	2,4	2,7
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	3,2	3,0	3,2	3,0	0,4	0,4	3,2	3,0	0,3	0,5
sektor publiczny	0,5	0,5	1,2	1,2	0,2	0,2	0,6	0,6	0,1	0,3
sektor prywatny	3,2	3,0	3,2	3,0	0,4	0,4	3,2	3,0	0,3	0,5
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	11,7	13,4	11,8	13,4	9,7	10,2	11,8	13,4	7,8	9,3
sektor publiczny	15,5	16,3	21,8	20,4	14,4	15,5	17,3	17,5	9,1	11,4
sektor prywatny	11,7	13,3	11,8	13,3	8,8	9,4	11,7	13,4	7,3	8,4
<b>M – Edukacja</b>	1,3	1,4	1,3	1,4	0,2	0,2	1,3	1,4	0,0	0,0
sektor publiczny	0,9	0,7	2,6	1,8	0,2	0,3	1,2	0,9	0,0	0,0
sektor prywatny	1,3	1,4	1,3	1,4	0,2	0,2	1,3	1,4	0,0	0,0
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	4,6	4,8	4,6	4,8	0,5	0,7	4,6	4,8	0,7	0,7
sektor publiczny	1,1	1,4	1,0	1,4	0,8	1,0	0,9	1,2	2,0	2,3
sektor prywatny	4,6	4,8	4,6	4,9	0,4	0,6	4,6	4,8	0,1	0,1
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	4,1	4,0	4,1	4,0	2,4	2,1	4,1	4,0	1,5	1,3
sektor publiczny	7,3	6,9	9,2	9,8	8,2	7,3	8,6	8,3	2,3	1,6
sektor prywatny	4,1	4,0	4,1	4,0	1,4	1,3	4,1	4,0	1,2	1,1



**Wykres 1. MSP w podstawowych sekcjach gospodarki poza rolnictwem w 2000 roku (w %)**

w ogólnej liczbie MSP kształtowały się na zbliżonym poziomie<sup>8</sup> jak w 1999 r. Najbardziej istotne zmiany to wzrost udziału małych i średnich firm należących do sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*<sup>9</sup> z 11,8% w 1999 r. do 13,4% w 2000 r. oraz spadek udziału przedsiębiorstw przemysłowych odpowiednio z 13,5% do 12,5%. Udział najbardziej licznej sekcji *Handel i naprawy* zmniejszył się z 37,2% do 37%, *Budownictwa* z 11,8% do 11,6% a *Transportu, gospodarki magazynowej i łączności* z 9,3% do 9%. Oprócz *Obsługi nieruchomości i firm; nauki*, zwiększył się również nieznacznie udział innych sekcji usługowych jak: *Hotele i restauracje* (z 3,2% do 3,3% w 2000 r.), *Edukacja* (z 1,3% do 1,4%) oraz *Ochrona zdrowia* (z 4,6% do 4,8%), zmniejszył się natomiast udział *Pośrednictwa finansowego* (z 3,2% do 3%) oraz *Pozostałej działalności usługowej* (z 4,1% do 4%).

## 1.5. Dynamika zmian liczby przedsiębiorstw aktywnych

Liczba aktywnych przedsiębiorstw ogółem oraz liczba aktywnych MSP zmniejszyły się w 2000 r. o 2,9% (por. tablica 2 w tekście opracowania). Rok 2000 jest więc pierwszym rokiem spadku liczby aktywnych MSP począwszy od roku 1994. Najszybszy rozwój sektora MSP obserwowany był w latach 1996–1997, kiedy to liczba

<sup>8</sup> Podawane tu wielkości udziałów poszczególnych sekcji w ogólnej liczbie MSP dotyczące 1999 r. są nieco inne niż przedstawione w naszej ubiegłorocznej publikacji na temat MSP ze względu na włączenie do sektora MSP sekcji *Pośrednictwo finansowe*, w przypadku którego najmniejsze firmy o liczbie pracujących do 9 osób badane są metodą reprezentacyjną przez GUS dopiero począwszy od 1999 r. Opracowując publikację na temat sytuacji MSP w 1999 r. brak więc było, dla *Pośrednictwa finansowego*, materiału do porównań z rokiem poprzednim.

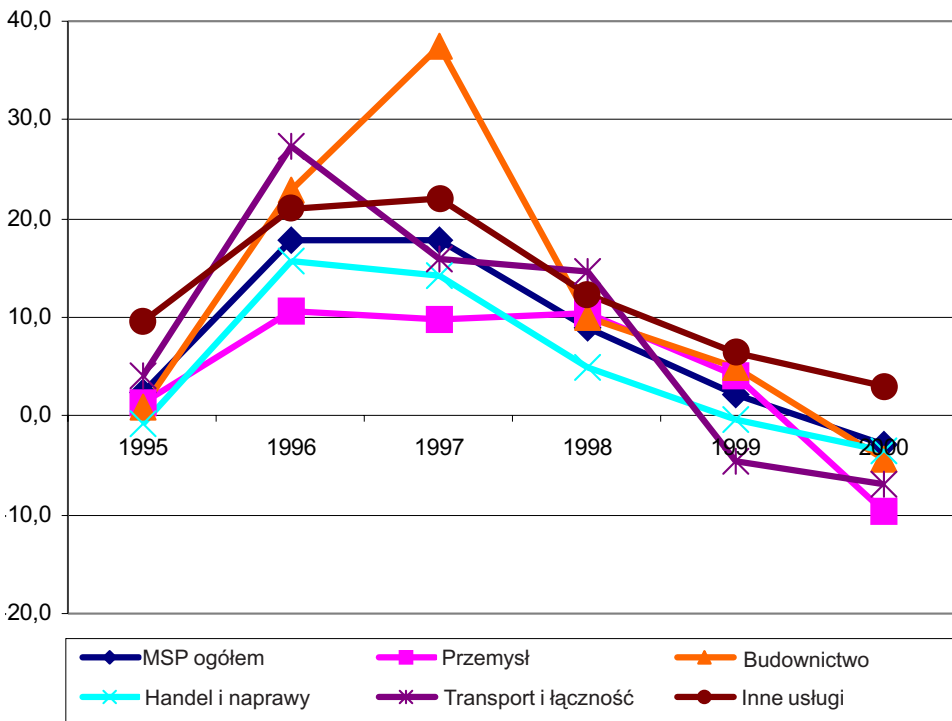
<sup>9</sup> Działalność naukowa uwzględniana była w wielkościach dotyczących tej sekcji również w latach poprzednich, nie była tylko po prostu wymieniana w nazwie. Generalnie, zmiana nazw niektórych sekcji w porównaniu z używanymi w latach poprzednich nie jest związana ze zmianą ich zakresu, oprócz tzw. obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych, które były zaliczane wcześniej do sekcji *Pośrednictwo finansowe*, a obecnie przeszły do sekcji obejmującej podmioty administracji państwowej i związane z obroną narodową.

Tablica 2. Dynamika zmian liczby przedsiębiorstw aktywnych w latach 1997–2000 (rok poprzedni = 100%)

Wyszczególnienie	ogółem				i. zatr. 0–49**				i. zatr. 50–249***				i. zatr. pow. 249****			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
<b>Ogółem*</b>	118,2	109,0	102,0	97,1	118,3	109,1	102,0	97,1	108,1	104,3	104,4	99,7	102,3	101,1	91,9	96,5
sektor publiczny	90,9	99,7	77,6	94,2	100,0	104,5	63,4	99,4	95,3	96,7	91,9	92,3	73,9	97,2	76,0	90,9
sektor prywatny	118,3	109,0	102,1	97,1	118,4	109,1	102,1	97,1	111,4	106,0	106,9	101,0	134,6	103,6	101,2	98,9
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	127,7	102,5	108,4	120,2	134,1	102,4	108,3	125,8	109,3	111,0	113,0	93,3	92,9	93,8	103,3	85,7
sektor publiczny	90,2	98,2	97,2	84,0	86,4	121,1	73,9	100,0	102,6	97,5	110,3	72,1	83,9	90,4	97,9	89,1
sektor prywatny	135,2	103,1	109,8	124,2	135,9	101,9	109,2	126,3	116,7	123,8	115,1	108,2	162,5	107,7	121,4	76,5
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	109,4	110,4	103,9	90,1	109,5	110,7	103,9	89,8	110,2	104,3	105,8	100,5	99,2	95,8	94,4	94,4
sektor publiczny	76,8	88,9	80,9	90,6	92,6	99,4	56,5	103,6	88,6	87,6	99,2	90,9	59,9	82,1	82,0	81,6
sektor prywatny	109,8	110,6	104,1	90,1	109,6	110,8	104,0	89,8	114,2	106,7	106,5	101,5	142,8	102,1	99,1	98,3
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	132,8	109,2	108,3	107,7	153,6	110,7	111,2	110,7	106,8	108,4	105,0	103,0	101,2	102,4	96,5	97,0
sektor publiczny	106,6	109,9	98,6	104,8	116,9	121,1	93,9	111,9	104,8	108,7	102,2	104,6	101,3	101,3	96,9	97,4
sektor prywatny	158,1	108,8	114,6	109,4	162,7	108,8	114,6	110,5	118,0	106,8	119,0	96,0	100,0	128,6	88,9	87,5
<b>F – Budownictwo</b>	137,5	110,1	104,9	95,7	138,0	110,2	104,9	95,7	104,5	101,5	105,9	95,3	104,4	95,8	92,8	87,6
sektor publiczny	84,0	92,6	68,1	87,0	92,6	95,4	42,6	105,7	90,3	91,0	87,4	80,5	37,7	87,5	74,3	80,8
sektor prywatny	137,8	110,1	105,0	95,7	138,1	110,2	105,0	95,7	108,5	103,9	109,5	97,7	137,2	96,9	95,1	88,2
<b>G – Handel i naprawy</b>	114,2	104,9	99,6	96,5	114,3	104,9	99,5	96,5	105,6	102,4	104,8	97,8	101,1	104,1	109,0	100,7
sektor publiczny	88,6	90,1	66,7	90,7	91,9	93,7	56,6	94,9	88,4	84,5	83,2	81,5	67,3	83,8	90,3	103,6
sektor prywatny	114,3	104,9	99,6	96,5	114,3	104,9	99,6	96,5	107,1	103,7	106,0	98,6	110,1	107,4	111,4	100,4
<b>H – Hotele i restauracje</b>	128,4	102,3	114,3	98,6	128,5	102,3	114,3	98,6	118,2	113,8	102,6	107,6	110,0	122,7	107,4	110,3
sektor publiczny	115,8	114,8	82,2	96,4	126,1	110,3	71,4	102,2	104,3	125,0	106,5	81,8	85,7	116,7	71,4	140,0
sektor prywatny	128,5	102,3	114,3	98,6	128,5	102,3	114,3	98,6	121,8	111,3	101,6	114,4	123,1	125,0	120,0	104,2







Wykres 2. Dynamika zmian liczby aktywnych MSP według sekcji gospodarki w latach 1995–2000 (w %)

aktywnych MSP zwiększała się w tempie około 18% rocznie. W 1998 r. wspomniane tempo wzrostu spadło o połowę do 9%, by w 1999 r. osiągnąć już relatywnie niską wielkość<sup>10</sup> 2%.

Liczba małych aktywnych przedsiębiorstw zmniejszyła się w 2000 r. także o 2,9%. Spadki liczby małych firm odnotowano we wszystkich podstawowych dziedzinach gospodarki, największy w *Przetwórstwie przemysłowym*<sup>11</sup> aż o 10,2%, a następnie

<sup>10</sup> Tempo wzrostu liczby aktywnych MSP było w 1999 r. najprawdopodobniej niższe niż 2%. Począwszy od 1999 r. GUS zaczął badać metodą reprezentacyjną przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób bez względu na ich formę prawną, natomiast przedtem badał tą metodą tylko zakłady osób fizycznych i spółki cywilne zatrudniające do 5 osób. Do 1998 r. włącznie firmy zatrudniające 6–9 osób zobowiązane były do przysyłania sprawozdań finansowych do GUS. Jednak część z nich uchylała się od tego obowiązku. Dlatego ustalana na podstawie przysyłanych sprawozdań liczba firm w klasie 6–9 zatrudnianych osób okazała się daleko niższa niż oszacowana rok później na podstawie badania reprezentacyjnego. Inaczej mówiąc, liczba aktywnych firm oszacowana przez nas na koniec 1998 r. była prawdopodobnie zaniżona. Przyjąwszy skrajne założenia dotyczące liczby firm, które nie przysłały sprawozdań do GUS w 1998 r., liczba firm na koniec 1998 r. i na koniec 1999 r. okazałaby się niemal jednakowa, a więc w 1999 r. wzrost liczby aktywnych przedsiębiorstw faktycznie nie wystąpił.

<sup>11</sup> Sekcja ta w naszych poprzednich opracowaniach na temat MSP występowała, zgodnie z obowiązującym wtedy nazewnictwem, jako *Działalność produkcyjna*. Sytuacja małych firm zaliczanych do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* będzie omówiona dokładniej w Aneksie do rozdziału 2.

w sekcjach: *Transport, gospodarka magazynowa i łączność* (o 6,8%), *Budownictwo* (o 4,3%) oraz *Handel i naprawy* (o 3,5%). We wszystkich tych sekcjach obserwowany był w latach 1996–1999 systematyczny wzrost liczby małych jednostek, z wyjątkiem *Transportu* oraz *Handlu i napraw* w 1999 r. (spadek odpowiednio o 4,5% i 0,5%). Na drugim biegunie znalazły się sekcje: *Górnictwo i kopalnictwo, Obsługa nieruchomości i firm; nauka* oraz *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę*, gdzie liczba małych przedsiębiorstw zwiększyła się w relatywnie bardzo wysokim tempie. W przypadku *Górnictwa i kopalnictwa* był to wzrost aż o 25,8%, a w dwóch pozostałych sekcjach – odpowiednio o 10,8% oraz 10,7%. Zróżnicowana sytuacja wystąpiła natomiast w pięciu pozostałych, nie wymienionych wcześniej, typowo usługowych sekcjach gospodarki. Liczba małych firm spadła w trzech sekcjach: *Pośrednictwie finansowym* (o 9,9%), *Pozostałej działalności usługowej* (o 5%) oraz w sekcji *Hotele i restauracje* (o 1,4%), natomiast wzrosła w *Ochronie zdrowia* (o 2,4%) i w *Edukacji* (o 1,7%).

Liczba przedsiębiorstw średniej wielkości zmniejszyła się w 2000 r. o 0,3%, przy czym spadek dotyczył tylko sektora publicznego, gdzie ubyło 7,7% jednostek w porównaniu z rokiem poprzednim. Natomiast w sektorze prywatnym liczba przedsiębiorstw wzrosła o 1%. Najszybciej zwiększyła się liczba średnich przedsiębiorstw w czterech sekcjach typowo usługowych: *Ochronie zdrowia* (o 39,1%), *Edukacji* (o 25,9%), sekcji *Hotele i restauracje* (o 7,6%) oraz *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* (o 5,4%). W dwóch pozostałych sekcjach usługowych: *Pośrednictwie finansowym* oraz *Pozostałej działalności usługowej* liczba przedsiębiorstw średniej wielkości poważnie spadła (odpowiednio o 7,1% i 11,1%), z tym że w *Pośrednictwie finansowym* dokonało się to m.in. w wyniku fuzji kilku banków i utworzeniu w ich miejsce dużych przedsiębiorstw. Zróżnicowana była również sytuacja tradycyjnych sekcji gospodarki. W *Wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz i wodę, Przetwórstwie przemysłowym* oraz *Transporcie, gospodarce magazynowej i łączności* liczba średnich firm wzrosła aczkolwiek – z pominięciem wymienionej w pierwszej kolejności – nieznacznie (odpowiednio o 3%, 0,5% i 0,4%), natomiast w *Górnictwie i kopalnictwie, Budownictwie* oraz w *Handlu i naprawach* spadła (o 6,7%, 4,7% i 2,2%).

## 2. Pracujący w sektorze MSP

### 2.1. Liczba i udział pracujących w MSP na koniec 2000 roku

Według stanu na 31 grudnia 2000 r., w gospodarce (oprócz *Rolnictwa i leśnictwa* oraz *Rybolówstwa i rybactwa*) pracowało nieco ponad 10 782 tys. osób<sup>12</sup> (por. tablica 4 w Załączniku 1), w tym około 7 162 tys. (66,4%) – w podmiotach zatrudniających do 249 osób. Część tych podmiotów to tzw. jednostki budżetowe względnie państwowe, wojewódzkie, powiatowe lub gminne jednostki organizacyjne, zgrupowane najliczniej w trzech sekcjach gospodarki: *Administracji publicznej*, *Edukacji* oraz *Ochronie zdrowia*, czyli w tzw. sektorze z przewagą usług nierynkowych. We wspomnianych trzech sekcjach pracowało w 2000 r. prawie 2 309 tys. osób, co stanowiło 21,4% wszystkich pracujących w gospodarce, lecz w tym tylko około 153 tys. w przedsiębiorstwach prywatnych i 146 tys. w prywatnych MSP. Pracujący w prywatnych firmach sektora z przewagą usług nierynkowych stanowili jedynie 2,2% ogółu pracowników przedsiębiorstw prywatnych w gospodarce i 2,7% pracujących w prywatnych MSP.

W sektorze rynkowym, czyli w dziesięciu sekcjach gospodarki poza *Rolnictwem i leśnictwem*, *Rybolówstwem i rybactwem*, *Administracją publiczną*, *Edukacją i Ochroną zdrowia*, pracowało na koniec 2000 r. około 8 473 tys. osób, z tego około 3 983 tys. (47%) w przedsiębiorstwach małych, około 1 682 tys. (19,9%) w przedsiębiorstwach średniej wielkości i około 2 808 tys. (33,1%) w firmach dużych. W porównaniu z końcem 1999 r. liczba pracujących w sektorze rynkowym zmniejszyła się więc o około 346 tys. osób, z tego w dużych przedsiębiorstwach aż o ponad 219 tys., w małych o około 120 tys., a w średnich tylko o 7 tys. osób. Rok 2000 był już trzecim z kolei rokiem spadku liczby pracujących w sektorze rynkowym. Między końcem lat 1998 i 1999 wspomniana liczba zmniejszyła się o nieco ponad 191 tys., z tym że w małych firmach zmalała o 65 tys., a w średnich wzrosła o 62 tys. osób.

W przedsiębiorstwach prywatnych znalazło w 2000 r. zatrudnienie 79% pracowników sektora rynkowego (w 1999 r. 77%), a 61,3% (w 1999 r. 59,8%) ogólnej liczby pracowników sektora rynkowego pracowało w prywatnych MSP.

Spośród dziesięciu sekcji gospodarki wchodzących w skład sektora rynkowego, udział pracujących w MSP w ogólnej liczbie pracujących na koniec roku (por. tablica 3 poniżej w tekście) zwiększył się w sześciu dziedzinach; najbardziej w *Pozostalej działalności usługowej* (z 80,7% w 1999 r. do 83,4% w 2000 r.), a następnie w: *Przetwórstwie przemysłowym* (odpowiednio 57,4% oraz 59,4%), *Wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz i wodę* (26,6% i 28,1%), *Budownictwie* (81,9% i 82,7%), *Górnictwie i kopalnictwie* (7,1% i 7,8%) oraz bardzo nieznacznie w *Transportie, gospodarce magazynowej i łączności* (38,5% oraz 38,6%). Trzeba tu jednak dodać, że wzrost udziału pracujących w MSP w trzech sekcjach przemysłowych był raczej efektem racjonalizacji zatrudnienia dokonującej się w dużych firmach niż rze-

---

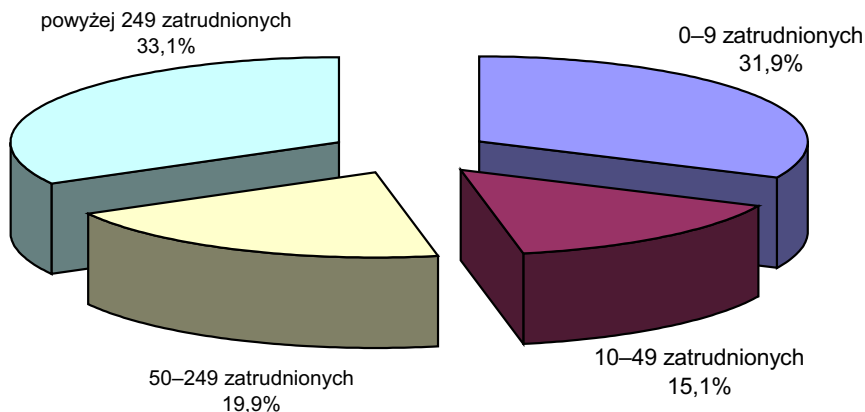
<sup>12</sup> Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę, przynoszącą im zarobek lub dochód, bez względu na miejsce i czas trwania pracy. Do pracujących zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek oraz osoby wykonujące pracę nakładczą.

Tablica 3. Udziały pracujących w podmiotach różnej wielkości w ogólnej liczbie pracujących wg sekcji gospodarki w latach 1999–2000 (liczba pracujących w sekcji ogółem = 100%)

Wyszczególnienie	1999					2000				
	ogółem	l. zatr. do 9	l. zatr. 10–49	l. zatr. 50–249	l. zatr. >249	ogółem	l. zatr. do 9	l. zatr. 10–49	l. zatr. 50–249	l. zatr. >249
<b>Ogółem</b>	<b>100,0</b>	25,9	15,4	22,9	35,8	<b>100,0</b>	26,3	15,9	23,3	34,5
sektor publiczny	<b>37,9</b>	0,5	4,4	10,8	22,2	<b>36,5</b>	0,6	4,9	10,6	20,4
sektor prywatny	<b>62,1</b>	25,4	11,0	12,1	13,6	<b>63,5</b>	25,7	11,0	12,7	14,1
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>100,0</b>	0,8	1,4	4,9	92,9	<b>100,0</b>	1,1	1,4	5,3	92,2
sektor publiczny	<b>91,8</b>	0,0	0,2	2,0	89,6	<b>83,6</b>	0,0	0,2	1,8	81,6
sektor prywatny	<b>8,2</b>	0,8	1,2	2,9	3,3	<b>16,4</b>	1,1	1,2	3,5	10,6
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>100,0</b>	16,3	15,9	25,2	42,6	<b>100,0</b>	16,1	16,4	26,9	40,6
sektor publiczny	<b>16,2</b>	0,1	0,3	3,0	12,8	<b>14,0</b>	0,1	0,3	2,9	10,7
sektor prywatny	<b>83,8</b>	16,2	15,6	22,2	29,8	<b>86,0</b>	16,0	16,1	24,0	29,9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>100,0</b>	0,8	5,4	20,4	73,4	<b>100,0</b>	1,2	5,7	21,2	71,9
sektor publiczny	<b>93,7</b>	0,3	4,5	16,9	72,0	<b>93,4</b>	0,3	4,7	17,7	70,7
sektor prywatny	<b>6,3</b>	0,5	0,9	3,5	1,4	<b>6,6</b>	0,9	1,0	3,5	1,2
<b>F – Budownictwo</b>	<b>100,0</b>	36,0	20,0	25,9	18,1	<b>100,0</b>	35,7	20,3	26,7	17,3
sektor publiczny	<b>7,7</b>	0,1	0,8	4,3	2,5	<b>6,6</b>	0,0	0,8	3,6	2,2
sektor prywatny	<b>92,3</b>	35,9	19,2	21,6	15,6	<b>93,4</b>	35,7	19,5	23,1	15,1
<b>G – Handel i naprawy</b>	<b>100,0</b>	59,0	17,1	13,7	10,2	<b>100,0</b>	59,0	16,6	13,5	10,9
sektor publiczny	<b>2,0</b>	0,0	0,3	0,7	1,0	<b>1,8</b>	0,0	0,2	0,6	1,0
sektor prywatny	<b>98,0</b>	59,0	16,8	13,0	9,2	<b>98,2</b>	59,0	16,4	12,9	9,9
<b>H – Hotele i restauracje</b>	<b>100,0</b>	53,7	23,6	8,7	14,0	<b>100,0</b>	55,2	21,8	8,4	14,6
sektor publiczny	<b>11,3</b>	1,1	6,4	2,4	1,4	<b>9,5</b>	0,8	5,3	1,9	1,5
sektor prywatny	<b>88,7</b>	52,6	17,2	6,3	12,6	<b>90,5</b>	54,4	16,5	6,5	13,1

cd. tabl. 3

Wyszczególnienie	1999					2000				
	ogółem	l. zatrudn. do 9	l. zatrudn. 10–49	l. zatrudn. 50–249	l. zatrudn. >249	ogółem	l. zatrudn. do 9	l. zatrudn. 10–49	l. zatrudn. 50–249	l. zatrudn. >249
<b>Ogółem</b>	<b>100,0</b>	25,9	15,4	22,9	35,8	<b>100,0</b>	26,3	15,9	23,3	34,5
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	<b>100,0</b>	23,9	5,8	8,8	61,5	<b>100,0</b>	23,4	5,9	9,3	61,4
sektor publiczny	<b>62,9</b>	0,1	0,9	4,3	57,6	<b>62,3</b>	0,1	0,8	4,5	56,9
sektor prywatny	<b>37,1</b>	23,8	4,9	4,5	3,9	<b>37,7</b>	23,3	5,1	4,8	4,5
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	<b>100,0</b>	21,6	5,6	8,4	64,4	<b>100,0</b>	13,5	7,0	10,3	69,2
sektor publiczny	<b>36,1</b>	0,0	0,3	2,1	33,7	<b>30,6</b>	0,0	0,3	0,9	29,4
sektor prywatny	<b>63,9</b>	21,6	5,3	6,3	30,7	<b>69,4</b>	13,5	6,7	9,4	39,8
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	<b>100,0</b>	34,9	16,3	24,7	24,1	<b>100,0</b>	35,9	15,1	23,7	25,3
sektor publiczny	<b>21,1</b>	0,9	3,0	8,6	8,6	<b>18,9</b>	1,1	2,8	7,6	7,4
sektor prywatny	<b>78,9</b>	34,0	13,3	16,1	15,5	<b>81,1</b>	34,8	12,3	16,1	17,9
<b>L – Administracja publiczna</b>	<b>100,0</b>	1,3	19,8	46,6	32,3	<b>100,0</b>	1,4	19,0	43,1	36,5
sektor publiczny	<b>99,6</b>	1,2	19,6	46,5	32,3	<b>99,6</b>	1,3	18,8	43,0	36,5
sektor prywatny	<b>0,4</b>	0,1	0,2	0,1	–	<b>0,4</b>	0,1	0,2	0,1	–
<b>M – Edukacja</b>	<b>100,0</b>	2,8	16,3	53,2	27,7	<b>100,0</b>	2,8	19,2	50,6	27,4
sektor publiczny	<b>95,8</b>	0,9	15,4	52,4	27,1	<b>95,3</b>	0,8	18,2	49,6	26,7
sektor prywatny	<b>4,2</b>	1,9	0,9	0,8	0,6	<b>4,7</b>	2,0	1,0	1,0	0,7
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	<b>100,0</b>	7,2	16,1	17,3	59,4	<b>100,0</b>	9,9	18,4	18,3	53,4
sektor publiczny	<b>91,9</b>	1,8	14,5	16,3	59,3	<b>88,1</b>	1,9	16,0	17,0	53,2
sektor prywatny	<b>8,1</b>	5,4	1,6	1,0	0,1	<b>11,9</b>	8,0	2,4	1,3	0,2
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	<b>100,0</b>	32,8	22,2	25,7	19,3	<b>100,0</b>	35,2	22,6	25,6	16,6
sektor publiczny	<b>40,9</b>	4,2	12,5	16,6	7,6	<b>39,8</b>	3,8	12,8	16,5	6,7
sektor prywatny	<b>59,1</b>	28,6	9,7	9,1	11,7	<b>60,2</b>	31,4	9,8	9,1	9,9
<b>Sektor rynkowy (sekcje C – K oraz O)</b>	<b>100,0</b>	31,5	15,0	19,1	34,4	<b>100,0</b>	31,9	15,1	19,9	33,1
sektor publiczny	<b>23,0</b>	0,3	1,4	4,1	17,2	<b>21,0</b>	0,3	1,4	3,9	15,4
sektor prywatny	<b>77,0</b>	31,2	13,6	15,0	17,2	<b>79,0</b>	31,6	13,7	16,0	17,7
<b>Sektor z przewagą usług nierynkowych (sekcje L,M,N)</b>	<b>100,0</b>	4,3	16,9	37,2	41,6	<b>100,0</b>	5,4	18,8	36,3	39,5
Sektor publiczny	<b>94,9</b>	1,3	15,8	36,5	41,3	<b>93,4</b>	1,4	17,4	35,4	39,2
Sektor prywatny	<b>5,1</b>	3,0	1,1	0,7	0,3	<b>6,6</b>	4,0	1,4	0,9	0,3



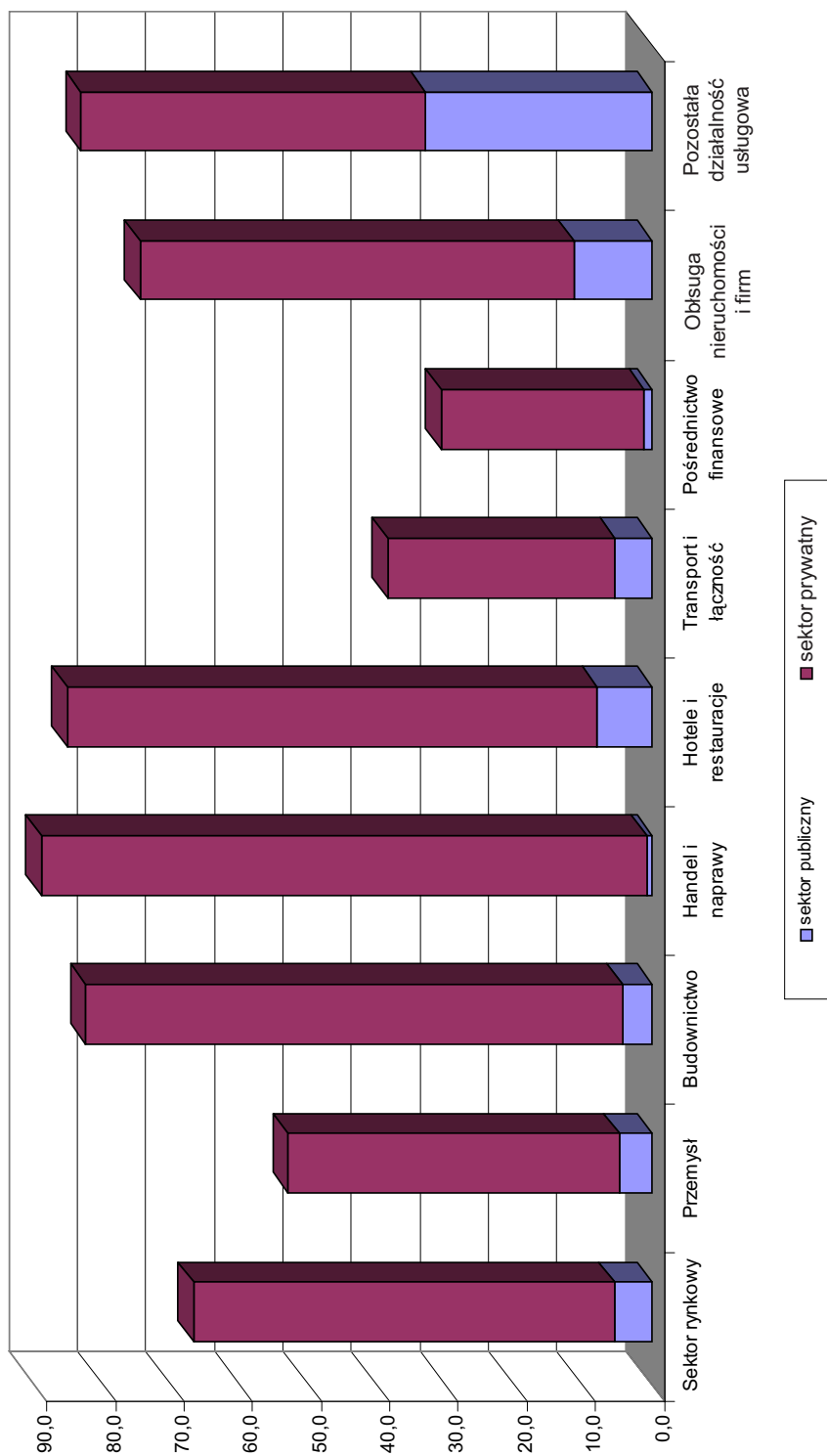
**Wykres 3. Struktura pracujących w sektorze rynkowym według stanu na koniec 2000 roku (w %)**

czywistego rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Największy spadek udziału pracujących w MSP miał natomiast miejsce w sekcji *Pośrednictwo finansowe* (z 35,6% w 1999 r. do 30,8% na koniec 2000 r.), jednak spadek ten spowodowany był – jak już była mowa wcześniej – zmianami organizacyjnymi, a ściślej – fuzją kilku banków średniej wielkości, które przeszły do grupy firm dużych. W 2000 r. o 0,7 punktu procentowego zmniejszył się udział pracujących w MSP zaliczanych do sekcji *Handel i naprawy* (z 89,8% do 89,1%). Udział pracujących w MSP w czołowej pod tym względem sekcji *Handel i naprawy* rósł nieprzerwanie aż do lat 1996–1997, kiedy to osiągnął wielkość 91,1%. W 1998 r. zaobserwowano po raz pierwszy niewielki spadek wartości tego wskaźnika, który trwa do chwili obecnej, co jest niewątpliwie związane z ekspansją hipermarketów. Spadki udziałów pracujących w MSP obserwowane były w 2000 r. także w sekcjach: *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* (z 75,9% do 74,7%) oraz *Hotele i restauracje* (odpowiednio 86% oraz 85,4%).

## 2.2. Struktura pracujących w sektorze MSP

Struktura pracujących w MSP według sekcji gospodarki zaliczanych do sektora rynkowego (por. tablica 4 w tekście opracowania) zmieniła się w 2000 r. stosunkowo niewiele w porównaniu z końcem 1999 r. Najpoważniejsze zmiany to spadek udziału *Pośrednictwa finansowego* z 2,3% do 1,5% z powodów, o których już była mowa wcześniej oraz identyczny co do wielkości (o 0,8 punktu procentowego) wzrost udziału sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* z 9,9% na koniec 1999 r. do 10,7% rok później. Według stanu na koniec 2000 r., najczęściej, bo 32,5% ogólnej liczby pracujących w MSP zaliczanych do sektora rynkowego stanowili pracujący w sekcji *Handel i naprawy*.

Na drugim miejscu z udziałem 27,9% znajdowało się *Przetwórstwo przemysłowe*. Trzecie miejsce zajmowało *Budownictwo* z udziałem równym 11,9%, a czwarte wspomniana już wyżej *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*. Pracownicy *Transportu*,



Wykres 4. Udział pracujących w MSP w podstawowych sekcjach gospodarki według stanu na koniec 2000 roku (w %)

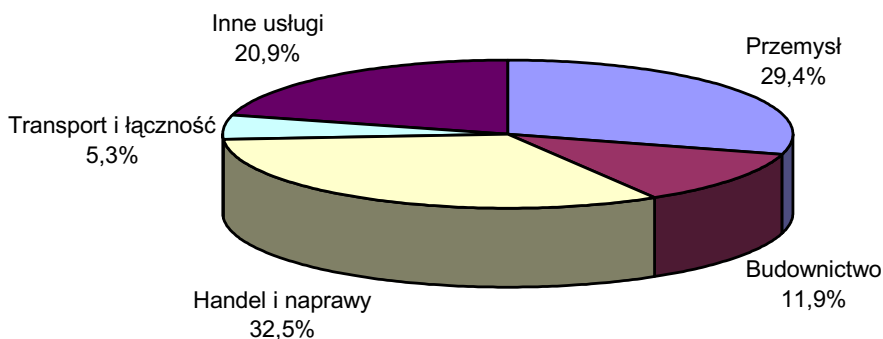
Tablica 4. Struktura pracujących w sektorze rynkowym wg sekcji gospodarki w latach 1999–2000 ( liczba pracujących w sektorze rynkowym = 100%)

Wyszczególnienie	ogółem		I. zatrud. 0–9		I. zatrud. 10–49		I. zatrud. 0–49		I. zatrud. 50–249		I. zatrud. 0–249		I. zatrud. > 249	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
<b>Ogółem sektor rynkowy (sekcje C – K) oraz O</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
sektor publiczny	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
sektor prywatny	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	2,9	2,7	0,1	0,1	0,3	0,3	0,1	0,1	0,7	0,7	0,3	0,3	7,7	7,6
sektor publiczny	11,4	10,8	0,1	0,0	0,4	0,5	0,3	0,4	1,4	1,2	1,1	1,0	14,9	14,5
sektor prywatny	0,3	0,6	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,5	0,6	0,2	0,3	0,6	1,6
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	31,9	31,4	16,5	15,8	33,8	34,1	22,1	21,7	42,2	42,6	28,0	27,9	39,6	38,4
sektor publiczny	22,6	21,0	8,8	6,4	7,7	7,4	7,9	7,2	23,7	23,6	19,0	18,6	23,8	21,9
sektor prywatny	34,9	34,2	16,6	15,9	36,7	37,0	22,7	22,2	47,1	47,4	28,9	28,7	55,3	52,6
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	2,9	2,9	0,1	0,1	1,1	1,1	0,4	0,4	3,1	3,1	1,2	1,2	6,2	6,3
sektor publiczny	11,9	13,0	2,3	2,4	9,3	9,7	7,9	8,3	12,1	13,3	10,8	11,7	12,2	13,4
sektor prywatny	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,7	0,6	0,2	0,3	0,2	0,2
<b>F – Budownictwo</b>	9,9	9,6	11,3	10,8	13,2	12,9	11,9	11,5	13,3	12,9	12,3	11,9	5,2	5,0
sektor publiczny	3,3	3,0	2,4	0,8	5,8	5,6	5,2	4,7	10,4	8,6	8,9	7,4	1,4	1,4
sektor prywatny	11,8	11,4	11,3	10,9	14,0	13,7	12,1	11,7	14,1	13,9	12,6	12,3	9,0	8,1
<b>G – Handel i naprawy</b>	23,6	24,3	44,0	45,0	27,0	26,7	38,7	39,1	16,8	16,6	32,3	32,5	7,1	8,1
sektor publiczny	2,0	2,1	2,3	0,7	4,2	3,8	3,8	3,2	3,8	3,6	3,8	3,5	1,4	1,6
sektor prywatny	30,0	30,2	44,6	45,4	29,4	29,0	40,0	40,5	20,3	19,7	35,1	35,0	12,7	13,6
<b>H – Hotele i restauracje</b>	2,4	2,7	4,2	4,6	3,9	3,8	4,1	4,4	1,1	1,1	3,2	3,4	1,0	1,2
sektor publiczny	1,2	1,2	8,3	6,6	11,1	9,9	10,6	9,3	1,4	1,3	4,2	3,8	0,2	0,3
sektor prywatny	2,8	3,1	4,1	4,6	3,1	3,2	3,8	4,2	1,0	1,1	3,1	3,4	1,8	2,0



cd. tabl. 4

Wyszczególnienie	ogółem		l. zatrud. 0–9		l. zatrud. 10–49		l. zatrud. 50–249		l. zatrud. 250–499		l. zatrud. 500–999		l. zatrud. > 1000	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	9,4	9,2	7,1	6,7	3,6	3,6	6,0	5,7	4,3	4,3	5,5	5,3	16,8	17,0
sektor publiczny	25,6	27,2	2,7	1,7	5,8	5,4	5,2	4,7	10,0	10,6	8,5	8,8	31,5	33,9
sektor prywatny	4,5	4,4	7,1	6,8	3,4	3,4	6,0	5,8	2,8	2,7	5,2	5,0	2,1	2,3
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	4,3	3,3	2,9	1,4	1,6	1,6	2,5	1,5	1,9	1,7	2,3	1,5	8,1	7,0
sektor publiczny	6,8	4,9	0,3	0,1	0,7	0,7	0,7	0,6	2,2	0,8	1,8	0,7	8,5	6,4
sektor prywatny	3,6	2,9	3,0	1,4	1,7	1,6	2,6	1,5	1,8	2,0	2,4	1,6	7,7	7,5
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	8,6	9,6	9,5	10,8	9,4	9,5	9,4	10,4	11,1	11,5	9,9	10,7	6,0	7,3
sektor publiczny	7,9	8,7	22,1	31,5	18,5	18,6	19,2	21,1	18,2	18,9	18,5	19,5	4,3	4,7
sektor prywatny	8,8	9,8	9,3	10,6	8,4	8,6	9,1	10,0	9,2	9,6	9,1	9,9	7,8	9,7
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	4,1	4,3	4,3	4,7	6,1	6,4	4,8	5,2	5,5	5,5	5,0	5,3	2,3	2,1
sektor publiczny	7,3	8,1	50,7	49,8	36,5	38,4	39,2	40,5	16,8	18,1	23,4	25,0	1,8	1,9
sektor prywatny	3,1	3,2	3,8	4,2	2,9	3,1	3,5	3,9	2,5	2,4	3,2	3,5	2,8	2,4
<b>Sektor rynkowy (sektor rynkowy i nierynkowy ogółem = 100%)</b>	79,1	78,6	96,5	95,6	77,0	74,6	89,3	87,7	66,1	66,7	81,0	80,2	75,8	75,5
sektor publiczny	47,8	45,2	49,4	46,5	25,2	23,0	27,9	25,4	29,6	28,8	29,1	27,6	61,1	59,0
sektor prywatny	98,3	97,8	97,5	96,7	97,9	97,3	97,7	96,9	98,7	98,4	97,9	97,3	99,5	99,5



Wykres 5. Struktura pracujących w sektorze MSP według stanu na koniec 2000 roku (w %)

*gospodarki magazynowej i łączności* stanowili 5,3% wszystkich pracujących w MSP, a pozostałe 11,7% – pracownicy innych nie wymienionych wcześniej dziedzin gospodarki, a więc: *Pozostałej działalności usługowej* (5,3%), *Hoteli i restauracji* (3,4%), *Pośrednictwa finansowego* (1,5%), *Wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę* (1,2%) oraz *Górnictwa i kopalnictwa* (0,3%).

### 2.3. Tempo zmian liczby pracujących w 2000 roku

Na koniec 2000 r. liczba pracujących w sektorze rynkowym była o 3,9% niższa niż w dniu 31 grudnia 1999 r. (por. tablica 5 w tekście poniżej). Rok 2000 był już trzecim kolejnym rokiem spadku liczby pracujących w sektorze rynkowym. Tempo tego spadku w 1998 r. było minimalne i wynosiło 0,4%, w roku 1999 wzrosło do 2,1%, by osiągnąć wspomnianą wielkość 3,9% w roku 2000.

Liczba pracujących w dużych przedsiębiorstwach zaliczanych do sektora rynkowego zmniejszała się nieustannie w całej dekadzie lat dziewięćdziesiątych, z tym że po wyraźnym zahamowaniu tempa spadku w 1996 r., kiedy to wyniosło ono tylko 1,5%, począwszy od 1997 r. wspomniane tempo uległo ponownie gwałtownemu przyspieszeniu. W 1997 r. było ono równe 2,6%, w dwóch następnych latach 4,8% i 5,9% by w 2000 r. osiągnąć wielkość 7,2%. W okresie 1995–1997, wzrost liczby pracujących w firmach małych i średnich<sup>13</sup> rekompensował ubytek miejsc pracy w dużych przedsiębiorstwach. Jednak począwszy od 1999 r. również w przedsiębiorstwach małych i średnich liczba pracujących zaczęła maleć. Liczba pracujących w małych firmach zmniejszyła się w 1999 r. o 1,6%, a w 2000 r. już o 3,9%. Natomiast w średnich firmach liczba pracujących według stanu na koniec roku zwiększyła się o 3,8%, co jednak było najprawdopodobniej skutkiem przechodzenia niektórych firm z grupy przedsiębiorstw dużych do średnich po redukcji zatrudnienia. Lecz w 2000 r. i tu także liczba pracujących spadła, aczkolwiek stosunkowo nieznacznie, bo o 0,4%.

<sup>13</sup> Gdy mówimy o małych przedsiębiorstwach przed rokiem 1999, mamy na myśli jednostki zatrudniające 0–50 osób, a w przypadku średnich – od 51 do 250 osób.

Tablica 5. Dynamika zmian liczby pracujących w latach 1997–2000 (rok poprzedni = 100%)

Wyszczególnienie	ogółem				i. zatr. 0–49*				i. zatr. 50–249**				i. zatr. pow. 249***			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
	<b>Ogółem</b>	102,8	99,5	94,1	92,9	105,9	102,2	99,7	98,8	106,5	101,1	102,9	98,6	98,0	95,9	94,0
sektor publiczny	89,5	94,1	94,1	92,9	96,2	96,5	106,1	105,5	101,9	96,6	99,7	94,9	84,2	92,6	89,4	89,1
sektor prywatny	115,1	103,4	101,0	99,1	107,3	103,0	98,9	97,9	111,9	105,8	105,9	101,9	148,2	102,7	102,4	99,6
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	94,1	87,7	87,4	91,6	116,3	113,3	102,6	104,2	104,9	115,5	108,3	97,8	93,6	86,4	86,2	90,9
sektor publiczny	92,0	86,2	86,2	83,4	104,0	89,7	123,9	107,1	93,0	100,7	95,0	81,4	92,0	85,9	86,0	83,4
sektor prywatny	161,2	114,4	103,4	182,5	117,8	115,8	100,8	103,9	123,2	132,7	119,9	109,2	247,8	103,9	93,5	293,8
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	98,5	97,6	93,4	94,4	97,6	101,4	93,6	95,2	109,3	103,0	102,8	100,8	94,8	92,6	88,5	90,0
sektor publiczny	59,5	84,1	83,2	81,7	92,7	89,0	100,5	87,7	88,2	86,0	98,6	92,0	55,7	83,7	79,8	79,1
sektor prywatny	119,4	101,2	95,7	96,8	97,6	101,6	93,5	95,3	114,2	106,0	103,4	101,9	161,0	97,8	92,8	94,6
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	99,6	93,8	97,5	96,1	120,5	110,1	102,6	105,4	105,5	98,7	102,2	100,3	97,2	91,5	95,8	94,2
sektor publiczny	99,0	93,0	96,7	96,0	118,9	110,6	101,3	101,0	103,4	98,4	98,5	101,1	97,2	90,9	96,0	94,4
sektor prywatny	114,7	109,7	110,2	98,8	126,6	108,4	106,8	119,4	120,8	101,0	124,7	96,2	94,8	130,7	87,5	84,2
<b>F – Budownictwo</b>	103,3	101,0	97,1	93,5	104,6	101,9	97,4	93,6	104,8	102,7	104,4	96,0	98,6	96,6	87,5	89,5
sektor publiczny	61,8	92,4	94,3	79,8	93,0	85,8	123,6	87,6	89,0	89,7	97,9	75,7	38,6	98,7	81,8	84,1
sektor prywatny	110,3	101,8	97,4	94,6	104,8	102,2	97,1	93,7	109,9	106,1	105,8	100,0	132,4	96,3	88,5	90,3
<b>G – Handel i naprawy</b>	107,5	102,7	99,6	99,0	107,2	102,0	97,9	98,3	108,7	101,7	103,8	98,1	107,7	110,0	107,4	105,8
sektor publiczny	80,6	75,1	76,1	91,7	93,2	92,4	85,7	81,1	88,5	81,3	83,7	86,1	75,9	69,4	70,1	98,0
sektor prywatny	108,8	103,7	100,2	99,2	107,3	102,1	97,9	98,3	110,7	103,4	105,0	98,8	125,0	123,4	114,3	106,7
<b>H – Hotele i restauracje</b>	106,3	106,8	95,3	105,3	104,0	106,3	93,3	104,7	113,6	121,8	103,2	102,4	118,1	102,3	102,3	110,0
sektor publiczny	96,1	83,1	64,1	87,9	96,2	72,1	79,2	84,2	103,0	106,9	126,3	85,5	94,0	99,9	22,8	111,0
sektor prywatny	109,5	113,3	101,6	107,5	105,7	113,3	95,1	106,9	117,8	126,9	96,7	108,7	153,1	104,5	170,2	109,9
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	104,4	97,0	96,8	94,1	121,2	103,9	102,4	92,9	109,8	100,8	101,9	99,4	98,3	93,8	93,7	94,0
sektor publiczny	97,8	93,1	93,9	93,3	103,1	88,8	144,5	87,6	100,9	97,5	102,0	98,0	97,5	92,8	92,8	93,0
sektor prywatny	121,4	105,3	102,2	95,6	121,9	104,3	101,4	93,1	121,2	104,3	101,7	100,8	118,1	115,5	108,3	107,9

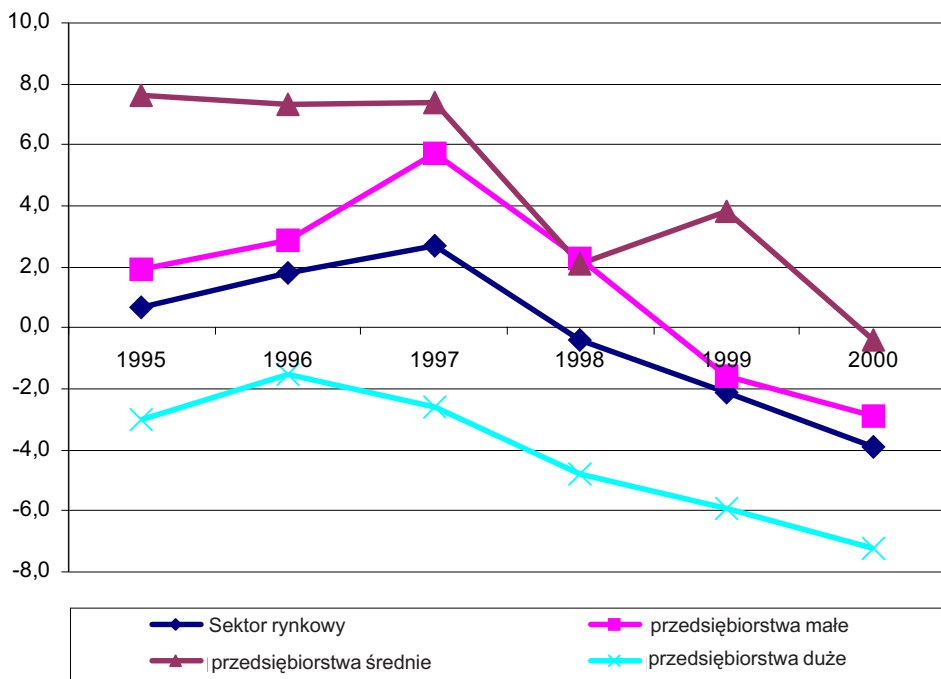
cd. tabl. 5

Wyszczególnienie	ogółem				I. zatr. 0-49*				I. zatr. 50-249**				I. zatr. pow. 249***			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
	<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	107,5	107,0	115,1	74,7	171,7	118,4	126,7	56,5	100,2	112,7	130,9	91,7	96,8	102,8	109,1
sektor publiczny	91,8	98,8	84,2	63,4	112,9	95,0	80,9	90,4	97,0	98,3	97,8	31,6	91,4	98,8	83,5	65,2
sektor prywatny	133,9	116,4	145,1	81,1	173,4	118,8	127,4	56,1	102,3	121,9	147,6	111,9	113,4	112,7	164,6	96,7
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	112,8	108,8	105,2	107,3	117,7	106,6	104,1	106,8	107,2	100,7	102,5	102,8	108,3	126,0	110,7	112,8
sektor publiczny	86,6	96,3	95,9	96,2	71,5	91,2	94,1	105,2	99,2	88,9	93,1	95,6	83,0	109,1	99,6	92,7
sektor prywatny	126,3	113,3	108,0	110,2	126,8	108,3	105,0	106,9	114,2	109,8	108,3	106,6	146,3	140,4	118,0	123,9
<b>L – Administracja publiczna</b>	107,4	100,1	106,8	108,8	102,3	104,9	101,8	105,4	108,2	95,0	105,4	100,7	110,1	105,2	112,6	122,7
sektor publiczny	107,2	100,3	106,5	108,8	101,7	105,9	100,7	105,5	108,2	95,0	105,2	100,6	110,1	105,2	112,6	122,7
sektor prywatny	195,7	30,0	464,5	102,1	187,5	31,3	379,2	93,9	—	—	—	138,5	—	—	—	—
<b>M – Edukacja</b>	101,2	99,1	102,4	98,6	99,0	102,0	119,7	114,3	105,1	98,9	98,7	93,6	95,7	97,7	99,9	97,5
sektor publiczny	100,6	98,8	101,9	98,1	95,9	103,5	121,3	115,4	105,1	98,7	98,2	93,2	95,3	96,7	99,6	97,3
sektor prywatny	119,6	107,3	115,9	109,4	118,8	94,1	111,5	107,4	101,6	127,7	136,0	119,2	186,1	199,7	113,5	105,6
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	103,1	98,8	94,4	95,2	116,4	100,4	110,3	115,9	100,1	105,6	104,2	101,0	100,3	96,8	87,1	85,5
sektor publiczny	101,1	98,8	92,6	91,3	104,3	101,6	105,0	105,1	102,4	106,1	103,7	99,4	100,2	96,7	87,2	85,4
sektor prywatny	144,6	98,2	120,9	139,4	167,6	97,1	124,7	140,7	72,3	96,1	114,3	128,1	231,5	159,0	50,0	151,0
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	98,2	90,1	111,3	100,0	93,5	90,3	107,1	105,1	98,3	93,7	108,1	99,8	117,4	84,2	131,0	85,8
sektor publiczny	96,1	90,2	98,3	97,2	90,0	78,0	100,0	99,3	101,2	96,8	98,4	99,2	105,0	111,4	94,6	88,3
sektor prywatny	100,0	90,0	122,5	101,9	95,7	97,8	110,5	107,6	92,4	87,1	132,2	100,8	128,0	65,1	174,4	84,2
<b>Sektor rynkowy (sekcje C – K oraz O)</b>	102,7	99,6	97,9	96,1	105,7	102,3	98,4	97,1	107,4	102,1	103,8	99,6	97,4	95,2	94,1	92,8
sektor publiczny	80,7	89,6	89,5	87,8	88,8	83,6	98,1	96,1	95,3	91,4	97,3	92,1	77,6	89,8	87,1	86,0
sektor prywatny	114,8	103,5	100,7	98,5	106,7	103,2	98,5	97,1	112,3	105,7	105,7	101,6	148,1	102,4	102,4	99,5
<b>Sektor z przewagą usług nierynkowych (sekcje L, M, N)</b>	103,1	99,1	99,7	99,1	107,0	101,8	111,7	113,3	104,9	99,1	101,2	96,6	100,1	98,0	93,4	94,1
sektor publiczny	102,0	99,1	98,8	97,5	100,6	103,3	109,5	109,1	105,4	99,0	100,8	96,1	99,9	97,7	93,3	94,0
sektor prywatny	135,8	100,4	120,4	128,8	149,1	95,3	121,9	130,8	80,8	106,7	125,5	124,3	199,3	186,0	95,2	112,4

\* W latach 1997-1998 przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych 0-50.

\*\* W latach 199-1998 przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych 50-250.

\*\*\* W latach 1997-1998 przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych powyżej 250.



**Wykres 6. Dynamika zmian liczby pracujących w sektorze rynkowym według stanu na koniec lat 1995–2000 (w %)**

W grupie małych przedsiębiorstw należących do sektora rynkowego największy spadek liczby pracujących w 2000 r. (aż o 43,5%) obserwowany był w sekcji *Pośrednictwo finansowe*. Jest to jednak sekcja nieco nietypowa. W latach 1995–1999 liczba pracujących rosła tu w niespotykanym gdzie indziej tempie (np. w 1997 r. o 71,7%, a w 1999 r. o 26,7%). Rozwijające się małe firmy, będące w wielu przypadkach filiami banków zagranicznych, po przekroczeniu progu 50 osób przeszły do grupy firm średnich, a z kolei niektóre średnie, po połączeniu, przekształciły się w duże przedsiębiorstwa, o czym już była mowa wcześniej<sup>14</sup>. Jednakże również i w grupie małych firm o liczbie pracujących do 9 osób odnotowano w *Pośrednictwie finansowym* w 2000 r. poważny spadek liczby pracujących (o 53,3%). Przyczyną tego było najprawdopodobniej ograniczenie rozmiarów tzw. handlu przygranicznego, które spowodowało redukcję liczby kantorów wymiany walut.

Na drugim miejscu, po *Pośrednictwie finansowym*, pod względem tempa spadku liczby pracujących w sektorze małych firm, znalazła się w 2000 r. sekcja *Transport, gospodarka magazynowa i łączność* (spadek o 7,1%), a następnie: *Budownictwo* (6,4%), *Przetwórstwo przemysłowe* (o 4,8%) oraz *Handel i naprawy* (o 1,7%). Jak więc widać,

<sup>14</sup> Przypomnieć tu trzeba (por. przyp. 9), że w 2000 r. przedsiębiorstwa zajmujące się obowiązkowymi świadczeniami społecznymi i zdrowotnymi (np. ZUS) przeklasyfikowane zostały z sekcji *Pośrednictwo finansowe* do sekcji *Administracja publiczna*, co dodatkowo przyczyniło się do zmniejszenia liczby pracujących w sektorze publicznym *Pośrednictwa finansowego*.

pogorszenie koniunktury dotknęło po 1998 r. głównie podstawowe sekcje gospodarki. Pocięszającym może być jedynie fakt, że w *Przetwórstwie przemysłowym* spadek liczby pracujących w małych firmach był istotnie mniejszy niż spadek liczby małych firm, a więc przeciętna liczba pracujących w przeliczeniu na firmę po raz pierwszy wzrosła zamiast maleć, jak to było obserwowane od połowy lat dziewięćdziesiątych. W pozostałych pięciu sekcjach zaliczanych do sektora rynkowego liczba pracujących w małych firmach wzrosła, najszybciej w *Obsłudze nieruchomości i firm; nauce* (o 6,8%), a następnie w sekcji: *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* (o 5,4%), *Pozostała działalność usługowa* (5,1%), *Hotele i restauracje* (4,7%) oraz *Górnictwo i kopalnictwo* (o 4,2%). Optymistycznym jest także fakt szybkiego wzrostu liczby pracujących w małych prywatnych firmach zaliczanych do sekcji *Edukacja* (wzrost w 2000 r. o 7,4%), a zwłaszcza *Ochrona zdrowia* (aż o 40,7%), które nie wchodzi w skład sektora rynkowego.

W grupie przedsiębiorstw średniej wielkości największy spadek liczby pracujących według stanu na koniec roku był obserwowany w 2000 r. w sekcji *Pośrednictwo finansowe* (o 8,3%), co już było komentowane wcześniej. Oprócz *Budownictwa*, gdzie liczba pracujących w średnich przedsiębiorstwach zmniejszyła się również dość poważnie (o 4% w porównaniu z końcem roku 1999), w pozostałych sekcjach zaliczanych do sektora rynkowego spadek był już stosunkowo niewielki, a w niektórych wystąpił nawet wzrost liczby pracujących. Liczba pracujących zmalała jeszcze w sekcjach: *Górnictwo i kopalnictwo* (o 2,2%), *Handel i naprawy* (o 1,9%), *Transport, gospodarka magazynowa i łączność* (o 0,6%) oraz *Pozostała działalność usługowa* (o 0,2%), natomiast wzrosła w: *Obsłudze nieruchomości i firm; nauce* (o 2,8%), sekcji *Hotele i restauracje* (o 2,4%), *Przetwórstwie przemysłowym* (o 0,8%) oraz w dziedzinie *Wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę* (o 0,3%). W 2000 r. obserwowana była także intensyfikacja procesu prywatyzacji w znajdującej się poza sektorem rynkowym sekcji *Ochrona zdrowia*, w wyniku czego liczba pracujących w prywatnych firmach średniej wielkości zaliczanych do tej sekcji wzrosła bardzo poważnie, bo o 28,1% (rok wcześniej o 14,3%). Prywatyzacja kontynuowana była również w dziedzinie *Edukacji*, mimo iż jej tempo nieco osłabło w porównaniu z latami 1998 i 1999 (wzrost liczby pracowników średnich firm prywatnych w 1998 r. o 27,7%, a w następnych dwóch latach o 36% i 19,2%).

## 2.4. Przeciętna liczba pracujących w 2000 r. Pracujący w szarej strefie gospodarki<sup>15</sup>

W 2000 r. pracowało przeciętnie w gospodarce (poza *Rolnictwem i leśnictwem* oraz *Rybołówstwem i rybactwem*) 11 074,7 tys. osób (por. tablica 3 z Załącznika 2), z tego w małych podmiotach gospodarczych 4 908,3 tys. (czyli 44,4%), w średnich 2 473,6 tys. (22,3%) i w dużych 3 692,8 tys. osób (33,3%). Natomiast w sektorze

---

<sup>15</sup> Szacunki, których wyniki omówione są w paragrafie 2.4, przeprowadzone zostały w ZBSE GUS i PAN na podstawie informacji GUS na temat przeciętnej liczby pracujących z uwzględnieniem szarej strefy i bez szarej strefy, publikowanej w *Rocznikach Statystycznych* oraz na podstawie przygotowanej przez GUS informacji dotyczącej przeciętnego zatrudnienia w przedsiębiorstwach różnej wielkości (por. tablica 5 z Załącznika 1).

Tablica 6. Dynamika zmian przeciętnej liczby pracujących w latach 1997–2000 (rok poprzedni = 100%)

Wyszczególnienie	Ogółem				i. zatrud. 0–49*				i. zatrud. 50–249**				i. zatrud. pow. 249***			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
	<b>Ogółem</b>	89,4 117,3	96,0 108,4	95,1 97,5	93,2 99,2	89,7 109,3	100,6 109,6	101,3 93,9	106,5 98,2	100,1 115,1	98,7 107,9	101,4 106,6	95,8 102,8	85,7 154,5	94,0 104,7	91,2 101,7
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	94,1 91,9 166,4	93,0 91,9 113,5	87,1 85,4 111,9	88,4 81,2 168,6	84,4 33,3 121,6	118,5 133,3 115,6	101,6 100,0 101,9	118,5 191,7 101,9	107,5 96,6 125,7	118,0 108,9 129,5	144,1 160,7 126,3	75,9 52,0 108,3	93,9 92,3 254,3	91,8 91,4 104,5	84,5 83,7 108,6	88,5 81,8 246,5
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	101,0 60,4 124,5	99,8 83,9 104,3	93,0 85,1 94,7	94,2 82,4 96,6	102,3 78,2 103,6	103,4 53,7 105,4	90,9 87,0 91,0	95,2 96,3 95,2	112,0 89,1 117,9	105,3 87,7 108,7	103,8 101,5 104,1	100,9 90,4 102,5	95,9 56,0 167,7	94,8 85,5 100,4	89,2 81,8 93,0	89,6 79,8 94,0
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	100,2 99,6 114,0	96,2 95,3 114,6	95,9 95,1 110,1	97,2 96,9 101,2	31,2 26,9 126,9	99,0 93,1 127,3	87,7 84,1 100,0	107,3 104,9 114,3	101,3 99,3 115,8	103,6 103,7 103,0	104,5 101,2 125,0	101,4 100,9 103,5	125,0 125,5 100,0	94,3 93,8 125,8	94,5 94,5 94,9	95,1 95,4 81,1
<b>F – Budownictwo</b>	107,7 62,3 115,8	105,9 91,8 107,2	96,0 96,7 96,0	94,1 80,3 95,3	111,1 85,0 111,8	109,3 86,3 109,7	94,9 123,3 94,4	95,1 90,6 95,1	106,6 89,2 112,8	104,6 91,1 108,4	104,3 96,2 106,1	96,8 76,1 101,0	100,1 38,7 135,9	97,5 95,0 97,9	89,9 88,5 90,2	87,5 82,6 88,3
<b>G – Handel i naprawy</b>	107,6 81,0 109,0	107,8 73,8 109,0	97,1 84,2 97,4	98,1 81,4 98,5	107,9 83,5 108,1	108,3 90,7 108,4	95,3 138,5 95,1	97,0 50,0 97,3	108,9 87,9 111,2	102,5 82,2 104,3	104,2 85,3 105,5	99,4 83,5 100,2	103,1 78,0 117,9	110,5 67,0 127,4	104,6 69,9 111,7	106,0 95,8 107,3
<b>H – Hotele i restauracje</b>	104,5 95,8 107,3	108,1 82,6 115,3	94,5 65,4 100,4	101,6 87,9 103,4	104,4 96,0 106,2	106,9 72,4 113,8	91,0 80,1 92,4	101,4 84,8 103,2	111,1 100,0 115,9	123,1 105,7 129,5	107,9 134,2 100,0	100,0 86,3 105,5	102,3 94,5 117,8	108,5 97,8 125,6	111,5 23,7 221,3	104,1 106,3 103,8
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	102,8 97,5 115,6	102,7 96,1 116,4	95,1 92,6 99,4	94,9 93,9 96,5	113,7 101,2 114,2	116,3 71,4 118,0	98,8 149,2 97,7	95,4 117,0 94,7	111,1 103,1 122,1	100,7 96,2 106,0	103,0 102,6 103,5	99,0 97,5 100,6	98,0 97,1 121,6	97,3 96,5 115,3	92,3 91,3 110,7	94,0 93,2 106,8

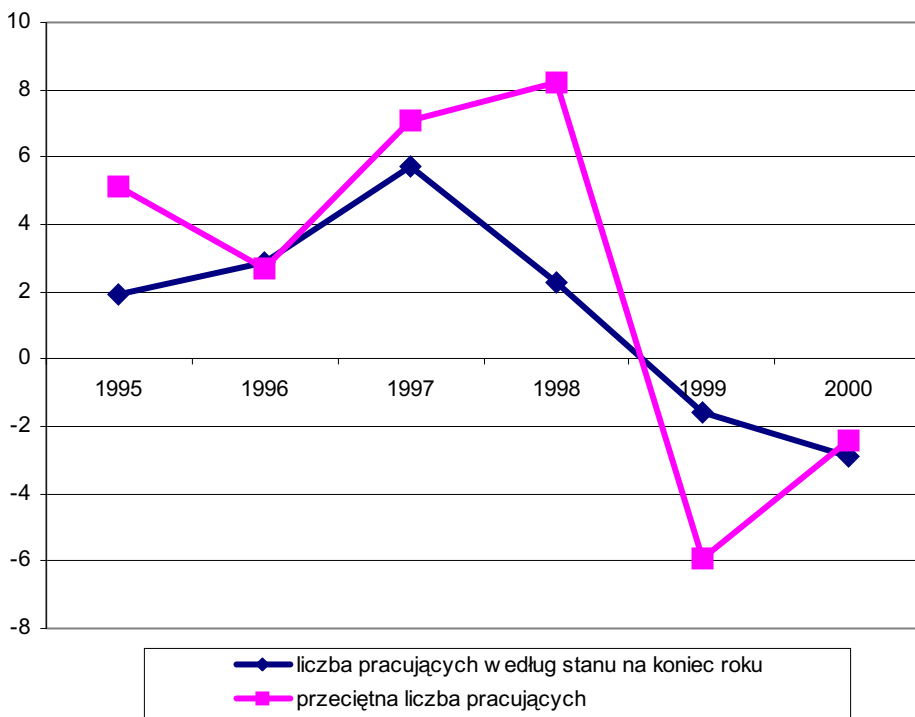
Wyszczególnienie	Ogółem						I. zatrud. 0-49*			I. zatrud. 50-249**			I. zatrud. pow. 249***			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
	<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	106,0	107,6	102,7	90,7	107,6	119,2	80,1	124,2	99,0	120,2	127,0	95,9	106,2	103,3	107,3
sektor publiczny	94,3	100,5	83,9	64,5	91,7	127,3	78,6	245,5	96,4	101,3	98,8	31,3	94,3	100,3	83,1	65,0
sektor prywatny	125,4	116,6	123,2	110,0	108,0	119,1	80,1	121,7	100,9	133,6	142,1	119,9	156,6	110,9	162,7	102,0
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	116,9	113,7	98,8	105,3	122,9	115,6	93,5	102,5	107,8	101,9	102,4	103,1	112,1	124,3	111,1	115,0
sektor publiczny	96,5	96,2	98,2	96,4	102,4	94,7	96,2	103,3	98,7	90,6	92,9	95,5	90,9	104,4	105,0	94,0
sektor prywatny	125,6	119,4	98,9	107,6	125,2	117,5	93,3	102,5	116,7	111,2	108,7	107,4	146,0	144,1	115,4	128,7
<b>L – Administracja publiczna</b>	105,2	101,7	107,3	111,2	100,3	105,5	97,8	103,5	106,5	96,9	106,9	103,9	110,2	105,4	120,7	130,6
sektor publiczny	105,7	102,1	107,9	112,4	100,0	109,0	95,8	105,3	106,4	97,0	106,9	103,8	110,2	105,4	120,7	130,6
sektor prywatny	101,1	98,0	102,5	100,2	100,9	98,2	102,3	99,8	–	–	–	300,0	–	–	–	–
<b>M – Edukacja</b>	100,6	103,5	102,4	100,6	92,8	114,2	113,4	115,1	102,3	102,3	99,1	95,8	102,4	99,3	101,8	99,2
sektor publiczny	100,5	101,8	102,4	100,3	92,0	108,4	119,0	117,5	102,3	102,0	98,5	95,4	101,9	98,1	101,5	99,2
sektor prywatny	101,3	146,7	102,8	107,2	96,6	142,0	93,9	104,7	105,1	136,6	145,6	121,7	178,6	212,0	117,0	101,6
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	101,3	101,7	95,6	93,4	110,4	113,4	91,4	112,6	98,1	105,5	109,3	100,8	99,1	96,6	94,2	83,5
sektor publiczny	99,9	100,4	96,5	90,1	103,8	113,2	93,8	106,3	100,0	105,9	109,1	99,5	99,0	96,4	94,3	83,4
sektor prywatny	117,6	113,6	88,5	123,8	123,2	113,7	87,5	123,4	73,3	98,6	113,2	125,6	225,0	233,3	47,6	140,0
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	110,5	98,4	106,2	98,6	109,9	104,6	100,1	100,4	105,8	94,8	109,7	99,7	121,0	78,6	131,7	89,6
sektor publiczny	100,6	98,0	99,8	99,3	99,5	98,3	100,3	99,8	100,5	98,3	99,0	99,1	103,4	96,3	100,4	98,3
sektor prywatny	117,8	98,6	110,2	98,2	114,2	106,8	100,1	100,6	120,4	86,6	138,1	100,6	138,9	65,2	166,0	83,8
<b>Sektor rynkowy (sekcje C – K oraz O)</b>	104,6	103,5	95,7	96,3	107,1	108,2	94,1	97,6	109,3	103,9	104,7	99,8	99,7	97,3	93,6	92,5
sektor publiczny	81,5	91,6	89,8	87,9	77,5	83,3	98,5	97,7	95,0	93,1	99,5	90,5	79,6	92,1	87,0	86,2
sektor prywatny	117,5	108,2	97,6	98,8	109,2	109,5	93,9	97,6	115,6	107,9	106,4	102,5	154,4	104,5	101,7	99,1
<b>Sektor z przewagą usług nierynkowych (sekcje L, M, N)</b>	101,7	102,4	100,3	99,6	102,2	111,6	99,2	111,2	102,5	101,6	102,7	98,7	100,9	98,2	98,9	93,7
sektor publiczny	101,1	101,3	100,8	98,4	98,6	110,5	102,5	110,3	102,8	101,5	102,3	98,2	100,7	97,7	98,9	93,6
sektor prywatny	109,8	115,8	94,8	114,2	111,5	113,9	92,3	113,4	82,9	111,2	127,8	124,7	188,9	217,6	97,3	106,9

\* W latach 1997-1998 przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych 0-50.

\*\* W latach 1997-1998 przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych 50-250.

\*\*\* W latach 1997-1998 przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych powyżej 250.





Wykres 7. Dynamika zmian liczby pracujących w małych przedsiębiorstwach w latach 1995–2000 (w %)

rynkowym przeciętna liczba pracujących wynosiła 8 705,1 tys. osób, z tego w firmach małych znalazło zatrudnienie 4 279,6 tys. (49,2%), w średnich 1 642,6 tys. (18,9%), a w dużych 2 782,9 tys. osób (31,9%). Porównując liczbę pracujących według stanu na koniec roku i przeciętną liczbę pracujących w przedsiębiorstwach różnej wielkości widać wyraźnie, że różnią się one najbardziej w przypadku małych przedsiębiorstw.

Nie jest to oczywiście przypadek. Szacując wielkość przeciętnego zatrudnienia bierze się pod uwagę także pracowników sezonowych zatrudnianych np. w okresie urlopowym czy w sezonie budowlanym oraz osoby pracujące na częściach etatów, dla których dane przedsiębiorstwo nie jest głównym miejscem pracy<sup>16</sup> (części etatów przelicza się na etaty pełne). Te różne formy doraźnego zatrudnienia są najbardziej popularne w małych przedsiębiorstwach i dlatego właśnie tam liczba pracujących według stanu na koniec roku i przeciętna liczba pracujących różnią się od siebie najbardziej.

W 1999 r. tempo spadku przeciętnej liczby pracujących w małych i dużych przedsiębiorstwach było znacznie wyższe niż odpowiednie tempo spadku liczby pracują-

<sup>16</sup> W przypadku liczby pracujących według stanu na koniec roku uwzględnia się niepełnozatrudnionych jedynie wtedy, gdy określone miejsce pracy jest ich podstawowym źródłem zarobkowania. Liczba pracowników wg stanu na koniec roku wyrażona jest w osobach fizycznych, a więc niepełnego wymiaru godzin pracy nie przelicza się na części pełnych etatów.

cych według stanu na koniec roku. Liczba pracujących według stanu na koniec roku w małych firmach zaliczanych do sektora rynkowego spadła – jak już była mowa wcześniej – o 1,6%, a przeciętna liczba pracujących o 5,9%, czyli ponad trzy razy szybciej. W przypadku dużych firm mieliśmy odpowiednio spadek liczby pracujących według stanu na koniec roku o 5,9% a przeciętnego zatrudnienia o 6,4%. Różnice te można tłumaczyć dwiema przyczynami<sup>17</sup>, z których pierwsza odnosi się głównie do bardzo małych przedsiębiorstw. W warunkach pogarszania się koniunktury gospodarczej, w małych firmach zwalniane są w pierwszej kolejności osoby wykonujące prace pomocnicze – zatrudniane doraźnie np. na częściach etatów. Liczba pracujących według stanu na koniec roku może być zaś relatywnie stabilna, gdyż małe firmy mają generalnie rodzinny charakter, a zatrudnianie członków rodziny ustaje raczej dopiero wraz z likwidacją przedsiębiorstwa nie zaś na skutek przejściowego obniżenia dochodów pod wpływem gorszej koniunktury gospodarczej. Dlatego w przypadku małych przedsiębiorstw, tempo zmian przeciętnej liczby pracujących charakteryzuje lepiej ich kondycję ekonomiczną w kolejnych latach niż tempo zmian liczby pracujących według stanu na koniec roku.

Druga przyczyna istnienia różnic między wartościami wspomnianymi dwóch wskaźników dynamiki zatrudnienia ma większe znaczenie w przypadku przedsiębiorstw średnich i dużych. Oba wskaźniki będą miały zbliżone wartości, gdy wzrost lub spadek zatrudnienia rozkłada się równomiernie na przestrzeni całego roku. W dużych firmach zaliczanych do sektora rynkowego spadek liczby pracujących był najwyraźniej bardziej intensywny na początku 1999 r., dlatego tempo spadku przeciętnej liczby pracujących było tam wyższe niż liczby pracujących według stanu na koniec roku. W przedsiębiorstwach średniej wielkości tempo wzrostu przeciętnej liczby pracujących (4,7%) było zaś w 1999 r. wyraźnie wyższe niż odpowiednie tempo dotyczące liczby pracujących według stanu na koniec roku (3,8%). Wzrost liczby pracujących był więc tam bardziej intensywny pod koniec 1999 r.

W 2000 r. różnice między tempem spadku przeciętnej liczby pracujących i liczby pracujących według stanu na koniec roku były już stosunkowo niewielkie i to niezależnie od klasy wielkości przedsiębiorstwa. W całej gospodarce poza *Rolnictwem i leśnictwem* oraz *Rybołówstwem i rybactwem* przeciętna liczba pracujących zmniejszyła się o 3%, podczas gdy liczba pracujących według stanu na koniec roku o wspomniane wcześniej 3,3%. W przypadku małych podmiotów gospodarczych oba wskaźniki miały wartość odpowiednio 0,9% oraz 1,2%, w przypadku średnich – 0,5% oraz 1,4%, a dużych – 6,9% i 7,2%. Świadczy to, że spadek zatrudnienia dokonywał się, przynajmniej w grupie podmiotów małych i dużych, bardziej równomiernie na przestrzeni całego 2000 r., niż miało to miejsce rok wcześniej.

W 2000 r. właściciele małych firm zastąpili pewną część legalnie zatrudnionych pracowników, z których usług zrezygnowali rok wcześniej, pracownikami zatrudnianymi nielegalnie. Wyniki badań GUS pokazują, że przeciętna liczba pracujących

---

<sup>17</sup> Więcej szczegółów na temat interpretacji różnic między wartościami obu wskaźników można znaleźć w opracowaniu pod redakcją J. Chmiela pt.: *Stan sektora MSP w 1999 roku. Tendencje rozwojowe w latach 1994–1999*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2001, s. 37–43.

w tzw. szarej strefie<sup>18</sup> (poza *Rolnictwem i leśnictwem* oraz *Rybołówstwem i rybactwem*) wzrosła z około 715 tys. osób w 1999 r. do około 743 tys. osób w 2000 r. (por. tablica 4 w Załączniku 2), czyli o prawie 4%. Ogółem w 2000 r. pracowało w małych prywatnych podmiotach gospodarczych legalnie i nielegalnie przeciętnie około 5 047 tys. osób. Pracujący w szarej strefie (wspomniane 743 tys. osób) stanowili więc w tej ogólnej przeciętnej liczbie pracujących udział wynoszący ok. 14,7%. Analogiczny wskaźnik obliczony dla 1999 r. wyniósł 14%, a więc udział pracujących w szarej strefie zwiększył się w 2000 r. po okresie ciągłego spadku w latach 1994–1998 (w 1999 r. wspomniany udział utrzymywał się praktycznie na poziomie z roku 1998).

Na ogólną przeciętną liczbę 743 tys. osób pracujących w szarej strefie w 2000 r., stosunkowo niewiele bo około 58 tys. znalazło zajęcie w *Przemśle* (rok wcześniej 56 tys. osób), około 92 tys. osób pracowało w *Budownictwie* (tu znaczny wzrost z 80 tys. w 1999 r.), 201 tys. osób – w *Handlu i naprawach* (202 tys. rok wcześniej), 14 tys. – w *Transporcie, gospodarce magazynowej i łączności* (odpowiednio 12 tys.) i około 378 tys. (w 1999 r. 365 tys.) w szeroko rozumianych usługach, na które składają się wszystkie nie wymienione wcześniej sekcje łącznie z *Edukacją* i *Ochroną zdrowia*. Udział pracujących nielegalnie w małych prywatnych przedsiębiorstwach przemysłowych wyniósł w 2000 r. 5,9% (5,5% rok wcześniej). W małych firmach budowlanych nielegalnie pracowało 15,5% osób (13,1% w 1999 r.), w małych handlowych – 11% (odpowiednio 10,8%), w transportowych – 5,3% (4,3%), a w szeroko rozumianych usługowych – najwięcej bo aż 27,4% (27,7% w 1999 r.), czyli w przybliżeniu co czwarty pracownik.

## **Aneks do rozdziału 2: Sytuacja najmniejszych przedsiębiorstw przemysłowych w latach 1999–2000**

Przedsiębiorstwami przemysłowymi nazywamy jednostki zaliczane do trzech sekcji gospodarki: *Górnictwo i kopalnictwo*, *Przetwórstwo przemysłowe* oraz *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę*. W pierwszej i ostatniej z trzech wymienionych powyżej dziedzin gospodarki małe firmy są reprezentowane stosunkowo słabo. W dodatku zgrupowane tam małe jednostki wyróżniały się pozytywnie w 2000 r. pod względem tempa rozwoju, o czym już była mowa wcześniej. Tymi dwoma sekcjami nie będziemy się więc obecnie zajmować. Zupełnie odmienna sytuacja występuje natomiast w *Przetwórstwie przemysłowym*. Tu małe firmy są silnie reprezentowane, a w dodatku ich liczba zmniejszyła się w 2000 r. najbardziej w porównaniu z innymi sekcjami. Jednostki zgrupowane w tej sekcji są jednocześnie bardzo silnie zróżnicowane pod względem rodzaju prowadzonej działalności, dlatego głęboki spadek liczby małych firm spowodowany był przypuszczalnie różnymi niekorzystnymi okolicznościami a nie jedną przyczyną. Przyczyny te należałoby więc możliwie dokładnie zbadać.

---

<sup>18</sup> W badaniach statystycznych przyjmuje się, że istnienie szarej strefy gospodarczej związane jest z funkcjonowaniem małych przedsiębiorstw prywatnych. Mówiąc najbardziej ogólnie, pracujący w szarej strefie to osoba, której fakt zatrudnienia nie jest zgłoszony do ZUS. Może być to osoba pracująca na własny rachunek lub zatrudniona w przedsiębiorstwie, przy czym samo przedsiębiorstwo jest albo zarejestrowane w systemie REGON i w odpowiednim urzędzie skarbowym lub też działa całkowicie nielegalnie.

O dynamice wzrostu lub spadku firm w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*, podobnie jak w szeregu innych sekcji, decydują zmiany liczebności zbioru jednostek najmniejszych, czyli firm o liczbie pracujących do 9 osób, których udział w ogólnej liczbie małych przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji rozpatrywanej obecnie (jednostek z przedziału 0–49 zatrudnionych osób) wyniósł w 2000 r. około 93%. Nasze rozważania ograniczymy więc do jednostek najmniejszych z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*, wykorzystując publikację zawierającą wyniki przeprowadzanych corocznie przez GUS badań reprezentacyjnych wspomnianych podmiotów gospodarczych<sup>19</sup>. Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób, badane metodą reprezentacyjną przez GUS, można podzielić na dwie grupy: przedsiębiorstwa posiadające osobowość prawną oraz przedsiębiorstwa będące własnością osób fizycznych (zakłady osób fizycznych i spółki cywilne). Ta pierwsza grupa jest stosunkowo nieliczna; obejmowała w 2000 r. 5 483 jednostki z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* na ogólną liczbę funkcjonujących tam 196 560 najmniejszych przedsiębiorstw (czyli tylko około 2,8% ogólnej liczby najmniejszych firm). Do problemów rozwoju przedsiębiorstw posiadających osobowość prawną wrócimy pod koniec rozważań w niniejszym Aneksie. Natomiast obecnie omówiona zostanie sytuacja najmniejszych przedsiębiorstw będących własnością osób fizycznych w latach 1999–2000.

Na koniec 1999 r. (por. tablica 5 w Załączniku 2) funkcjonowało w *Przetwórstwie przemysłowym* 214 607 najmniejszych przedsiębiorstw będących własnością osób fizycznych (od tego miejsca będziemy opuszczać, dla uproszczenia, określenie „będących własnością osób fizycznych”), natomiast na koniec 2000 r. tylko 191 077, czyli dokładnie aż o 11% mniej. Głębokość spadku liczby najmniejszych firm w tej sekcji jest więc bezprecedensowa tak w porównaniu z innymi sekcjami gospodarki, jak i z poprzednimi latami.

Pośród 19 działów gospodarki<sup>20</sup> wchodzących w skład *Przetwórstwa Przemysłowego* największy spadek liczby najmniejszych firm odnotowano w dziale *Produkcja pojazdów mechanicznych przyczep i naczep oraz pozostałego sprzętu transportowego*, do którego zaliczani są również producenci części, podzespołów oraz akcesoriów do pojazdów mechanicznych<sup>21</sup>. W 1999 r. liczba firm aktywnych należących do tego działu wynosiła 4 052, a rok później 2 367, czyli zmniejszyła się o 41,6%. Spadek ten jest chyba konsekwencją podniesienia stopy procentowej na początku 2000 r. Relatywnie niskie stopy procentowe w 1999 r. przyczyniały się nie tyle do zwiększenia nakładów inwestycyjnych (powiemy o tym więcej w rozdziale 5 niniejszego opracowania), co przyrostu sumy kredytów udzielanych ludności na cele konsumpcyjne.

<sup>19</sup> Wyniki tych badań publikowane są przez GUS w opracowaniach pt.: *Działalność gospodarcza przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób ...*, z podaniem roku, którego badanie dotyczy. Wykorzystamy tu dwie publikacje omawiające wyniki badań dotyczących lat 1999 i 2000. Nawiązanie do wcześniejszego okresu nie jest możliwe, ponieważ do 1998 r. włącznie GUS badał metodą reprezentacyjną jednostki zatrudniające do 5 osób.

<sup>20</sup> Ściślej mówiąc, *Przetwórstwo przemysłowe*, zgodnie z obowiązującą klasyfikacją gospodarki, dzieli się na 23 działy. Jednakże GUS publikując informacje na temat wyników badań reprezentacyjnych najmniejszych przedsiębiorstw łączy cztery działy z czterema innymi i podaje wspomniane wyniki w podziale na 19 wyodrębnionych rodzajów działalności.

<sup>21</sup> Nie są natomiast zaliczane do tego działu firmy kupujące stare lub uszkodzone pojazdy za granicą, a następnie remontujące je w celu odsprzedaży. Takie firmy zaliczane są do sekcji *Handel i naprawy*.

Spowodowało to zwiększenie zakupów dóbr trwałego użytku, w tym samochodów osobowych, pochodzących jednak w większości z importu, w wyniku czego saldo obrotów handlu zagranicznego spadło w 1999 r. do niebezpiecznej wysokości –18,5 mld dol. Stopy procentowe musiały być więc podwyższone, co doprowadziło do pewnej poprawy salda obrotów handlu zagranicznego, które w 2000 r. osiągnęło wielkość – 17,3 mld dol. Spadek liczby osób zaciągających kredyt na cele konsumpcyjne spowodował m.in. zmniejszenie się liczby sprzedawanych samochodów osobowych w Polsce z 737 tys. w 1999 r. do 632 tys. w 2000 r. Niestety spadek sprzedawanych samochodów produkcji krajowej był bodaj silniejszy niż importowanych, ponieważ ich produkcja w kraju zmniejszyła się w dwóch porównywanych latach z 647 tys. do 532 tys. Między innymi spadek produkcji samochodów osobowych spowodował pogorszenie sytuacji firm, w tym najmniejszych, kooperujących z producentami pojazdów mechanicznych. Przerwana została w ten sposób wieloletnia wzrostowa tendencja w omawianej dziedzinie przemysłu, ponieważ firmy najmniejsze (przed rokiem 1999 mianem tym określano jednostki zatrudniające do 5 osób) w dziale *Produkcja pojazdów mechanicznych przyczep i naczep oraz pozostałego sprzętu transportowego* były jedną z grup przedsiębiorstw przemysłowych rozwijających się najszybciej do 1998 r. włącznie<sup>22</sup>.

Na drugim miejscu pod względem tempa spadku liczby najmniejszych przedsiębiorstw w 2000 r. znalazła się sekcja *Produkcja sprzętu i aparatury radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej*, gdzie najmniejsze jednostki, tak jak w przypadku działu omawianego w poprzednim akapicie, są również najczęściej poddostawcami części do wyrobów finalnych wytwarzanych przez większe firmy. Liczba przedsiębiorstw najmniejszych spadła tu z 3 437 w 1999 r. do 2 613 w 2000 r., czyli o 24%. Na miejscach od trzeciego do dziewiątego znalazły się natomiast: *Zagospodarowanie odpadów* (spadek liczby firm najmniejszych o 18,4% z 488 do 398), *Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich* (o 17,2% z 25 023 do 20 724), *Produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna* (o 16,8% z 26 385 do 21 955), *Produkcja tkanin* (o 15% z 6 455 do 5 484 jednostek w 2000 r.), *Produkcja artykułów spożywczych i napojów* (o 13,3% z 16 885 do 14 646), *Produkcja maszyn i urządzeń* (o 11,9% z 12 099 do 10 661) i wreszcie *Produkcja masy włóknistej i papieru* (o 11,1% z 27 099 w 1999 r. do 24 101 najmniejszych firm w 2000 r.), gdzie jednostki najmniejsze zajmują się m.in. wytwarzaniem opakowań z papieru i tektury. We wspomnianych powyżej dziewięciu działach przemysłu liczba firm najmniejszych spadła w 2000 r. silniej niż przeciętnie w całym sektorze najmniejszych przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*.

W gronie dziewięciu działów przemysłu o najszybszym spadku liczby przedsiębiorstw najmniejszych w 2000 r. znalazły się takie dziedziny jak: produkcja artykułów spożywczych, odzieży i mebli, które aż do sierpnia 1998 r. były masowo nabywane przez drobnych handlowców ze Wschodu. Jeżeli dodamy do tego znajdujący się na dziesiątym miejscu pod względem tempa spadku liczby najmniejszych przedsiębiorstw dział *Produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich* (spadek liczby firm z 8 495 do 7 691, czyli o 9,5%), grupujący producentów obuwia również masowo nabywanych przez przybyszów ze Wschodu, to dojdziemy do wniosku, że główną przyczyną spad-

<sup>22</sup> Por. w tej sprawie opracowanie pod red. J. Chmiela pt.: *Stan sektora MSP w 1998 r. Trendy rozwojowe w latach 1994 – 1998*, Polska Fundacja Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, s. 21.

ku liczby przedsiębiorstw najmniejszych w 2000 r. był jednak rosyjski kryzys, a następnie wprowadzenie przez naszych wschodnich sąsiadów ceł ochronnych na większość kupowanych u nas wcześniej wyrobów. Najmniejsze firmy wytwarzające: artykuły spożywcze i napoje, odzież, obuwie i meble stanowiły w 1999 r. 35,8% ogólnej liczby najmniejszych firm z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* (w 2000 r. 34%). Dlatego silny spadek liczby jednostek w tych czterech działach nie mógł pozostać bez wpływu na wyniki całego omawianego sektora. Firmy, które utraciły swych klientów w wyniku rosyjskiego kryzysu i wprowadzenia ceł ochronnych, usiłowały w 1999 r. najwyraźniej odbudować swoją poprzednią pozycję. Jednakże wielu z nich nie udało się to i musiały skapitulować rok później.

W pozostałych nie wymienionych powyżej działach przemysłu liczba przedsiębiorstw najmniejszych spadła w 2000 r. wolniej niż wyniosła przeciętna obliczona dla całego *Przetwórstwa przemysłowego* (11%). Jedynym działem, gdzie liczba najmniejszych firm w 2000 r. wzrosła, była *Produkcja koksu i wyrobów przetwórstwa ropy naftowej oraz wyrobów chemicznych* (w przypadku najmniejszych przedsiębiorstw chodzi oczywiście o producentów wyrobów chemicznych). Liczba najmniejszych przedsiębiorstw wzrosła tu o 26% z 1 463 w 1999 r. do 1 844 na koniec 2000 r. Wzrost ten jest trochę nieoczekiwany i trudny do wytłumaczenia. Dane za lata następne pokażą czy jest to wzrost trwały, czy miał on tylko charakter incydentalny. Takie nieoczekiwane, incydentalne wzrosty lub spadki liczby najmniejszych firm w różnych dziedzinach gospodarki są obserwowane dość często. Najmniejsze firmy reagują bowiem niemal natychmiast na sygnały płynące z rynku i wykorzystują wszystkie możliwości osiągnięcia dodatkowych przychodów, aczkolwiek jak się później okazuje, nadzwyczajna koniunktura na produkty i usługi określonych branż bywa najczęściej krótkotrwała.

Liczba pracujących w najmniejszych przedsiębiorstwach zaliczanych do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* wynosiła na koniec 1999 r. 501 454 osoby a rok później 471 501 osób. Zmniejszyła się więc o 6%, czyli w tempie niemal dwukrotnie wolniejszym niż liczba najmniejszych przedsiębiorstw. Spowodowało to, że po raz pierwszy od 1994 r. (czyli od początku okresu, dla którego dysponujemy bardziej wiarygodnymi danymi na temat najmniejszych przedsiębiorstw) przeciętna liczba pracujących w przeliczeniu na najmniejszą firmę zwiększyła się zamiast maleć<sup>23</sup>. W 1999 r. przeciętna liczba pracujących w przeliczeniu na najmniejsze przedsiębiorstwo w *Przetwórstwie przemysłowym* wynosiła 2,34, podczas gdy na koniec 2000 r. już 2,47. Wspomniana przeciętna liczba pracujących zwiększyła się w 13 na 19 badanych działów

---

<sup>23</sup> Do 1998 r. włącznie GUS badał metodą reprezentacyjną podmioty zatrudniające do 5 osób, o czym wspominaliśmy już wielokrotnie w niniejszym opracowaniu, a więc do 1998 r. nie było możliwości bezpośredniego śledzenia losów przedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób. Badania wykazują jednak, że rok 2000 był pierwszym, kiedy to wzrosła przeciętna liczba pracujących w przeliczeniu na firmę zatrudniającą do 5 osób (por. E. Balcerowicz (red.), *Mikroprzedsiębiorstwa, sytuacja ekonomiczna, finansowanie, właściciele*, CASE, Warszawa 2002, s. 35–36). W 1999 r. zakłady osób fizycznych i spółki cywilne zatrudniające do 5 osób stanowiły 91,5% całego zbioru jednostek będących własnością osób fizycznych o liczbie pracujących do 9 osób w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*, a liczba pracujących w firmach do 5 osób stanowiła 68,4% ogólnej liczby pracujących w zakładach osób fizycznych i spółkach cywilnych zatrudniających do 9 osób. Dlatego wydaje się, że nasze stwierdzenie, iż rok 2000 był pierwszym kiedy to wzrosła liczba pracujących w przeliczeniu na najmniejsze przedsiębiorstwo wzrosła, jest prawdziwe nie tylko w przypadku firm zatrudniających do 5 osób, ale także do 9 osób.

*Przetwórstwa przemysłowego*, a w niektórych dziedzinach bardzo znacznie, jak np. w znajdującym się na pierwszym miejscu pod względem tempa spadku liczby najmniejszych firm dziale *Produkcja pojazdów mechanicznych przyczep i naczep oraz pozostałego sprzętu transportowego* z 2,05 w 1999 r. do 2,76 w 2000 r. lub w dziale *Produkcja artykułów spożywczych i napojów* z 4,41 do 4,9. Może to oznaczać, że spadek liczby najmniejszych firm przemysłowych w 2000 r. ma pewne cechy „twórczej destrukcji” J. Schumpetera<sup>24</sup>. W 2000 r. zakończyły działalność w pierwszej kolejności firmy mniejsze i słabsze. Te natomiast, które pozostały, kierowane są przez jednostki bardziej przedsiębiorcze w sensie możliwości opanowania produkcji nowych wyrobów, adaptacji nowych technologii wytwarzania czy umiejętności znalezienia nowych rynków zbytu lub korzystniejszych źródeł zaopatrzenia w surowce i materiały.

Uwagi powyższe stosują się w jeszcze większym stopniu do grupy przedsiębiorstw najmniejszych zaliczanych do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*, posiadających osobowość prawną, o których dotychczas nie mówiliśmy szczegółowo. W odróżnieniu od firm będących własnością osób fizycznych, liczba najmniejszych podmiotów posiadających osobowość prawną wzrosła między końcem 1999 r. a końcem 2000 r. z 5 270 do 5 483, a więc o 4%. Jednakże liczba pracujących wrosła tu silniej, bo o 5,9%, toteż przeciętna liczba pracujących w przeliczeniu na firmę zwiększyła się z 4,43 do 4,51. Zwiększenie się liczby pracujących w przeliczeniu na firmę posiadającą osobowość prawną zaobserwowano w 11 działach przemysłu na 19 badanych. Trzeba tu zaznaczyć, że w pozytywnych ocenach kierunku przekształceń obserwowanych zarówno w grupie firm najmniejszych posiadających jak i nie posiadających osobowości prawnej nie można posuwać się zbyt daleko, ponieważ oparte są one na obserwacjach dotyczących tylko jednego roku. Najbliższe lata pokażą, czy te nowe zjawiska oznaczały przełom dotychczasowych tendencji rozwojowych sektora przemysłowych najmniejszych przedsiębiorstw czy też są jedynie krótkotrwałym epizodem.

Sytuacja sektora najmniejszych przedsiębiorstw przemysłowych w latach 1999–2000 badana była bardzo dokładnie. Obok analiz dotyczących poszczególnych działów przemysłu, których wyniki omówiono powyżej, wykorzystane zostały również inne informacje publikowane przez GUS dla całego interesującego nas sektora łącznie bez rozbicia na działy. Wnioski z tych badań potwierdzają z jednej strony nasz sformułowany poprzednio wniosek, że przekształcenia obserwowane w 2000 r. w sektorze najmniejszych przedsiębiorstw przemysłowych mają rzeczywiście pewne cechy „twórczej destrukcji”. Zwracają jednak uwagę na pewne nadal niekorzystne zjawiska, które nie dotyczą jednak tylko przedsiębiorstw przemysłowych, lecz chyba całej gospodarki.

W 1999 r. liczba nowych firm najmniejszych (łącznie firmy posiadające osobowość prawną i będące własnością osób fizycznych) działających w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* jeden rok lub mniej wynosiła 27 248. Po upływie roku grupa ta zmniejszyła się do 20 401 jednostek, czyli o 25,1%. Z 27 587 firm o dwuletnim stażu w 1999 r. dotrwało do końca 2000 r. 20 181, czyli 73,2%. Firm o stażu trzyletnim było w 1999 r. 23 593 z czego przetrwało 16 698, czyli tylko 70,8%. Lecz już z 17 530 firm najmniejszych istniejących na koniec 1999 r. i posiadających staż czteroletni do końca 2000 r. przetrwało 16 455, czyli aż 93,9%, a ze 123 919 jednostek w 1999 r. o stażu

---

<sup>24</sup> Por. np. J. Schumpeter: *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*, r. VII (szczególnie s. 102), PWN, Warszawa 1995.

pięcioletnim lub dłuższym przetrwało do 2000 r. 103 700, czyli 83,7%. Sam fakt, że stopa przetrwania przedsiębiorstw o dłuższym stażu w danym roku jest z reguły wyższa niż podmiotów o stażu krótszym, nie stanowi niespodzianki. Interesujący jest natomiast inny fakt. Otóż przeciętna liczba pracujących w przeliczeniu na przedsiębiorstwo wzrosła między rokiem 1999 a 2000 we wszystkich grupach wiekowych. Firmy założone w 1999 r. charakteryzowały się na koniec tego roku przeciętną liczbą pracujących w przeliczeniu na zakład równą 1,88, by po roku dojść do 2,22 osoby. Firmy dwuletnie zatrudniały w 1999 r. przeciętnie 1,97 osoby a te, które przetrwały z tej grupy do 2000 r., już 2,27 osoby. Trzyletnie odpowiednio 1,99 i 2,32 osoby, czteroletnie – 2,45 i 2,51 osoby, a ze stażem pięć lat lub więcej – 2,67 oraz 2,8 osoby. Może to świadczyć, że w każdej grupie wiekowej przetrwały do końca 2000 r. jednostki większe i silniejsze („twórcza destrukcja”). Charakterystyczny jest również fakt, że zarówno w 1999 r. jak i w 2000 r. przeciętna liczba pracujących w przeliczeniu na zakład, dotycząca poszczególnych grup wiekowych, skorelowana była pozytywnie z wiekiem firm w tej grupie. Inaczej mówiąc, im przedsiębiorstwa były starsze, tym przeciętna liczba pracujących okazywała się wyższa. Nie można więc już chyba mówić dłużej, że najmniejsze przedsiębiorstwa przemysłowe nie rozwijają się, ponieważ z każdym rokiem przybywa im zarówno doświadczenia, jak i pracowników.

O pewnych pozytywnych tendencjach zachodzących w grupie najmniejszych przedsiębiorstw przemysłowych świadczą również inne dane pochodzące z badań reprezentacyjnych przeprowadzanych przez GUS, aczkolwiek w tym przypadku można także dostrzec ślady pewnych zjawisk patologicznych. Między końcem roku 1999 i 2000 ogólna liczba wszystkich najmniejszych przedsiębiorstw w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* (łącznie firmy posiadające osobowość prawną i będące własnością osób fizycznych) spadła o 10,6%. Jednakże w tym samym okresie liczba firm zatrudniających 6–9 osób wzrosła o 3,6%, a ich udział w ogólnej liczbie najmniejszych przedsiębiorstw zwiększył się z 9% do 10,3%. Jest to fakt pozytywny, ponieważ jeszcze raz dowodzi, że okres gorszej koniunktury najłatwiej przechodzą firmy większe a przez to silniejsze. Najbardziej zmniejszyła się liczba jednostek zatrudniających dokładnie 5 osób (o 18,5%), ale istnieje nadzieja, że część z nich, po zwiększeniu zatrudnienia, przeszła do grupy o zatrudnieniu 6–9 osób. Na drugim miejscu pod względem tempa spadku liczby jednostek znalazła się grupa firm zatrudniających tylko jedną osobę<sup>25</sup> (spadek o 16,3%), a następnie zatrudniających 2–4 osoby (spadek liczby firm w tej grupie o 12,5%). Natomiast najwolniej, bo tylko o 3,8% zmniejszyła się liczba przedsiębiorstw nie zatrudniających w ogóle osób, dla których praca w danej jednostce stanowi główne źródło utrzymania. Udział tych firm w ogólnej liczbie przedsiębiorstw najmniejszych wzrósł z 24,1% w 1999 r. do 25,9%. Istnieją jednak poważne podejrzenia, że znaczna część tych przedsiębiorstw korzysta z usług pracowników zatrudnianych nielegalnie (brak pracowników najemnych jest tu więc w wielu przypadkach

---

<sup>25</sup> Do grupy firm z jednym pracującym w głównym miejscu pracy zaliczają się również nieco fikcyjne przedsiębiorstwa, których „właściciele” zatrudniają się jako pracownicy w innych firmach (tzw. samozatrudnienie). Wtedy ich stosunek z pracodawcami regulowany jest przez kodeks cywilny a nie kodeks pracy, co przynosi różne doraźne korzyści obu stronom np. w postaci niższych składek odprowadzanych do ZUS. Jak jednak widać, liczba jednoosobowych przedsiębiorstw zmalała w 2000 r. dość znacznie, a więc zjawisko tzw. samozatrudnienia zdaje się być w odwróceniu zamiast nasilać się, jak twierdzą to niektórzy publicyści ekonomiczni.



zwykłą fikcją). Nieuczciwa redukcja kosztów pracy w stosunku do firm nie korzystających z pracy nielegalnej pozwala przedsiębiorstwom o zerowej liczbie pracujących łatwiej przetrwać okres gorszej koniunktury i dlatego ich liczba zmniejszyła się między końcem lat 1999 i 2000 o wiele wolniej niż w innych grupach wielkości, oprócz jednostek największych, których liczba wzrosła. Wysoka stopa opodatkowania przedsiębiorstw (chodzi tu głównie o podatek od osób fizycznych) i inne przepisy prawne wpływające na wysokość kosztów pracy (wydatki związane z ubezpieczeniem pracowników) powodują niestety w dalszym ciągu, że omijanie przepisów prawnych, w tym podatkowych jest niekiedy bardziej dla przedsiębiorców opłacalne niż np. wdrażanie innowacji czy szukanie nowych rynków zbytu. O tym, że jednak nie wszyscy przedsiębiorcy tak postępują i że na drugim biegunie rośnie liczebnie grupa przedsiębiorców w pozytywnym, schumpeterowskim znaczeniu tego słowa, świadczą m.in. dane dotyczące firm zatrudniających 6–9 osób.

Reasumując trzeba powiedzieć, że w roku 2000 sytuacja najmniejszych firm przemysłowych zmieniła się dość radykalnie, co obok strat związanych ze spadkiem liczby firm i liczby pracujących spowodowało jednak najprawdopodobniej także pewne korzystne przekształcenia strukturalne w całym sektorze, między innymi dzięki eliminacji firm mniejszych i słabszych, utrzymujących się dotychczas przy życiu tylko dzięki istnieniu szczególnie sprzyjającej koniunktury. Przekształcenia te należy oceniać pozytywnie m.in. w związku ze spodziewanym przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, a co za tym idzie zwiększeniem rynkowej konkurencji między przedsiębiorstwami. O tym jednak, czy zmiany zapoczątkowane w 2000 r. okażą się trwałe, można będzie przekonać się tylko na podstawie obserwacji sektora najmniejszych przedsiębiorstw w dłuższym okresie.



## 3. Wartość dodana brutto w przedsiębiorstwach różnej wielkości

### 3.1. Uwagi ogólne

W naszych poprzednich publikacjach omówiliśmy szeroko problemy związane z wykorzystaniem takich kategorii jak produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto do oceny roli i znaczenia sektora MSP w gospodarce. Pisaliśmy tam m.in., że udział MSP w wartości dodanej wytworzonej w kraju charakteryzuje lepiej ich potencjał i znaczenie dla gospodarki niż ich udział w PKB. PKB jest bowiem sumą wartości dodanej brutto wytworzonej we wszystkich sekcjach gospodarki, powiększoną o cła i inne opłaty importowe oraz tzw. podatki od produktów, w tym VAT i podatek akcyzowy, a pomniejszoną o dotacje. Ze wspomnianych składników PKB tylko wartość dodaną brutto i dotacje podmiotowe można rozdzielić między poszczególne sekcje gospodarki, a w ich ramach – między przedsiębiorstwa różnej wielkości. Nie można jednak tego uczynić w przypadku ceł i podatków. Dlatego udział małych i średnich przedsiębiorstw w PKB jest faktycznie relacją wartości dodanej wytworzonej przez MSP do ogólnej wartości PKB. Wskaźnik ten nie pokazuje rzeczywistego znaczenia MSP dla gospodarki, ponieważ np. VAT, wchodzący w skład PKB, powstaje w różnych stadiach gospodarki, w tym odprowadzany jest do budżetu przez jednostki małe i średnie. Nie bierze się tego jednak pod uwagę określając udział tych jednostek w PKB. Do oceny faktycznego znaczenia MSP dla gospodarki lepiej posługiwać się ich udziałem w wartości dodanej brutto, nie mówiąc o tym, że wspomniany udział jest jedynym miernikiem oceny roli, jaką MSP odgrywają w poszczególnych sekcjach gospodarki, ponieważ w przypadku sekcji taka kategoria jak PKB nie ma w ogóle zastosowania.

Wartość dodaną brutto w cenach bieżących, wytworzoną w latach 1999 i 2000 w poszczególnych sekcjach i przedsiębiorstwach różnej wielkości, podajemy odpowiednio w tablicach 5 i 6 w Załączniku 1, natomiast informację na temat struktury PKB i wartości dodanej w latach 1999 i 2000 – w tablicach 7 i 8 zamieszczonych poniżej w tekście opracowania. Porównując wielkości dotyczące 1999 roku z informacją podawaną przez nas wcześniej dla tego roku<sup>26</sup> łatwo zauważyć, że różnią się one od siebie, ponieważ GUS skorygował dane dotyczące wielkości PKB w latach poprzednich.

### 3.2. Struktura PKB w latach 1999–2000

Wartość PKB z uwzględnieniem szarej strefy wynosiła w 1999 r. 615 115,3 mln zł. Z tej wielkości 535 829,0 mln zł, czyli 87,1%, przypadło na wartość dodaną brutto, a 12,9% – na cła i podatki. W 2000 roku wartość PKB była natomiast równa 684 926,1 mln zł, w tym wartość dodana 601 427,4 mln zł, czyli 87,8%. Udział ceł i podatków

<sup>26</sup> Por.: *Stan sektora MSP w 1999 roku, tendencje rozwojowe w latach 1994–1999*, tabl. 6, s. 240–241.

Tablica 7. Struktura produktu krajowego brutto i wartości dodanej brutto wytworzonej w przedsiębiorstwach w 1999 r. z uwzględnieniem szarej strefy gospodarczej

(ceny bieżące, w %)

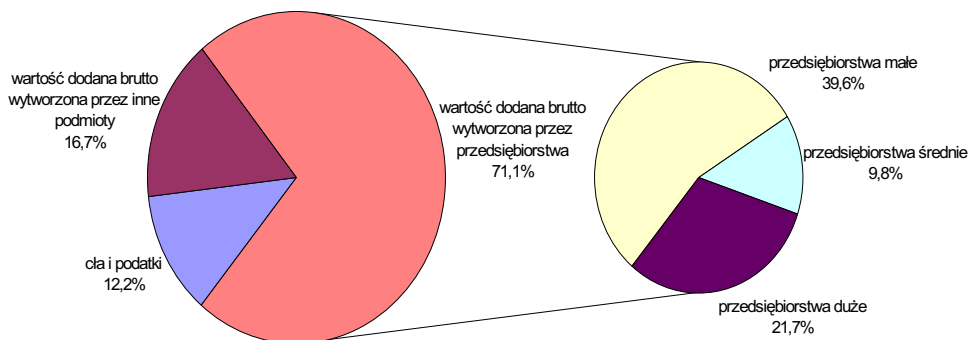
Wyszczególnienie	Ogółem PKB	w tym wartość dodana brutto wytworzona przez przedsiębiorstwa* (bez sekcji A i B)												
		Ogółem	z tego przedsiębiorstwa											
			małe (0–49 zatrudn.)						średnie (50–249 zatrudn.)			duże (pow. 249 zatrudn.)		
			razem	z tego		w tym do 5 zatrudn.			razem	z tego		razem	z tego	
sektor publiczny	sektor prywatny	razem		sektor publiczny	sektor prywatny	sektor publiczny	sektor prywatny	sektor publiczny		sektor prywatny				
<b>Ogółem</b>	<b>100,0</b>	<b>70,4</b>	<b>38,5</b>	<b>0,5</b>	<b>38,0</b>	<b>25,3</b>	<b>0,0</b>	<b>25,3</b>	<b>10,0</b>	<b>1,7</b>	<b>8,3</b>	<b>21,9</b>	<b>11,1</b>	<b>10,8</b>
<b>Ogółem bez sekcji A i B</b>		<b>100,0</b>	<b>54,7</b>	<b>0,7</b>	<b>54,0</b>	<b>35,9</b>	<b>0,0</b>	<b>35,9</b>	<b>14,2</b>	<b>2,5</b>	<b>11,7</b>	<b>31,1</b>	<b>15,8</b>	<b>15,3</b>
C+D+E. Przemysł		<b>100,0</b>	23,6	0,9	22,7	9,6	0,0	9,6	16,7	3,0	13,7	59,7	30,6	29,1
C. Górnictwo i kopalnictwo		<b>100,0</b>	2,1	0,2	1,9	0,6	0,0	0,6	8,2	5,0	3,2	89,7	86,5	3,2
D. Przetwórstwo przemysłowe		<b>100,0</b>	29,6	0,8	28,8	12,3	0,0	12,3	18,6	1,6	17,0	51,8	15,0	36,8
E. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		<b>100,0</b>	2,8	1,9	0,9	0,3	0,0	0,3	12,1	10,2	1,9	85,1	83,6	1,5
F. Budownictwo		<b>100,0</b>	59,9	0,3	59,6	35,1	0,1	35,0	19,9	2,1	17,8	20,2	1,2	19,0
G. Handel i naprawy		<b>100,0</b>	83,2	0,2	83,0	60,0	0,0	60,0	9,7	0,6	9,1	7,1	1,0	6,1
H. Hotele i restauracje		<b>100,0</b>	68,0	0,5	67,5	42,2	0,0	42,2	7,2	1,2	6,0	24,8	2,6	22,2
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność		<b>100,0</b>	34,8	0,6	34,2	25,6	0,0	25,6	7,2	3,9	3,3	58,0	49,7	8,3
J. Pośrednictwo finansowe		<b>100,0</b>	43,8	2,7	41,1	5,4	0,0	5,4	45,0	12,9	32,1	11,2	1,2	10,0
K. Obsługa nieruchomości i firm; nauka		<b>100,0</b>	78,7	0,9	77,8	60,6	0,1	60,5	12,3	2,1	10,2	9,0	4,8	4,2
M. Edukacja		<b>100,0</b>	95,5	4,3	91,2	27,9	0,0	27,9	4,1	0,6	3,5	0,4	0,0	0,4
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna		<b>100,0</b>	85,3	2,2	83,1	62,1	0,0	62,1	6,2	0,4	5,8	8,5	7,8	0,7
O. Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna		<b>100,0</b>	71,3	1,7	69,6	60,6	0,0	60,6	10,1	3,7	6,4	18,6	15,3	3,3

\* Przedsiębiorstwa: państwowe, zagraniczne oraz stanowiące własność organizacji społecznych i fundacji, państwowe jednostki organizacyjne (bez szkół wyższych i jednostek sił zbrojnych), spółdzielnie, spółki (akcyjne, z o.o., partnerskie, jawne, komandytowe, cywilne), a także zakłady osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych. Do klasy przedsiębiorstw nie są tu natomiast zaliczane: jednostki i zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze zakładów budżetowych, środki specjalne i fundusze celowe, organizacje społeczne, partie polityczne, związki zawodowe, stowarzyszenia, fundacje, organizacje wyznaniowe oraz szkoły wyższe i indywidualne gospodarstwa rolne.

**Tablica 8. Struktura produktu krajowego brutto i wartości dodanej brutto wytworzonej w przedsiębiorstwach w 2000 r. z uwzględnieniem szarej strefy gospodarczej (ceny bieżące, w %)**

Wyszczególnienie	w tym wartość dodana brutto wytworzona przez przedsiębiorstwa* (bez sekcji A i B)													
	Ogółem PKB	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa											
			małe (0-49 zatr.)			w tym do 5 zatr.			średnie (50-249 zatr.)			duże (pow. 249 zatr.)		
			razem	sektor publiczny	sektor prywatny	razem	sektor publiczny	sektor prywatny	razem	sektor publiczny	sektor prywatny	razem	sektor publiczny	sektor prywatny
<b>Ogółem</b>	<b>100,0</b>	<b>71,1</b>	<b>0,5</b>	<b>39,1</b>	<b>26,3</b>	<b>0,0</b>	<b>26,3</b>	<b>9,8</b>	<b>1,6</b>	<b>8,2</b>	<b>21,7</b>	<b>10,6</b>	<b>11,1</b>	
<b>Ogółem bez sekcji A i B</b>		<b>100,0</b>	<b>55,6</b>	<b>54,9</b>	<b>37,0</b>	<b>0,0</b>	<b>37,0</b>	<b>13,8</b>	<b>2,2</b>	<b>11,6</b>	<b>30,6</b>	<b>14,9</b>	<b>15,7</b>	
C+D+E. Przemysł		100,0	24,1	23,5	9,8	0,0	9,8	16,4	2,6	13,8	59,5	28,4	31,1	
D. Górnictwo i kopalnictwo		100,0	2,2	1,8	0,6	0,0	0,6	7,0	3,4	3,6	90,8	71,0	19,8	
D. Przetwórstwo przemysłowe		100,0	30,3	29,9	12,5	0,0	12,5	18,6	1,6	17,0	51,1	13,7	37,4	
E. Wywarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		100,0	3,1	1,2	0,5	0,0	0,5	10,4	8,5	1,9	86,5	85,1	1,4	
F. Budownictwo		100,0	63,4	63,1	37,1	0,1	37,0	20,0	1,7	18,3	16,6	0,8	15,8	
G. Handel i naprawy		100,0	83,1	82,8	59,4	0,0	59,4	10,0	0,5	9,5	6,9	0,9	6,0	
H Hotele i restauracje		100,0	68,8	68,1	40,9	0,0	40,9	7,7	1,4	6,3	23,5	2,1	21,4	
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność		100,0	34,2	33,7	25,9	0,0	25,9	6,6	2,9	3,7	59,2	49,9	9,3	
J. Pośrednictwo finansowe		100,0	43,5	38,0	14,7	0,0	14,7	42,4	13,1	29,3	14,1	2,4	11,7	
K. Obsługa nieruchomości i firm; nauka		100,0	79,7	78,9	61,9	0,0	61,9	11,6	2,1	9,5	8,7	4,0	4,7	
M. Edukacja		100,0	95,4	93,8	30,1	0,0	30,1	3,9	0,8	3,1	0,7	0,0	0,7	
N. Ochrona zdrowia i opieka społeczna		100,0	83,1	81,4	64,4	0,0	64,4	8,1	1,0	7,1	8,8	7,8	1,0	
O. Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna		100,0	72,1	70,8	65,3	0,0	65,3	7,1	3,5	3,6	20,8	15,2	5,6	

\* Przedsiębiorstwa: państwowe, zagraniczne oraz stanowiące własność organizacji społecznych, fundacji, państwowe jednostki organizacyjne (bez szkół wyższych i jednostek sił zbrojnych), spółdzielnie, spółki (akcyjne, z o.o., partnerskie, jawne, komandytowe, cywilne), a także zakłady osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych. Do klasy przedsiębiorstw nie są tu natomiast zaliczane: jednostki i zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze zakładów budżetowych, środki specjalne i fundusze celowe, organizacje społeczne, organizacje zawodowe, stowarzyszenia, fundacje, organizacje wyznaniowe oraz szkoły wyższe i indywidualne gospodarstwa rolne.



**Wykres 8. Struktura PKB w 2000 roku**

w PKB zmniejszył się więc w 2000 roku do 12,2%. Wartość dodana brutto wytwarzana była jednak nie tylko w przedsiębiorstwach, ale również np. w gospodarstwach rolnych oraz tzw. jednostkach budżetowych. W 1999 roku wartość dodana wytworzona przez przedsiębiorstwa wynosiła 438 517,6 mln zł i stanowiła 81,8% ogólnej sumy wartości dodanej wytworzonej w kraju. Rok później przedsiębiorstwa wytworzyły wartość dodaną w wysokości 492 445,6 mln zł, czyli 81,9% ogólnej sumy wartości dodanej. W naszym opracowaniu zajmujemy się jednak nie wszystkimi przedsiębiorstwami, a tylko tymi poza sekcją A (*Rolnictwo i leśnictwo*) oraz B (*Rybolówstwo i rybactwo*). Wartość dodana brutto wytworzona w 1999 r. przez przedsiębiorstwa oprócz sekcji A i B była równa 433 356,2 mln zł, co stanowiło 70,5% PKB oraz 80,9% ogólnej sumy wartości dodanej. Natomiast w 2000 roku przedsiębiorstwa poza sekcjami A i B wytworzyły wartość dodaną brutto na kwotę 486 777,9 mln zł, a więc 71,1% PKB i 80,9% krajowej wartości dodanej.

Wartość dodana wytworzona przez MSP w 1999 roku (bez sekcji A i B) wynosiła 298 501,0 mln zł, a więc była równa 48,5% PKB oraz 55,7% ogólnej sumy wartości dodanej wytworzonej przez wszystkie podmioty gospodarcze, to jest zarówno przedsiębiorstwa, jednostki budżetowe i gospodarstwa rolne. Małe przedsiębiorstwa wytworzyły 38,5% PKB oraz 44,2% wartości dodanej brutto a średnie odpowiednio 10% oraz 11,5%. W 2000 roku wartość dodana brutto wytworzona przez MSP należące do wszystkich sekcji gospodarki oprócz A i B wyniosła zaś 338 213,1 mln zł. Udział MSP w PKB był więc równy 49,4%, z czego 39,6% przypadło na firmy małe, a 9,8% na średnie. Udział MSP w ogólnej kwocie wartości dodanej brutto wyniósł natomiast 56,2%, z tego małych 45,1% i średnich 11,1%. Jak więc widać, udział MSP zarówno w PKB jak i w wartości dodanej brutto wzrósł w 2000 r. stosunkowo nieznacznie (odpowiednio o 0,9 i 0,5 punktu procentowego). Małe firmy zwiększyły w 2000 r. swój udział w PKB o 1,1 punktu procentowego a w wartości dodanej brutto o 0,9 punktu, natomiast średnie zmniejszyły swój udział odpowiednio o 0,2 i 0,4 punktu. W 1999 r. sytuacja była do pewnego stopnia odwrotna. Małe przedsiębiorstwa zwiększyły swój udział w PKB minimalnie, bo o 0,1 punktu procentowego, natomiast średnie silniej, bo o 0,4 punktu.

Dla porównania, wzrost udziału w PKB przedsiębiorstw małych wyniósł w 1998 r. aż 1,9 punktu procentowego, a średnich 0,8 punktu.

W 2000 r. udział MSP zaliczanych do sektora publicznego w tworzeniu PKB wynosił 2,1% i był bardzo podobny jak rok wcześniej (2,2%). Zmniejszyła się nato-

miast nadal udział dużych firm sektora publicznego w PKB (z 11,1% w 1999 r. do 10,6% w 2000 r.). Łączny udział w PKB wszystkich przedsiębiorstw należących do sektora publicznego wyniósł w 2000 r. 12,7%, a więc ponad dwukrotnie mniej niż samych tylko prywatnych firm zatrudniających do 5 osób, które w 2000 r. wytworzyły 26,3% PKB.

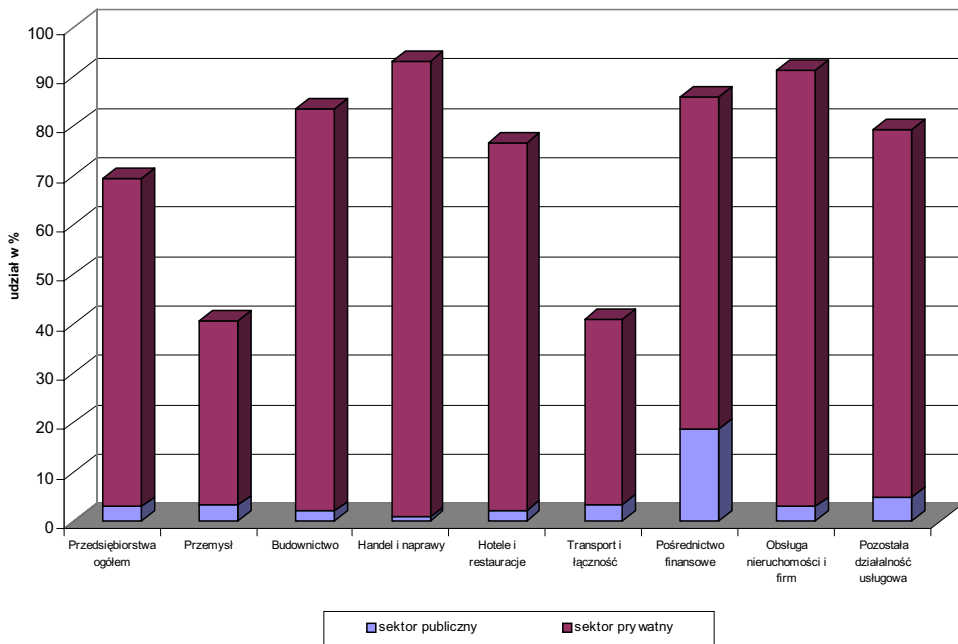
### 3.3. Udział MSP w tworzeniu wartości dodanej brutto

Przyjawszy za 100% wartość dodaną brutto wytworzoną przez przedsiębiorstwa poza *Rolnictwem i leśnictwem* oraz *Rybołówstwem i rybactwem*, udział MSP w tej kwocie wyniósł w 2000 r. 69,4% i był wyższy niż rok wcześniej o 0,5 punktu procentowego. Ten wzrost udziału dokonał się dzięki wynikom przedsiębiorstw małych, które w 2000 r. wytworzyły 55,6% wartości dodanej brutto uzyskanej przez przedsiębiorstwa, wobec 54,7% w roku 1999. Natomiast udział firm średnich zmniejszył się z 14,2% do 13,8%. Spadek udziału średnich przedsiębiorstw był głównie efektem zmniejszenia się w 2000 r. wartości dodanej brutto wytworzonej przez przedsiębiorstwa zaliczane do sektora publicznego.

Na dwanaście rozpatrywanych sekcji gospodarki, wzrost udziału MSP w wartości dodanej wytwarzanej przez przedsiębiorstwa odnotowało pięć. Były to sekcje: *Przetwórstwo przemysłowe* (udział MSP w 2000 r. równy 48,9%), *Budownictwo* (83,4%), *Handel i naprawy* (93,1%), *Hotele i restauracje* (76,5%) oraz *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* (91,3%). Spośród tych sekcji, wzrost udziału zarówno małych, jak i średnich przedsiębiorstw obserwowany był tylko w *Budownictwie*. W *Przetwórstwie przemysłowym* oraz *Obsłudze nieruchomości i firm; nauce* wzrósł jedynie udział małych firm, natomiast w sekcjach *Handel i naprawy* oraz *Hotele i restauracje* – tylko średnich. Trzeba tu dodać, że mimo szeroko komentowanej publicznie ekspansji super- i hipermarketów struktura wytwarzania wartości dodanej brutto w sekcji *Handel i naprawy* uległa zaledwie minimalnym zmianom. Udział małych firm handlowych zmniejszył się z 83,2% w 1999 r. do 83,1% w roku 2000, udział średnich wzrósł z 9,7% do 10%, a dużych zmalał z 7,1% do 6,9%. Najwyższy wzrost udziału MSP między rokiem 1999 i 2000 wynoszący 3,6 punktu procentowego zaobserwowano w *Budownictwie*, a następnie o 1,3 punktu w sekcji *Hotele i restauracje*.

W *Górnictwie i kopalnictwie* (udział MSP w 2000 r. równy 9,2%), *Wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz i wodę* (13,5%), *Edukacji* (99,3%) oraz *Pozostalej działalności usługowej komunalnej, społecznej i indywidualnej* (79,2%), udział MSP w wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie przedsiębiorstwa spadł ze względu na relatywnie niskie tempo wzrostu wartości dodanej w firmach średniej wielkości. W *Transportie, gospodarce magazynowej i łączności* (40,8%) oraz *Ochronie zdrowia i opiece socjalnej* (91,2%) za spadek udziału MSP odpowiedzialne są natomiast przedsiębiorstwa małe. Jedynie w *Pośrednictwie finansowym* (udział MSP w 2000 r. równy 40,8%) zaobserwowano spadek udziału zarówno firm małych, jak i średnich. Właśnie w tej sekcji spadek udziału MSP był w 2000 r. największy, gdyż wyniósł 2,9 punktu procentowego, podczas gdy w dwóch kolejnych sekcjach pod względem wielkości spadku udziału, czyli w *Transportie, gospodarce magazynowej i łączności* oraz *Pozostalej działalności usługowej*, wyniósł on 2,2 punktu. Mimo spadku udziału MSP w *Górnictwie i kopalnictwie* oraz *Wytwarzaniu i zaopatrywaniu w ener-*

gię elektryczną, gaz i wodę, wartość interesującego nas wskaźnika obliczona dla całego przemysłu minimalnie wzrosła dzięki wynikom małych przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*.



Wykres 9. Udział wartości dodanej brutto wytworzonej w 2000 r. przez MSP w poszczególnych sekcjach gospodarki (w %)

### 3.4. Wartość dodana brutto na pracującego w sektorze prywatnym

W 1999 r. przedsiębiorstwa prywatne wytworzyły 68,2%, a rok później 69,2% ogólnej kwoty wartości dodanej brutto uzyskanej w gospodarce poza *Rolnictwem i leśnictwem* oraz *Rybołówstwem i rybactwem*. W przeliczeniu na pracującego<sup>27</sup> (ceny bieżące) wyniosła ona w 2000 r. 51,1 tys. zł wobec 44,6 tys. zł w 1999 r. i 38,3 tys. zł w 1998 r. (por. tablica 6 w Załączniku 2). Wartość dodana brutto na pracującego wzrosła więc w 1999 r. o 8,5% (ceny stałe<sup>28</sup>), natomiast w 2000 r. nieco wolniej bo o 5,6%.

<sup>27</sup> Wykorzystano tu oszacowaną w ZBSE GUS i PAN przeciętną liczbę pracujących w sektorze prywatnym ogółem i w podstawowych sekcjach gospodarki, uwzględniającą pracujących w tzw. szarej strefie. Wyniki tego szacunku przedstawione są w paragrafie 2.4.

<sup>28</sup> Do przeliczenia tempa wzrostu wartości dodanej brutto na pracującego z cen bieżących w stałe wykorzystano indeksy cen (tzw. deflatory wartości dodanej brutto) oszacowane na podstawie informacji podanej przez GUS w *Rocznikach Statystycznych* dotyczącej realnego tempa wzrostu PKB. Indeksy cen wykorzystane w omawianych tu obliczeniach są różne dla poszczególnych sekcji gospodarki. Z braku odpowiedniej informacji musieliśmy jednak przyjąć, że w ramach sekcji indeksy te są jednakowe dla przedsiębiorstw małych, średnich i dużych, co z pewnością jest daleko idącym uproszczeniem.



W 1998 r. wartość dodana na pracującego w małych, średnich i dużych przedsiębiorstwach była niemal jednakowa (odpowiednio 38,2 tys. zł, 37,3 tys. zł oraz 39,7 tys. zł – ceny bieżące). Większe różnice wystąpiły w 1999 r. (przedsiębiorstwa małe 45,8 tys. zł, średnie 39,3 tys. zł i duże 45,1 tys. zł – ceny bieżące), ponieważ tempo wzrostu wartości dodanej na pracującego w grupie firm średniej wielkości zdecydowanie ustępowało tempu osiągniętemu przez przedsiębiorstwa małe i duże. W cenach stałych wartość dodana brutto na pracującego w małych przedsiębiorstwach zwiększyła się w 1999 r. o ok. 11,7%, w dużych – o około 5,9%, a w średnich zmniejszyła się o około 1,8%. W 2000 r. wartość dodana brutto na pracującego wynosiła w przypadku małych przedsiębiorstw 53,1 tys. zł, średnich 42,5 tys. zł i dużych 52,3 tys. zł (ceny bieżące). Jeśli chodzi o zmiany w porównaniu z rokiem poprzednim, to w 2000 r. obserwowane były podobne tendencje jak w 1999 r., ponieważ wartość dodana brutto na pracującego w średnich firmach utrzymała się praktycznie na poziomie z roku poprzedniego (spadek o ok. 0,4% w cenach stałych), a w małych i dużych wzrosła, z tym że wzrost wartości dodanej brutto na pracującego w małych firmach był już wyraźnie niższy niż rok wcześniej, gdyż wyniósł ok. 6,8%, a ponadto był niemal identyczny jak wzrost w dużych przedsiębiorstwach (6,9%).

Mimo iż w skali całego sektora prywatnego obserwowane były podobne tendencje zmian wartości dodanej brutto na pracującego zarówno w roku 1999, jak i 2000, to na poziomie podstawowych sekcji gospodarki zmiany w obu latach były często zupełnie odmienne. W *Przemśle* wartość dodana na pracującego w firmach średnich i dużych zwiększyła się w 1999 r. w jednakowym tempie 13,5% (ceny stałe), natomiast w firmach małych wzrosła wolniej, bo o 7,8%. Rok później w przemysłowych przedsiębiorstwach małych i dużych miała miejsce istotna redukcja zatrudnienia, czego efektem był szybki wzrost wartości dodanej na pracującego odpowiednio o 15,8% oraz 19%. W przedsiębiorstwach średniej wielkości, gdzie podobna redukcja zatrudnienia nie wystąpiła, wartość dodana brutto na pracującego zwiększyła się w 2000 r. tylko o 4,2%.

W *Budownictwie* obserwowane było w 1999 r. poważne zmniejszenie wartości dodanej brutto na pracującego w firmach średnich (o 10,4%), natomiast w przedsiębiorstwach małych i dużych wspomniana wartość rosła relatywnie szybko (odpowiednio o 16% i 9,6%). W roku 2000 duże firmy doświadczyły znacznej redukcji zamówień na roboty budowlane, w wyniku czego wartość dodana brutto na pracującego zmniejszyła się tam o 6%. Koniunktura nie poprawiła się również w przypadku przedsiębiorstw średniej wielkości, toteż wartość dodana brutto na pracującego utrzymała się tam na poziomie roku poprzedniego (wzrost zaledwie o 0,8%). Wzrost o 7,4% odnotowały tylko małe przedsiębiorstwa.

W dużych przedsiębiorstwach handlowych wartość dodana brutto na pracującego wzrosła w 1999 r. aż o 24,1%, podczas gdy w małych o 11,6% a w średnich o 2,1%. Rok później wartość dodana brutto na pracującego w dużych firmach spadła o 3,2% prawdopodobnie ze względu na rosnącą konkurencję między hipermarketami. Wartość dodana na pracującego zwiększyła się natomiast o 7,9% w firmach średnich i o 6,3% w małych, co oznacza, że małe firmy potrafią radzić sobie w nowej, trudnej sytuacji spowodowanej ekspansją super- i hipermarketów.

Z kolei w *Transporcie, gospodarce magazynowej i łączności* obserwowano w 1999 r. poważny spadek wartości dodanej brutto na pracującego w firmach średnich

(o 16,3%), podczas gdy w przedsiębiorstwach małych i dużych podobny wskaźnik istotnie wzrósł (odpowiednio o 16,5% oraz o 14,6%). Spadek ten w firmach średniej wielkości był jednak wyraźnie przejściowy i spowodowany był najprawdopodobniej dochodzeniem do pełnych mocy nowych przedsiębiorstw m.in. w branży telefonii komórkowej. Już bowiem w roku 2000 wartość dodana brutto na pracującego w firmach średniej wielkości wzrosła najszybciej (o 17%) wyprzedzając analogiczne wskaźniki obserwowane w firmach dużych (9%) i małych (6,3%).

Wreszcie w tzw. pozostałych usługach (czyli łącznie w sekcjach: H, J, K, L, M, N oraz O) wartość dodana brutto na pracującego wzrosła w 1999 r. jedynie w firmach małych (o 6,2%), natomiast w średnich i dużych zmniejszyła się bardzo poważnie gdyż o około 20%. Główną przyczyną spadku wartości dodanej na pracującego w grupie firm średnich i dużych były jednak najprawdopodobniej zmiany organizacyjne polegające na łączeniu przedsiębiorstw np. w sekcjach *Hotele i restauracje* oraz *Pośrednictwo finansowe* oraz przejściu licznych jednostek z sektora publicznego do prywatnego w *Edukacji i Ochronie zdrowia*. W 2000 r. podobne przyczyny spowodowały dalszy spadek wartości dodanej na pracującego o 13,6% w grupie średnich przedsiębiorstw usługowych. Wartość dodana na pracującego w dużych przedsiębiorstwach usługowych wzrosła w 2000 r. o 6,1%, a w małych utrzymała się na poziomie z poprzedniego roku.

## 4. Sytuacja finansowa MSP

### 4.1. Udziały przychodów MSP w przychodach ogółem

W 2000 r. przychody przedsiębiorstw ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów<sup>29</sup> (bez *Rolnictwa i leśnictwa, Rybołówstwa i rybactwa* oraz *Administracji publicznej*) osiągnęły wielkość około 1 602 mld zł wobec 1 397 mld zł w 1999 r. W 2000 r. przychody ogółem wzrosły o 14,6% (ceny bieżące) w porównaniu z rokiem poprzednim, z tego przychody małych przedsiębiorstw najszybciej bo o 16,5%, a średnich i dużych w tempie bardzo do siebie zbliżonym (odpowiednio 13% i 13,4%).

Udział małych firm w ogólnej kwocie przychodów wyniósł w 2000 r. 43,4% (por. tablica 9 w tekście poniżej) i był większy o 0,7 punktu procentowego niż rok wcześniej<sup>30</sup>. Udział średnich przedsiębiorstw zmalał o 0,3 punktu do 20,8%, a więc MSP łącznie zwiększyły swój udział w przychodach przedsiębiorstw ogółem o 0,4 punktu do poziomu 64,2%. Udziały przychodów MSP w ogólnej wielkości przychodów wszystkich przedsiębiorstw różnią się dość istotnie od udziału firm małych i średnich w ogólnej liczbie pracujących w przedsiębiorstwach (por. paragraf 2.1) względnie w ogólnej sumie wartości dodanej wytworzonej przez przedsiębiorstwa (por. paragraf 3.3). O przyczynach istnienia tych różnic była mowa w naszym poprzednim opracowaniu na temat MSP<sup>31</sup>.

Udział MSP w przychodach ogółem wzrósł w 2000 r. w pięciu sekcjach gospodarki a zmniejszył się również w pięciu (dla dwóch sekcji GUS nie podał odpowiednich danych ze względu na tajemnicę statystyczną). Największy przyrost udziału MSP bo aż o 3,8 punktu procentowego obserwowany był w sekcji *Pozostała działalność usługowa* (56,8% w 1999 r. i 60,6% w roku 2000), a następnie: w *Ochronie zdrowia* (z 89% do 91,8%), *Wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz i wodę* (z 11,4% do 12,8%), *Budownictwie* (odpowiednio 74,8% i 75,7%) oraz w *Obsłudze nieruchomości i firm; nauce* (83,7% i 84%). Natomiast najwyższy spadek udziału MSP w przychodach ogółem wszystkich firm zaliczanych do danej dziedziny gospodarki, wynoszący 1,4 punktu procentowego, wystąpił w sekcji *Hotele i restauracje* (75,1% w 1999 r. i 73,7% w 2000 r.) i prawie taki sam co do wielkości w *Górnictwie i kopalnictwie* (odpowiednio 10,4% oraz 9,1%). W sekcji *Handel i naprawy* udział MSP zmniejszył się o 0,7 punktu procentowego z 84,9% do 84,2%. Dokonało się to kosztem firm małych (spadek udziału z 63% do 62,3%), podczas gdy udział firm średniej wielkości był jednakowy w obu latach. Podobnie wyglądała sytuacja w *Przetwórstwie przemysłowym*, gdzie – liczba małych firm zmniejszyła się w 2000 r. o ponad 10%. Udział małych firm w przychodach zmalał tu o 0,3 punktu (z 19,1% do 18,8%), czyli raczej niewiele w porównaniu ze spadkiem liczby małych przedsiębiorstw, udział śred-

<sup>29</sup> Wartości przychodów przedsiębiorstw w 2000 r. według wielkości i sekcji gospodarki podane są w tablicy 7 z Załącznika 2.

<sup>30</sup> Podawane tu wielkości dotyczące 1999 r. są nieco inne niż w poprzedniej edycji naszego opracowania na temat MSP, ze względu na uwzględnienie przychodów firm z sekcji *Pośrednictwo finansowe* (por. przyp. 8).

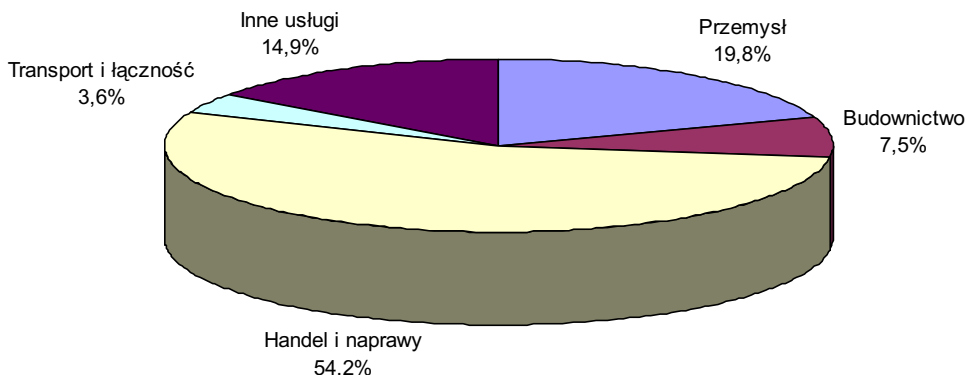
<sup>31</sup> Por. J. Chmiel (red.), *Stan sektora MSP w 1999 roku. Tendencje rozwojowe w latach 1994–1999*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2001, s. 66–72.

**Tablica 9. Udziały przychodów przedsiębiorstw różnej wielkości w ogólnej wielkości przychodów przedsiębiorstw należących do poszczególnych sekcji gospodarki w latach 1999 i 2000 (przychody w sekcji ogółem = 100%)**

Wyszczególnienie	1999				2000			
	ogółem	l. zatr. do 49	l. zatr. 50–249	l. zatr. >249	ogółem	l. zatr. do 49	l. zatr. 50–249	l. zatr. >249
<b>Ogółem</b>	<b>100,0</b>	42,7	21,1	36,2	<b>100,0</b>	43,4	20,8	35,8
sektor publiczny	<b>18,5</b>	0,5	2,2	15,8	<b>17,2</b>	0,5	2,0	14,7
sektor prywatny	<b>81,5</b>	42,2	18,9	20,4	<b>82,8</b>	42,9	18,8	21,1
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>100,0</b>	2,7	7,7	89,6	<b>100,0</b>	2,7	6,4	90,9
sektor publiczny	<b>89,6</b>	0,3	3,5	85,8	<b>72,0</b>	0,2	2,1	69,7
sektor prywatny	<b>10,4</b>	2,4	4,2	3,8	<b>28,0</b>	2,5	4,3	21,2
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>100,0</b>	19,1	22,4	58,5	<b>100,0</b>	18,8	22,5	58,7
sektor publiczny	<b>20,4</b>	0,2	2,0	18,2	<b>20,3</b>	0,2	2,0	18,1
sektor prywatny	<b>79,6</b>	18,9	20,4	40,3	<b>79,7</b>	18,6	20,5	40,6
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>100,0</b>	1,7	9,7	88,6	<b>100,0</b>	2,2	10,6	87,2
sektor publiczny	<b>97,4</b>	1,2	8,5	87,7	<b>96,7</b>	1,3	9,1	86,3
sektor prywatny	<b>2,6</b>	0,5	1,2	0,9	<b>3,3</b>	0,9	1,5	0,9
<b>F – Budownictwo</b>	<b>100,0</b>	46,1	28,7	25,2	<b>100,0</b>	46,5	29,2	24,3
sektor publiczny	<b>4,9</b>	0,3	2,9	1,7	<b>4,0</b>	0,4	2,4	1,2
sektor prywatny	<b>95,1</b>	45,8	25,8	23,5	<b>96,0</b>	46,1	26,8	23,1
<b>G – Handel i naprawy</b>	<b>100,0</b>	63,0	21,9	15,1	<b>100,0</b>	62,3	21,9	15,8
sektor publiczny	<b>4,1</b>	0,4	1,0	2,7	<b>3,9</b>	0,5	0,9	2,5
sektor prywatny	<b>95,9</b>	62,6	20,9	12,4	<b>96,1</b>	61,8	21,0	13,3
<b>H – Hotele i restauracje</b>	<b>100,0</b>	65,3	9,8	24,9	<b>100,0</b>	63,5	10,2	26,3
sektor publiczny	<b>5,6</b>	0,7	1,7	3,2	<b>5,4</b>	0,8	1,3	3,3
sektor prywatny	<b>94,4</b>	64,6	8,1	21,7	<b>94,6</b>	62,7	8,9	23,0
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	<b>100,0</b>	31,7	9,9	58,4	<b>100,0</b>	30,9	10,4	58,7
sektor publiczny	<b>49,6</b>	0,7	3,0	45,9	<b>46,5</b>	0,6	2,6	43,3
sektor prywatny	<b>50,4</b>	31,0	6,9	12,5	<b>53,5</b>	30,3	7,8	15,4
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	<b>100,0</b>	78,5	18,9	2,6	<b>100,0</b>	88,1	x	x
sektor publiczny	<b>1,7</b>	0,3	1,3	0,1	<b>1,0</b>	0,2	x	x
sektor prywatny	<b>98,3</b>	78,2	17,6	2,5	<b>99,0</b>	87,9	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	<b>100,0</b>	55,8	27,9	16,3	<b>100,0</b>	57,5	26,5	16,0
sektor publiczny	<b>11,1</b>	1,2	3,3	6,6	<b>9,5</b>	1,0	2,9	5,6
sektor prywatny	<b>88,9</b>	54,6	24,6	9,7	<b>90,5</b>	56,5	23,6	10,4
<b>M – Edukacja</b>	<b>100,0</b>	89,0	10,5	0,5	<b>100,0</b>	85,2	x	x
sektor publiczny	<b>4,6</b>	3,4	1,2	0,0	<b>4,4</b>	2,4	x	x
sektor prywatny	<b>95,4</b>	85,6	9,3	0,5	<b>95,6</b>	82,8	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	<b>100,0</b>	81,3	7,7	11,0	<b>100,0</b>	83,5	8,3	8,2
sektor publiczny	<b>12,6</b>	0,6	2,1	9,9	<b>9,8</b>	0,5	1,9	7,4
sektor prywatny	<b>87,4</b>	80,7	5,6	1,1	<b>90,2</b>	83,0	6,4	0,8
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	<b>100,0</b>	37,2	19,6	43,2	<b>100,0</b>	44,3	16,3	39,4
sektor publiczny	<b>36,7</b>	1,6	7,2	27,9	<b>32,6</b>	1,5	5,8	25,3
sektor prywatny	<b>63,3</b>	35,6	12,4	15,3	<b>67,4</b>	42,8	10,5	14,1

Tablica 10. Struktura przychodów wg sekcji gospodarki w latach 1999–2000 (wielkość przychodów w przedsiębiorstwach różnej wielkości lub w sektorze własności ogółem = 100%)

Wyszczególnienie	Ogółem		I. zatr. 0–249		I. zatr. 0–49		I. zatr. 50–249		I. zatr. pow. 249	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
<b>Ogółem</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
sektor publiczny	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
sektor prywatny	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	1,8	1,7	0,3	0,2	0,1	0,1	0,7	0,5	4,5	4,3
sektor publiczny	8,8	7,1	2,6	1,6	1,0	0,9	2,9	1,7	9,8	8,0
sektor prywatny	0,2	0,6	0,2	0,2	0,1	0,1	0,4	0,4	0,3	1,7
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	29,5	29,1	19,2	18,7	13,2	12,6	31,3	31,4	47,8	47,7
sektor publiczny	32,6	34,4	25,1	26,0	12,0	12,8	27,8	29,2	34,0	35,7
sektor prywatny	28,8	28,1	18,9	18,5	13,2	12,6	31,7	31,7	58,5	56,1
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	5,1	4,8	0,9	0,9	0,2	0,2	2,3	2,4	12,4	11,6
sektor publiczny	26,8	26,7	18,8	20,1	13,5	13,2	19,9	21,7	28,1	27,8
sektor prywatny	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	0,4	0,2	0,2
<b>F – Budownictwo</b>	6,8	6,3	8,0	7,5	7,3	6,8	9,2	8,9	4,7	4,3
sektor publiczny	1,8	1,4	8,2	7,1	4,3	4,9	9,1	7,6	0,7	0,5
sektor prywatny	7,9	7,4	8,0	7,5	7,4	6,8	9,3	9,0	7,8	6,9
<b>G – Handel i naprawy</b>	41,4	41,2	55,1	54,2	61,3	59,5	43,1	43,4	17,3	18,3
sektor publiczny	9,2	9,3	21,7	22,7	37,6	41,3	18,4	18,3	7,1	7,1
sektor prywatny	48,8	47,8	56,7	55,4	61,5	59,7	45,8	46,0	25,4	26,1
<b>H – Hotele i restauracje</b>	0,7	0,7	0,9	0,8	1,1	1,0	0,3	0,3	0,5	0,5
sektor publiczny	0,2	0,2	0,7	0,6	1,1	1,2	0,6	0,5	0,1	0,2
sektor prywatny	0,8	0,8	0,9	0,8	1,1	1,0	0,3	0,3	0,8	0,7
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	5,5	5,5	3,6	3,6	4,1	3,9	2,6	2,8	8,8	9,0
sektor publiczny	14,6	14,9	7,7	7,3	8,5	6,9	7,5	7,3	15,8	16,2
sektor prywatny	3,4	3,6	3,4	3,4	4,0	3,9	2,0	2,3	3,3	4,0
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	1,9	2,7	2,9	x	3,5	5,5	1,7	x	0,1	x
sektor publiczny	0,2	0,2	1,1	x	1,3	1,2	1,1	x	0,0	x
sektor prywatny	2,3	3,2	3,0	x	3,5	5,5	1,8	x	0,2	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	5,8	6,2	7,6	8,1	7,5	8,2	7,6	7,9	2,6	2,8
sektor publiczny	3,5	3,4	10,0	9,7	15,4	12,8	8,8	9,0	2,4	2,3
sektor prywatny	6,3	6,8	7,4	8,0	7,4	8,1	7,5	7,8	2,7	3,1
<b>M – Edukacja</b>	0,2	0,2	0,2	x	0,3	0,3	0,1	x	–	x
sektor publiczny	0,0	0,0	0,3	x	1,2	0,8	0,1	x	–	x
sektor prywatny	0,2	0,2	0,2	x	0,3	0,3	0,1	x	–	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1
sektor publiczny	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
sektor prywatny	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,7	0,1	0,1	0,0	0,0
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	1,0	1,2	0,9	1,1	0,9	1,2	1,0	0,9	1,2	1,3
sektor publiczny	2,1	2,2	3,5	3,4	3,7	3,7	3,5	3,4	1,8	2,0
sektor prywatny	0,8	0,9	0,8	1,0	0,9	1,2	0,7	0,6	0,8	0,8



**Wykres 10. Struktura przychodów MSP w 2000 r. (w %)**

nich zwiększył się o 0,1 punktu, a ogólnie udział MSP zmniejszył się z 41,5% w 1999 r. do 41,3% w 2000 r. Wreszcie w sekcji *Transport, gospodarka magazynowa i łączność* udział MSP w przychodach spadł z 41,6% do 41,3% również z przyczyny słabszych wyników małych przedsiębiorstw, których udział zmniejszył się o 0,8 punktu wobec wzrostu o 0,5 punktu udziału przedsiębiorstw średniej wielkości.

Struktura przychodów MSP według sekcji gospodarki nie uległa w 2000 r. poważniejszym zmianom w porównaniu z rokiem poprzednim (por. tablica 10 zamieszczona w tekście opracowania). Najbardziej istotna zmiana to spadek udziału w ogólnych przychodach sektora małych i średnich przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji *Handel i naprawy* o 0,9 punktu procentowego (z 55,1% w 1999 r. do 54,2% w 2000 r.). Spadek udziału MSP zaliczanych do sekcji *Handel i naprawy* w przychodach wszystkich MSP ogółem nie jest zaskoczeniem, ponieważ podobne, a nawet większe spadki udziałów firm należących do tej sekcji obserwowane były już w latach poprzednich. Nowym zjawiskiem był natomiast w 2000 r. spadek udziału przedsiębiorstw przemysłowych w ogólnej kwocie przychodów wszystkich MSP z 20,4% w 1999 r. do 19,8% oraz budowlanych odpowiednio z 8% do 7,5%. Najsilniej, bo o 0,5 punktu procentowego, zwiększył się udział przychodów MSP z sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* (z 7,6% do 8,1% w 2000 r.). Wspomniany wzrost udziału nie jest również niespodzianką, ponieważ MSP z sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* zwiększają swój udział w przychodach MSP ogółem praktycznie w ciągu całego okresu, dla którego dysponujemy bardziej precyzyjnymi danymi na temat MSP, czyli od 1994 r.

## **4.2. Grupy przedsiębiorstw według wielkości oraz rodzaju prowadzonej księgowości**

Jak już była mowa wielokrotnie w naszych poprzednich opracowaniach na temat MSP, przychody ze sprzedaży produktów (usług), towarów i materiałów są jedyną kategorią ekonomiczną, która może być wykorzystana do analizy sytuacji finansowej wszystkich przedsiębiorstw bez względu na ich wielkość i sposób prowadzenia księ-

gowości<sup>32</sup>, od czego uzależnione są również metody statystycznego badania poszczególnych rodzajów przedsiębiorstw przez GUS (metoda reprezentacyjna lub badania pełne). Dalsza, bardziej szczegółowa analiza musi być z konieczności prowadzona dla różnych grup przedsiębiorstw osobno, bez możliwości bezpośredniego porównania aktualnej sytuacji ekonomicznej każdej z tych grup.

**Tablica 11. Grupy przedsiębiorstw wyróżnione ze względu na wielkość i sposób prowadzenia księgowości oraz metody badania ich sytuacji finansowej przez GUS w 2000 r.**

Wielkość przedsiębiorstwa i sposób prowadzenia księgowości	Przysyłane informacje statystyczne	Liczba przedsiębiorstw	Udział (w %)
Przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 9 osób prowadzące księgi handlowe	bilans przedsiębiorstwa oraz tzw. rachunek zysków i strat	41 834 z tego: 25 125 – małych 13 638 – średnich 3 071 – dużych	2,4
Przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 9 osób prowadzące uproszczoną księgowość	tylko informacje o wielkości przychodów i kosztów	14 482 z tego: 13 893 – małych 589 – średnich	0,8
Przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób	przychody i koszty badane metodą reprezentacyjną	1 709 757	96,8
<b>OGÓŁEM</b>		<b>1 766 073</b>	<b>100,0</b>

Po wprowadzeniu w 1999 r. przez GUS zmian systemu sprawozdawczości statystycznej, wyróżnić można trzy grupy przedsiębiorstw ze względu na wielkość i sposób prowadzenia księgowości, a co za tym idzie, metody badania ich sytuacji finansowej. Do pierwszej grupy (por. tablica 11 powyżej) obejmującej ok. 2,4% wszystkich firm aktywnych zaliczyć można przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 9 osób i prowadzące księgi rachunkowe. Opracowują one roczny bilans i przysyłają go do GUS wraz z tzw. rachunkiem zysków i strat. Sytuacja ekonomiczna tej grupy przedsiębiorstw może być analizowana bardzo dokładnie. Drugą grupę obejmującą stosunkowo niewiele, bo tylko ok. 0,8% wszystkich jednostek aktywnych tworzą przedsiębiorstwa prowadzące uproszczoną księgowość i zatrudniające powyżej 9 osób. Przysyłają one do GUS jedynie podstawowe informacje finansowe na temat wielkości swoich przychodów i kosztów. Do trzeciej grupy zaliczają się natomiast wszystkie przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób bez względu na ich status prawny i sposób prowadzenia księgowości. Ich udział w zbiorze aktywnych przedsiębiorstw jest dominujący, gdyż

<sup>32</sup> Tak np. do porównywania sytuacji finansowej przedsiębiorstw o różnych formach własności i różnej wielkości nie zawsze można wykorzystać kategorię kosztów, mimo iż dostępna jest informacja na temat wielkości kosztów wszystkich grup przedsiębiorstw. Było to wyjaśnione dokładnie m.in. w opracowaniu pt.: *Stan i rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw w latach 1994–1996*, s. 62–63. Generalnie chodzi o to, że dochody właścicieli przedsiębiorstw nie są zaliczane do kosztów. W małych przedsiębiorstwach różnica między wartością przychodów i kosztów (dochody) jest więc relatywnie bardzo duża i w stosunku procentowym do ogółu przychodów wielokrotnie przekracza podobnie liczony wskaźnik (rentowność obrotu brutto) dla większych przedsiębiorstw.

wynosi bez mała 97%. Przychody i koszty tych przedsiębiorstw badane są przez GUS metodą reprezentacyjną<sup>33</sup>.

Poniżej omówiona będzie kolejno sytuacja finansowa najmniejszych przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób, następnie sytuacja przedsiębiorstw prowadzących uproszczoną księgowość i zatrudniających 10–49 osób, a na koniec – przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe.

### 4.3. Dochody przedsiębiorstw najmniejszych o liczbie pracujących do 9 osób

W przypadku przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób będących własnością osób fizycznych<sup>34</sup> (zakładów osób fizycznych i spółek cywilnych), dobrym miernikiem ich kondycji finansowej jest wielkość dochodów (przychody minus koszty) przypadająca na jedną firmę. W 1999 r. wspomniane dochody obliczone dla całej grupy najmniejszych przedsiębiorstw<sup>35</sup> (oprócz *Rolnictwa i leśnictwa* oraz *Rybołówstwa i rybactwa*) były równe 24,1 tys. zł a w 2000 r. wynosiły 26,4 tys. zł, czyli zwiększyły się o 9,5% (por. tablica 12 poniżej w tekście).

W 2000 r. najwyższe dochody osiągnęły przedsiębiorstwa należące do sekcji *Górnictwo i kopalnictwo* (49,4 tys. zł) wyprzedzając inną sekcję przemysłową a mianowicie *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* (47,5 tys. zł). Na trzecim miejscu znalazła się *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* (33,5 tys. zł), a następnie: *Budownictwo* (31,9 tys. zł), *Przetwórstwo przemysłowe* (28,4 tys. zł), *Handel i naprawy* (27 tys. zł) i *Pośrednictwo finansowe* (26,3 tys. zł). Dochody znacznie poniżej krajowej przeciętnej osiągnęły przedsiębiorstwa należące do sekcji: *Edukacja* (18,6 tys. zł), *Ochrona zdrowia* (15,6 tys. zł), *Pozostała działalność usługowa* (15,2 tys. zł) oraz *Hotele i restauracje* (11,4 tys. zł). Są to jednak, z wyjątkiem *Hoteli i restauracji*, dziedziny trochę nietypowe. Tak np. firmy z sekcji *Ochrona zdrowia* są bardzo często jednoosobowe, a ich właściciele (i zarazem pracownicy) są zatrudnieni z reguły na etatach w innych placówkach służby zdrowia. Natomiast jednostki zaliczane do tzw. *Pozostałej działalności usługowej* zatrudniają często pracowników nie za-

<sup>33</sup> W tablicy 11 podano, że liczba tych przedsiębiorstw wynosiła na koniec 2000 r. 1 709 757. Dla ścisłości musimy jednak dodać, że badania reprezentacyjne potwierdziły istnienie 1 705 379 przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób. Różnica, czyli 4 378 jednostek, to przedsiębiorstwa zatrudniające w 1999 r. ponad 9 osób. Nie były więc uwzględniane w trakcie losowania podmiotów poddanych badaniu reprezentacyjnemu za 2000 r. (nie wchodziły w skład operatu losowania przedsiębiorstw za 2000 r.). Jednostki te zmniejszyły jednak w 2000 r. zatrudnienie do poziomu 9 osób lub mniej. Zobowiązane więc były do przysłania odpowiednich sprawozdań do GUS, zgodnie z instrukcją regulującą tryb postępowania w takich przypadkach.

<sup>34</sup> Na koniec 2000 r. grupa ta liczyła 1 657 697 przedsiębiorstw. Dodawszy do tej liczby 47 682 jednostki posiadające osobowość prawną otrzymamy 1 705 379 najmniejszych firm badanych przez GUS za pomocą metody reprezentacyjnej (por. przyp. poprzedni).

<sup>35</sup> Do tych obliczeń wykorzystano opublikowane przez GUS wyniki badań reprezentacyjnych przedsiębiorstw najmniejszych zawarte w opracowaniach pt.: *Działalność gospodarza przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób w 1999 r.* i w publikacji pod analogicznym tytułem, lecz dotyczącej roku 2000. Ze względu na zmianę zakresu firm badanych przez GUS metodą reprezentacyjną, nie jest możliwe porównanie wyników osiągniętych przez przedsiębiorstwa najmniejsze w latach 1999–2000 i w latach wcześniejszych.



rejestrowanych<sup>36</sup>, a w związku z tym najprawdopodobniej nie podają w ankietach wysokości swoich pełnych dochodów.

**Tablica 12. Dochody na przedsiębiorstwo będące własnością osób fizycznych o liczbie pracujących do 9 osób w latach 1999–2000 (w tys. zł)**

Wyszczególnienie	1999	2000	1999 = 100%
<b>Ogółem</b>	<b>24,1</b>	<b>26,4</b>	<b>109,5</b>
Górnictwo i kopalnictwo	71,9	49,4	68,7
Przetwórstwo przemysłowe	27,2	28,4	104,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	21,6	47,5	219,9
Budownictwo	26,6	31,9	119,9
Handel i naprawy	26,6	27,0	101,5
Hotele i restauracje	14,3	11,4	79,7
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	19,5	21,8	111,8
Pośrednictwo finansowe	15,1	26,3	174,2
Obsługa nieruchomości i firm; nauka	30,5	33,5	109,8
Edukacja	19,7	18,6	94,4
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	10,9	15,6	143,1
Pozostała działalność usługowa	10,6	15,2	143,4

Porównując wielkości przeciętnych dochodów w latach 1999 i 2000 oraz w poszczególnych dziedzinach gospodarki widać, że sytuacja najmniejszych przedsiębiorstw była mało stabilna. W niektórych sekcjach dochody rosły o kilkadziesiąt procent z roku na rok, a w innych odwrotnie – spadały. Te zmiany wysokości dochodów sprawiają często wrażenie przypadkowych, lecz zestawivszy je z innymi informacjami na temat najmniejszych przedsiębiorstw mogą być one racjonalnie wytłumaczone. Tak np. liczba najmniejszych przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji *Górnictwo i kopalnictwo* zwiększyła się w 2000 r. o blisko jedną trzecią, ze względu na niezwykle wysokie dochody osiągnane rok wcześniej we wspomnianej sekcji. Jednakże możliwości zbytu wytworzonych produktów ocenione zostały przez przedsiębiorców najwyraźniej zbyt optymistycznie, gdyż dochody w przeliczeniu na przedsiębiorstwo spadły tam w 2000 r. również o jedną trzecią, chociaż i tak pozostały najwyższe w porównaniu z innymi sekcjami. Sytuacja w *Pośrednictwie finansowym* była zaś dokładnie odwrotna. Tu prawie 10% firm uległo likwidacji w 2000 r. ze względu na niskie dochody osiągnane rok wcześniej. Jednakże w 2000 r. popyt na usługi tej sekcji najwyraźniej wzrósł m.in. ze względu na niewielkie ożywienie obserwowane w handlu przygranicznym, a więc firmy, które przetrwały, zaczęły osiągać dochody wyższe o prawie trzy czwarte w porównaniu z rokiem 1999. Analogiczna była sytuacja w *Pozostalej działalności usługowej*, gdzie w wyniku zmniejszenia się liczby przedsiębiorstw o ponad 5% i wzrostowi popytu, dochody na przedsiębiorstwo zwiększyły się o ponad 40%. Natomiast w *Prze-*

<sup>36</sup> Por. punkt 2.4.

twórstwie przemysłowym oraz *Handlu i naprawach* kurczący się popyt na towary i usługi umożliwił wzrost dochodów jedynie w tempie poniżej progu inflacji, mimo znacznej redukcji liczby przedsiębiorstw w pierwszym przypadku aż o 11%, a w drugim o prawie 4%. Z kolei w sekcji *Transport, gospodarka magazynowa i łączność*, zmniejszenie liczby najmniejszych firm o ponad 7% umożliwiło, w warunkach stabilnego popytu na usługi, zwiększenie dochodów w przeliczeniu na przedsiębiorstwo o prawie 12%. Bariera popytowa sprawiła także, że spadły dochody w sekcji *Edukacja*, mimo iż liczba przedsiębiorstw wzrosła tu niewiele bo o 2%, podczas gdy podobnemu wzrostowi liczby najmniejszych firm w sekcji *Ochrona zdrowia* towarzyszył wzrost dochodów na przedsiębiorstwo o ponad 40%.

Wprawdzie, jak stwierdziliśmy wcześniej, w *Przetwórstwie przemysłowym* dochody najmniejszych przedsiębiorstw zwiększyły się w 2000 r. nieznacznie w tempie poniżej progu inflacji, to jednak w poszczególnych działach przemysłu sytuacja najmniejszych firm była bardzo zróżnicowana. Obserwowane tu było zresztą dość osobliwe zjawisko (por. tablica 5 w Załączniku 2). Pomijając nieliczne wyjątki, w działach gdzie liczba przedsiębiorstw zmniejszyła się w 2000 r. relatywnie silniej, tempo spadku dochodów na przedsiębiorstwo było stosunkowo niewielkie, a nawet wystąpił wzrost dochodów. I przeciwnie, w działach gdzie liczba firm była w 2000 r. stosunkowo niewiele niższa niż rok wcześniej, dochody zmniejszyły się relatywnie silniej. Przykładem może być tu dział *Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej oraz wyrobów chemicznych*, który był jedynym gdzie liczba przedsiębiorstw w 2000 r. wzrosła. Jednakże w tym dziale dochody w przeliczeniu na przedsiębiorstwo zmniejszyły się najsilniej bo aż o 41,5% (z 82,4 tys. zł w 1999 r. do 48,2 tys. zł). Na drugim biegunie mieliśmy zaś np. dział *Zagospodarowanie odpadów*, gdzie z kolei dochody wzrosły najsilniej, bo aż o 63,1% (z 46,4 tys. zł w 1999 r. do 75,7 tys. zł w 2000 r.), który pod względem tempa spadku liczby przedsiębiorstw zajął w 2000 r. trzecie miejsce po *Produkcji pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep oraz pozostałego sprzętu transportowego* oraz *Produkcji sprzętu i aparatury radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej*. Do nielicznych wyjątków od opisanej powyżej reguły należał np. dział *Działalność wydawnicza i poligraficzna*, gdzie z jednej strony dochody na przedsiębiorstwo wzrosły relatywnie silnie, bo o 36,1% (drugie miejsce pod względem tempa wzrostu dochodów), a z drugiej strony liczba firm zmniejszyła się dość umiarkowanie, bo o 4,8%.

Ten swoisty fenomen obserwowany w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* daje się wytłumaczyć chyba tylko w jeden sposób. Malejący popyt na produkty wytwarzane przez firmy najmniejsze powoduje, że na opłacalne zamówienia, a co za tym idzie – odpowiednio wysokie dochody, może liczyć tylko ograniczona ich liczba, o wiele mniejsza niż liczba przedsiębiorstw aktywnych funkcjonujących w poszczególnych działach. Mamy więc tu do czynienia z klasycznym, znanym z lekcji fizyki efektem dźwigni. Ograniczony popyt jest jak ciężar uwieszony na jednym ramieniu dźwigni. Aby go podnieść, należy zastosować siłę przyłożoną do drugiego ramienia, która może być mniejsza, gdy drugie ramię jest odpowiednio długie, lub większa, gdy drugie ramię jest krótsze. Długość ramienia to w naszym przypadku liczba przedsiębiorstw, a wielkość zastosowanej siły to dochód przypadający na przedsiębiorstwo. W obu przypadkach iloczyn siły i długości ramienia pozostaje stały podobnie jak łączne dochody, które mogą osiągnąć wszystkie najmniejsze przedsiębiorstwa zaliczane do pewnego działu *Przetwórstwa przemysłowego*. Jeżeli jednak nasze wyjaśnienie przyczyn obser-

wowanego zjawiska jest poprawne to w nadchodzących latach należy spodziewać się dalszego spadku liczby najmniejszych firm w wielu działach *Przetwórstwa przemysłowego*. Przy założeniu, że popyt na wyroby wspomnianych jednostek nie będzie rosnąć dostatecznie szybko, silny spadek dochodów w działach, gdzie w 2000 r. liczba firm zmniejszyła się w umiarkowanym tempie doprowadzi najprawdopodobniej do znacznie większego spadku liczby firm w najbliższym okresie. Firmy najbardziej prężne będą bowiem starały się przechwycić część zamówień mniej dynamicznych przedsiębiorstw i przez to zwiększyć wielkość swoich dochodów. Obserwować więc będziemy najprawdopodobniej koncentrację produkcji i wzrost wydajności pracy w pewnych przedsiębiorstwach przy spadku ogólnej liczby najmniejszych przedsiębiorstw w poszczególnych działach *Przetwórstwa przemysłowego*.

#### 4.4. Dochody przedsiębiorstw prowadzących uproszczoną księgowość o zatrudnieniu 10–49 osób

Przedsiębiorstwa prowadzące uproszczoną księgowość o zatrudnieniu 10–49 osób to także głównie zakłady osób fizycznych i spółki cywilne<sup>37</sup>. Wielkość przedsiębiorstwa (liczba zatrudnianych osób) ma jednak zasadniczy wpływ na wysokość osiągniętych dochodów w przeliczeniu na przedsiębiorstwo. O ile zakłady osób fizycznych i spółki cywilne o liczbie pracujących do 9 osób osiągnęły w 2000 r. przeciętne dochody równe 26,4 tys. zł, to zatrudniające 10–49 osób – dochody w wysokości 136,5 tys. zł (por. tablica 13 poniżej), a więc ponad pięć razy większe.

Kolejność sekcji gospodarki uporządkowanych pod względem malejących dochodów przypadających na przedsiębiorstwo zatrudniające 10–49 osób i prowadzące uproszczoną księgowość w 2000 r. była nieco inna niż w przypadku jednostek najmniejszych zatrudniających do 9 osób, o których była mowa w poprzednim paragrafie. Jednakże między obu klasyfikacjami zachodzą również pewne podobieństwa. W obu klasyfikacjach miejsca: pierwsze, trzecie, szóste i ostatnie dwunaste zajmowały dokładnie te same sekcje gospodarki. Najwyższy dochód na przedsiębiorstwo w 2000 r. osiągały firmy zatrudniające 10–49 osób z sekcji *Górnictwo i kopalnictwo* (192,9 tys. zł), na trzecim miejscu znajdowała się *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* (165,9 tys. zł), na szóstym – *Handel i naprawy* (139,5 tys. zł), a na ostatnim *Hotele i restauracje* (82,8 tys. zł). Wyższe niż w poprzedniej klasyfikacji, bo obecnie drugie miejsce zajmowało *Budownictwo* (168 tys. zł), a także: *Transport, gospodarka magazynowa i łączność* (obecnie czwarte miejsce, 157,8 tys. zł na przedsiębiorstwo), *Pośrednictwo finansowe* (157,6 tys. zł – piąte miejsce), *Ochrona zdrowia* (135,6 tys. zł – miejsce siódme) oraz *Pozostała działalność usługowa* (104,8 tys. zł – miejsce dziewiąte). Natomiast niżej niż w klasyfikacji omawianej w poprzednim paragrafie uplasowały się: *Przetwórstwo przemysłowe* (obecnie miejsce ósme, 130 tys. zł na przedsiębiorstwo), *Edukacja* (89,7 tys. zł – miejsce dziesiąte) oraz *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* (89,1 tys. zł – przedostatnie, jedenaste miejsce).

<sup>37</sup> Podmioty posiadające osobowość prawną są zobligowane do prowadzenia pełnej księgowości bez względu na liczbę zatrudnianych osób. Na koniec 2000 r. liczba firm prowadzących uproszczoną księgowość i zatrudniających 10–49 osób wynosiła 13 893 (por. tablica 11 w tekście powyżej).

**Tablica 13. Dochody w przeliczeniu na przedsiębiorstwo prowadzące uproszczoną księgowość o liczbie pracujących 10–49 osób w latach 1999–2000 (w tys. zł)**

Wyszczególnienie	1999	2000	1999 = 100%
<b>Ogółem</b>	<b>132,2</b>	<b>136,5</b>	<b>103,3</b>
Górnictwo i kopalnictwo	157,6	192,9	122,4
Przetwórstwo przemysłowe	126,1	130,0	103,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	69,6	89,1	128,0
Budownictwo	159,8	168,0	105,1
Handel i naprawy	137,8	139,5	101,2
Hotele i restauracje	86,0	82,8	96,3
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	131,7	157,8	119,8
Pośrednictwo finansowe	271,7	157,6	58,0
Obsługa nieruchomości i firm; nauka	187,4	165,9	88,5
Edukacja	49,6	89,7	180,8
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	114,1	135,6	118,8
Pozostała działalność usługowa	68,3	104,8	153,4

Pewne podobieństwa między obu klasyfikacjami pod względem wielkości dochodów na przedsiębiorstwo, dotyczącymi najmniejszych i nieco większych, lecz i tak wciąż niewielkich przedsiębiorstw będących własnością osób fizycznych, zdają się świadczyć, że określone prawidłowości dotyczące ograniczeń popytu na wyroby i usługi miały w 2000 r. bardziej generalny charakter i wpłynęły na sytuację finansową szerokich grup firm o różnej wielkości. Większe różnice między obu rozpatrywanymi podgrupami małych przedsiębiorstw dotyczą natomiast zależności między dynamiką spadku liczby przedsiębiorstw i tempem wzrostu lub spadku dochodów na przedsiębiorstwo. W przypadku firm zatrudniających 10–49 osób wspomniane zależności nie są tak wyraźnie widoczne jak poprzednio. Nie jest to chyba zaskoczeniem. Przedsiębiorstwa zatrudniające 10–49 osób, czyli większe niż omawiane poprzednio, najwyraźniej reagują na warunki zewnętrzne wolniej i mają lepszą zdolność przetrwania okresu niesprzyjającej koniunktury niż te zatrudniające do 9 osób. W 2000 r. liczba firm zatrudniających 10–49 osób i prowadzących uproszczoną księgowość zmniejszyła się tylko o 2,5%, czyli czterokrotnie mniej niż jednostek zatrudniających do 9 osób, aczkolwiek z drugiej strony dochód na przedsiębiorstwo zwiększył się w tej grupie tylko o 3,3%, czyli prawie trzykrotnie wolniej niż w grupie jednostek zatrudniających do 9 osób. Uwzględniając tempo inflacji, realny dochód w przeliczeniu na przedsiębiorstwo zatrudniające 10–49 osób spadł więc w 2000 r.

W całym sektorze firm zatrudniających 10–49 osób wyróżnić można kilka podgrup sekcji o wyraźnie odmiennej sytuacji finansowej w 2000 r. Do pierwszej grupy zaliczyć można sekcje, gdzie rosły szybko dochody w przeliczeniu na przedsiębiorstwo a zarazem zwiększyła się istotnie liczba przedsiębiorstw. Grupę tą tworzyły sekcje: *Edukacja* (wzrost dochodów w 2000 r. o 80,8%, wzrost liczby przedsiębiorstw o 89,1%), *Pozostała działalność usługowa* (53,4% oraz 13,9%), *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* (28% i 25%), *Górnictwo i kopalnictwo*

(22,4% oraz 17,2%), a także *Ochrona zdrowia* (18,8% i 82,6%). Drugą grupę tworzą sekcje, gdzie dochody wzrosły minimalnie natomiast liczba przedsiębiorstw zmniejszyła się stosunkowo znacznie. Grupę tę tworzyły podstawowe sekcje z dominującą liczbą przedsiębiorstw, takie jak: *Budownictwo* (wzrost dochodów o 5,1%, spadek liczby firm o 5,4%), *Przetwórstwo przemysłowe* (3,1% i -3,4%) oraz *Handel i naprawy* (1,2% i -8,2%). Trzecia grupa obejmowała dwie dziedziny gdzie spadły zarówno dochody jak i liczba przedsiębiorstw. Były to sekcje: *Hotele i restauracje* (-3,7% i -11,4%) oraz *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* (-11,5% i -6,8%). Pozostałe dwie nie wymienione wyżej sekcje wymykają się wszelkim próbom ich jednoznacznego zaklasyfikowania. W *Transportie, gospodarce magazynowej i łączności* dochody wzrosły relatywnie szybko (o 19,8%), lecz za to liczba firm spadła również stosunkowo znacznie w porównaniu z innymi dziedzinami gospodarki (o 7,2%). Natomiast w *Pośrednictwie finansowym* można było zaobserwować sytuację dokładnie odwrotną. Tu liczba przedsiębiorstw zmniejszyła się aż o 42%, lecz za to dochody w przeliczeniu na przedsiębiorstwo wzrosły o 59,4%. Widać więc, jak już to zresztą stwierdziliśmy poprzednio, że w większości sekcji gospodarki (siedmiu na dwanaście badanych, zaliczonych przez nas do pierwszej i trzeciej grupy), brak jest wyraźnego związku między tempem zmiany wielkości dochodów i liczby przedsiębiorstw. Pewne zależności są zauważalne w trzech największych liczebnie, podstawowych sekcjach gospodarki (druga grupa) oraz w dwóch sekcjach nietypowych, wymienionych przez nas osobno. Jeżeli te obserwacje są poprawne, to w przypadku stabilizacji lub zmniejszenia się popytu w latach następnych, obserwowac będziemy prawdopodobnie w *Przetwórstwie przemysłowym, Budownictwie* oraz *Handlu i naprawach* dalszy spadek liczby przedsiębiorstw i liczby pracujących, czemu towarzyszyć będzie wzrost wydajności pracy i dochodów na przedsiębiorstwo w firmach, które nie ulegną likwidacji.

## 4.5. Sytuacja finansowa przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe

### **Rentowność obrotu brutto**

W związku z objęciem w 1999 r. przez GUS badaniami reprezentacyjnymi przedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób bez względu na ich formę prawną, a także zmianami przedziałów zatrudnienia wyróżniających firmy małe, średnie i duże, analiza sytuacji finansowej przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe może być przeprowadzona jedynie dla jednostek zatrudniających powyżej 9 osób. Zgodnie z tym, małymi przedsiębiorstwami będziemy nazywać w niniejszym paragrafie jednostki zatrudniające 10–49 osób<sup>38</sup>. Konsekwencją zmian wprowadzonych przez GUS, o których mówiliśmy powyżej, jest również ograniczona możliwość przeprowadzenia porównań sytuacji finansowej MSP w latach 1998–2000 z okresem wcześniejszym, podobnie jak to było w przypadku firm najmniejszych zatrudniających do 9 osób oraz małych prowadzących uproszczoną księgowość. Jedynie dane na temat sytuacji finan-

<sup>38</sup> Ogólna liczba firm prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób wynosiła na koniec 2000 r. 41 834, z tego 25 125 małych, 13 638 średnich i 3 071 dużych (por. tablica 11 w tekście powyżej).

sowej dużych przedsiębiorstw w latach 1998–2000 są w pełni porównywalne z danymi dotyczącymi lat poprzednich.

Podstawową informację na temat sytuacji finansowej przedsiębiorstw różnej wielkości prowadzących pełną księgowość (przysyłających do GUS bilans wraz z tzw. rachunkiem zysków i strat) zawierają tablice<sup>39</sup> 15 i 16. Podane tam są wielkości wskaźników rentowności obrotu brutto i netto według wielkości firm, sektorów własności i sekcji gospodarki. Dla przypomnienia, wskaźnikiem rentowności obrotu brutto i netto nazywamy wyrażoną w procentach relację odpowiednio wyników finansowych brutto i netto do przychodów z całokształtu działalności. W przedsiębiorstwach prowadzących pełną księgowość różnica przychodów i kosztów z całokształtu działalności przedsiębiorstwa zwie się wynikiem na działalności gospodarczej. Różnica ta, skorygowana o saldo strat i zysków nadzwyczajnych, określana jest wynikiem finansowym brutto. Po pomniejszeniu zaś wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia otrzymujemy wynik finansowy netto<sup>40</sup>.

W 2000 r. rentowność obrotu brutto przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób wyniosła 1,7%. Była więc ona nieco wyższa niż w 1999 r. (1,4%), lecz niższa niż w roku 1998 (2%), nie mówiąc już o 1995 r., kiedy to rentowność (4%) była najwyższa w całym okresie lat dziewięćdziesiątych.

Niewielka poprawa rentowności dokonała się w 2000 r. dzięki lepszym niż rok wcześniej wynikom przedsiębiorstw średnich (2,6% w 1999 r. i 3,2% w 2000 r.) i dużych (odpowiednio 0,4% oraz 1%), natomiast małe firmy obniżyły rentowność w porównaniu z rokiem 1999 (spadek z 2,3% do 1,3%). Przedsiębiorstwa sektora publicznego zwiększyły w 2000 r. rentowność obrotu brutto o 1,6 punktu procentowego do 1,1% i mniej więcej o tyle samo wzrosła rentowność we wszystkich klasach firm sektora publicznego według wielkości. Było to możliwe m.in. dzięki lepszym niż w 1999 r. wynikom przedsiębiorstw należących do sekcji *Górnictwo i kopalnictwo* oraz *Transport, gospodarka magazynowa i łączność*. Natomiast sektor prywatny odnotował spadek rentowności obrotu brutto w grupie małych i dużych przedsiębiorstw (małe przedsiębiorstwa – spadek z 2,5% do 1,5%, duże – z 1,4% do 1,1%). W grupie średnich przedsiębiorstw prywatnych rentowność wzrosła (z 2,7% do 3,1%) i właśnie dzięki wynikom firm średnich rentowność wszystkich przedsiębiorstw prywatnych zmniejszyła się w 2000 r. stosunkowo nieznacznie bo tylko o 0,2 punktu procentowego osiągając wielkość 1,9%. Spadek rentowności brutto małych i dużych przedsiębiorstw prywatnych obserwowany był także w 1999 r., podczas gdy średnie utrzymały rentowność na poziomie z roku 1998.

---

<sup>39</sup> Wcześniej w tablicy 14 przedstawiamy wartości tzw. wskaźników poziomu kosztów z całokształtu działalności przedsiębiorstw, definiowanych jako wyrażona w procentach relacja kosztów do przychodów z całokształtu działalności. Tradycyjnie jednak nie omawiamy wartości tych wskaźników, ponieważ ich interpretacja jest w przybliżeniu podobna jak wskaźników rentowności obrotu brutto. Różnią się one głównie sposobem zapisu tej samej treści. Wartość wskaźnika poziomu kosztów równego 100% odpowiada rentowności zerowej, wyższa niż 100% – rentowności ujemnej, a niższa – dodatniej.

<sup>40</sup> Informacja na temat podstawowych wielkości charakteryzujących sytuację finansową firm prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (wielkość przychodów, wyniki finansowe brutto i netto, zyski i straty brutto i netto oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto) przedstawiona jest w Załączniku 1 – tablice 8–16.

Tablica 14. Wskaźniki poziomu kosztów z całokształtu działalności w przedsiębiorstwach różnej wielkości prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób według sektorów własności i sekcji gospodarki w latach 1998–2000 (w %)

Wyszczególnienie	ogółem			I. zatrud. 10–49			I. zatrud. 50–249			I. zatrud. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>Ogółem</b>	98,1	98,7	98,3	96,8	97,8	98,7	97,6	97,5	96,8	99,1	99,8	99,0
sektor publiczny	100,2	100,8	98,9	95,7	103,6	101,4	99,2	98,2	96,7	100,4	101,1	99,2
sektor prywatny	97,4	98,0	98,1	96,9	97,5	98,5	97,3	97,4	96,9	97,8	98,8	98,9
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	115,2	111,8	100,9	101,3	110,0	120,6	102,2	106,6	101,2	116,1	112,3	100,5
sektor publiczny	116,3	112,8	104,8	107,8	147,9	166,0	107,3	115,7	108,3	116,5	112,5	104,2
sektor prywatny	99,4	100,6	89,2	99,9	97,1	96,5	97,0	96,2	96,8	101,2	106,0	87,3
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	97,6	98,5	98,6	96,6	97,6	99,0	97,4	97,7	98,3	97,9	98,9	98,7
sektor publiczny	99,8	101,6	100,4	104,9	116,4	125,5	103,3	109,1	103,1	99,3	100,5	99,8
sektor prywatny	97,0	97,6	98,1	96,4	97,1	98,2	96,7	96,6	97,8	97,2	98,2	98,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	98,2	98,9	99,6	97,2	98,7	97,9	97,4	97,5	99,4	98,3	99,1	99,7
sektor publiczny	98,3	99,0	99,7	96,8	97,7	97,1	97,2	97,1	98,8	98,3	99,2	99,8
sektor prywatny	96,5	97,2	98,7	98,6	103,3	102,1	99,1	100,3	103,4	93,5	90,9	90,4
<b>F – Budownictwo</b>	95,3	96,4	97,8	94,1	96,0	97,0	95,0	96,1	97,4	96,3	97,0	98,6
sektor publiczny	97,5	99,6	101,5	98,6	100,6	101,5	96,6	99,8	100,7	98,7	99,0	102,9
sektor prywatny	95,0	96,2	97,5	94,0	95,9	96,9	94,7	95,7	97,1	96,1	96,8	98,4
<b>G – Handel i naprawy</b>	98,5	98,5	97,9	97,3	97,5	98,4	98,4	98,2	95,8	100,5	100,2	100,5
sektor publiczny	99,9	99,5	97,9	99,4	99,6	99,8	99,0	99,4	98,8	100,3	99,6	96,9
sektor prywatny	98,3	98,4	98,0	97,3	97,5	98,4	98,3	98,2	95,6	100,6	100,4	101,2
<b>H – Hotele i restauracje</b>	94,2	94,1	95,1	97,6	98,6	99,7	96,6	98,0	99,3	92,2	91,3	92,3
sektor publiczny	91,4	93,8	96,8	101,3	103,0	105,7	99,6	100,4	100,5	89,6	88,3	92,8
sektor prywatny	95,6	94,1	94,9	97,2	98,1	98,9	96,0	97,5	99,1	94,6	91,7	92,2
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	98,3	101,7	98,9	97,6	101,0	102,6	101,4	103,0	99,6	97,7	101,5	98,3
sektor publiczny	98,0	101,9	96,6	94,7	111,8	97,8	102,2	99,9	97,1	97,7	101,9	96,6
sektor prywatny	98,8	101,3	102,5	97,8	100,0	103,0	101,2	104,2	100,4	97,8	100,3	103,5

Wyszczególnienie	ogółem			I. zatrud. 10–49			I. zatrud. 50–249			I. zatrud. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	91,3	97,3	99,7	93,8	101,9	102,8	94,8	94,0	x	78,6	88,3	x
sektor publiczny	76,3	92,6	88,3	77,5	106,6	96,4	72,5	x	x	79,1	x	x
sektor prywatny	96,3	98,2	101,4	97,7	101,6	103,3	98,2	x	x	78,1	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	95,3	94,8	95,5	96,3	97,3	96,6	94,9	91,9	93,4	95,1	97,2	98,0
sektor publiczny	95,0	86,3	88,0	94,6	100,7	88,0	95,7	78,2	78,3	94,2	90,7	95,6
sektor prywatny	95,5	97,3	97,5	96,5	97,0	97,3	94,7	95,6	96,7	95,8	101,9	99,5
<b>M – Edukacja</b>	93,0	93,9	93,2	91,2	90,8	91,9	96,2	97,9	x	–	x	x
sektor publiczny	87,9	82,2	86,2	87,5	82,6	80,1	89,2	80,8	x	–	–	–
sektor prywatny	94,0	96,7	94,6	92,1	93,6	94,8	97,1	99,9	x	–	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	104,6	99,4	99,6	99,6	99,0	101,2	98,9	98,9	99,8	106,6	99,8	98,1
sektor publiczny	105,9	100,0	99,0	97,8	96,6	98,2	99,9	x	102,6	106,6	x	98,1
sektor prywatny	98,7	98,7	100,1	99,9	99,3	101,4	97,4	x	99,0	–	x	97,5
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	94,8	97,3	97,0	96,9	101,7	96,9	99,5	101,4	104,5	91,1	94,5	93,9
sektor publiczny	91,4	91,4	93,9	95,6	100,3	98,6	96,4	96,0	96,9	89,7	89,7	93,0
sektor prywatny	99,5	104,2	100,4	97,3	102,0	96,5	101,4	105,0	109,1	97,3	104,7	95,7

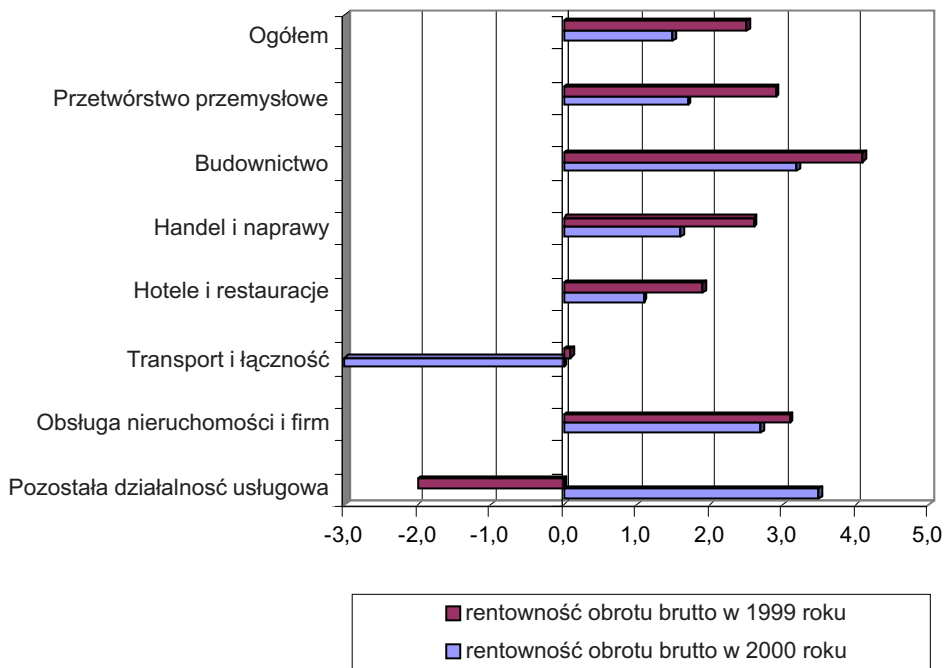


Tablica 15. Wskaźniki rentowności obrotu brutto w przedsiębiorstwach różnej wielkości prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób według sektorów własności i sekcji gospodarki w latach 1998–2000 (w %)

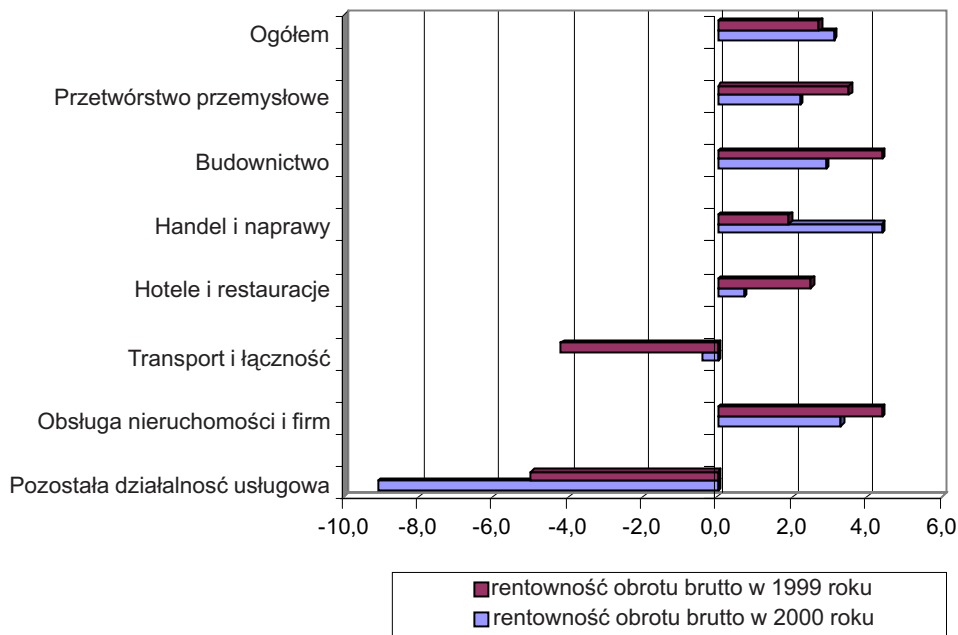
Wyszczególnienie	ogółem			l. zatrud. 10–49			l. zatrud. 50–249			l. zatrud. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>Ogółem</b>	2,0	1,4	1,7	3,2	2,3	1,3	2,5	2,6	3,2	1,2	0,4	1,0
sektor publiczny	0,1	-0,5	1,1	4,3	-3,4	-1,5	1,2	1,9	3,4	-0,1	-0,8	0,9
sektor prywatny	2,7	2,1	1,9	3,1	2,5	1,5	2,7	2,7	3,1	2,3	1,4	1,1
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	-13,2	-10,6	-1,0	-1,4	-10,0	-20,9	-2,2	-6,6	-1,2	-13,9	-11,0	-0,5
sektor publiczny	-14,2	-11,6	-4,9	-7,7	-47,8	-66,6	-7,4	-15,8	-8,3	-14,4	-11,2	-4,3
sektor prywatny	0,6	-0,6	10,8	0,0	2,9	3,5	3,0	3,8	3,1	-1,2	-6,0	12,7
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	2,6	1,6	1,4	3,4	2,4	0,8	2,8	2,4	1,7	2,3	1,2	1,4
sektor publiczny	0,6	-1,3	-0,3	-5,3	-14,5	-26,4	-1,8	-8,6	-3,0	0,9	-0,2	0,3
sektor prywatny	3,2	2,4	1,9	3,6	2,9	1,7	3,3	3,5	2,2	3,0	1,8	1,9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	1,8	1,3	0,4	2,9	1,3	2,0	2,6	2,4	0,5	1,7	1,1	0,3
sektor publiczny	1,7	1,2	0,3	3,2	2,3	2,8	2,9	2,8	1,1	1,7	1,1	0,2
sektor prywatny	3,5	2,8	1,3	1,4	-3,4	-2,6	0,8	-0,3	-3,4	6,5	9,1	9,6
<b>F – Budownictwo</b>	4,8	3,6	2,3	5,9	4,0	3,1	5,1	4,0	2,6	3,7	3,0	1,4
sektor publiczny	2,5	0,5	-1,4	1,1	-0,6	-1,5	3,4	0,2	-0,6	1,3	1,0	-2,9
sektor prywatny	5,0	3,9	2,5	6,0	4,1	3,2	5,4	4,4	2,9	3,9	3,2	1,6
<b>G – Handel i naprawy</b>	1,5	1,6	2,1	2,6	2,5	1,5	1,6	1,8	4,3	-0,5	0,1	-0,5
sektor publiczny	0,1	0,4	2,1	0,7	0,4	0,2	1,0	0,7	1,2	-0,3	0,4	3,0
sektor prywatny	1,6	1,7	2,0	2,7	2,6	1,6	1,7	1,9	4,4	-0,6	0,1	-1,2
<b>H – Hotele i restauracje</b>	5,8	5,9	4,9	2,5	1,4	0,3	3,5	2,1	0,6	7,8	8,7	7,7
sektor publiczny	8,6	6,3	3,3	-1,3	-3,0	-5,7	0,9	0,1	-0,1	10,4	11,7	7,2
sektor prywatny	4,3	5,9	5,1	2,9	1,9	1,1	4,0	2,5	0,7	5,4	8,3	7,8
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	1,8	-1,7	1,1	2,4	-1,0	-2,6	-1,4	-3,0	0,4	2,3	-1,6	1,6
sektor publiczny	2,1	-1,9	3,3	5,3	-11,8	2,0	-2,1	0,1	2,9	2,3	-1,9	3,4
sektor prywatny	1,2	-1,3	-2,5	2,2	0,1	-3,0	-1,2	-4,2	-0,4	2,3	-0,3	-3,5

cd. tabl. 15

Wyszczególnienie	ogółem			I. zatr. 10–49			I. zatr. 50–249			I. zatr. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	8,9	2,8	0,4	6,2	-1,9	-2,8	5,5	6,1	x	21,4	11,7	x
sektor publiczny	23,7	7,5	11,7	22,5	-6,5	3,6	27,5	x	x	21,1	x	x
sektor prywatny	3,9	1,9	-1,3	2,3	-1,5	-3,3	2,1	x	x	21,8	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	4,7	5,2	4,5	3,7	2,8	3,4	5,2	8,1	6,6	4,9	2,8	2,0
sektor publiczny	4,9	13,7	12,0	5,4	-0,8	12,1	4,3	21,8	21,7	5,7	9,3	4,5
sektor prywatny	4,5	2,7	2,5	3,5	3,1	2,7	5,3	4,4	3,3	4,2	-1,9	0,6
<b>M – Edukacja</b>	7,0	6,1	6,8	8,8	9,2	8,1	3,9	2,1	x	-	x	x
sektor publiczny	12,3	17,9	13,9	12,8	17,4	19,9	10,8	19,2	x	-	-	-
sektor prywatny	5,9	3,3	5,3	7,8	6,4	5,2	2,9	0,1	x	-	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	-4,5	0,8	0,4	0,4	1,0	-1,2	1,1	1,1	0,2	-6,6	0,4	2,0
sektor publiczny	-5,9	0,3	1,1	2,2	3,4	1,8	0,1	x	-2,5	-6,6	x	1,9
sektor prywatny	1,4	1,3	-0,1	0,1	0,7	-1,4	2,6	x	1,0	-	x	2,5
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	5,2	2,7	3,0	3,0	-1,7	3,1	0,5	-1,4	-4,6	8,9	5,5	6,1
sektor publiczny	8,6	8,6	6,1	4,4	-0,3	1,4	3,5	4,0	3,1	10,3	10,3	7,0
sektor prywatny	0,5	-4,2	-0,4	2,7	-2,0	3,5	-1,4	-5,0	-9,1	2,7	-4,7	4,3



**Wykres 11. Rentowność obrotu brutto małych prywatnych przedsiębiorstw w latach 1999–2000 według sekcji gospodarki (w %)**



**Wykres 12. Rentowność obrotu brutto prywatnych przedsiębiorstw średniej wielkości w latach 1999–2000 według sekcji gospodarki (w %)**

W 2000 r. wystąpił spadek rentowności obrotu brutto małych prywatnych przedsiębiorstw w zdecydowanej większości sekcji gospodarki oprócz trzech: *Górnictwa i kopalnictwa, Wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę oraz Pozostale działalności usługowej*, gdzie poprawa rentowności była największa. W *Przetwórstwie przemysłowym* oraz małych firmach handlowych spadek rentowności był większy niż obserwowany rok wcześniej. Rentowność brutto zmniejszyła się najbardziej w małych prywatnych firmach zaliczanych do sekcji *Transport, gospodarka magazynowa i łączność*, co jest o tyle niepokojące, że również w 1999 r. spadek rentowności należał tu do najwyższych spośród wszystkich sekcji gospodarki.

Poprawę rentowności w 2000 r. sektor prywatnych firm średnich zawdzięczał tylko dwóm sekcjom: *Handel i naprawy* oraz *Transport, gospodarka magazynowa i łączność*. W handlu rentowność wzrosła z 1,9% do 4,4% a w transporcie z -4,2% do -0,4%. W pozostałych sekcjach rentowność spadła, pomijając *Pośrednictwo finansowe, Edukację i Ochronę zdrowia*, dla których GUS nie podał wartości wskaźników rentowności brutto ze względu na obowiązującą tajemnicę statystyczną. Największy spadek rentowności obserwowany był w *Pozostale działalności usługowej* (z -5% do -9,1%). Warto zauważyć, że *Pozostała działalność usługowa* była sekcją, gdzie rentowność małych prywatnych firm wzrosła najbardziej. Natomiast w handlu i transporcie spadkowi rentowności małych prywatnych firm towarzyszył wzrost rentowności średnich. Tak więc spadek rentowności określonych grup przedsiębiorstw nie jest wyłącznie prostą konsekwencją pogorszenia koniunktury gospodarczej. Poziom rentowność uzależniony jest od wielu czynników, a m.in. od skali działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorstwa. Najwyraźniej prowadzenie działalności przemysłowej, handlowej czy transportowej na małą skalę staje się stopniowo coraz mniej opłacalne.

## **Rentowność obrotu netto**

Rentowność obrotu netto wszystkich przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób wzrosła z 0,1% w 1999 r. do 0,5% w 2000 r. Podobnie jak w przypadku rentowności brutto, w małych firmach rentowność obrotu netto spadła (z 1,1% do 0,5%), natomiast w średnich i dużych wzrosła (odpowiednio z 1,2% do 1,7% oraz z -0,8% do -0,1%). Przedsiębiorstwa sektora publicznego odnotowały wzrost rentowności netto (z -1,9% do -0,3%), a w sektorze prywatnym obserwowany był minimalny spadek (0,9% w 1999 r. oraz 0,8% w 2000 r.). Spadek ten spowodowany był gorszymi wynikami prywatnych firm małych (1,3% w 1999 r. oraz 0,7% w 2000 r.), podczas gdy w firmach średnich rentowność netto wzrosła (z 1,4% do 1,7%), a w dużych utrzymała się na poziomie z 1999 r. (0,1% w obu latach).

W poszczególnych sekcjach gospodarki tendencje zmian rentowności netto między rokiem 1999 a 2000 odpowiadały w przybliżeniu tendencjom obserwowanym w przypadku rentowności brutto. Tak np. w 2000 r. wzrosła rentowność netto małych prywatnych firm zaliczanych do sekcji *Górnictwo i kopalnictwo, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę oraz Pozostała działalność usługowa*, a więc tych, gdzie wzrosła rentowność brutto. Oprócz wymienionych trzech sekcji, wzrosła także rentowność netto małych firm w *Obsłudze nieruchomości i firm; nauce*, gdzie rentowność brutto w 2000 r. spadła. Podobnie w grupie prywatnych przedsiębiorstw średniej wielkości (nie biorąc pod uwagę *Pośrednictwa finansowego, Eduka-*

Tablica 16. Wskaźniki rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach różnej wielkości prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób według sektorów własności i sekcji gospodarki w latach 1998–2000 (w %)

Wyszczególnienie	ogółem			I. zatrudn. 10–49			I. zatrudn. 50–249			I. zatrudn. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>Ogółem</b>	0,6	0,1	0,5	2,0	1,1	0,5	1,3	1,2	1,7	-0,3	-0,8	-0,1
sektor publiczny	-1,4	-1,9	-0,3	2,4	-4,7	-2,6	-0,2	-0,5	1,0	-1,6	-2,1	-0,4
sektor prywatny	1,4	0,9	0,8	2,0	1,3	0,7	1,5	1,4	1,7	1,0	0,1	0,1
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	-14,2	-11,5	-2,0	-3,5	-11,8	-21,7	-4,6	-8,3	-2,8	-14,8	-11,7	-1,6
sektor publiczny	-15,0	-12,3	-5,5	-8,9	-48,4	-66,8	-9,5	-17,0	-9,5	-15,2	-11,9	-4,8
sektor prywatny	-1,3	-2,6	8,2	-2,2	0,7	2,3	0,3	1,6	1,4	-2,4	-7,8	9,8
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	1,1	0,3	0,4	2,0	1,1	-0,2	1,4	1,0	0,6	0,9	0,0	0,4
sektor publiczny	-0,8	-2,3	-1,2	-7,3	-16,2	-27,3	-2,8	-9,4	-4,1	-0,4	-1,3	-0,6
sektor prywatny	1,7	1,1	0,8	2,2	1,6	0,7	1,9	2,1	1,1	1,5	0,5	0,8
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	0,8	0,2	-0,5	1,3	0,0	0,5	1,4	1,1	-0,8	0,7	0,1	-0,5
sektor publiczny	0,7	0,2	-0,5	1,6	1,0	1,2	1,6	1,4	-0,3	0,7	0,1	-0,6
sektor prywatny	1,5	0,8	-0,3	0,1	-4,8	-3,5	-0,3	-1,3	-4,0	3,4	5,5	6,5
<b>F – Budownictwo</b>	3,0	2,2	1,1	4,1	2,5	1,9	3,2	2,5	1,4	2,0	1,7	0,3
sektor publiczny	0,7	-0,6	-2,1	-0,5	-1,5	-2,3	1,5	-1,0	-1,4	-0,3	0,1	-3,4
sektor prywatny	3,2	2,4	1,3	4,2	2,6	2,0	3,5	2,9	1,7	2,3	1,8	0,5
<b>G – Handel i naprawy</b>	0,7	0,7	1,1	1,8	1,5	1,0	0,8	0,9	2,7	-1,3	-0,6	-0,9
sektor publiczny	-0,8	-0,3	1,7	0,0	-0,3	-0,1	0,0	-0,1	0,6	-1,1	-0,3	2,7
sektor prywatny	0,8	0,8	1,1	1,8	1,6	1,0	0,9	1,0	2,7	-1,3	-0,7	-1,7
<b>H – Hotele i restauracje</b>	3,5	3,2	2,6	1,2	0,3	-0,5	1,8	0,6	-0,7	4,9	5,0	4,7
sektor publiczny	5,2	3,6	0,4	-2,1	-3,9	-6,3	-1,0	-1,6	-1,9	6,5	7,9	3,1
sektor prywatny	2,7	3,1	2,9	1,5	0,7	0,2	2,4	1,0	-0,5	3,5	4,6	4,9
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	-0,7	-3,6	-1,3	1,0	-2,2	-3,6	-2,8	-4,4	-0,7	-0,6	-3,7	-1,1
sektor publiczny	-0,8	-4,0	0,5	4,4	-12,6	1,1	-2,9	-1,0	1,3	-0,7	-4,1	0,4
sektor prywatny	-0,6	-2,8	-3,9	0,7	-1,2	-4,0	-2,8	-5,7	-1,3	0,1	-2,1	-5,4

Wyszczególnienie	ogółem			I. zatr. 10-49			I. zatr. 50-249			I. zatr. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	5,3	0,4	-1,0	3,6	-3,1	-3,5	3,1	3,0	x	12,9	6,6	x
sektor publiczny	15,9	3,9	8,3	16,5	-8,3	2,7	17,7	x	x	12,7	x	x
sektor prywatny	1,7	-0,2	-2,4	0,5	-2,7	-4,0	0,8	x	x	13,2	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	2,8	2,4	2,2	1,9	0,9	1,9	3,3	4,6	3,8	2,8	0,3	-0,2
sektor publiczny	3,1	8,0	6,4	2,7	-2,8	7,5	2,8	12,3	12,9	3,9	6,3	1,1
sektor prywatny	2,6	0,8	1,1	1,8	1,2	1,4	3,4	2,5	1,8	1,9	-4,1	-1,0
<b>M – Edukacja</b>	5,7	4,8	5,0	7,0	7,4	6,1	3,3	1,5	x	-	x	x
sektor publiczny	11,2	16,3	12,6	11,9	15,5	17,6	9,2	18,8	x	-	-	-
sektor prywatny	4,6	2,1	3,4	5,8	4,6	3,3	2,6	-0,6	x	-	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	-5,0	-0,3	-0,6	-0,5	0,1	-2,0	0,4	0,2	-0,7	-6,8	-0,8	0,7
sektor publiczny	-6,2	-1,0	-0,1	1,6	1,8	0,3	-0,4	x	-3,2	-6,8	x	0,7
sektor prywatny	0,2	0,4	-1,0	-0,8	-0,1	-2,2	1,5	x	0,1	-	x	1,2
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	2,1	0,0	1,1	1,5	-3,4	1,0	-1,8	-3,5	-5,9	4,9	2,3	4,0
sektor publiczny	4,7	5,0	3,7	3,4	-1,6	0,0	2,0	2,6	1,6	5,6	5,9	4,3
sektor prywatny	-1,5	-5,8	-1,8	1,0	-3,7	1,2	-4,0	-7,6	-10,4	1,7	-5,3	3,3

*cji i Ochrony zdrowia*, dla których brak danych), rentowność netto wzrosła jedynie w sekcjach: *Handel i naprawy oraz Transport, gospodarka magazynowa i łączność*, a więc również dokładnie tam, gdzie zwiększyła się rentowność brutto.

## **Wskaźnik płynności finansowej pierwszego stopnia**

W analizach statystyczno-ekonomicznych wyróżnia się wskaźniki płynności finansowej pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia. Wszystkie trzy są ułamkami (po pomnożeniu przez 100 wyrażonymi w procentach), mającymi identyczny mianownik, którym jest wartość zobowiązań krótkoterminowych według stanu na koniec badanego okresu. Liczniki wskaźników płynności pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia różnią się od siebie stopniem płynności środków, które przedsiębiorstwa mogą wykorzystać do spłaty zobowiązań. W liczniku wskaźnika płynności pierwszego stopnia uwzględnia się środki najbardziej płynne, a więc gotówkę na rachunkach bankowych przedsiębiorstw i te papiery wartościowe w ich dyspozycji, które można sprzedać niemal natychmiast. W liczniku wskaźnika płynności drugiego stopnia uwzględnia się dodatkowo należności i roszczenia przedsiębiorstw, a w liczniku wskaźnika płynności trzeciego stopnia – wartość zapasów towarów, materiałów, produkcji nie zakończonej i produktów gotowych, a więc łącznie z pozycjami wymienionymi poprzednio – wartość majątku obrotowego przedsiębiorstw.

Inaczej mówiąc, wskaźnik płynności pierwszego stopnia informuje, jaki procent zobowiązań krótkoterminowych przedsiębiorstwo może spłacić angażując najbardziej płynne środki obrotowe, jakimi dysponuje, czyli gotówkę na koncie w banku i papiery wartościowe, które można zamienić na gotówkę niemal natychmiast<sup>41</sup>. Z tego względu wskaźnik płynności pierwszego stopnia zwany jest czasami inaczej wskaźnikiem natychmiastowym lub gotówkowym.

Wskaźnik płynności finansowej pierwszego stopnia, obliczony dla wszystkich polskich przedsiębiorstw prowadzących pełną księgowość i zatrudniających powyżej 9 osób miał na koniec grudnia 2000 r. wartość 16,7% (por. tablica 17 w tekście poniżej) wobec 18,1% rok wcześniej. Między końcem roku 1999 i 2000 wartość wskaźnika płynności finansowej pierwszego stopnia w sektorze publicznym wzrosła z 20,1% do 21%, natomiast w sektorze prywatnym spadła z 17,2% do 15%.

Przedsiębiorstwa zaliczane do sektora publicznego zawdzięczają wzrost wartości wskaźnika płynności finansowej pierwszego stopnia ogółem wyłącznie średnim przedsiębiorstwom, gdzie interesujący nas wskaźnik zwiększył swoją wartość między końcem roku 1999 i 2000 z 42,8% do 62,3%. Dokonało się to jednak głównie w wyniku wzrostu najbardziej płynnych środków w średnich przedsiębiorstwach zaliczanych do sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*, gdzie wartość omawianego obecnie wskaźnika zwiększyła się z 420,9% do 627% najprawdopodobniej dzięki sprzedaży zbędnych składników majątku (mieszkań komunalnych), a także już mniejszego co do rozmiarów wzrostu płynności w sekcjach: *Hotele i restauracje, Transport, gospodarka*

---

<sup>41</sup> Inne środki obrotowe, np. zapasy towarów, mają niższy stopień płynności, ponieważ zamiana ich na gotówkę wymaga czasu i dodatkowych kosztów. Szerzej na temat różnych wskaźników płynności pisaliśmy w jednym z naszych poprzednich opracowań dotyczących MSP pt.: *Stan i rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw w latach 1994–1996*, s. 81–86.

Tablica 17. Wskaźniki płynności finansowej pierwszego stopnia w przedsiębiorstwach różnej wielkości prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób według sektorów własności i sekcji gospodarki w latach 1998–2000 (w %)

Wyszczególnienie	ogółem			I. zatrudn. 10–49			I. zatrudn. 50–249			I. zatrudn. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>Ogółem</b>	<b>18,3</b>	<b>18,1</b>	<b>16,7</b>	<b>19,8</b>	<b>23,1</b>	<b>18,8</b>	<b>17,8</b>	<b>19,8</b>	<b>20,2</b>	<b>17,9</b>	<b>15,6</b>	<b>14,3</b>
sektor publiczny	22,5	20,1	21,0	59,1	46,3	35,9	31,3	42,8	62,3	20,3	15,6	15,3
sektor prywatny	16,1	17,2	15,0	17,5	21,4	17,6	15,8	16,3	15,1	15,3	15,6	13,4
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	7,1	5,2	5,4	17,9	8,1	5,8	22,6	8,7	21,3	6,5	4,8	4,9
sektor publiczny	6,4	4,5	4,8	13,6	3,1	2,2	13,5	5,5	11,1	6,2	4,5	4,7
sektor prywatny	31,1	19,7	17,7	19,4	21,7	21,5	31,8	23,8	38,1	38,0	17,0	9,7
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	12,8	12,7	11,5	16,6	14,2	11,9	12,9	13,6	11,4	12,3	12,1	11,4
sektor publiczny	11,3	10,4	9,9	18,7	16,4	11,5	10,9	8,4	7,9	11,0	10,5	10,2
sektor prywatny	13,4	13,4	12,0	16,4	13,9	12,0	13,3	14,6	12,0	12,9	12,8	12,0
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	14,8	16,0	15,7	74,6	58,0	53,1	26,7	20,8	18,7	13,0	14,6	14,7
sektor publiczny	14,4	15,6	15,5	95,3	77,2	63,7	29,1	22,1	19,5	12,7	14,2	14,5
sektor prywatny	28,4	25,1	19,8	27,2	20,0	18,8	12,7	13,7	14,8	51,4	42,0	28,2
<b>F – Budownictwo</b>	27,0	22,8	24,3	27,9	23,1	51,4	25,6	22,8	15,8	28,0	22,6	19,3
sektor publiczny	40,5	37,2	23,8	29,4	40,4	44,8	47,4	42,5	22,8	31,5	28,3	15,2
sektor prywatny	25,5	21,7	24,3	27,8	22,5	51,7	22,1	20,8	15,2	27,7	22,2	19,5
<b>G – Handel i naprawy</b>	10,0	11,5	10,6	10,8	12,9	10,0	9,2	10,9	10,1	10,1	10,7	11,9
sektor publiczny	16,8	17,9	22,9	36,2	27,1	17,8	22,8	19,0	20,1	12,8	16,2	24,8
sektor prywatny	9,4	11,0	9,8	10,3	12,6	9,9	8,2	10,5	9,7	9,2	9,5	10,0
<b>H – Hotele i restauracje</b>	64,2	51,4	29,0	39,5	35,6	26,2	43,8	41,5	40,1	76,9	58,3	26,6
sektor publiczny	163,5	28,3	41,8	64,3	73,9	57,9	105,7	42,5	58,5	177,2	14,7	30,3
sektor prywatny	35,3	54,7	27,8	36,9	32,1	23,3	37,6	41,2	37,5	33,8	64,3	26,4
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	39,3	27,3	18,5	19,4	16,0	23,3	13,6	13,4	14,2	47,2	31,2	18,8
sektor publiczny	50,8	29,0	30,3	21,6	10,0	16,1	20,5	18,3	28,1	52,5	30,2	30,7
sektor prywatny	14,3	24,5	7,8	19,0	17,3	24,2	12,1	12,2	11,2	13,6	34,0	4,6



cd. tabl. 17

Wyszczególnienie	ogółem			I. zatr. 10–49			I. zatr. 50–249			I. zatr. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	48,7	28,9	21,5	55,9	32,0	16,2	29,6	19,1	x	99,7	84,9	x
sektor publiczny	293,9	192,5	301,7	298,8	269,1	269,4	312,8	x	x	205,2	x	x
sektor prywatny	25,2	15,5	11,8	26,9	15,8	10,9	19,1	x	x	52,0	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	76,0	83,3	71,9	64,0	78,6	51,4	65,7	98,1	115,6	117,0	67,3	46,3
sektor publiczny	121,4	202,5	144,0	104,8	84,9	132,1	112,8	420,9	627,0	124,4	120,8	40,6
sektor prywatny	67,0	62,4	52,5	59,7	77,9	45,5	59,1	55,1	59,7	111,3	48,3	50,6
<b>M – Edukacja</b>	76,1	73,0	57,9	62,9	81,7	59,6	106,3	66,1	x	–	x	x
sektor publiczny	81,7	290,6	230,1	74,7	285,7	444,6	66,4	300,1	x	–	–	–
sektor prywatny	77,2	51,9	43,3	60,8	50,6	40,2	116,8	52,9	x	–	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	40,6	39,8	35,2	49,0	30,9	28,2	86,4	45,9	38,7	35,2	41,5	40,5
sektor publiczny	40,8	47,0	45,5	165,5	53,3	52,4	122,2	x	52,0	35,2	x	43,0
sektor prywatny	38,8	33,5	29,3	35,5	29,1	27,2	42,8	x	34,1	–	x	12,1
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	44,0	61,8	53,5	37,0	123,0	27,8	30,0	20,3	40,4	77,8	89,9	72,1
sektor publiczny	112,0	110,5	105,3	65,4	177,6	43,8	86,4	52,9	95,6	132,6	162,9	117,6
sektor prywatny	23,2	42,2	27,1	32,6	129,9	24,5	21,8	10,1	23,1	18,2	35,9	32,1

magazynowa i łączność oraz Pozostała działalność usługowa. W małych firmach sektora publicznego płynność finansowa pierwszego stopnia zmniejszyła się z 46,3% do 35,9%, a w dużych obniżyła się stosunkowo nieznacznie bo z 15,6% do 15,3%. Na sytuację dużych firm zaliczanych do sektora publicznego decydujący wpływ miały wyniki przedsiębiorstw należących do trzech sekcji przemysłowych, gdzie płynność finansowa pierwszego stopnia była najniższa spośród wszystkich badanych dziedzin gospodarki i nie poprawiła się w porównaniu z końcem grudnia 1999 r.

Natomiast w sektorze prywatnym wartość wskaźników płynności finansowej pierwszego stopnia spadła we wszystkich grupach przedsiębiorstw, najsilniej w małych (z 21,4% w 1999 r. do 17,6% w 2000 r.), a następnie w dużych i średnich (odpowiednio z 15,6% do 13,4% oraz z 16,3% do 15,1%). W małych firmach prywatnych płynność finansowa pierwszego stopnia, po pewnym wzroście w 1999 r., osiągnęła w 2000 r. poziom z 1998 r., natomiast w średnich i dużych spadła poniżej poziomu z 1998 r. W przypadku wszystkich trzech klas wielkości przedsiębiorstw, spadki wartości wskaźnika płynności finansowej pierwszego stopnia były obserwowane w zdecydowanej większości sekcji gospodarki. Natomiast w sekcjach, gdzie wystąpił wzrost, był on z reguły relatywnie niewielki. Do pozytywnych wyjątków pod tym względem można zaliczyć małe firmy z sekcji *Budownictwo*, gdzie interesujący nas wskaźnik zwiększył wartość z 22,5% do 51,7% na koniec 2000 r. oraz średnie prywatne przedsiębiorstwa z sekcji *Górnictwo i kopalnictwo* (wzrost między końcem 1999 r. i 2000 r. z 23,8% do 38,1%), a także średnie z sekcji *Pozostała działalność usługowa* (wzrost z 10,1% do 23,1%).

## **Płynność finansowa drugiego stopnia**

Jak wskazują liczni specjaliści<sup>42</sup>, optymalna wartość wskaźnika płynności finansowej drugiego stopnia powinna oscylować wokół 100%. W warunkach wysokiej inflacji może ona kształtować się nieco poniżej 100%. W żadnym przypadku nie powinna ona jednak przekraczać 150%. Zbyt niska lub zbyt wysoka wartość omawianego wskaźnika grozi utratą płynności finansowej w nieodległym momencie. Niska wartość wskaźnika płynności finansowej drugiego stopnia oznacza bowiem zazwyczaj, że zasoby gotówki oraz należności i roszczenia pokrywają zobowiązania jedynie w niewielkim stopniu i mogą być niewystarczające w przypadku spiętrzenia się terminów regulacji zobowiązań. Natomiast wysoka wartość z kolei oznacza zazwyczaj, że należności i roszczenia są przeterminowane, a więc również nie mogą być pomocne w przypadku konieczności szybkiej regulacji zobowiązań.

Między końcem 1999 r. i 2000 r. wskaźnik płynności finansowej drugiego stopnia, obliczony dla całego zbioru przedsiębiorstw, zmniejszył się z 74,2% do 73,4% (por. tablica 18 w tekście opracowania). W grupie małych przedsiębiorstw wskaźnik płynności zmniejszył się z 81% do 79%, średnie podwyższyły swój poziom płynności z 80,9% do 82%, a duże obniżyły z 68,5% do 67,2%. Podobnie niewielkie zmiany

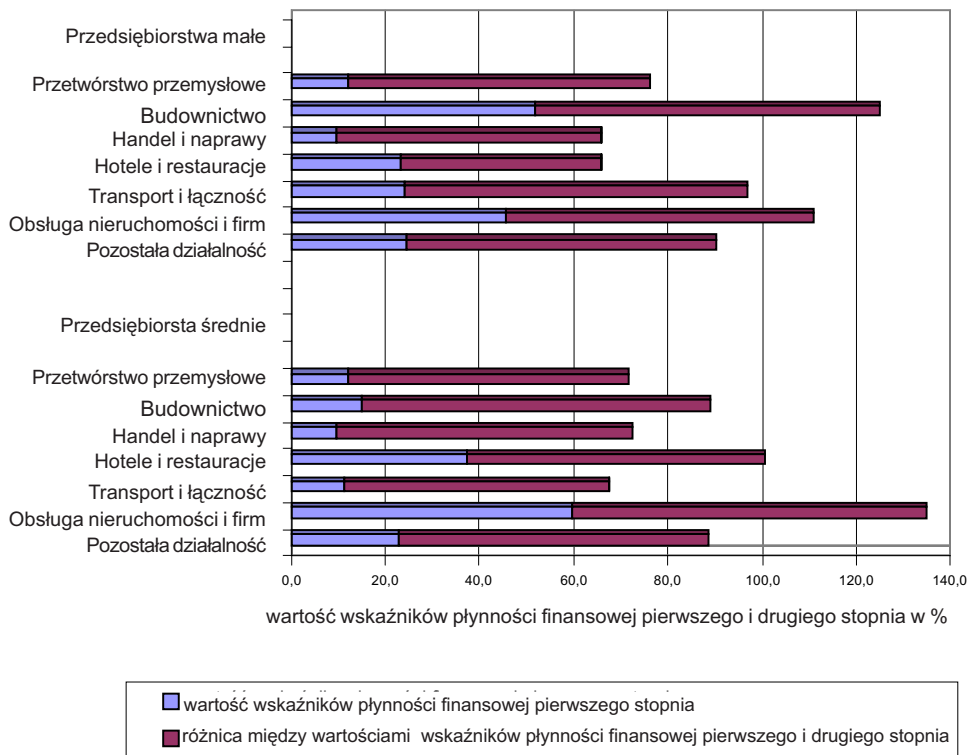
<sup>42</sup> Por. np. dyskusję na temat wskaźników płynności przedstawioną w opracowaniu J. Chmiela i Z. Pawłowskiej pt.: *Analiza sytuacji finansowej przedsiębiorstw w okresach półrocznych (lata 1995–1997)*, Z prac ZBSE – Zeszyt 252, Warszawa 1998, s. 29–31, gdzie podane są odpowiednie pozycje literatury oraz stanowiska poszczególnych autorów.

Tablica 18. Wskaźniki płynności finansowej drugiego stopnia w przedsiębiorstwach różnej wielkości prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób według sektorów własności i sekcji gospodarki w latach 1998–2000 (w %)

Wyszczególnienie	ogółem			I. zatrudn. 10–49			I. zatrudn. 50–249			I. zatrudn. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>Ogółem</b>	74,6	74,2	73,4	78,8	81,0	79,0	77,5	80,9	82,0	71,9	68,5	67,2
sektor publiczny	69,7	65,9	66,0	98,9	87,1	73,2	76,9	88,7	117,6	66,8	61,6	59,4
sektor prywatny	77,1	77,7	76,3	77,6	80,5	79,4	76,2	79,7	77,7	77,5	74,5	73,5
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	33,2	27,6	25,2	56,5	25,6	21,1	72,3	36,1	75,0	31,8	26,9	23,7
sektor publiczny	31,4	25,7	20,7	39,2	6,4	5,2	49,4	21,1	38,0	31,0	26,4	20,8
sektor prywatny	97,2	68,0	110,4	62,4	77,5	89,2	96,6	106,2	135,5	123,7	44,1	104,8
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	69,2	68,9	70,0	74,3	71,5	69,8	70,5	69,5	67,7	68,1	68,3	71,0
sektor publiczny	53,6	53,8	51,0	33,2	30,8	24,1	49,4	40,5	41,8	54,9	57,3	54,2
sektor prywatny	75,2	73,9	76,3	78,9	76,3	76,4	74,2	74,7	71,6	74,8	73,2	78,6
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	85,2	79,4	77,0	156,8	131,9	136,6	104,3	88,8	93,2	82,6	77,2	74,1
sektor publiczny	84,7	79,3	76,6	183,1	162,2	150,7	108,1	91,4	96,0	82,1	76,9	73,8
sektor prywatny	103,8	82,3	88,2	96,4	72,0	90,9	82,3	74,7	78,9	137,7	96,0	102,7
<b>F – Budownictwo</b>	111,6	103,4	102,0	107,3	97,0	123,1	105,1	98,0	90,0	122,3	113,4	104,9
sektor publiczny	109,1	109,1	95,3	56,7	78,7	79,0	116,1	119,9	100,2	124,5	101,3	93,5
sektor prywatny	111,8	103,0	102,4	110,7	97,6	125,0	103,3	95,9	89,2	122,1	114,3	105,5
<b>G – Handel i naprawy</b>	65,7	69,6	67,9	65,7	67,9	66,4	66,0	76,9	73,1	65,1	62,3	62,7
sektor publiczny	82,1	81,4	92,3	94,4	93,8	88,7	88,7	83,5	92,2	78,7	78,8	93,0
sektor prywatny	63,9	68,7	66,4	65,1	67,4	65,8	64,6	76,6	72,5	60,8	58,8	58,1
<b>H – Hotele i restauracje</b>	101,1	89,7	68,5	88,3	80,7	68,4	89,7	98,9	104,7	108,0	88,8	59,1
sektor publiczny	218,3	81,9	111,2	99,9	107,7	96,1	174,4	96,2	133,5	231,6	71,5	104,8
sektor prywatny	66,7	90,8	64,7	87,1	78,2	65,9	80,1	99,4	100,6	54,9	91,2	55,6
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	90,1	78,3	67,3	82,5	73,8	92,7	65,2	68,5	72,9	98,5	80,6	64,6
sektor publiczny	98,5	82,7	93,1	75,0	67,9	59,5	78,2	84,7	97,4	99,8	83,1	93,4
sektor prywatny	69,7	71,5	44,0	83,8	75,1	96,9	62,3	64,3	67,5	68,6	73,6	30,1

cd. tabl. 18

Wyszczególnienie	ogółem			I. zatrud. 10–49			I. zatrud. 50–249			I. zatrud. >249		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	102,1	81,8	83,6	133,3	107,6	90,8	59,8	47,6	x	152,1	163,5	x
sektor publiczny	339,3	251,2	423,9	332,4	347,3	387,8	378,9	x	x	249,1	x	x
sektor prywatny	79,7	67,8	71,9	109,6	91,3	84,6	48,0	x	x	108,2	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	154,5	151,8	135,9	129,0	134,1	116,6	147,4	177,3	190,9	212,7	138,8	98,9
sektor publiczny	188,1	267,9	188,2	163,6	130,5	197,7	181,7	484,3	704,7	201,0	199,4	75,0
sektor prywatny	147,3	131,5	121,9	125,4	134,5	110,7	142,7	136,3	134,8	221,7	117,3	116,7
<b>M – Edukacja</b>	141,0	150,3	129,8	132,8	175,7	137,5	159,9	130,2	x	–	x	x
sektor publiczny	100,8	349,3	268,3	113,6	338,1	484,3	80,2	371,0	x	–	–	–
sektor prywatny	149,5	131,0	118,1	136,2	150,9	120,0	181,4	116,6	x	–	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	72,9	94,6	87,9	97,8	80,6	76,3	130,8	87,5	86,1	65,1	109,3	105,0
sektor publiczny	71,8	115,0	107,9	197,8	113,5	108,6	170,8	x	101,8	65,1	x	109,8
sektor prywatny	84,3	77,0	76,2	86,1	78,0	74,9	82,2	x	80,7	–	x	50,6
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	87,8	111,3	121,2	98,0	177,6	92,3	65,1	52,9	113,9	130,8	162,9	137,6
sektor publiczny	178,3	110,5	168,1	123,6	177,6	101,5	151,5	52,9	195,3	200,7	162,9	169,9
sektor prywatny	60,2	84,7	97,3	94,0	183,6	90,4	52,6	36,6	88,4	54,8	107,5	109,3



**Wykres 13. Wartość wskaźników płynności finansowej pierwszego i drugiego stopnia w prywatnych przedsiębiorstwach małych i średnich w 2000 r. według sekcji gospodarki**

płynności obserwowane były między rokiem 1998 a 1999. Oznacza to faktycznie ustabilizowanie się płynności przedsiębiorstw na określonym, stosunkowo niewysokim poziomie, ponieważ w przypadku omawianego wskaźnika zmiany o 1–2 punkty procentowe nie mają praktycznego znaczenia. Większe znaczenie mają jedynie zmiany obserwowane w sektorze publicznym między rokiem 1999 a 2000. Płynność małych przedsiębiorstw sektora publicznego obniżyła się o prawie 8 punktów procentowych z 87,1% do 73,2%. Wzrosła natomiast radykalnie z 88,7% do 117,6%, czyli o prawie 30 punktów, płynność średnich firm sektora publicznego.

W grupie małych firm zaliczanych do sektora publicznego zmniejszenie wskaźnika płynności drugiego stopnia byłoby w 2000 r. jeszcze większe niż wspomniane wcześniej 8 punktów procentowych, gdyby nie skokowy wzrost płynności w *Pośrednictwie finansowym* (z 347,3% w 1999 r. do 387,8% w 2000 r.), *Obsłudze nieruchomości i firm* (ze 130,5% do 197,7%) oraz *Edukacji* (z 338,1% do 484,3%). Natomiast i tak już krańcowo niska płynność drugiego stopnia obserwowana wcześniej w małych firmach sektora publicznego zaliczanych do sekcji: *Górnictwo i kopalnictwo* i *Przetwórstwo przemysłowe* pogorszyła się jeszcze w 2000 r. Z kolei poważny wzrost płynności średnich firm należących do sektora publicznego (o około 30 punktów procentowych) spowodowany był głównie zwiększeniem się wartości tego wskaźnika w sekcjach: *Obsługa nieruchomości i firm* (z 484,3% aż do 704,7%) oraz *Pozostała działalność*

**Tablica 18a. Dziedziny gospodarki ze szczególnie niskimi (poniżej 70%) lub szczególnie wysokimi (powyżej 150%) wartościami wskaźnika płynności finansowej drugiego stopnia w 2000 roku**

Sekcja gospodarki	sektor publiczny			sektor prywatny		
	małe	średnie	duże	małe	średnie	duże
Górnictwo i kopalnictwo	5,2	38,0	20,8			
Przetwórstwo przemysłowe	24,1	41,8	54,2			
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	150,7					
Handel i naprawy				65,8		58,1
Hotele i restauracje				65,9		55,6
Transport i łączność	59,5				67,5	30,1
Pośrednictwo finansowe	387,8	x	x	x	x	x
Obsługa nieruchomości i firm; nauka	197,7	704,7				
Edukacja	484,3	x	x	x	x	x
Ochrona zdrowia						50,6
Pozostała działalność usługowa		195,3	169,9			

ność usługowa (z 52,9% do 195,3%). Przyczyną wzrostu wartości wskaźników płynności finansowej w sektorze publicznym sekcji *Obsługa nieruchomości i firm* była, z jednej strony, wspomniana już w punkcie poprzednim sprzedaż składników majątku przedsiębiorstw, czyli w tym przypadku głównie mieszkań komunalnych, lecz z drugiej strony zapewne także wzrost przeterminowanych należności, czyli kwoty zaległych czynszów od mieszkańców domów komunalnych.

W sektorze prywatnym nastąpiły zaś trzy niekorzystne zmiany w porównaniu z sytuacją obserwowaną rok wcześniej<sup>43</sup>: obniżenie się do poziomu poniżej 70% płynności małych i dużych firm w sekcji *Hotele i restauracje* oraz dużych z sekcji *Transport, gospodarka magazynowa i łączność*. Poprawiła się natomiast płynność dużych prywatnych przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji *Górnictwo i kopalnictwo*. Generalnie można powiedzieć, że wzrost liczby sekcji wykazujących szczególnie niską płynność drugiego stopnia w sektorze prywatnym, przy jednoczesnym utrzymaniu się odpowiednich wskaźników ogółem na poziomie z poprzedniego roku, oznacza pogłębiające się zróżnicowanie sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Wzrasta, z jednej strony, liczba przedsiębiorstw utrzymujących płynność finansową na wyższym poziomie niż przeciętny, a z drugiej strony takich, których upadłość jest prawdopodobnie tylko kwestią czasu.

<sup>43</sup> Por tablica 18a w tekście powyżej oraz dotycząca 1999 r., opracowana w identyczny sposób tablica 22 zamieszczona w publikacji: *Stan sektora MSP w 1999 roku. Tendencje rozwojowe w latach 1994–1999*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2001, s. 97.

# 5. Inwestycje i innowacyjność MSP

## 5.1. Tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych w MSP

Według uproszczonych szacunków<sup>44</sup>, których wyniki należy przyjmować ostrożnie, nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw<sup>45</sup>, wyrażone w cenach stałych, utrzymały się w 2000 r. na poziomie roku poprzedniego, wobec wzrostu o około 9% w 1999 r. i o około 19% oraz 23% odpowiednio w latach 1998 i 1997. Tempo wzrostu nakładów zarówno małych jak i średnich przedsiębiorstw wyniosło w 2000 r. nieco ponad 7% (w 1999 r. odpowiednio około 24,5% oraz 7%), natomiast nakłady dużych firm zmniejszyły się o prawie 5,5% (w 1999 r. wzrosły o 4%).

W sektorze prywatnym tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych ogółem (ceny stałe) zmniejszyło się ponad dwukrotnie z około 15% w 1999 r. do około 6,5% w 2000 r. W 1999 r. tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw prywatnych było również prawie dwukrotnie wolniejsze niż w 1998 r., kiedy to wyniosło aż 29%. Największy spadek tempa odnotowały przedsiębiorstwa małe z prawie 26,5% w 1999 r. do 6,5% w 2000 r., a następnie duże z 14% do prawie 6%. Natomiast nakłady średnich firm prywatnych wzrosły w 2000 r. o około 7,5% podczas gdy rok wcześniej mniej, bo tylko o 5%.

Przedstawione powyżej, w miarę optymistyczne jak na okres pogarszającej się koniunktury, informacje na temat tempa wzrostu nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w latach 1999–2000 nie charakteryzują jednak dostatecznie obiektywnie ich wysiłków na rzecz rozwoju. Do nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw zaliczane są bowiem także nakłady przeznaczone na budownictwo mieszkaniowe, finansowane przez przyszłych właścicieli mieszkań ze środków własnych lub dzięki otrzymanym kredytom. Komunalne i spółdzielcze jednostki zajmujące się budową mieszkań oraz firmy developerskie budujące mieszkania na sprzedaż lub wynajem zgrupowane są w sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*, toteż alternatywnie należałoby zbadać tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych z pominięciem tej sekcji. W 2000 r. nakłady inwestycyjne jednostek zgrupowanych w sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* wynosiły 19,1% ogólnej sumy nakładów przedsiębiorstw, w tym 34,5% nakładów firm małych i 25% średnich. W przypadku nakładów na budynki i budowlę, wydatki sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* stanowiły 29,1% nakładów wszystkich firm ogół-

<sup>44</sup> Szacunki wartości wskaźników dynamiki nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w cenach stałych dokonywane były według rodzajów nakładów odpowiadających wyodrębnionym grupom środków trwałych (budynki i budowle, maszyny i urządzenia, środki transportowe, pozostałe nakłady) na podstawie odpowiednich indeksów cen publikowanych przez GUS w *Rocznikach Statystycznych*. W przypadku obu sektorów własności i wszystkich trzech klas wielkości przedsiębiorstw stosowane były takie same indeksy cen dotyczące poszczególnych rodzajów nakładów i z tego względu wspomniane szacunki są do pewnego stopnia uproszczone.

<sup>45</sup> Wyrażona w cenach bieżących informacja na temat wielkości nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w 2000 r. według sekcji gospodarki, sektorów własności i grup środków trwałych, przedstawiona jest w tablicach 19–21 z Załącznika 1. Natomiast wyrażona w cenach bieżących dynamika nakładów inwestycyjnych według sekcji gospodarki i sektorów własności w latach 1995–2000 przedstawiona jest w tablicy 19 zamieszczonej w tekście opracowania.

Tablica 19. Dynamika nakładów inwestycyjnych w latach 1995–2000 według sekcji gospodarki, sektorów własności oraz grup przedsiębiorstw różnej wielkości (ceny bieżące, rok poprzedni = 100%)

Wyszczególnienie	przedsiębiorstwa ogółem												małe**												z tego średnie***												Duże****																																			
	1995			1996			1997			1998			1999			2000			1995			1996			1997			1998			1999			2000			1995			1996			1997			1998			1999			2000																				
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000																														
<b>Ogółem*</b>	146,1	139,3	139,1	128,6	114,8	105,2	145,0	131,5	147,6	124,9	131,1	112,6	155,3	167,6	165,5	150,4	112,3	112,2	144,8	136,3	129,5	123,0	109,3	98,8	140,2	129,9	110,7	112,1	102,7	90,8	151,6	156,2	177,8	150,8	102,0	127,6	131,5	107,3	141,9	128,6	108,4	110,4	100,7	87,6	153,4	149,7	166,3	139,1	121,0	111,4	144,8	130,5	146,2	123,5	133,1	111,8	171,3	172,3	172,9	154,8	110,3	112,8	155,3	161,7	185,4	142,6	119,6	110,1				
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	115,9	110,0	111,8	111,8	105,4	82,7	97,3	100,7	86,7	184,2	98,7	144,6	261,5	140,1	180,2	308,6	78,6	58,9	115,2	109,6	110,7	103,6	108,5	83,2	114,1	109,6	108,9	104,6	107,6	67,0	120,0	358,7	26,1	150,8	318,0	62,1	226,9	73,6	120,6	167,6	132,2	64,6	114,9	109,7	109,2	103,9	106,9	67,1	264,6	122,2	204,6	234,4	89,0	227,4	249,4	78,7	110,3	187,3	82,4	168,3	463,6	330,3	218,3	358,3	69,8	57,1	231,3	94,9	401,8	89,2	209,2	586,8
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	140,9	146,7	134,1	125,9	97,8	93,4	109,9	114,1	159,8	100,0	128,6	112,9	173,4	156,4	159,3	134,0	97,3	99,4	143,2	151,2	124,3	128,6	93,3	87,4	140,8	133,0	85,5	106,4	84,6	73,0	240,5	80,7	332,3	176,8	94,2	56,0	155,4	97,5	168,7	102,7	75,2	103,5	140,0	134,6	82,6	106,8	84,9	72,0	141,1	156,3	162,8	131,9	101,1	97,7	109,1	114,5	158,1	98,4	129,9	114,4	175,5	162,4	158,7	136,1	98,3	99,3	147,5	172,6	166,1	139,9	96,4	92,5
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	150,4	131,4	113,6	105,5	107,7	85,3	166,8	220,0	118,6	244,9	135,4	59,3	178,8	117,2	125,4	129,8	230,1	87,1	149,3	130,8	113,0	101,3	100,0	87,0	150,8	130,9	113,7	101,4	103,7	89,0	192,8	186,0	146,3	90,2	142,1	108,1	184,2	116,4	122,6	126,2	162,4	107,8	149,4	130,9	112,9	100,7	100,3	87,0	98,8	242,6	96,6	687,6	192,5	43,5	93,2	418,9	46,4	1513,7	132,2	34,2	84,5	144,4	212,6	194,2	1012,3	48,6	118,6	107,5	218,6	320,9	65,5	87,7
<b>F – Budownictwo</b>	149,3	226,7	145,0	145,8	102,5	117,7	140,1	140,6	165,1	117,0	116,3	157,3	181,8	602,0	124,2	181,1	95,9	97,8	150,2	129,1	170,8	120,8	97,7	91,0	234,8	101,8	82,6	138,1	92,5	132,6	402,0	72,0	119,8	146,4	105,6	154,4	161,0	127,5	114,5	160,5	90,7	103,2	161,9	111,8	52,9	109,1	79,8	142,1	134,6	264,0	152,2	146,3	103,1	116,9	121,7	151,4	168,5	115,5	117,0	157,5	188,8	736,7	124,7	182,1	96,2	97,6	142,2	142,7	243,6	122,3	100,0	85,8
<b>G – Handel i naprawy</b>	194,1	127,7	161,6	134,9	136,2	98,2	175,9	121,9	141,4	117,0	106,1	124,8	221,0	160,1	176,7	161,6	116,6	85,0	224,1	117,8	191,3	140,7	195,0	86,9	182,6	103,3	116,7	121,4	62,0	116,5	175,0	228,8	203,5	84,5	31,2	235,3	166,2	216,3	30,0	127,9	71,6	90,1	184,9	86,0	104,2	126,5	62,6	119,5	195,4	130,2	165,3	135,7	140,1	97,8	175,9	121,3	140,7	117,6	106,9	124,5	225,0	157,1	180,2	163,4	118,5	84,9	248,0	132,2	217,0	142,8	211,7	85,7
<b>H – Hotele i restauracje</b>	130,9	91,5	135,7	150,4	129,1	144,5	130,2	67,5	134,4	138,6	124,2	108,9	185,2	240,0	119,1	110,7	246,0	306,9	125,8	100,3	143,5	174,0	110,0	102,1	125,6	86,4	145,5	152,9	44,7	117,4	274,4	457,7	87,4	61,9	136,4	68,1	150,1	231,5	121,3	109,9	175,7	137,9	122,6	67,7	161,1	168,5	29,0	112,5	132,8	93,3	132,6	149,5	158,1	147,2	129,4	62,9	138,4	142,6	123,9	109,8	197,1	242,2	118,5	111,0	265,3	337,7	130,5	146,8	131,9	178,4	169,8	100,8
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	167,0	150,6	146,1	118,7	115,3	111,9	185,9	166,8	145,4	74,1	182,5	97,1	96,2	129,8	220,8	201,0	91,2	87,3	173,3	150,0	142,0	117,5	113,2	117,0	164,2	144,5	128,2	111,9	108,8	98,0	566,2	171,2	108,8	87,7	200,2	59,1	61,9	125,6	128,8	118,2	143,5	79,6	128,4	144,9	128,4	111,9	107,0	99,3	187,7	199,3	233,8	137,2	129,5	137,7	174,8	166,4	149,0	73,2	181,0	100,7	225,4	134,2	310,1	234,3	80,9	90,0	219,4	425,4	389,8	151,2	141,1	177,2
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	148,2	135,1	179,7	151,8	120,0	91,7	215,8	157,4	137,5	145,7	133,9	95,9	117,7	194,0	330,6	137,8	144,5	94,9	132,1	108,2	151,7	169,6	92,6	83,9	114,5	127,0	120,8	156,6	74,5	78,5	81,9	547,9	188,4	148,9	21,8	52,6	57,3	939,7	88,5	88,2	182,2	61,2	118,5	97,5	123,1	170,8	70,4	64,7	189,2	141,1	218,9	150,1	137,5	94,4	223,6	149,0	133,4	145,3	146,7	88,2	130,7	123,1	506,2	144,0	141,6	98,2	195,8	138,7	208,8	168,1	119,1	97,6



cd. tabl. 19

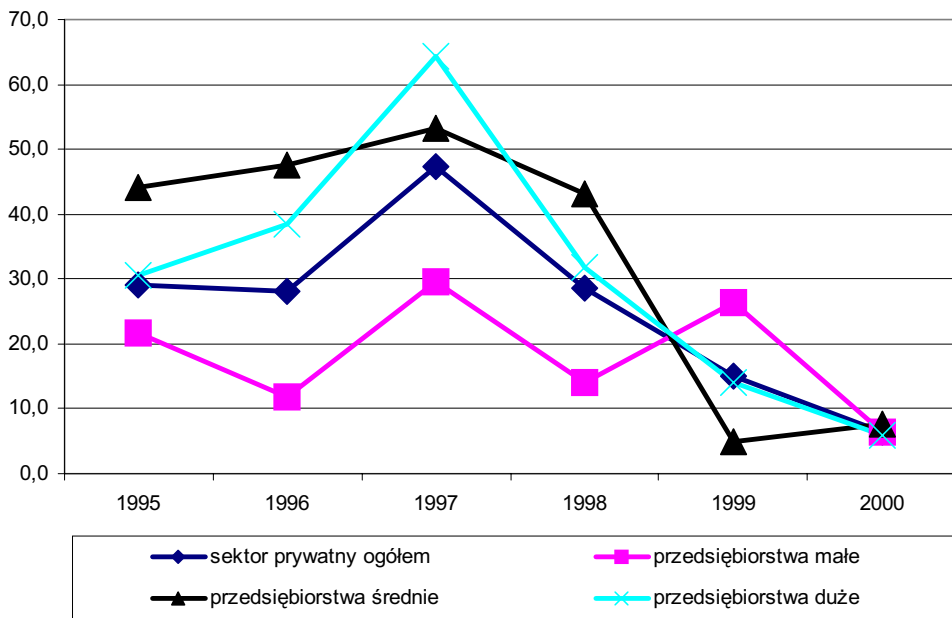
Wyszczególnienie	przedsiębiorstwa ogółem												z tego											
	1995-1998						1999-2000						1995-1998						1999-2000					
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000
K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka sektor publiczny sektor prywatny	131,9	134,1	146,4	153,5	138,9	144,1	137,5	134,3	155,9	157,3	149,5	108,0	138,8	127,7	135,3	147,9	117,9	207,8	106,4	145,3	132,9	147,9	131,2	216,1
	105,1	179,7	122,1	159,1	116,3	109,5	83,2	147,3	244,1	291,4	123,4	123,8	111,0	136,1	132,2	115,5	125,3	140,6	107,3	204,7	104,2	137,7	109,0	88,1
	136,9	127,6	151,4	152,6	142,8	148,9	139,7	134,0	153,5	151,7	151,5	107,0	143,8	126,6	135,8	152,6	117,1	215,9	105,5	85,7	201,6	160,5	154,3	310,1
O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna sektor publiczny sektor prywatny	91,6	137,2	118,9	110,6	102,9	94,7	137,2	190,5	95,9	105,1	107,8	82,8	115,3	136,3	122,2	152,5	90,9	104,9	66,7	94,8	153,5	91,5	109,1	99,9
	67,6	109,4	145,0	116,5	92,9	100,8	121,7	112,9	275,8	122,8	66,1	99,8	90,6	123,2	135,1	145,1	96,2	97,3	58,1	103,1	132,6	99,9	99,5	103,7
	152,2	168,3	99,8	104,4	114,8	88,8	139,6	201,0	82,1	100,6	120,9	79,9	243,6	161,7	103,2	166,9	82,0	119,9	150,9	63,2	282,3	67,5	149,8	89,3
Ogółem* (bez sekcji K) sektor publiczny sektor prywatny	147,8	139,8	138,3	125,9	111,6	98,9	147,4	130,7	145,0	114,1	122,7	115,2	160,2	177,9	171,1	150,8	111,5	97,3	146,0	136,1	129,4	122,4	108,6	94,3
	141,2	128,7	110,3	110,4	102,0	89,7	176,5	157,7	167,2	117,9	89,7	130,6	109,1	148,1	125,5	119,2	132,5	102,2	142,6	127,5	108,5	109,7	100,5	87,6
	157,4	154,3	168,9	137,0	117,2	103,5	146,4	129,5	143,8	113,8	124,8	114,5	181,1	185,3	180,1	155,1	109,3	96,7	159,2	165,7	184,9	142,1	118,4	101,2

\* Łącznie z sekcjami L i M i N

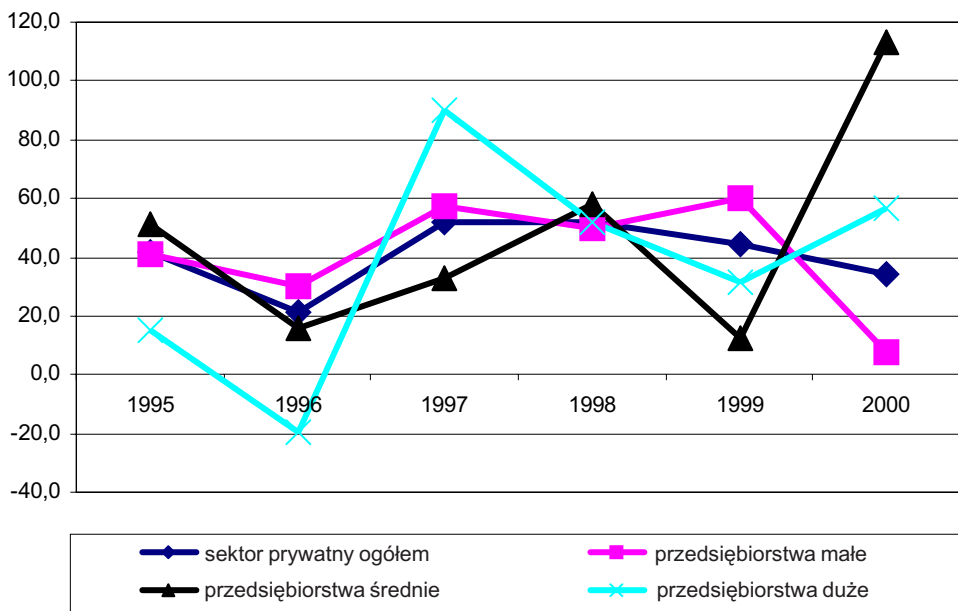
\*\* W latach 1995–1998 od 0 do 50 zatrudnionych, w latach 1999–2000 od 0 do 49 zatrudnionych.

\*\*\* W latach 1995–1998 od 51 do 250 zatrudnionych, w latach 1999–2000 od 50 do 249 zatrudnionych.

\*\*\*\* W latach 1995–1998 powyżej 250 zatrudnionych, w latach 1999–2000 powyżej 249 zatrudnionych.



Wykres 14. Szacunkowe tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw prywatnych w latach 1995–2000 (ceny stałe, w %)



Wykres 15. Tempo wzrostu nakładów na budynki i budowie w prywatnych przedsiębiorstwach z sekcji Obsługa nieruchomości i firm; nauka w latach 1995–2000 (ceny bieżące, w %)

łem, 50,1% nakładów na budynki i budowlę firm małych oraz 39% średnich. Nakłady na budynki i budowlę ponoszone przez małe prywatne przedsiębiorstwa zwiększyły się w 1999 r. (ceny stałe) aż o około 35,5%, a w 2000 r. o ponad 8%, czyli szybciej niż ich nakłady ogółem.

Pomijając sekcję *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*, nakłady przedsiębiorstw ogółem w 1999 r. zwiększyły się (ceny stałe) o nieco ponad 6% (prywatnych ogółem o 12%), z tego małych o 17% (prywatnych o 19%), średnich o 6% i dużych o niecałe 3,5% (prywatnych odpowiednio o 4% i 13%). W porównaniu z wynikami szacunków przeprowadzonych z uwzględnieniem wspomnianej sekcji, tempo wzrostu nakładów małych firm ogółem i małych prywatnych było więc mniejsze o prawie 7,5 punktu procentowego. Natomiast w 2000 r. nakłady przedsiębiorstw ogółem z pominięciem sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* zmniejszyły się o prawie 5,5% (prywatnych o 1%), z tego małych wzrosły o 10% (prywatnych o 9,5%), średnich spadły o ponad 6,5% (średnich prywatnych o 7,5%), a dużych zmniejszyły się o 9,5% (prywatnych o 2,5%). Tempo wzrostu nakładów prywatnych małych firm z pominięciem *Obsługi nieruchomości i firm; nauki* było więc w 2000 r. wyższe niż z uwzględnieniem tej sekcji o 3 punkty procentowe, natomiast średnich prywatnych niższe aż o 15 punktów, a dużych niższe o 8,5 punktu. Przedstawione dane pokazują, że z wyjątkiem małych prywatnych firm, nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw znacznie spadły w 2000 r., co nie pozostanie zapewne bez wpływu na tempo rozwoju gospodarki w najbliższych latach.

Jeśli chodzi o wzrost nakładów inwestycyjnych małych firm prywatnych w latach 1999–2000, to należy tu jednak również wprowadzić pewne zastrzeżenie. Tempo wzrostu nakładów wspomnianych jednostek, podane powyżej, może być nieco zawyżone z dość szczególnego powodu. W latach 1998–2000 pewne zagraniczne firmy dokonywały tzw. inwestycji w szczerym polu<sup>46</sup>. Firmy te nie były wcześniej obecne na polskim rynku, toteż ich stały personel w momencie dokonywania inwestycji był bardzo niewielki, co klasyfikowało wspomniane jednostki do grupy małych przedsiębiorstw. Ich nakłady inwestycyjne były również zaliczone przez statystyków do nakładów małych firm. Po zakończeniu inwestycji i zwiększeniu zatrudnienia firmy te przeszły do grupy jednostek średnich lub nawet dużych. Dlatego wielkość nakładów inwestycyjnych małych przedsiębiorstw może być w niektórych latach sztucznie zawyżona, co skłania do ostrożności przy interpretacji odpowiednich danych statystycznych.

## 5.2. Udział nakładów inwestycyjnych MSP w nakładach ogółem

Udział MSP w nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw ogółem, wyrażonych w cenach bieżących, zwiększył się z 44,1% w 1998 r. do 46,8% w 1999 r. i do dokładnie 50% w 2000 r. (por. tablica 20 w tekście poniżej). Zadecydował o tym głównie szybki przyrost nakładów w małych przedsiębiorstwach, których udział w nakładach inwestycyjnych wszystkich przedsiębiorstw ogółem wzrósł z 22,2% w 1998 r. do 25,1%

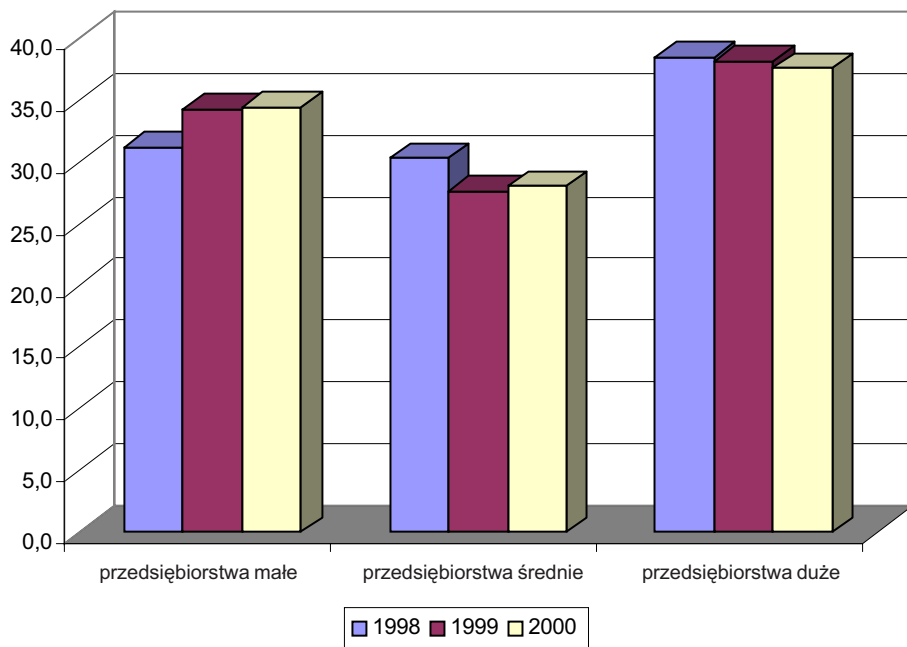
<sup>46</sup> Podczas różnych analiz sektora małych przedsiębiorstw takie przypadki stwierdzono np. w sekcji *Handel i naprawy* na terenie województwa mazowieckiego, gdzie we wspomnianym okresie dokonywała inwestycji m.in. zagraniczna firma Tesco, która wcześniej nie występowała na polskim rynku.

Tablica 20. Udział MSP w nakładach inwestycyjnych według sekcji gospodarki w latach 1998–2000

Wyszczególnienie	1998		1999		2000	
	ogółem	sektor pryw.	ogółem	sektor pryw.	ogółem	sektor pryw.
<b>Ogółem*</b>	<b>44,1</b>	<b>61,5</b>	<b>46,8</b>	<b>61,9</b>	<b>50,0</b>	<b>62,4</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	22,0	31,2	25,1	34,3	26,9	34,4
przedsiębiorstwa średnie	22,1	30,3	21,7	27,6	23,1	28,0
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>11,7</b>	<b>87,8</b>	<b>9,1</b>	<b>71,3</b>	<b>8,6</b>	<b>25,8</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	2,2	17,5	2,0	16,2	3,6	12,0
przedsiębiorstwa średnie	9,5	70,3	7,1	55,1	5,0	13,8
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>31,7</b>	<b>37,9</b>	<b>34,8</b>	<b>40,8</b>	<b>39,0</b>	<b>44,0</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	10,3	12,4	13,5	15,9	16,3	18,7
przedsiębiorstwa średnie	21,4	25,5	21,3	24,9	22,7	25,3
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>9,5</b>	<b>82,6</b>	<b>16,0</b>	<b>94,1</b>	<b>14,3</b>	<b>88,1</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	4,9	74,4	6,2	51,1	4,3	40,2
przedsiębiorstwa średnie	4,6	8,2	9,8	43,0	10,0	47,9
<b>F – Budownictwo</b>	<b>85,7</b>	<b>86,5</b>	<b>86,3</b>	<b>86,9</b>	<b>89,4</b>	<b>90,5</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	30,9	30,7	35,0	34,9	46,8	47,0
przedsiębiorstwa średnie	54,8	55,8	51,3	52,0	42,6	43,5
<b>G – Handel i naprawy</b>	<b>69,6</b>	<b>71,5</b>	<b>56,5</b>	<b>57,1</b>	<b>61,5</b>	<b>62,3</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	39,9	41,5	31,1	31,7	39,5	40,3
przedsiębiorstwa średnie	29,7	30,0	25,4	25,4	22,0	22,0
<b>H – Hotele i restauracje</b>	<b>46,7</b>	<b>58,8</b>	<b>54,5</b>	<b>55,7</b>	<b>67,9</b>	<b>69,7</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	36,4	48,0	35,0	37,6	26,4	28,1
przedsiębiorstwa średnie	10,3	10,8	19,5	18,1	41,5	41,6
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	<b>19,2</b>	<b>53,0</b>	<b>20,6</b>	<b>48,8</b>	<b>17,1</b>	<b>34,1</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	6,9	20,3	10,9	28,4	9,5	20,7
przedsiębiorstwa średnie	12,3	32,7	9,7	20,4	7,6	13,4
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	<b>58,5</b>	<b>73,9</b>	<b>68,0</b>	<b>77,4</b>	<b>70,8</b>	<b>76,7</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	27,4	34,0	30,5	36,3	32,0	33,9
przedsiębiorstwa średnie	31,1	39,9	37,5	41,1	38,8	42,8
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	<b>85,1</b>	<b>91,5</b>	<b>86,0</b>	<b>90,8</b>	<b>79,0</b>	<b>80,8</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	60,4	65,5	65,0	69,5	48,7	49,9
przedsiębiorstwa średnie	24,7	26,0	21,0	21,3	30,3	30,9
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	<b>68,0</b>	<b>86,7</b>	<b>66,2</b>	<b>82,6</b>	<b>64,3</b>	<b>82,5</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	36,7	61,2	38,5	64,4	33,7	57,9
przedsiębiorstwa średnie	31,3	25,5	27,7	18,2	30,6	24,6
<b>Ogółem* (bez sekcji K)</b>	<b>38,8</b>	<b>56,3</b>	<b>40,5</b>	<b>55,8</b>	<b>43,2</b>	<b>56,8</b>
z tego						
przedsiębiorstwa małe	17,0	25,2	18,7	26,8	21,8	29,7
przedsiębiorstwa średnie	21,8	31,1	21,8	29,0	21,4	27,1

\* Łącznie z nakładami inwestycyjnymi przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji: L, M i N.

w 1999 r. oraz do 26,9% w roku 2000, podczas gdy udział średnich zmniejszył się między rokiem 1998 a 1999 z 22,1% do 21,7%, by wzrosnąć w 2000 r. do 23,1%. Udział nakładów dużych przedsiębiorstw zmniejszył się między rokiem 1999 a 2000 o 3,2 punktu procentowego m.in. ze względu na spadek nakładów dużych firm sektora publicznego o ponad 12% (w cenach stałych o około 16,5%). W 2000 r. udział MSP w nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw prywatnych wyniósł 62,4% wobec 61,5% w 1998 r. i 61,9% w 1999 r. Udział firm małych wzrósł minimalnie z 34,3% do 34,4%, podczas gdy w 1999 r. zwiększył się aż o 3,1 punktu procentowego. Między rokiem 1998 a 1999 udział średnich przedsiębiorstw prywatnych zmalał z 30,3% do 27,6%. W 2000 r. wspomniany udział zwiększył się do 28%, lecz w najbliższej przyszłości nie osiągnie raczej wysokiego poziomu z 1998 r., ponieważ związane to było m.in. z budową gazociągu jamalskiego.



**Wykres 16. Udziały przedsiębiorstw różnej wielkości w nakładach inwestycyjnych sektora prywatnego w latach 1998–2000 (w %)**

Tendencje zmian udziałów firm różnej wielkości w nakładach inwestycyjnych sektora prywatnego ogółem są jednak zupełnie odmienne, gdy z nakładów ogółem wyeliminujemy środki przeznaczone na budownictwo mieszkaniowe (tzn. gdy wyeliminujemy nakłady poniesione w sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*). Okazuje się wtedy, że udziały MSP w nakładach sektora prywatnego utrzymywał się praktycznie na stałym poziomie w całym okresie 1998–2000 (56,3% w 1998 r. i 56,8% w 2000 r.). Udział małych przedsiębiorstw systematycznie rósł z 25,2% w 1998 r. do 29,7% w 2000 r. Spadał natomiast systematycznie udział firm średniej wielkości z 31,1% do 27,1%. Wyeliminowawszy więc nakłady poniesione na budownictwo miesz-

kaniowe widać wyraźnie, że okres niesłuchanie dynamicznej ekspansji inwestycyjnej przedsiębiorstw średnich dobiega chyba kresu. W latach 1995–1997 nakłady firm średnich z pominięciem nakładów na budynki mieszkalne (por. tablica 19 powyżej w tekście) zwiększały się w tempie powyżej 80% rocznie (ceny bieżące), co oczywiście nie byłoby możliwe bez rosnącego napływu kapitału zagranicznego. Dane dotyczące 2000 r. zdają się wskazywać, że strumień inwestycji zagranicznych przeznaczonych na środki trwałe przestał się nasilać, a przeciwnie – zaczyna słabnąć. Jeżeli ta tendencja utrzyma się w kolejnych latach to nie pozostanie to bez wpływu na wielkość nakładów inwestycyjnych również małych przedsiębiorstw, które były w przeszłości angażowane do realizacji zadań inwestycyjnych finansowanych przez zagraniczny kapitał.

### 5.3. Struktura nakładów inwestycyjnych prywatnych przedsiębiorstw według grup środków trwałych

Wielkość popytu na wyroby i usługi MSP zależy nie tylko od samej wysokości nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw zagranicznych wkraczających na polski rynek, ale również od struktury tych nakładów. Największą szansę wykorzystania potencjału firm krajowych stwarzają prace remontowo-budowlane, które mogą być wykonane przez polskie MSP i w trakcie których mogą być wykorzystane materiały produkowane w polskich fabrykach. Co zaś się tyczy maszyn i urządzeń oraz środków transportowych nabywanych przez inwestujące w Polsce firmy z kapitałem zagranicznym, to są one zazwyczaj obcego pochodzenia. Dlatego dla polepszenia sytuacji krajowych MSP korzystne są nie tylko wysokie nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw zagranicznych, ale także wysoki w nich udział nakładów na budynki i budowle, co w pierwszym rzędzie zapewniają inwestycje zagraniczne dokonywane w tzw. szczerym polu.

Między rokiem 1994 a 2000 udział nakładów na budynki i budowle zwiększył się stosunkowo nieznacznie, bo tylko o 2,6 punktu procentowego z 39,6% do 42,2% (por. tablica 21 w tekście poniżej). Nieco silniej, bo o 3,6 punktu procentowego, zwiększyły się analogiczne udziały w przedsiębiorstwach prywatnych z pominięciem sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* (z 31,2% do 34,8%). Zgodnie z tym, co powiedziano przed chwilą, wzrost udziału nakładów na budynki i budowle należy ocenić pozytywnie. Jednakże analizując zmiany wartości odpowiednich wskaźników w poszczególnych grupach firm o różnej wielkości można dostrzec również pewne mniej optymistyczne zjawiska.

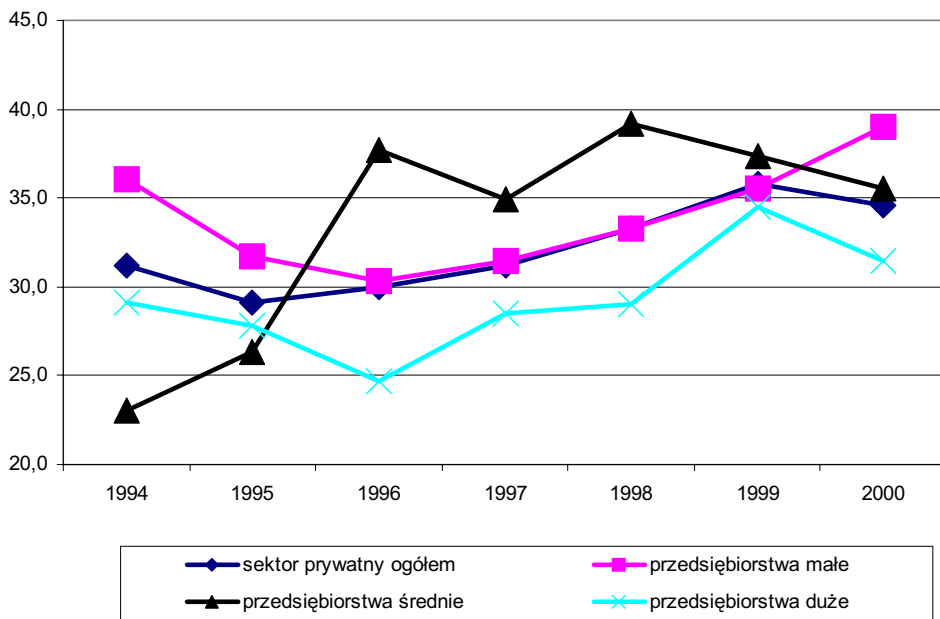
I tak np. udział nakładów na budynki i budowle w dużych przedsiębiorstwach z pominięciem *Obsługi nieruchomości i firm* był w 2000 r. (31,5%) wprawdzie nieco wyższy niż w 1994 r. (29,1%), lecz z kolei dużo niższy niż w szczytowym pod tym względem 1999 r. (34,5%). Może to oznaczać, że intensywna ekspansja firm z kapitałem zagranicznym na rynek polski zdaje się stopniowo zmniejszać. Roboty budowlano-montażowe stanowią z reguły początkowy etap zadań inwestycyjnych realizowanych przez przedsiębiorstwa zagraniczne wkraczające na rynek polski. Końcowy etap cyklu inwestycyjnego polega zaś na zakupie i montażu maszyn i urządzeń oraz zakupie niezbędnych środków transportu. Jeżeli strumień inwestycji zagranicznych przeznaczonych na środki trwałe ulega osłabieniu, to realizowana jest coraz mniejsza liczba zadań związanych z pracami budowlano-montażowymi, a udział nakładów na budynki i budowle spada na korzyść zakupów maszyn i urządzeń oraz środków transpor-

Tablica 21. Udziały nakładów na budynki i budowlę w nakładach inwestycyjnych ogółem w latach 1994–2000 (w %)

Wyszczególnienie		Lata							
		1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	
<b>a – przedsiębiorstwa ogółem</b>									
<b>b – bez sekcji <i>Obsługa nieruchomości i firm</i></b>									
<b>Ogółem</b>		a	39,8	37,7	36,8	38,7	40,6	42,7	43,3
		b	36,3	34,1	33,5	35,3	36,5	37,8	37,9
<b>przedsiębiorstwa małe</b>		a	45,4	42,2	40,2	42,2	46,5	50,6	52,6
		b	36,6	33,2	30,8	32,2	34,3	36,6	40,1
<b>przedsiębiorstwa średnie</b>		a	38,0	39,0	43,3	40,5	44,8	43,4	46,1
		b	26,6	28,5	37,8	35,9	40,0	38,7	37,5
<b>przedsiębiorstwa duże</b>		a	38,2	35,8	34,0	36,8	36,6	38,7	36,9
		b	37,7	35,3	33,2	36,1	35,9	37,9	37,2
<b>Sektor publiczny</b>		a	40,0	37,9	37,2	41,6	43,4	43,7	46,3
		b	39,8	37,9	36,6	41,1	42,1	42,4	45,1
<b>przedsiębiorstwa małe</b>		a	57,9	62,8	42,0	47,0	62,9	65,2	68,7
		b	49,9	67,2	40,4	43,5	49,4	60,8	62,2
<b>przedsiębiorstwa średnie</b>		a	36,9	37,1	37,9	41,8	50,1	49,7	49,6
		b	35,3	37,6	38,2	43,1	47,9	49,0	52,2
<b>przedsiębiorstwa duże</b>		a	39,9	37,5	37,0	41,4	42,0	42,1	44,4
		b	39,9	37,5	36,4	40,9	41,5	41,3	43,7
<b>Sektor prywatny</b>		a	39,6	37,4	36,4	36,9	39,2	42,3	42,2
		b	31,2	29,1	30,0	31,2	33,3	35,6	34,8
<b>przedsiębiorstwa małe</b>		a	45,0	41,4	40,1	42,0	45,3	49,8	51,6
		b	36,1	31,7	30,3	31,5	33,3	35,5	39,0
<b>przedsiębiorstwa średnie</b>		a	38,4	39,5	44,3	40,3	44,3	42,6	45,7
		b	23,0	26,3	37,7	34,9	39,2	37,4	35,5
<b>przedsiębiorstwa duże</b>		a	31,9	30,1	25,9	29,6	30,1	35,3	31,0
		b	29,1	27,8	24,7	28,5	29,0	34,5	31,5

towych. Spadek interesującego nas udziału w 2000 r. obserwowany w grupie przedsiębiorstw dużych może być więc symptomem malejącego zainteresowania inwestowaniem w Polsce przez firmy zagraniczne.

Jeszcze gorzej przedstawiała się pod tym względem sytuacja w grupie prywatnych firm średniej wielkości. Tu najwyższa wartość udziału nakładów na budynki i budowlę z pominięciem *Obsługi nieruchomości i firm* obserwowana była w 1998 r. (39,2%). Począwszy od 1999 r. udział ten systematycznie spadał, osiągając w 2000 r. wielkość o 3,7 punktu procentowego niższą niż w szczytowym 1998 r. Trzeba tu dodać, że wspomniana tendencja, związana najprawdopodobniej ze zmniejszeniem zainteresowania kapitału zagranicznego naszym krajem, nie jest widoczna bez wyeliminowania z ogółu nakładów inwestycyjnych firm średnich wydatków przeznaczonych



**Wykres 17. Udziały nakładów na budynki i budowlę w nakładach inwestycyjnych sektora prywatnego (bez sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*) w latach 1994–2000 (w %)**

na budownictwo mieszkaniowe. Udział nakładów na budynki i budowlę wszystkich średnich przedsiębiorstw łącznie z sekcją *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* wzrósł bowiem dość zasadniczo między rokiem 1998 a 2000 (z 45,3% do 51,6%), z tym tylko, że nakłady na budownictwo mieszkaniowe, finansowane przez przyszłych właścicieli mieszkań ze środków własnych lub otrzymanych kredytów, odgrywały coraz większą rolę w ogólnych wydatkach na inwestycje firm średnich.

Jedynie w grupie firm małych udziały nakładów na budynki i budowlę z pominięciem sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* rosły nieprzerwanie od 1997 r., osiągając w 2000 r. nie notowaną wcześniej wielkość 39%. Mogłoby to świadczyć m.in. o rosnącym zainteresowaniu małych zagranicznych firm inwestowaniem w Polsce. Z bardziej definitywnymi wnioskami należy się jednak wstrzymać ze względu na pewne problemy natury statystycznej związane z ewidencjonowaniem nakładów przedsiębiorstw zagranicznych wkraczających po raz pierwszy na nasz krajowy rynek i dokonujących inwestycji w tzw. szczerym polu, o czym już była mowa wcześniej. Nakłady na budownictwo mieszkaniowe odgrywają jednak także istotną rolę w ogólnej wielkości nakładów inwestycyjnych małych przedsiębiorstw, o czym świadczą duże różnice udziałów nakładów na budynki i budowlę liczonych łącznie i z pominięciem sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*. W przypadku małych firm wspomniane różnice są nawet większe niż obliczone dla firm średnich, podczas gdy udziały nakładów na budynki i budowlę obliczone dla wszystkich dużych przedsiębiorstw łącznie i z pominięciem sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* różnią się co do wartości stosunkowo nieznacznie.



## 5.4. Nakłady inwestycyjne na pracującego w prywatnych MSP

W 2000 r. nakłady inwestycyjne w przeliczeniu na jednego pracującego w sektorze rynkowym<sup>47</sup> z pominięciem sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*<sup>48</sup> wyniosły w prywatnych przedsiębiorstwach ogółem 9,8 tys. zł (ceny bieżące), z tego w małych 5 tys. zł, w średnich prywatnych 13,2 tys. zł, a w dużych prywatnych 19 tys. zł (por. tablica 8 w Załączniku 2). Przewaga większych firm nad mniejszymi pod względem wielkości nakładów na pracującego jest więc bardzo wyraźna<sup>49</sup>. W 1999 r. kwoty nakładów w przeliczeniu na pracującego były bardzo zbliżone i wynosiły w przypadku przedsiębiorstw prywatnych ogółem 9,3 tys. zł, małych – 4,2 tys. zł, średnich – 13,8 tys. zł i dużych 18,3 tys. zł. Między rokiem 1999 a 2000 nakłady na pracującego zmniejszyły się tylko w grupie prywatnych firm średniej wielkości, wzrosły zaś najbardziej w małych przedsiębiorstwach.

Co się tyczy małych przedsiębiorstw, to nakłady na pracującego zmniejszyły się między rokiem 1999 a 2000 jedynie w nieco nietypowej sekcji *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* (z 96,3 tys. zł do 27,6 tys. zł) oraz *Pozostałej działalności usługowej* (z 2,9 tys. zł do 2,2 tys. zł). Najwyższy wzrost obserwowany był natomiast w *Pośrednictwie finansowym* (z 28 tys. zł w 1999 r. do 48 tys. zł w 2000 r.) oraz w *Górnictwie i kopalnictwie* (z 7,6 tys. zł do 12,3 tys. zł). Charakterystyczne, że wzrost nakładów na pracującego wystąpił także w sekcjach, gdzie w 2000 r. miał miejsce zarówno spadek liczby małych firm, jak i spadek liczby pracujących. I tak nakłady na pracującego w *Przetwórstwie przemysłowym* zwiększyły się z 4,2 tys. zł do 5 tys. zł, w *Budownictwie* 3,2 tys. zł do 5,3 tys. zł, w *Handlu i naprawach* z 2,8 tys. zł do 3,6 tys. zł, a w *Transporcie, gospodarce magazynowej i łączności* z 6,1 do 6,6 tys. zł.

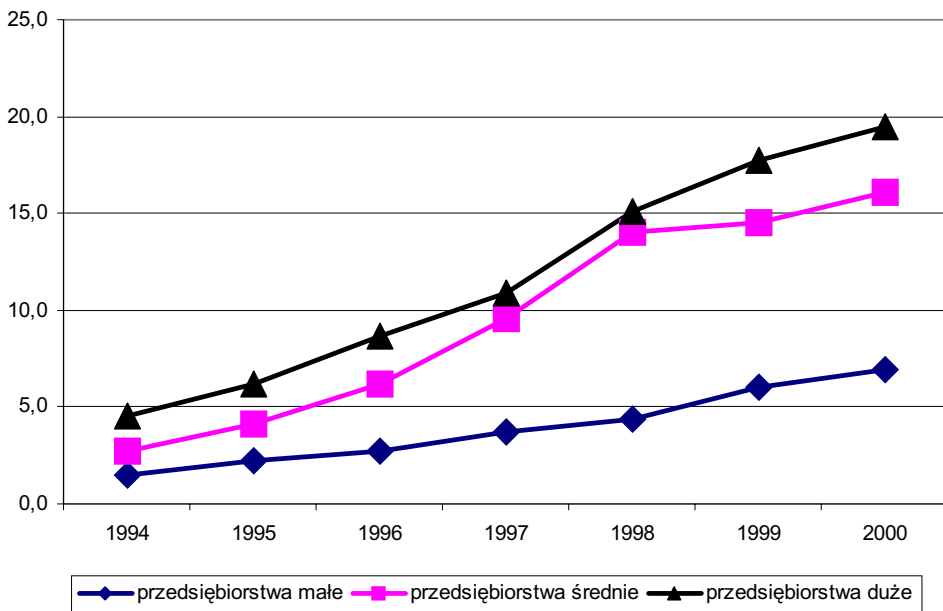
W odróżnieniu od małych prywatnych przedsiębiorstw prywatne firmy średniej wielkości wykazywały w 2000 r. generalnie spadek nakładów inwestycyjnych na pracującego. Do wyjątków należała sekcja *Hotele i restauracje*, gdzie nakłady wzrosły z 12,6 tys. zł w 1999 r. do 39,2 tys. zł w 2000 oraz *Pozostała działalność usługowa* (wzrost z 3,5 tys. zł do 4,1 tys. zł). Nakłady na pracującego spadły najbardziej w *Górnictwie i kopalnictwie* (z 17,9 tys. zł do 9,4 tys. zł) oraz w sekcji *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* (z 33,6 tys. zł do 17 tys. zł). W pozostałych tradycyjnych sekcjach gospodarki nakłady spadły dość umiarkowanie: w *Przetwórstwie przemysłowym* z 9,3 tys. zł do 9,1 tys. zł, w *Budownictwie* z 12,1 tys. zł do 11,8 tys. zł, w *Handlu i naprawach* już nieco silniej, bo z 13,3 tys. zł do 11,4 tys. zł i wreszcie w *Transporcie, gospodarce magazynowej i łączności* z 28,7 tys. zł do 25,6 tys. zł.

---

<sup>47</sup> Wielkości te nie obejmują nakładów inwestycyjnych prywatnych przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji: *Administracja publiczna, Edukacja i Ochrona zdrowia*.

<sup>48</sup> W całym prywatnym sektorze rynkowym łącznie z sekcją *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* nakłady na pracującego wyniosły w 2000 r. 11,6 tys. zł, z tego w firmach małych 6,9 tys. zł, średnich 16,1 tys. zł i w dużych 19,5 tys. zł.

<sup>49</sup> Porównując wysokość nakładów na pracującego w przedsiębiorstwach różnej wielkości należy pamiętać, że nie obejmują one wydatków firm przeznaczonych na zakup używanych środków trwałych. Zakupy używanych środków są dokonywane szczególnie przez małe przedsiębiorstwa, a więc po ich uwzględnieniu, przewaga średnich i dużych firm nad małymi pod względem wielkości środków przeznaczonych na rozwój byłaby prawdopodobnie nieco mniejsza.



**Wykres 18. Nakłady inwestycyjne na pracującego w prywatnych przedsiębiorstwach różnej wielkości w latach 1994–2000 (ceny bieżące w tys. zł)**

Na koniec przedstawimy sytuację w sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*, która rozpatrywana jest osobno z powodów podanych w punkcie 5.1. Nakłady na pracującego ogółem w małych prywatnych przedsiębiorstwach miały tu zarówno w 1999 r., jak i w 2000 r. identyczną wysokość 24 tys. zł, podobnie jak nakłady małych firm prywatnych na budynki i budowlę (odpowiednio 18,2 tys. zł w 1999 r. i 18,3 tys. zł w 2000 r.). W cenach stałych oznacza to oczywiście spadek nakładów na pracującego. Wydaje się więc, że przy obecnym stanie zamożności społeczeństwa i cenach mieszkań w przeliczeniu na metr kwadratowy, ekspansja małych spółdzielni mieszkaniowych i firm developerskich natrafiła na naturalne bariery popytu. Inaczej przedstawiała się natomiast sytuacja średnich prywatnych przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*. Tu nakłady na pracującego wzrosły między rokiem 1999 a 2000 przeszło dwukrotnie z 21,5 tys. zł do 43,6 tys. zł, w tym nakłady na budynki i budowlę z 16,3 tys. zł do 32,6 tys. zł. Do grupy tej zaliczają się większe, stare spółdzielnie mieszkaniowe o rodowodzie sięgającym czasów realnego socjalizmu. Oferują one z reguły swoim członkom bardziej korzystne warunki nabycia nowego mieszkania zarówno pod względem ceny za metr kwadratowy, jak i ewentualnego przyjęcia, przy ostatecznym rozliczeniu, starego mieszkania jako części kosztów budowy nowego. Dlatego budownictwo mieszkaniowe wspierane przez stare spółdzielnie rozwijało się nadal w 2000 r. mimo oznak kryzysu spowodowanego ograniczeniami realnego popytu, jaki ogarnia stopniowo rynek mieszkaniowy.

## 5.5. Zmiana stanu zobowiązań długoterminowych a źródła finansowania inwestycji przedsiębiorstw

Wartość zobowiązań długoterminowych przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe<sup>50</sup> (pełną księgowość), bez przedsiębiorstw należących do sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*<sup>51</sup>, wzrosła w 2000 r. o 10,7% w porównaniu z końcem roku poprzedniego (por. tablica 22 w tekście opracowania). Tempo to było więc o wiele niższe od obserwowanego w latach 1998–1999, kiedy to wynosiło odpowiednio 33,7% oraz 34,9%. Podobnie w sektorze prywatnym tempo wzrostu zobowiązań długoterminowych w 2000 r. było dużo niższe (16,4%) niż w dwóch latach poprzednich (odpowiednio 37,4% oraz 43,2%). Co zaś się tyczy poszczególnych grup przedsiębiorstw różnej wielkości, to tempo wzrostu zobowiązań długoterminowych było w 2000 r. wyższe niż w latach poprzednich jedynie w grupie firm małych. Wynosiło ono 29,4% (sektor prywatny 33,2%), podczas gdy w latach 1998–1999 odpowiednio 10,3% oraz 1,1% (sektor prywatny 10,6% i –1,5%). Na koniec 2000 r. stan zobowiązań długoterminowych firm średnich był niższy o 6,5% niż rok wcześniej (w sektorze prywatnym niższy o 6,1%), podczas gdy na koniec 1999 r. wyższy aż o 54,6%, a na koniec 1998 r. o 73,2% (sektor prywatny odpowiednio 56,1% oraz 78,1%). Natomiast w grupie firm dużych wskaźniki tempa wzrostu zobowiązań długookresowych na koniec lat 1998–2000 wynosiły 30,6%, 34,2% oraz 15,4% (sektor prywatny 32,2%, 53,6% oraz 30%).

Porównując tempa zmian stanu zobowiązań długoterminowych w 2000 r. i latach wcześniejszych, nie należy wyciągać jednak zbyt daleko idących wniosków. Dotyczy to w pierwszej kolejności grupy przedsiębiorstw średnich. Istnieją bowiem poważne przypuszczenia, że spadek stanu zobowiązań długoterminowych w 2000 r. dokonał się tu m.in. w wyniku przejścia pewnych firm z grupy przedsiębiorstw średnich do dużych, a nie jako efekt spłaty zobowiązań narosłych w latach poprzednich i zmniejsze-

---

<sup>50</sup> Wartość zobowiązań długoterminowych przedsiębiorstw w 2000 r. podana jest w tablicy 17 z Załącznika 1.

<sup>51</sup> Jak już pisaliśmy w jednym z naszych poprzednich opracowań na temat MSP (por.: *Stan sektora małych i średnich przedsiębiorstw w 1997 r.*, s. 85), wskaźniki dotyczące zobowiązań długoterminowych, podane dla wszystkich przedsiębiorstw oraz dla sektora prywatnego ogółem, są trudne do interpretacji bez wyodrębnienia sekcji K – *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*. W 1994 roku aż ponad 75% zobowiązań długoterminowych wszystkich małych firm prywatnych, 68% zobowiązań wszystkich prywatnych przedsiębiorstw średniej wielkości i 39% zobowiązań dużych firm przypadło na jednostki należące do sekcji K, głównie spółdzielnie mieszkaniowe. Zadłużenie to narosło przed 1994 rokiem, w okresie gdy obowiązywał jeszcze stary system finansowania inwestycji mieszkaniowych. W ramach starego systemu, kredyty na budownictwo mieszkaniowe zaciągały spółdzielnie, a nie późniejsi właściciele mieszkań jak obecnie (mogą oni oczywiście finansować budowę mieszkania ze środków własnych, a nie z kredytu). Te stare zobowiązania spółdzielni mieszkaniowych nie powiększyły się praktycznie po 1994 roku, natomiast rosły szybko długoterminowe zobowiązania przedsiębiorstw zaliczanych do innych sekcji. W wyniku tego, zobowiązania prywatnych przedsiębiorstw z sekcji K stanowią w 2000 roku już tylko 38,5% ogólnej sumy zobowiązań wszystkich badanych małych firm prywatnych zatrudniających powyżej 9 osób, 22% zobowiązań prywatnych przedsiębiorstw średniej wielkości (w 1999 r. nawet mniej, bo 14,6%), a zobowiązania dużych prywatnych firm z sekcji K wynosiły 10,4% zobowiązań wszystkich dużych firm prywatnych (w 1999 r. 8,7%).

**Tablica 22. Dynamika zobowiązań długoterminowych w przedsiębiorstwach różnej wielkości prowadzących księgi rachunkowe według sekcji gospodarki i form własności w latach 1995–2000 (w %)**

Wyszczególnienie	przedsiębiorstwa ogółem										Z tego									
	1995					2000					średnie***					duże****				
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000		
<b>Ogółem*</b>	130,4	169,1	140,2	129,4	133,0	111,8	116,6	179,4	182,1	116,1	116,7	109,3	134,0	144,9	136,3	155,8	141,7	102,4	135,6	
sektor publiczny	128,9	171,0	114,0	129,7	122,0	102,9	94,0	394,3	171,6	146,3	131,0	81,5	104,5	308,9	92,2	130,4	125,2	93,8	130,3	
sektor prywatny	131,4	167,8	158,1	129,3	139,2	116,2	117,3	174,7	161,7	114,6	115,6	111,5	135,8	137,2	141,0	157,6	144,7	102,8	152,0	
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	246,1	197,6	92,5	75,8	104,6	99,4	114,7	153,0	161,0	154,0	288,0	83,6	36,5	500,3	118,5	154,6	164,9	78,5	293,1	
sektor publiczny	251,2	196,5	89,8	66,0	95,3	97,1	–	349,5	186,1	5,3	9600,0	29,0	20,4	614,9	85,9	79,3	21,1	29,5	293,8	
sektor prywatny	148,8	233,5	164,7	219,4	156,8	107,2	102,2	127,4	189,3	208,1	81,1	227,1	–	355,9	189,7	228,9	148,8	102,3	61,5	
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	119,5	219,5	118,3	129,1	122,2	106,9	106,7	308,6	133,7	126,7	128,9	96,4	135,6	206,0	141,9	143,2	98,3	110,4	117,0	
sektor publiczny	83,3	232,7	81,5	112,1	114,1	90,2	36,9	908,4	179,7	100,1	125,7	103,8	144,2	261,3	74,8	85,3	105,2	92,3	81,2	
sektor prywatny	159,2	211,9	141,5	135,3	124,6	111,5	116,2	282,6	127,2	131,9	129,2	95,6	134,3	196,9	156,7	149,3	97,7	111,6	165,3	
<b>E – Wykazanie i zapatrywanie w energii elektryczną, gaz i wodę</b>	148,5	157,5	127,8	125,4	120,8	98,1	30,5	405,3	152,8	524,4	150,1	95,1	193,1	502,6	135,7	172,8	367,9	111,0	149,4	
sektor publiczny	148,5	157,1	127,6	123,1	117,1	98,1	15,4	742,4	110,5	131,8	145,9	117,0	193,1	406,7	148,9	176,2	146,5	116,7	149,3	
sektor prywatny	155,6	472,3	161,8	616,1	567,0	99,4	128,6	141,9	321,0	1061,1	153,6	78,6	–	–	79,6	145,8	2493,2	107,9	539,3	
<b>F – Budownictwo</b>	89,7	563,1	190,1	181,8	144,2	122,4	77,5	294,3	203,3	136,3	182,4	178,5	129,2	1525,3	213,2	217,2	138,8	113,9	103,8	
sektor publiczny	310,8	166,2	94,1	237,1	87,0	168,2	2246,2	74,6	165,1	234,9	50,9	359,5	105,6	440,7	95,3	141,5	172,7	146,4	150,5	
sektor prywatny	69,6	719,6	198,8	179,4	147,3	120,9	55,9	382,1	206,2	130,1	204,7	170,8	133,9	1718,0	218,5	218,7	138,4	113,4	87,3	
<b>G – Handel i naprawy</b>	116,4	418,6	182,8	137,0	143,3	99,1	70,2	536,9	196,2	129,9	48,6	165,1	138,7	270,1	156,9	160,8	318,8	62,6	289,9	
sektor publiczny	158,2	499,7	78,6	145,9	90,3	94,8	116,2	451,9	148,5	64,6	72,3	112,3	41,4	391,9	116,8	208,9	114,4	65,4	395,3	
sektor prywatny	113,5	410,7	195,1	136,6	146,1	99,2	69,2	540,1	197,7	131,5	48,4	165,6	150,6	266,0	159,9	159,1	328,4	62,6	268,8	
<b>H – Hotele i restauracje</b>	117,2	86,4	111,7	128,3	121,8	94,6	89,4	245,1	214,4	128,3	128,1	131,9	124,1	53,4	155,4	88,0	139,0	115,1	110,7	
sektor publiczny	110,2	167,5	47,9	144,9	54,0	143,8	71,4	922,0	246,7	116,0	150,9	40,2	29,9	36,6	224,4	81,7	43,8	706,9	141,5	
sektor prywatny	118,6	71,5	139,2	125,8	134,7	90,8	89,9	228,8	211,5	129,6	124,6	149,4	132,4	53,7	154,4	88,1	141,3	110,5	97,3	
<b>I – Transport, gospodarka mieszkaniowa i łączność</b>	129,6	149,4	220,5	143,1	151,0	126,4	75,4	484,1	643,5	36,4	114,4	145,2	187,4	215,8	186,2	281,7	113,4	65,8	130,6	
sektor publiczny	128,6	151,1	155,4	142,1	142,1	113,9	66,8	268,9	98,5	17,7	267,1	29,7	154,5	473,3	172,1	85,7	121,5	51,5	129,1	
sektor prywatny	143,9	564,9	386,9	114,9	164,7	143,2	81,1	610,1	776,0	32,3	92,9	193,4	146,8	228,4	189,3	321,8	111,9	66,7	455,3	
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	240,3	327,0	284,7	131,5	167,1	101,7	156,7	441,8	305,3	104,8	159,5	106,5	714,6	213,3	231,9	202,2	173,2	x	79,4	
sektor publiczny	–	386,4	260,7	129,8	118,5	66,8	84,3	368,7	279,0	71,5	85,8	84,3	–	647,7	x	x	x	x	–	
sektor prywatny	228,7	324,0	286,1	131,6	170,1	103,2	142,9	448,9	307,4	107,2	164,2	107,3	710,0	210,5	x	x	x	79,4	115,0	

cd. tabl. 22

Wyszczególnienie	przedsiębiorstwa ogółem										z tego														
	1995-1998					1999-2000					małe**					średnie***					duże****				
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000	
<b>K - Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	127,5	109,6	120,2	113,1	123,2	118,8	126,0	124,8	116,6	125,0	140,0	87,4	131,0	93,8	98,1	113,6	94,6	155,3	123,0	100,4	202,8	79,1	137,1	153,8	
sektor publiczny	1761,1	197,6	146,4	169,0	106,2	109,8	38,3	3127,7	154,3	360,2	118,0	71,8	328,6	4706,0	60,0	276,2	88,6	165,5	4366,7	125,0	169,9	103,4	100,9	134,8	
sektor prywatny	124,8	107,6	119,1	110,2	124,9	119,5	126,2	123,1	116,1	120,5	141,8	88,5	130,9	91,8	99,0	111,4	94,8	155,0	101,5	95,1	212,2	73,5	148,8	158,0	
<b>O - Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	127,7	313,7	104,2	182,1	300,8	220,0	109,7	341,4	95,4	204,8	136,6	94,7	137,6	403,2	175,4	138,1	167,0	576,2	209,5	176,8	36,0	213,2	1961,0	115,5	
sektor publiczny	104,7	239,5	187,9	146,5	175,6	89,7	89,3	147,3	306,3	113,8	214,6	81,8	143,8	447,6	176,6	199,5	166,2	92,4	127,5	277,7	50,4	121,6	100,3	120,7	
sektor prywatny	138,0	339,1	84,0	201,9	369,5	254,0	117,9	400,8	71,7	248,4	115,3	101,3	136,2	377,2	174,7	102,1	168,0	1098,7	267,3	142,9	26,3	331,3	2841,4	115,4	
<b>Ogółem* (bez sekcji K)</b>	132,2	205,0	146,6	133,7	134,9	110,7	91,0	386,3	217,9	110,3	101,1	129,4	139,4	230,7	162,4	173,2	154,6	93,5	137,0	182,5	128,1	130,6	134,2	115,4	
sektor publiczny	126,3	170,4	113,2	128,4	122,5	102,6	97,0	335,4	175,1	107,2	142,2	88,5	104,1	281,1	95,6	120,7	130,9	86,3	127,6	165,3	112,4	129,6	121,9	103,6	
sektor prywatny	143,5	264,4	183,6	137,4	143,2	115,4	90,4	392,0	222,0	110,6	98,5	133,2	146,1	223,8	173,8	178,1	156,1	93,9	184,2	242,6	165,4	132,2	153,6	130,0	

\* Łącznie z sekcjami M i N; w latach 1995-1998 wszystkie przedsiębiorstwa bez względu na wielkość, w latach 1999-2000 przedsiębiorstwa powyżej 9 zatrudnionych.

\*\* W latach 1995-1998 od 0 do 50 zatrudnionych, w latach 1999-2000 od 10 do 49 zatrudnionych.

\*\*\* W latach 1995-1998 od 51 do 250 zatrudnionych, w latach 1999-2000 od 50 do 249 zatrudnionych.

\*\*\*\* W latach 1995-1998 powyżej 250 zatrudnionych, w latach 1999-2000 powyżej 249 zatrudnionych.

nia tempa inwestowania sfinansowanego dzięki otrzymanym kredytom i pożyczkom. Aby dokładniej wyjaśnić nasze wątpliwości rozpatrzmy bardziej szczegółowo sytuację istniejącą w sekcji *Handel i naprawy*, gdzie zobowiązania długoterminowe firm średnich zmniejszyły się w 2000 r. najbardziej spośród wszystkich sekcji, bo aż o 37,4% oraz w sekcji *Transport, gospodarka magazynowa i łączność*, gdzie zobowiązania średnich przedsiębiorstw spadły w 2000 r. o dokładnie jedną trzecią. Sytuacja w tych dwóch sekcjach ma istotny wpływ na sytuację całej grupy firm średnich, ponieważ zobowiązania we wspomnianych dwóch dziedzinach gospodarki stanowiły na koniec 2000 r. prawie 40% ogólnego stanu zobowiązań wszystkich prywatnych przedsiębiorstw prowadzących księgi handlowe z pominięciem *Obsługi nieruchomości i firm* (w grupie firm średnich 27,6% stanu zobowiązań, a w grupie dużych 47,9%).

Przyglądając się wartościom wskaźników tempa zmian stanu zobowiązań długoterminowych dotyczących małych firm z sekcji *Handel i naprawy* widać, że w 1996 r. zobowiązania długoterminowe wzrosły tam aż prawie 5,4 razy w porównaniu z końcem roku 1995. W latach następnych wartość omawianego wskaźnika malała systematycznie, by na koniec 1999 r. osiągnąć wielkość 48,4%, a w 2000 r. znów wzrosnąć do 165,6%. Te gwałtowne zmiany stanu zobowiązań długoterminowych małych przedsiębiorstw w kolejnych latach wywodziły się najprawdopodobniej z przyczyn, o których już była mowa w końcowej części paragrafu 5.1. Od połowy lat dziewięćdziesiątych, w Polsce zaczęły dokonywać inwestycji zagraniczne firmy handlowe nie występujące wcześniej na naszym rynku. Dlatego do momentu zakończenia budowy swoich pierwszych obiektów handlowych załogi tych przedsiębiorstw były stosunkowo nieliczne, a same przedsiębiorstwa zaliczały się do grupy firm małych. Po ukończeniu budowy obiektów handlowych wspomniane firmy zaczęły kompletować załogi i przeszły do grupy firm średnich lub dużych. Tak więc zobowiązania małych przedsiębiorstw malały w momencie przejścia tych zagranicznych przedsiębiorstw z jednej grupy firm do innej, a wzrosły skokowo zobowiązania przedsiębiorstw średnich i dużych. O tym, że nasz wniosek wydaje się być trafny, świadczą chyba najlepiej dane dotyczące 1999 r. We wspomnianym roku zobowiązania długoterminowe małych przedsiębiorstw zmniejszyły się aż o ponad połowę w porównaniu z rokiem 1998, wzrosły natomiast prawie 3,3 razy zobowiązania średnich prywatnych firm handlowych. Z podobną sytuacją mieliśmy do czynienia w roku 2000, z tym że uzupełniające swoje załogi przedsiębiorstwa zagraniczne przeszły tym razem z grupy firm średnich do dużych. Mówiąc bardziej obrazowo, z taką sytuacją można mieć do czynienia, gdy np. zagraniczna firma posiadająca jeden hipermarket w pewnym polskim mieście otwiera drugi hipermarket w innym. Załoga takiego przedsiębiorstwa podwaja się z roku na rok i firma przechodzi z grupy średnich przedsiębiorstw do grupy dużych. Powyższe wnioski potwierdzają również dane na temat liczby firm prowadzących księgi handlowe w kolejnych latach. W 1998 r. liczba prywatnych firm średnich w sekcji *Handel i naprawy* prowadzących księgi rachunkowe wynosiła 2 586 i wzrosła w roku następnym do 2 741 by w 2000 r. spaść do 2 701. Natomiast liczba firm dużych wzrosła tam między rokiem 1999 a 2000 o jedno z 274 do 275.

Bardzo podobna sytuacja do opisanej powyżej wystąpiła w sekcji *Transport, gospodarka magazynowa i łączność*, a firmami które przechodziły z jednej grupy do innej byli w obecnym przypadku m.in. prywatni operatorzy sieci telefonii komórkowej. W 1998 r. zobowiązania długoterminowe małych prywatnych przedsiębiorstw zmniejszyły się tu aż o dwie trzecie. W tym samym roku zobowiązania prywatnych

firm średnich zwiększyły się natomiast ponad trzykrotnie, co świadczy o przejściu pewnej liczby firm z grupy małych do średnich. Podobnie w 2000 r. zobowiązania firm średnich zmniejszyły się o jedną trzecią, a dużych wzrosły o prawie dwie trzecie. Liczba średnich prywatnych firm w sekcji *Transport, gospodarka magazynowa i łączność* prowadzących księgi rachunkowe spadła między rokiem 1999 a 2000 z 343 do 339, podczas gdy liczba dużych wzrosła z 53 do 59. Tak więc spadek wartości zobowiązań długoterminowych średnich prywatnych firm handlowych i transportowych w 2000 r. można tłumaczyć sprzyjającą koniunkturą w pewnych dziedzinach gospodarki jak np. usługi hipermarketów czy telefonia komórkowa, w wyniku której pewne przedsiębiorstwa zwiększyły liczbę zatrudnionych i przeszły do grupy firm dużych. Uwagi powyższe odnoszą się także do omawianego wcześniej tempa zmian nakładów inwestycyjnych. Bezwzględny spadek wielkości nakładów średnich firm w 2000 r., i to zarówno wyrażonych w cenach bieżących, jak i stałych, spowodowany był także do pewnego stopnia przejściem niektórych firm z tej grupy do innych. Nie podważa to jednak naszych wniosków na temat potencjalnego zmniejszenia zainteresowania firm zagranicznych inwestowaniem w Polsce, ponieważ nakłady inwestycyjne dużych przedsiębiorstw, wyrażone w cenach stałych, zmniejszyły się również w 2000 r.

W naszych poprzednich opracowaniach na temat MSP, dane dotyczące wielkości zobowiązań długoterminowych na koniec poszczególnych lat wykorzystane były do wnioskowania na temat źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych. Konstruowaliśmy tam m.in. wskaźniki będące relacjami przyrostu zobowiązań długoterminowych pewnej grupy przedsiębiorstw według stanu na koniec kolejnych lat do wielkości nakładów inwestycyjnych tych przedsiębiorstw w odpowiednim roku. Wskaźniki te pomagały odpowiedzieć na pytanie, jaki procent nakładów inwestycyjnych firmy sfinansowały przyrostem zobowiązań, czyli zaciągniętymi kredytami i pożyczkami, a jaki procent sfinansowany był z innych źródeł np. za pomocą środków własnych przedsiębiorstw. Odpowiedź na to pytanie nie mogła być oczywiście precyzyjna głównie z uwagi na fakt, że nie dysponowaliśmy informacją na temat wielkości zobowiązań spłaconych w danym roku, do którego odnosiły się nakłady inwestycyjne. Tak więc procent nakładów sfinansowanych dzięki zaciągniętym kredytom i pożyczkom był w naszych badaniach permanentnie zaniżany. Nie znaczy to jednak, że opisane wskaźniki nie miały żadnej wartości poznawczej. Pozwalały oszacować przynajmniej rząd wielkości udziału kredytów i pożyczek w finansowaniu inwestycji. Ostatecznie nie jest obojętne, czy tak zdefiniowany wskaźnik przyjmuje np. wartość 30% czy 70% nawet gdy zdajemy sobie sprawę, że wartość jego licznika jest dość poważnie zaniżona.

Wiedza na temat udziału nakładów inwestycyjnych (przeznaczonych na powiększenie zasobów środków trwałych) finansowanych dzięki otrzymanym kredytom i pożyczkom jest bardzo istotna. Chodzi tu o potencjalne reakcje przedsiębiorstw na wzrost lub spadek stóp procentowych. Jeżeli przedsiębiorstwa finansują większość swoich inwestycji ze środków własnych (rozumiejąc przez to określenie zakumulowane środki pieniężne, ale także wpływy ze sprzedaży udziałów zewnętrznym inwestorom i akcji na giełdzie), to prawdopodobnie nawet poważne obniżenie stóp procentowych nie wpłynie zasadniczo na zwiększenie rozmiarów inwestycji i przyspieszenie tempa wzrostu PKB w latach następnych. Jeżeli zaś udział środków własnych jest stosunkowo niewielki, to obniżka stóp procentowych ma zupełnie podstawowe znaczenie dla przyspieszenia tempa wzrostu gospodarczego.

Opisane na początku tego paragrafu problemy związane z poprawnym mierzeniem stanu zobowiązań długoterminowych na koniec kolejnych lat w poszczególnych grupach przedsiębiorstw według wielkości powodują, że sposób oszacowania udziału nakładów inwestycyjnych sfinansowanych wzrostem zobowiązań, przedstawiany w naszych poprzednich opracowaniach na temat MSP, nie może być stosowany w przypadku roku 2000. Dla przypomnienia, próbowaliśmy tam oszacować relacje przyrostu zobowiązań do nakładów inwestycyjnych osobno dla prywatnych przedsiębiorstw średnich i dużych według podstawowych sekcji gospodarki. Jednakże w związku ze stwierdzonym ciągłym przechodzeniem całych grup przedsiębiorstw z jednej do innej klasy według wielkości, wielkość zobowiązań na koniec kolejnych lat w licznych sekcjach gospodarki staje się nieporównywalna, co powoduje, że oszacowane relacje przybierają wartości dość przypadkowe. Jedyнным wyjściem byłoby oszacowanie wspomnianych relacji dla całego zbioru firm prowadzących księgi rachunkowe, co pozwoliłoby wyeliminować zniekształcenie danych spowodowane przechodzeniem firm np. z grupy przedsiębiorstw małych do średnich lub ze średnich do dużych. Uwzględnienie łącznie obu sektorów zapobiegłoby zaś zniekształceniu danych spowodowanemu prywatyzacją przedsiębiorstw państwowych.

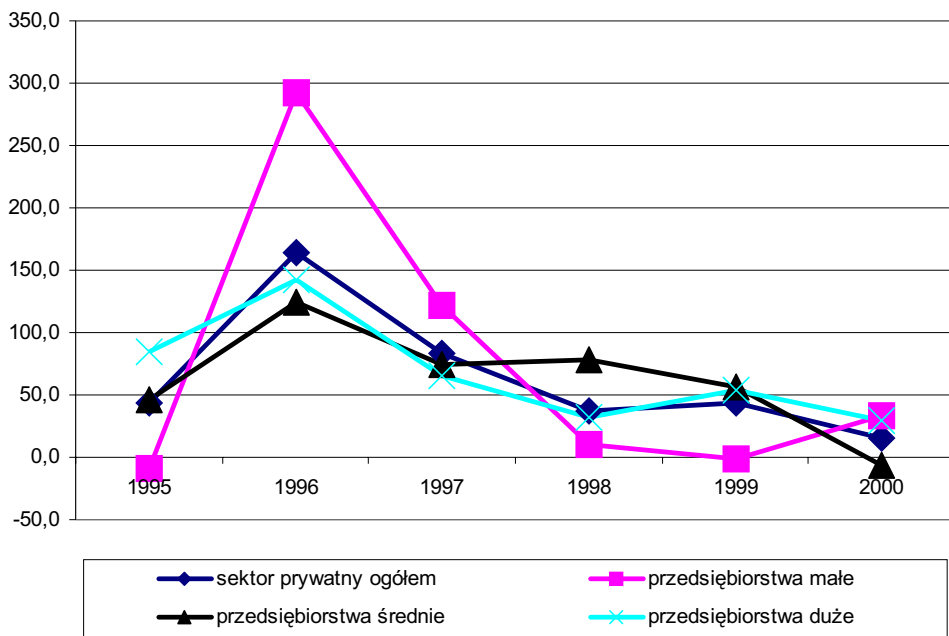
Taki sposób oszacowania relacji przyrostu zobowiązań długoterminowych do wielkości nakładów inwestycyjnych zastosowany został w przypadku danych dotyczących 1999 r., czyli roku, kiedy to stopy procentowe były relatywnie najniższe w porównaniu z okresem poprzednim i rokiem 2000. Wyniki wspomnianych szacunków przedstawione są w tablicy 23 poniżej. Oszacowana wartość interesujących nas relacji podana została w rubr. 4 tablicy 23 (wartości z rubr. 4 są pomnożonymi przez 100 ilorazami różnicy wielkości zobowiązań długoterminowych odpowiednio z rubr. 2 i 1 tablicy 23 i wielkości nakładów inwestycyjnych z rubr. 3). W przypadku firm prowadzących księgi rachunkowe ogółem oraz przedsiębiorstw ogółem z pominięciem sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*, relacja przyrostu zobowiązań długoterminowych do nakładów inwestycyjnych, oszacowana dla 1999 r., okazała się być niemal identyczna i zaskakująco niska, ponieważ wyniosła jedynie około 36,5%. Taka niska wartość wspomnianej relacji spowodowana była sytuacją w *Przemśle* i tzw. *Pozostałych usługach* (sekcje: H, J, M, N i O łącznie), gdzie omawiana relacja miała wartość odpowiednio 24,1% oraz 28,2%. Najwyższa zaś wartość interesującej nas relacji przyrostu zobowiązań do nakładów inwestycyjnych obserwowana była w przypadku *Budownictwa* (67%) oraz *Transportu, gospodarki magazynowej i łączności* (64,5%).

Jak już wspomniano wcześniej, relacji przyrostu zobowiązań długoterminowych do nakładów inwestycyjnych nie można jednak utożsamiać z udziałem inwestycji finansowanych przez przedsiębiorstwa dzięki uzyskanym kredytom i pożyczkom. Aby oszacować rzeczywistą wielkość wspomnianego udziału, należałoby wziąć także pod uwagę wielkość zobowiązań długoterminowych spłaconych przez przedsiębiorstwa w 1999 r., a na temat wysokości tych spłat nie mamy niestety żadnej informacji. Należało więc tu przyjąć pewne założenia. W pierwszym wariantcie założyliśmy bardzo optymistycznie, że przedsiębiorstwa są w stanie spłacić zobowiązania zaciągnięte do końca 1998 r. przeciętnie w okresie pięciu lat, a w drugim wariantcie przyjęliśmy bardziej realny dziesięcioletni okres spłaty. Efektem tych założeń były figurujące w rubrykach 5 i 6 tablicy 23 oszacowane hipotetyczne udziały nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw sfinansowane dzięki otrzymanym kredytom i pożyczkom. Wielkości figurujące w rubrykach 5 i 6 tablicy 23 szacowane były podobnie jak wartości



Tablica 23. Szacunkowy procent pokrycia nakładów inwestycyjnych w 1999 r. przyrostem zobowiązań długoterminowych w przedsiębiorstwach prowadzących księgi handlowe i zatrudniających powyżej 9 osób (wszystkie grupy firm według wielkości, oba sektory własności łącznie)

Wyszczególnienie	Zobowiązania długoterminowe według stanu na koniec roku (w mln zł)		Nakłady inwestycyjne w 1999 r. (w mln zł)	Relacja przyrostu zobowiązań do inwestycji (w %)	Procent sfinansowania inwestycji przyrostem zobowiązań przy założeniu, że przeciętna długość okresu spłaty zobowiązań wynosi:		
	1998	1999			5 lat	10 lat	
	1	2			3	4	5
0							
Ogółem	97 120,5	129 203,2	87 625,4	36,6	58,8	47,7	
C+D+E – Przemysł	42 635,7	51 625,3	37 338,6	24,1	46,9	35,5	
F – Budownictwo	5 866,7	8 458,7	3 871,3	67,0	97,3	82,1	
G – Handel i naprawy	11 625,1	16 663,7	11 848,8	42,5	62,1	52,3	
I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność	16 957,7	25 600,2	13 403,7	64,5	89,8	77,1	
K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka	15 155,8	18 671,8	9 461,0	37,2	69,2	53,2	
H+J+M+N+O – Pozostałe usługi	4 879,5	8 183,5	11 702,0	28,2	36,6	32,4	
Ogółem (bez sekcji K)	81 964,7	110 531,4	78 164,4	36,5	57,5	47,0	



**Wykres 19. Dynamika zobowiązań długoterminowych w sektorze prywatnym (bez sekcji Obsługa nieruchomości i firm; nauka) w latach 1994–2000 (w %)**

wskaźników z rubr. 4, z tym że przed podzieleniem różnicy stanów zobowiązań długoterminowych przez wielkość nakładów inwestycyjnych, do wartości różnych stanów zobowiązań dodana była podzielona odpowiednio przez pięć lub dziesięć wielkość zobowiązań długoterminowych według stanu na koniec 1998 r., czyli roczna rata spłaty zobowiązań zgodnie z długością okresu spłaty przyjętą w ramach kolejnego wariantu. Można by oczywiście wprowadzić inne warianty przyjmując coraz dłuższe przeciętne okresy spłat zobowiązań przez przedsiębiorstwa. Z matematycznego punktu widzenia nie ma to jednak znaczenia, ponieważ w miarę wydłużania hipotetycznej długości okresu spłaty zobowiązań, wartości otrzymanych wskaźników będą zbliżać się coraz bardziej do wartości figurujących w rubryce 4 tabelicy 23. Tak więc wartości z rubryki 4 są wartościami granicznymi, poniżej których nie spadną szacowane procentowe udziały nakładów inwestycyjnych finansowanych dzięki kredytom i pożyczkom otrzymanym przez przedsiębiorstwa, niezależnie od przyjętej długości okresu spłaty zobowiązań.

W wariantcie pierwszym (pięcioletni okres spłaty zobowiązań) oszacowany udział dla wszystkich przedsiębiorstw ogółem wyniósł 58,5% (57,5% z pominięciem sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*), a w wariantcie drugim (okres dziesięcioletni) już tylko 47,7% (47% z pominięciem sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*). Jeżeli, jak już była mowa wcześniej, pięcioletni okres spłat zobowiązań przez przedsiębiorstwa uznamy za zbyt optymistyczny, to nie popełnimy chyba błędu, gdy przyjmiemy, że udział nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw prowadzących księgi handlowe i zatrudniających powyżej 9 osób wyniósł w 1999 r. około 50%. Odpowiada to nieco krótszej niż dziesięć lat długości przeciętnego okresu spłaty zobowiązań długo-

terminowych zaciągniętych przez wspomniane firmy przed końcem 1998 r. Okres ten może być w rzeczywistości nieco dłuższy lub nieco krótszy, co spowodowałoby zmniejszenie lub zwiększenie wspomnianego udziału o około dwa punkty procentowe. Taka nikła różnica nie ma jednak w tym przypadku praktycznego znaczenia.

Powracając do głównego tematu trzeba chyba powiedzieć, że oszacowany pięćdziesięcioprocentowy udział nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw finansowanych dzięki uzyskanym kredytom i pożyczkom nie stwarza perspektyw, aby po obniżeniu stóp procentowych intensywność inwestowania i tempo wzrostu gospodarczego uległo znacznemu przyspieszeniu. Dzieje się tak z dwóch powodów. Po pierwsze, w szacunkach uwzględniane były także duże i średnie firmy sektora publicznego, które z braku własnych środków oprócz nielicznych wyjątków, w procesie inwestowania korzystały najczęściej z kredytów bankowych. Gdyby więc szacunki można było przeprowadzić wyłącznie dla firm prywatnych w warunkach porównywalnych (tzn. dodając do stanu zobowiązań firm prywatnych na koniec 1998 r. zobowiązania jednostek sprywatyzowanych w 1999 r.), to okazałyby się najprawdopodobniej, że wartość interesującego nas udziału kształtuje się znacznie poniżej otrzymanych 50%. Rozwój przedsiębiorstw zaliczanych do sektora publicznego zależy od wielu różnych czynników, z których wysokość stóp procentowych jest tylko jednym i chyba w obecnych warunkach nie najważniejszym. Szereg firm państwowych, zwłaszcza przemysłowych, walczy obecnie o przetrwanie, o czym świadczy m.in. niezwykle niska wartość ich wskaźników płynności finansowej (była o tym mowa w poprzednim rozdziale). Ich dalsze losy zależą będą w pierwszej kolejności od politycznych decyzji rządu, z których najważniejsza byłaby decyzja o szybkiej prywatyzacji większości z nich. Wymaga to jednak czasu, a więc w najbliższym okresie trudno spodziewać się przyspieszenia rozwoju państwowych przedsiębiorstw i spółek skarbu państwa dzięki obniżeniu stóp procentowych.

Druga przyczyna potencjalnej słabej reakcji gospodarki na obniżenie stóp procentowych jest innego rodzaju. Jak już było mówione wcześniej, po wyeliminowaniu przedsiębiorstw zaliczanych do sektora publicznego wartość wskaźnika wyrażającego stopień finansowania inwestycji kredytami i pożyczkami spadłby najprawdopodobniej do poziomu grubo poniżej 50%. Już to samo oznacza, że prywatne przedsiębiorstwa finansujące większość swych inwestycji za pomocą środków własnych nie zgłosiłyby się najprawdopodobniej masowo do banków z prośbami o udzielenie kredytów. Ostrożna taktyka prywatnych firm ma bowiem głębsze przyczyny i wywodzi się m.in. z niskiej skłonności do ryzyka polskich przedsiębiorców, głównie właścicieli mniejszych przedsiębiorstw, a zmiana mentalności przedsiębiorców wymaga dłuższego czasu. Dochodzi jednak do tego jeszcze jedna okoliczność. Otóż nawet niski udział nakładów inwestycyjnych finansowanych za pomocą kredytów bankowych nie oznacza wcale, że kredyty te udzielone były przez banki mające siedziby na terenie Polski. Przedsiębiorstwa zagraniczne, których inwestycje dokonywane w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych spowodowały poważne przyspieszenie wzrostu PKB, finansowały głównie swoje wydatki rozwojowe ze środków własnych przyznanych im przez zagraniczne firmy-matki (stąd m.in. niska wartość szacowanego przez nas wskaźnika udziału nakładów finansowanych dzięki uzyskanym kredytom). W przypadku zaś gdy chciały uzyskać kredyt bankowy, mogły go łatwo otrzymać z banków za granicą. Kwestia wysokości stóp procentowych nie była więc dla firm zagranicznych przeszkodą utrudniającą rozpoczęcie ich działalności w Polsce. Dlatego również potencjalne obniżenie

stóp procentowych nie będzie miało większego wpływu na intensywność inwestowania przez przedsiębiorstwa zagraniczne. Większe znaczenie może mieć natomiast zapewnienie stabilnych warunków rozwoju gospodarczego, eliminowanie biurokratycznych barier rozwoju i stworzenie lepszych warunków osiągania zysku przez przedsiębiorstwa niż mają w innych krajach, poprzez redukcję kosztów pracy i zmniejszenie obciążeń podatkowych.

Reasumując trzeba powiedzieć, że zainicjowanie szybkiego wzrostu gospodarczego w dłuższym okresie wymaga całego szeregu działań likwidujących istniejące w Polsce bariery m.in. te hamujące napływ kapitału zagranicznego. Należy jednocześnie podjąć wysiłki na rzecz zmniejszenia i uzdrowienia sektora publicznego w gospodarce. Nie znaczy to oczywiście, że poważne obniżenie stóp procentowych nie przyspieszyłoby nieco tempa inwestowania. Dotyczy to zwłaszcza średnich krajowych firm prywatnych. Jednakże po pierwsze, skala tego przyspieszenia byłaby prawdopodobnie mniejsza niż spodziewana ze względu na stosunkowo niską skłonność do ryzyka polskich przedsiębiorców, a po drugie, zmniejszenie stóp procentowych mogłoby mieć również pewne negatywne konsekwencje, np. w postaci nadmiernego tempa wzrostu udzielanych kredytów konsumpcyjnych, co spowodowałoby przyspieszenie tempa inflacji oraz ponowne pogorszenie salda obrotów bieżących w handlu zagranicznym.

## **5.6. Innowacje przedsiębiorstw przemysłowych**

### ***Przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje***

W 2000 r. nakłady na innowacje poniosło 1 811 przemysłowych przedsiębiorstw<sup>52</sup> średniej wielkości i 1 118 przedsiębiorstw dużych (por. tablica 22 w Załączniku 1). Liczba średnich innowacyjnych przedsiębiorstw była więc w 2000 r. wyższa niż rok wcześniej o 46,3%, natomiast dużych wyższa o 2,3% (por. tablica 24 w tekście poniżej).

Z ogólnej liczby firm ponoszących nakłady na innowacje w 2000 r. 1 527 średnich i 760 dużych należało do sektora prywatnego. Tu liczba średnich przedsiębiorstw innowacyjnych była wyższa niż rok wcześniej aż o prawie połowę (dokładnie 49,3%), natomiast dużych wyższa o 7%. Rok 2000 był drugim kolejnym rokiem szybkiego wzrostu liczby średnich prywatnych firm innowacyjnych. W 1999 r. liczba prywatnych średnich przedsiębiorstw ponoszących nakłady na innowacje zwiększyła się o 25,2%, podczas gdy w latach 1997–1998 wzrost był bardzo umiarkowany. Dlatego w naszej poprzedniej publikacji na temat MSP uznaliśmy, że rok 1999 może zapowiadać pewien przełom, jeżeli idzie o podejście właścicieli średnich firm do problemu innowacji. Dane dotyczące roku 2000 zdają się potwierdzać naszą hipotezę.

Liczba średnich innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych zwiększyła się w 2000 r. nie tylko w sektorze prywatnym, lecz także w publicznym. Wzrosła ona tu o 32,1%, natomiast liczba firm dużych ponoszących nakłady na innowacje spadła o 6,5%. Jednakże ten skokowy wzrost liczby innowacyjnych firm średnich w sektorze publicznym i zarazem spadek dużych wywodzi się w dużej mierze z faktu przechodze-

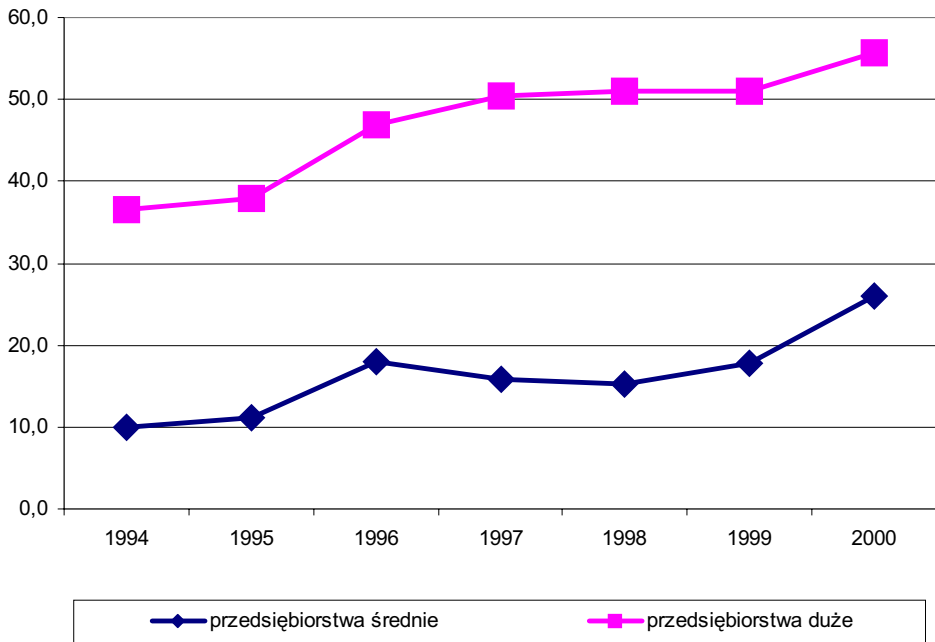
---

<sup>52</sup> GUS nie bada innowacyjności przedsiębiorstw poza przemysłem.

Tablica 24. Udział i tempo zmian liczby przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na innowacje w latach 1995–2000

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział przedsiębiorstw ponoszących nakłady na innowacje (liczba przedsiębiorstw aktywnych ogółem = 100%)						Tempo zmian liczby przedsiębiorstw ponoszących nakłady na innowacje (rok poprzedni = 100%)					
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000	
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób (do 1998 r. 51–250 osób)	24,0	30,7	26,7	25,5	26,5	33,6	136,2	92,8	98,1	108,3	125,7	
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi ponad 249 (do 1998 r. ponad 250 osób)	13,1	19,9	17,1	16,5	18,3	26,6	166,2	94,2	101,2	119,2	146,3	
<b>Ogółem (sekcje C, D, E)</b>	<b>48,5</b>	<b>57,1</b>	<b>52,7</b>	<b>52,3</b>	<b>54,2</b>	<b>58,7</b>	<b>118,0</b>	<b>91,6</b>	<b>95,5</b>	<b>98,2</b>	<b>102,3</b>	
C – Górnictwo i kopalnictwo	22,3	24,1	21,8	19,7	26,3	35,8	120,7	91,4	93,8	146,7	122,7	
	7,8	8,0	8,5	9,9	15,4	25,8	120,0	116,7	128,6	177,8	156,3	
	36,4	41,4	38,5	34,4	44,4	53,7	120,8	86,2	84,0	133,3	103,6	
D – Przetwórstwo przemysłowe	24,5	30,9	26,9	26,1	26,9	33,8	134,6	93,2	98,7	107,9	124,5	
	13,5	20,2	17,4	16,8	18,7	26,9	163,9	94,5	101,0	119,5	144,8	
	50,3	58,2	54,0	54,5	55,9	59,7	116,3	92,1	96,6	96,9	100,7	
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	17,4	28,7	23,7	19,9	20,3	29,9	172,8	86,4	89,3	105,6	149,1	
	8,4	18,0	14,5	13,4	12,8	22,0	232,0	86,2	100,0	102,0	176,5	
	32,9	50,0	42,8	34,1	38,4	50,3	146,4	86,6	81,7	108,6	127,0	
<b>SEKTOR PUBLICZNY</b>												
<b>Ogółem (sekcje C, D, E)</b>	<b>38,8</b>	<b>47,4</b>	<b>38,0</b>	<b>36,6</b>	<b>37,2</b>	<b>43,7</b>	<b>115,3</b>	<b>63,1</b>	<b>87,2</b>	<b>96,5</b>	<b>107,4</b>	
a	19,4	27,5	23,0	23,0	21,9	30,6	135,1	78,0	93,7	96,8	132,1	
b	55,3	64,7	56,4	54,9	61,2	66,4	109,3	57,7	84,0	96,2	93,5	
C – Górnictwo i kopalnictwo	27,3	28,7	22,8	22,1	31,5	40,3	107,4	72,4	90,5	147,4	103,6	
a	12,2	5,1	2,5	5,1	11,6	16,1	40,0	50,0	200,0	250,0	100,0	
b	37,9	43,5	38,5	36,2	50,0	58,5	122,7	74,1	85,0	135,3	104,3	

WYSZCZEGÓLNIENIE a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób (do 1998 r. 51–250 osób) b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi ponad 249 (do 1998 r. ponad 250 osób)	Udział przedsiębiorstw ponoszących nakłady na innowacje (liczba przedsiębiorstw aktywnych ogółem = 100%)						Tempo zmian liczby przedsiębiorstw ponoszących nakłady na innowacje (rok poprzedni = 100%)				
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
D – Przetwórstwo przemysłowe	43,5	52,3	43,7	44,0	45,3	50,2	110,8	60,4	85,6	94,4	96,6
a	22,7	31,4	28,3	28,4	27,6	35,4	126,9	79,6	87,9	97,1	116,5
b	59,2	68,0	61,0	62,7	71,0	74,3	106,1	53,7	84,4	92,9	85,4
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	19,0	30,7	24,0	21,6	20,7	32,2	167,1	81,1	95,3	97,1	159,6
a	9,2	19,0	12,9	14,5	12,4	24,0	226,1	71,2	121,6	88,9	202,5
b	34,1	51,0	44,0	35,4	37,8	50,7	142,9	87,5	81,4	103,5	130,5
<b>SEKTOR PRYWATNY</b>											
Ogółem (sekcje C, D, E)	16,1	23,2	23,3	22,8	24,1	31,5	163,2	119,8	103,4	113,1	132,0
a	11,2	18,0	15,8	15,3	17,7	25,9	182,4	100,5	103,4	125,2	149,3
b	37,9	46,9	50,5	51,0	51,0	55,7	137,9	153,4	103,3	99,3	107,0
C – Górnictwo i kopalnictwo	6,5	13,6	20,0	16,7	20,5	31,6	300,0	183,3	100,0	145,5	156,3
a	–	11,1	14,3	13,5	18,0	30,3	–	150,0	116,7	157,1	181,8
b	25,0	25,0	38,5	28,6	29,4	38,5	100,0	250,0	80,0	125,0	100,0
D – Przetwórstwo przemysłowe	16,3	23,4	23,4	23,0	24,2	31,7	162,2	119,1	104,0	112,3	132,2
a	11,3	18,1	15,8	15,4	17,7	26,1	180,9	99,4	104,4	124,3	149,7
b	38,3	47,3	50,8	51,4	51,3	56,0	137,5	153,5	103,5	98,7	107,3
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	3,9	14,0	21,2	8,3	18,1	15,2	400,0	175,0	42,9	250,0	80,0
a	4,4	12,0	22,0	7,9	14,7	12,5	300,0	216,7	38,5	220,0	81,8
b	–	28,6	14,3	11,1	50,0	42,9	–	50,0	100,0	400,0	75,0



**Wykres 20. Udział ogólnej liczby prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na innowacje w latach 1994–2000 (w %)**

nia pewnych firm z jednej grupy do drugiej po zmniejszeniu zatrudnienia do wielkości poniżej 250 osób.

Z ogólnej liczby 1 811 średnich przedsiębiorstw innowacyjnych aż 1 698 (93,8%) zaliczało się do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*. W sektorze prywatnym, na ogólną liczbę 1 527 średnich jednostek innowacyjnych, do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* należało 1 498 firm (98,1%). Struktura średnich firm innowacyjnych według sekcji przemysłu była więc bardzo podobna jak w latach wcześniejszych. W grupie innowacyjnych firm dużych zdecydowaną przewagę miały w 2000 r. także przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* (90,3% innowacyjnych dużych firm ogółem i 98,9% w sektorze prywatnym). Udział firm z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* w grupie wszystkich innowacyjnych dużych przemysłowych firm ogółem był nieco niższy niż w grupie firm średnich, ponieważ w sektorze publicznym działalność innowacyjną podejmuje wiele dużych firm zaliczanych do *Górnictwa i kopalnictwa* (w 2000 r. 6,7% ogólnej liczby innowacyjnych firm dużych z sektora publicznego) oraz *Wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę* (21,5%). Nie jest to oczywiście niespodzianką, gdyż zdecydowana większość kopalń węgla kamiennego i brunatnego oraz kluczowych przedsiębiorstw energetycznych zalicza się wciąż do sektora publicznego.

Udział liczby średnich przedsiębiorstw wdrażających innowacje w ogólnej liczbie przemysłowych firm aktywnych zwiększył się z 16,5% w 1998 r. do 18,3% w 1999 r. i 26,6% w 2000 r., a dużych z 52,3% do 54,2% i do 58,7% w 2000 r. (por. tablica 24). Między rokiem 1999 a 2000 obserwowany był więc bardzo silny, wręcz skokowy

wzrost udziału firm innowacyjnych. W przypadku dużych przedsiębiorstw dokonało się to jednak głównie w wyniku spadku ogólnej liczby dużych przemysłowych firm aktywnych. W sektorze publicznym udział średnich firm wdrażających innowacje zmniejszył się między rokiem 1998 a 1999 z 23% do 21,9%, by w 2000 r. wzrosnąć do 30,6%, a dużych wzrósł z 54,9% w 1998 r. do 61,2% w 1999 r. i do 68,4% w 2000 r. Natomiast w sektorze prywatnym udział średnich firm innowacyjnych zwiększył się z 15,3% w 1998 r. do 17,7% rok później i skokowo do 25,9% w 2000 r., a udział liczby innowacyjnych firm dużych utrzymał się w latach 1998–1999 na jednakowym poziomie 51%, by wzrosnąć w 2000 r. do 55,7%. Zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym firmy średnie podejmowały w 1999 r. działalność innowacyjną prawie trzykrotnie rzadziej niż przedsiębiorstwa duże, lecz w 2000 r. proporcja ta zmieniła się zasadniczo na korzyść firm średnich i wyniosła niemal jak jeden do dwóch.

W sektorze publicznym nakłady na innowacje poniosło w 2000 r. 35,4% średnich oraz 74,3% dużych firm zaliczanych do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*. Oba udziały były znacznie wyższe niż w przypadku średnich i dużych firm zaliczanych do pozostałych dwóch sekcji przemysłowych. W sektorze prywatnym, udział liczby innowacyjnych dużych firm w *Przetwórstwie przemysłowym* (56%) był również wyraźnie wyższy niż w pozostałych dwóch sekcjach przemysłowych, natomiast udział innowacyjnych firm średnich był w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* (26,1%) niższy niż w *Górnictwie i kopalnictwie* (30,3%). Nie należy jednak zapominać, że poza *Przetwórstwem przemysłowym*, średnie i duże prywatne przedsiębiorstwa są w przemyśle nadal bardzo nieliczne, a więc porównywanie udziałów innowacyjnych przedsiębiorstw prywatnych w poszczególnych sekcjach przemysłu nie daje podstaw do wyciągania daleko idących wniosków.

W 2000 r. GUS badał również innowacyjność małych przedsiębiorstw przemysłowych zatrudniających 10–49 osób. Nie dysponując odpowiednimi danymi za rok 1999 nie możemy oczywiście stwierdzić, jaka była dynamika zmian liczby małych firm innowacyjnych w 2000 r. Jednakże na podstawie danych dotyczących 2000 r. można wywnioskować, że pod względem udziału firm innowacyjnych w ogólnej liczbie małych przedsiębiorstw aktywnych wspomniane jednostki nie wypadły najgorzej w porównaniu ze średnimi przedsiębiorstwami. Małe firmy innowacyjne występowały tylko w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* i dlatego ich porównania z firmami średnimi można dokonać jedynie w przypadku wspomnianej dziedziny przemysłu. W 2000 r. 20,8% małych aktywnych prywatnych firm z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* poniosło nakłady na innowacje, podczas gdy, jak podawaliśmy wcześniej, działalność innowacyjną podjęło tam 26,1% firm średnich. Tak więc wdrażaniem innowacji zajmowało się co piąte małe prywatne przedsiębiorstwo i co czwarte średnie. Między małymi a średnimi przedsiębiorstwami nie ma więc pod tym względem tak dużej różnicy jak między średnimi i dużymi. Większe różnice między udziałami małych i średnich firm innowacyjnych wystąpiły natomiast w sektorze publicznym. Tu w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* wdrażanie innowacji podjęło tylko 15,5% firm małych i aż 35,4% średnich. Nie należy jednak zapominać, że grupa małych przemysłowych firm sektora publicznego skupia wiele jednostek znajdujących się w bardzo złej sytuacji finansowej i stojących często na progu likwidacji, w tym były przedsiębiorstwa średnie i duże, które utraciwszy płynność finansową zredukowały stan swoich załóg do absolutnego minimum.



## Nakłady na innowacje

Nakłady średnich firm przeznaczone na innowacje<sup>53</sup> zwiększyły się w 1999 r. o ponad połowę, a dokładnie o 55,6% w porównaniu z rokiem 1998 (ceny bieżące), natomiast nakłady firm dużych o 21,9% (por. tablica 25 poniżej w tekście). W przypadku firm średnich tempo przyrostu nakładów było w 1999 r. najwyższe od 1996 r., a dużych – od 1997 r. Jeszcze silniej niż przeciętnie w całym przemyśle rosły nakłady na innowacje w sektorze prywatnym. Nakłady na innowacje w średnich firmach prywatnych zwiększyły się w 1999 r. o 68,4%, a w dużych o 25,4%. Przedsiębiorstwa zaliczane do sektora publicznego wykazywały o wiele wolniejszy wzrost wspomnianych nakładów, ale wyższy niż tempo inflacji (średnie publiczne – wzrost nakładów o 10,6%, duże – o 16,9%).

Opisana powyżej wzrostowa tendencja nakładów przedsiębiorstw przemysłowych przeznaczonych na innowacje, obserwowana pod koniec lat dziewięćdziesiątych, została niestety zahamowana w 2000 r. W 2000 r. nakłady średnich przedsiębiorstw zmniejszyły się o 11,4%, a dużych aż o 22%. Spadek nakładów na innowacje był większy w sektorze publicznym (średnie –15,7%, duże –25,2%) niż w sektorze prywatnym (średnie –9,4%, duże –19,9%). W sektorze prywatnym tempo spadku nakładów firm zaliczanych do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* był bardzo zbliżony do podanego wyżej tempa spadku w całym prywatnym przemyśle. Natomiast w sektorze publicznym nakłady przedsiębiorstw średnich z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* zmniejszyły się w 2000 r. o prawie dokładnie dwie trzecie (66,5%), podczas gdy wydatki na innowacje dużych firm z tej sekcji spadły o 19,2%, czyli mniej niż wszystkich dużych zaliczanych do sektora publicznego. Różnice tempa spadku nakładów ogółem w całym sektorze publicznym i *Przetwórstwie przemysłowym* są tu więc dość znaczne. W przypadku średnich przedsiębiorstw przyczyną powstania wspomnianej różnicy był zupełnie nieznaczny spadek nakładów jednostek zaliczanych do sekcji *Górnictwo i kopalnictwo* wynoszący tylko 0,7%, oraz skokowy wzrost nakładów średnich przedsiębiorstw w sekcji *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę*, gdzie wydatki na innowacje wzrosły w 2000 r. ponad 6,5 razy w porównaniu z rokiem poprzednim. Ten skokowy wzrost był jednak spowodowany najprawdopodobniej przejściem niektórych firm z grupy dużych do średnich w 2000 r., ponieważ nakłady dużych przedsiębiorstw sektora publicznego z sekcji *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* zmniejszyły się w 2000 r. o 43,2%.

Mieliśmy więc w 2000 r. w przemyśle dość osobliwe zjawisko, jeżeli idzie o politykę innowacyjną przedsiębiorstw. Liczba firm wdrażających innowacje wzrosła dość gwałtownie w porównaniu z rokiem 1999, lecz łączne ich wydatki na innowacje zmalały. W rezultacie firma średniej wielkości wdrażająca innowacje przeznaczyła w 2000 r. na ten cel o 38,8% mniej środków (ceny bieżące) niż rok wcześniej (w sektorze publicznym mniej o 36,2%, a w prywatnym mniej o 39,4%), natomiast duże przedsiębiorstwo mniej o 23,8% (w sektorze publicznym o 20%, a w prywatnym o 25,2%). Nakłady na innowacje w przeliczeniu na przedsiębiorstwo aktywne zmniejszyły się wolniej niż nakłady w przeliczeniu na firmę wdrażającą innowacje. Tempo tego spadku było

<sup>53</sup> Bezwzględna wielkość nakładów przemysłowych firm różnej wielkości przeznaczonych na innowacje w 2000 r. podana jest w tablicy 22 z Załącznika 1.

Tablica 25. Tempo wzrostu nakładów na innowacje w przedsiębiorstwach przemysłowych w latach 1996–2000

	Tempo wzrostu nakładów na innowacje (rok poprzedni = 100%)														
	nakłady ogółem						w przeliczeniu na jedno przedsiębiorstwo aktywne						na jedno przedsiębiorstwo wprowadzające innowacje		
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
<b>WYSZCZEGÓLNIENIE</b>															
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób (do 1998 r. 51–250 osób)	204,5	134,8	109,2	127,3	80,2	192,0	126,2	106,6	121,9	81,0	150,1	145,2	111,2	117,5	63,8
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi ponad 249 (do 1998 r. ponad 250 osób)	418,4	90,8	147,4	155,6	89,5	383,4	82,6	140,9	144,6	89,0	251,8	96,4	145,7	130,6	61,2
<b>Ogółem (sekcje C, D, E)</b>	184,4	144,1	104,0	121,9	78,0	183,8	145,4	108,1	128,6	82,7	156,3	157,4	109,0	124,1	76,2
C – Górnictwo i kopalnictwo	288,4	100,5	61,9	138,0	116,9	258,6	99,1	59,8	125,6	129,3	239,0	109,9	66,0	94,1	95,3
a	685,2	184,8	211,7	170,9	57,2	584,1	169,0	190,8	149,5	61,3	570,9	158,4	164,7	96,1	36,6
b	284,1	98,3	54,5	131,8	131,7	267,9	105,9	58,1	127,6	153,6	235,1	114,0	64,9	98,8	127,1
D – Przetwórstwo przemysłowe	202,0	127,2	116,1	127,6	80,0	189,6	118,8	113,7	122,3	80,7	150,0	136,4	117,6	118,3	64,3
a	411,1	91,4	147,0	155,8	82,7	376,8	83,0	140,9	144,8	82,3	250,8	96,7	145,5	130,4	57,1
b	180,4	135,6	111,2	121,7	79,3	179,5	136,7	116,1	128,9	84,0	155,1	147,2	115,1	125,6	78,7
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	194,7	260,6	77,8	121,6	73,0	186,3	248,4	73,1	117,7	72,1	112,7	301,5	87,2	115,2	48,9
a	712,5	55,0	124,0	126,1	595,0	652,1	51,5	114,4	118,5	577,6	307,1	63,9	124,0	123,6	337,2
b	181,5	281,3	76,9	121,4	55,8	188,1	277,9	75,1	125,9	57,6	123,9	324,9	94,2	111,8	44,0
<b>SEKTOR PUBLICZNY</b>															
<b>Ogółem (sekcje C, D, E)</b>	183,0	114,4	87,2	116,3	75,6	193,9	145,3	96,4	122,4	82,8	158,8	181,2	100,0	120,6	70,4
a	376,4	68,9	230,2	110,6	84,3	393,8	74,0	245,2	109,0	89,1	278,6	88,4	245,8	114,2	63,8
b	177,4	117,2	82,0	116,9	74,8	190,0	177,0	95,1	135,4	86,8	162,3	203,3	97,7	121,5	80,0
C – Górnictwo i kopalnictwo	283,4	94,6	55,5	123,6	86,0	277,8	103,8	59,4	119,4	106,3	263,9	130,6	61,3	83,8	83,0
a	46,2	141,3	143,8	198,9	99,3	48,6	137,5	147,5	180,4	137,7	115,4	282,5	71,9	79,5	99,3
b	286,0	94,5	55,3	123,0	85,8	267,5	112,7	61,1	125,7	96,3	233,0	127,6	65,0	90,9	82,3
D – Przetwórstwo przemysłowe	175,0	94,7	94,4	115,0	75,4	190,0	131,0	111,0	125,4	86,6	157,9	156,8	110,3	121,9	78,1
a	347,3	72,9	245,9	109,9	33,5	378,1	82,3	280,5	110,1	36,8	273,6	91,5	279,6	113,1	28,8
b	169,7	96,1	87,1	115,7	80,8	183,7	160,3	106,2	141,1	99,0	159,9	178,9	103,3	124,6	94,6
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	193,7	261,6	77,9	118,9	74,1	186,9	252,8	73,4	117,1	72,5	115,9	322,7	81,7	122,5	46,4
a	711,0	50,3	133,4	115,6	653,5	48,0	122,7	111,2	122,8	624,5	314,5	70,6	109,7	130,1	322,7
b	180,6	282,7	76,9	119,0	56,8	188,6	279,1	76,0	122,8	58,3	126,4	323,0	94,5	114,9	43,5

cd. tabl. 25

	Tempo wzrostu nakładów na innowacje (rok poprzedni = 100%)																	
	nakłady ogółem						w przeliczeniu na jedno przedsiębiorstwo aktywne						na jedno przedsiębiorstwo prowadzące innowacje					
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000			
<b>WYSZCZEGÓLNIENIE</b>																		
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób (do 1998 r. 51–250 osób)																		
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi ponad 249 (do 1998 r. ponad 250 osób)																		
<b>SEKTOR PRYWATNY</b>																		
Ogółem (sekcje C, D, E)	240,8	161,0	129,2	134,1	82,7	213,2	134,9	122,0	125,5	82,0	147,5	134,4	125,0	118,5	62,7			
a	429,4	95,8	133,7	168,4	90,5	379,2	83,9	125,1	154,8	89,1	235,4	95,3	129,3	134,5	60,6			
b	198,5	192,6	128,2	125,4	80,1	178,3	135,0	125,2	126,4	81,7	143,9	125,5	124,0	126,3	74,8			
C – Górnictwo i kopalnictwo	997,3	339,3	133,4	205,8	203,9	703,5	271,4	111,2	174,1	201,3	332,4	185,1	133,4	141,5	130,5			
a	–	187,9	215,4	169,8	55,4	–	161,1	174,0	144,8	51,2	–	125,3	184,6	108,1	30,5			
b	21,8	7111,0	36,4	457,5	590,2	21,8	4372,1	33,8	376,7	771,9	21,8	2844,4	45,5	366,0	590,2			
D – Przetwórstwo przemysłowe	240,1	160,6	129,3	133,2	81,8	213,0	134,5	122,2	125,0	81,0	148,0	134,8	124,3	118,6	61,9			
a	425,8	94,9	132,7	168,1	91,3	376,5	83,1	124,3	154,9	89,9	235,4	95,5	127,0	135,2	61,0			
b	198,5	192,1	128,5	124,7	78,6	178,1	134,5	125,8	125,9	80,0	144,3	125,2	124,1	126,3	73,3			
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	4125,3	89,4	45,4	2525,7	25,6	3586,7	77,1	41,7	2189,0	26,9	1029,8	51,1	105,9	1010,4	32,0			
a	858,4	423,5	37,8	463,6	125,4	752,9	357,8	35,4	389,5	130,7	285,8	195,5	98,3	210,8	153,3			
b	–	1,6	558,3	11956,3	7,9	–	1,6	435,1	13456,9	9,1	–	3,3	558,3	2989,1	10,6			

w przypadku firm średnich zbliżone do tempa spadku nakładów ogółem, a w grupie dużych przedsiębiorstw nawet nieco wolniejsze niż nakładów ogółem ze względu na spadek liczby dużych przedsiębiorstw przemysłowych w 2000 r.

Co się tyczy małych przedsiębiorstw przemysłowych zatrudniających od 10 do 49 osób, które jak już wspominaliśmy wcześniej były również objęte badaniem innowacyjności, to ze względu na brak danych za lata wcześniejsze trudno ocenić czy i jak zmieniały się ich nakłady w 2000 r. Możemy tu jedynie porównać bezwzględną wielkość nakładów przypadających na małe przedsiębiorstwo z przeciętnymi nakładami firm średnich i dużych. W 2000 r. małe przedsiębiorstwo sektora publicznego z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* (tylko w tej sekcji występowały, jak pamiętamy, małe przedsiębiorstwa innowacyjne) dokonujące innowacji przeznaczyło na ten cel 1 295,9 tys. zł, podczas gdy średnie nawet mniej niż małe, gdyż tylko 722,9 tys. zł, natomiast duże nieporównywalnie więcej, bo 10 456,8 tys. zł. W sektorze prywatnym wydatki na przeciętną małą firmę wdrażającą innowacje wynosiły 310,2 tys. zł, nakłady średnich przedsiębiorstw były w przybliżeniu pięciokrotnie wyższe (1 485,9 tys. zł), te ostatnie zaś w przybliżeniu pięciokrotnie niższe niż nakłady przypadające na dużą firmę wdrażającą innowacje (7 708,4 tys. zł). Proporcja nakładów na przedsiębiorstwo w prywatnych firmach małych i średnich wdrażających innowacje wynosząca 1:5 odpowiada proporcji ich górnego pułapu zatrudnienia, czyli 49:249. Pozwala to przypuszczać, że przeliczone na jednego zatrudnionego nakłady w małych i średnich przedsiębiorstwach wdrażających innowacje są mniej więcej do siebie zbliżone.

Obserwowany w 2000 r. spadek przeznaczonych na innowacje nakładów przedsiębiorstw przemysłowych nie powinien być niespodzianką wobec spadku nakładów tych podmiotów na inwestycje (por. tablica 19 w tekście opracowania). Jak już była mowa w naszej poprzedniej pracy na temat MSP, porównanie nakładów na innowacje i nakładów inwestycyjnych jest poprawne z metodologicznego punktu widzenia, ponieważ pierwsze i drugie w znacznej części pokrywają się. Istotną część nakładów związanych z wdrażaniem innowacji stanowią bowiem nakłady inwestycyjne na środki trwałe (budynki i budowle oraz maszyny i urządzenia) niezbędne do wprowadzenia nowych technologii lub udoskonalenia produktów<sup>54</sup>. Wysokie udziały nakładów na środki trwałe związane z wdrażaniem innowacji w nakładach inwestycyjnych oznaczają, że firmy przywiązują dużo uwagi do doskonalenia techniki produkcji i wytwarzanych wyrobów, a dzięki temu mogą stać się w nieodległej przyszłości bardziej konkurencyjne, także na rynkach zagranicznych. Natomiast niskie udziały mogą oznaczać, że przedsiębiorstwa chcą osiągać zyski przez proste rozbudowanie istniejących mocy produkcyjnych, co prowadzi jednak zwykle do szybkiego nasycenia rynku tradycyjnymi produktami i zahamowania ekspansji przedsiębiorstw po niedługim czasie.

W 1998 r. udział nakładów na środki trwałe związane z wdrażaniem innowacji w ogólnych nakładach inwestycyjnych prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych średniej wielkości wyniósł 19,7%, w roku następnym wzrósł aż do 34,1%, by w 2000 r. spaść do 27,6% (por. tablica 26 poniżej w tekście). W przypadku dużych przedsiębiorstw prywatnych wspomniany wskaźnik udziału zmieniał wartość z 25,6% w 1998 r. do 32,8% w 1999 r. i do 34,8% w 2000 r. Tak więc w grupie prywatnych średnich

---

<sup>54</sup> Wielkości nakładów inwestycyjnych związanych z wdrażaniem innowacji podane są w tablicy 23 z Załącznika 1.

**Tablica 26. Udziały nakładów na środki trwałe związane z wdrażaniem innowacji w nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw przemysłowych w latach 1998–2000 (w %)**

	Udział nakładów na innowacje w nakładach inwestycyjnych (w %)											
	1998				1999				2000			
	nakłady inwestycyjne ogółem	w tym nakłady na budynki i maszyny	z tego		nakłady inwestycyjne ogółem	w tym nakłady na budynki i maszyny	z tego		nakłady inwestycyjne ogółem	w tym nakłady na budynki i maszyny	z tego	
		budynki i budowle	maszyny i urządzenia			budynki i budowle	maszyny i urządzenia			budynki i budowle	maszyny i urządzenia	
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób (do 1998 r. 51–250 osób)	21,4	23,2	12,1	29,4	27,2	29,4	16,5	36,6	29,8	32,3	25,0	36,7
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi ponad 249 (do 1998 r. ponad 250 osób)	21,2	22,9	9,1	30,6	32,3	36,0	26,2	41,8	27,4	29,9	20,0	36,6
Ogółem (sekcje C, D, E)	21,4	23,3	12,9	29,1	25,9	27,8	14,0	35,4	30,5	32,9	26,5	36,7
C – Górnictwo i kopalnictwo	9,3	9,6	4,1	13,6	12,6	13,5	8,6	18,4	18,6	19,4	19,2	19,6
a	17,6	18,9	9,5	22,9	35,1	40,2	31,3	43,1	34,7	38,4	34,8	40,1
b	8,4	8,7	3,7	12,5	10,9	11,6	7,8	15,6	17,8	18,4	18,6	18,3
D – Przetwórstwo przemysłowe	25,3	27,2	15,0	32,6	32,8	35,6	23,4	41,0	36,8	40,1	36,2	41,9
a	22,2	24,1	9,9	31,4	36,2	40,2	30,7	45,5	28,1	30,8	22,1	35,8
b	26,2	28,1	16,8	32,9	31,7	34,2	20,4	39,7	40,0	43,5	42,5	44,0
E – Wywarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	11,8	13,5	8,0	19,1	14,6	15,7	6,2	24,5	11,4	12,1	6,0	19,1
a	6,7	7,0	1,4	16,4	4,6	5,3	3,2	7,4	20,9	21,9	10,1	46,6
b	12,0	13,9	8,5	19,2	15,8	16,9	6,5	26,2	10,2	11,0	5,3	16,9
<b>SEKTOR PUBLICZNY</b>												
Ogółem (sekcje C, D, E)	18,0	19,9	10,9	27,1	19,1	20,6	9,2	30,0	25,4	28,0	20,6	35,4
a	35,3	37,4	5,5	71,1	18,9	20,4	4,1	40,1	26,4	28,1	14,2	45,3
b	17,3	19,1	11,2	25,3	19,1	20,6	9,5	29,5	25,4	28,0	21,2	34,7
C – Górnictwo i kopalnictwo	8,1	8,4	3,3	12,3	10,0	10,6	7,5	14,1	13,3	13,9	15,6	12,3
a	1,8	2,1	0,0	2,5	5,1	5,8	1,7	7,3	5,4	6,0	0,1	9,5
b	8,2	8,5	3,4	12,5	10,1	10,7	7,6	14,3	13,5	14,1	15,8	12,3
D – Przetwórstwo przemysłowe	29,8	32,0	19,3	39,2	29,8	32,9	17,4	41,3	58,0	69,3	61,8	75,1
a	72,8	77,4	14,4	115,3	54,6	64,6	11,7	86,7	32,7	35,5	23,2	40,9
b	27,5	29,6	19,6	35,2	28,7	31,5	17,6	39,2	59,7	71,8	63,7	78,3
E – Wywarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	11,9	13,7	8,1	19,5	15,0	16,0	6,2	25,5	11,5	12,4	6,2	19,2
a	7,0	7,3	1,5	18,4	6,3	6,5	3,0	13,1	25,0	26,4	13,1	51,0
b	12,2	14,0	8,5	19,5	15,7	16,8	6,5	26,2	10,3	11,0	5,4	17,0

cd. tabl. 26

	Udział nakładów na innowacje w nakładach inwestycyjnych (w %)													
	1998						1999						2000	
	nakłady inwestycyjne ogółem	w tym nakłady na budynki i maszyny	z tego		nakłady inwestycyjne ogółem	w tym nakłady na budynki i maszyny	z tego		nakłady inwestycyjne ogółem	w tym nakłady na budynki i maszyny	z tego			
		budynki i budowle	maszyny i urządzenia			budynki i budowle	maszyny i urządzenia			budynki i budowle	maszyny i urządzenia			
<b>WYSZCZEGÓLNIENIE</b>														
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób (do 1998 r. 51–250 osób)	23,8	25,6	13,5	30,7	33,2	36,0	25,1	40,4	32,6	34,8	29,3	37,3		
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi ponad 249 (do 1998 r. ponad 250 osób)	19,7	21,3	9,7	27,3	34,1	38,1	31,0	42,0	27,6	30,1	21,2	35,6		
<b>SEKTOR PRYWATNY</b>	25,6	27,4	15,4	31,9	32,8	35,1	21,7	39,8	34,8	36,9	34,3	37,9		
Ogółem (sekcje C, D, E)	19,6	20,7	13,8	23,7	41,2	46,4	36,8	49,4	34,9	36,0	35,1	36,5		
C – Górnictwo i kopalnictwo	20,2	21,4	10,3	26,5	44,5	50,9	41,3	54,0	45,1	49,7	49,9	49,7		
	15,9	16,6	42,4	9,3	35,0	38,2	28,0	41,2	33,0	33,6	32,8	34,1		
D – Przetwórstwo przemysłowe	24,0	25,8	13,5	30,9	33,6	36,3	25,1	40,9	32,8	35,1	29,9	37,4		
	19,7	21,4	9,7	27,4	35,5	39,3	31,2	43,9	27,9	30,6	22,1	35,6		
	25,7	27,6	15,4	32,2	32,8	35,1	21,7	39,8	35,0	37,1	34,5	38,1		
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1,1	1,1	0,2	1,5	5,4	7,2	9,1	7,0	4,2	4,3	0,5	13,1		
a	3,3	3,5	0,5	5,0	1,5	2,1	4,8	1,8	4,0	4,1	0,5	17,3		
b	–	–	–	–	33,3	34,9	40,8	34,2	4,9	5,1	0,0	7,6		

przedsiębiorstw przemysłowych co czwarty złoty wydatkowany w 2000 r. na inwestycje związany był z wdrażaniem innowacji, a w przypadku dużych prywatnych firm przemysłowych – co trzeci złoty.

Nakłady na środki trwałe związane z wdrażaniem innowacji to nakłady na budynki i budowle oraz maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia. Dlatego bardziej prawidłowe jest ich odniesienie do samych nakładów inwestycyjnych na budynki i maszyny niż do ogólnych nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw. W 1998 r. 21,3% nakładów inwestycyjnych średnich przemysłowych przedsiębiorstw prywatnych na budynki i maszyny łącznie związanych było z wdrażaniem innowacji. Rok później wspomniana relacja wzrosła do 38,1%, by w 2000 r. osiągnąć wielkość 30,1%. W przypadku samych nakładów inwestycyjnych przeznaczonych na zakup maszyn i urządzeń omawiana relacja jest jeszcze bardziej korzystna. W 1999 r. aż 42% nakładów inwestycyjnych przeznaczonych przez średnie firmy na zakup maszyn i urządzeń związanych było z wdrażaniem innowacji natomiast w 2000 r. wprowadzie nieco mniej, lecz także ponad jedna trzecia, a dokładnie 35,6%. W dużych przedsiębiorstwach odpowiednie wskaźniki były nieco wyższe. W 1998 r. 27,4% nakładów inwestycyjnych dużych firm na budynki i budowle oraz maszyny i urządzenia związanych było z wdrażaniem innowacji (w tym 31,9% nakładów na same maszyny i urządzenia), w 1999 r. 35,1% (na maszyny i urządzenia 39,8%) oraz w 2000 r. 36,9% (37,9%). Jednakże pod względem wartości bodaj najważniejszego wskaźnika, a mianowicie udziału nakładów na maszyny i urządzenia związanych z wdrażaniem innowacji w ogólnej wielkości nakładów inwestycyjnych na maszyny i urządzenia, prywatne firmy przemysłowe średniej wielkości (35,6% w 2000 r.) praktycznie nie ustępowały dużym (37,9%). Jak wspomniano wcześniej, pozytywna zmiana podejścia właścicieli średnich firm do problemu wdrażania innowacji nastąpiła w 1999 r. i widoczna jest także w 2000 r.

Optymistycznych wniosków dostarcza także porównanie wartości odpowiednich wskaźników udziału nakładów inwestycyjnych związanych z wdrażaniem innowacji w nakładach ogółem, dotyczących małych prywatnych firm przemysłowych, ze wskaźnikami charakteryzującymi sytuację firm średnich i dużych. W sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* (małe firmy z pozostałych dwóch sekcji przemysłowych nie podejmowały działalności innowacyjnej) udział nakładów inwestycyjnych małych prywatnych firm na budynki i budowle oraz maszyny i urządzenia w ogólnej kwocie nakładów inwestycyjnych na wspomniane powyżej oba rodzaje środków trwałych był równy 34,2%, w średnich 30,6% i w dużych 37,1%. Natomiast udział samych nakładów na maszyny i urządzenia związanych z wdrażaniem innowacji był w przypadku małych prywatnych jednostek równy 38%, średnich 35,6%, a w przypadku dużych 38,1%. Tak więc małe przedsiębiorstwa wyprzedziły w 2000 r. średnie firmy pod względem intensywności zaangażowania środków w działalność innowacyjną, mimo że bezwzględna wielkość środków przeznaczonych przez małe jednostki zarówno na inwestycje jak i innowacje była oczywiście dużo niższa niż w przypadku średnich.

## **Zakup nowych technologii w latach 1999–2000**

Na koniec porównamy liczbę przedsiębiorstw dokonujących zakupu nowych technologii, przy czym ograniczymy się do zbadania sytuacji w sektorze prywatnym. GUS prezentuje dane dotyczące liczby przedsiębiorstw dokonujących zakupu nowych tech-

nologii (por. tablica 24 w Załączniku 1) w podziale na: licencje, prace badawczo-rozwojowe, środki automatyzacji, usługi konsultingowe oraz inne. Dla każdego zaś z wymienionych sposobów pozyskania nowej technologii określone są kraje lub grupy krajów będące miejscem jej zakupu, a więc: Polska, kraje Unii Europejskiej, inne kraje europejskie, Stany Zjednoczone, Japonia oraz inne kraje pozaeuropejskie.

W 2000 r. 481 prywatnych małych przedsiębiorstw przemysłowych, 386 średnich i 371 dużych dokonało transakcji związanych z zakupem nowych technologii. Były to niemal wyłącznie przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*. Przedsiębiorstwa, które podjęły decyzje dotyczące zakupu nowych technologii, robiły to niejednokrotnie na więcej niż jeden sposób (np. kupowały środki automatyzacji procesów produkcyjnych i korzystały jednocześnie z usług konsultingowych) lub w ten sam sposób, lecz w różnych krajach. Dlatego liczba transakcji związanych z zakupem technologii była większa niż liczba przeprowadzających je przedsiębiorstw. Małe firmy przeprowadziły w 2000 r. 637 transakcji, średnie – 540 i duże 665. Na jedno przedsiębiorstwo małe dokonujące zakupu nowych technologii przypadło w 2000 r. przeciętnie 1,32 transakcji, na średnie – 1,43 transakcji, a na duże 1,81 transakcji.

W 1998 r. 240 prywatnych przemysłowych przedsiębiorstw średniej wielkości dokonało 354 transakcje związane z zakupem nowych technologii. Rok później liczba przedsiębiorstw zmniejszyła się do 237, a liczba transakcji do 351. Natomiast w 2000 r. zarówno liczba średnich firm dokonujących transakcji, jak i liczba samych transakcji (odpowiednio 386 i 549) była znacznie wyższa niż rok i dwa lata wcześniej, przy czym liczba przedsiębiorstw wzrosła silniej niż liczba transakcji. Także w przypadku dużych przedsiębiorstw zarówno liczba jednostek dokonujących zakupu technologii, jak i liczba zawartych transakcji w 2000 r. (odpowiednio 371 i 676) była wyższa nie tylko w porównaniu ze stosunkowo mało owocnym pod tym względem rokiem 1999 (301 firm, 553 transakcje), lecz nawet w porównaniu z korzystnym rokiem 1998 (344 firmy, 611 transakcji).

Między rokiem 1998 a 1999 zmniejszyła się liczba pewnych rodzajów transakcji dokonywanych przez prywatne przemysłowe przedsiębiorstwa średnie a zwiększyła się liczba innych. Natomiast w 2000 r. wzrosła liczba wszystkich rodzajów transakcji w porównaniu z dwoma poprzednimi latami. I tak np. zakupu licencji dokonały w 1998 r. 43 prywatne średnie firmy, rok później 40, a w 2000 r. już 63. Prace badawczo-rozwojowe mające na celu opracowanie nowych technologii finansowały w 1998 roku 44 prywatne średnie firmy, w 1999 r. 49 jednostek, a w 2000 r. znacznie więcej, bo 66. W przypadku zakupu środków automatyzacji nastąpił spadek liczby firm średnich ze 166 w 1998 r. do 162 rok później, natomiast w 2000 r. obserwowany był dynamiczny wzrost liczby odpowiednich przedsiębiorstw do 290. Z usług konsultingowych skorzystało w 1998 r. 58 średnich przedsiębiorstw, a w 1999 r. znacznie więcej, bo aż 70. Lecz rok później liczba firm korzystających z usług konsultingowych zwiększyła się do 84. Natomiast z tzw. innych sposobów pozyskania nowych technologii skorzystało w 1998 r. więcej średnich prywatnych firm przemysłowych (43 jednostki) niż w 1999 r. (30 przedsiębiorstw), lecz w 2000 r. grupa przedsiębiorstw wykorzystujących te inne sposoby stała się liczniejsza niż dwa lata wcześniej (46 firm).

Podobna tendencja wzrostu wszystkich rodzajów transakcji związanych z zakupem nowych technologii obserwowana była, z dwoma wyjątkami, także w grupie przedsiębiorstw dużych. I tak np. liczba transakcji dotyczących zakupu licencji wyno-



siła w latach 1998–2000 odpowiednio: 67, 75 i 88, zamawianych prac badawczo-rozwojowych: 93, 85 oraz 103, zakupu środków automatyzacji: 281, 246 i 327, usług konsultingowych: 124, 111 oraz 120 i wreszcie liczba tzw. innych sposobów pozyskania nowych technologii wynosiła 46 w 1998 r., 36 w 1999 r. i 38 w 2000 r. Wspomniane powyżej dwa wyjątki, to jak wynika z powyższego zestawienia, usługi konsultingowe i tzw. inne sposoby pozyskania nowych technologii, gdzie liczba prywatnych dużych przedsiębiorstw przemysłowych dokonujących odpowiednich transakcji była w 2000 r. niższa niż dwa lata wcześniej, lecz wyższa niż w 1999 r.

Przedstawione przez GUS informacje na temat działalności innowacyjnej przedsiębiorstw przemysłowych wskazują, że ich reakcja na trudności gospodarcze istniejące w 2000 r. była zupełnie prawidłowa. W 2000 r. zmalał popyt na wyroby przemysłowe, m.in. w wyniku spadku nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw oraz zmniejszenia się eksportu do naszych wschodnich sąsiadów, co było konsekwencją nie tylko rosyjskiego kryzysu z 1998 r., lecz również wprowadzenia tam cel ochronnych. Reakcją polskich przedsiębiorstw przemysłowych na te trudności było zintensyfikowanie działalności innowacyjnej mającej na celu wprowadzenie na rynek nowych wyrobów i doskonalenie produkowanych już wcześniej oraz ulepszanie technologii produkcji. Liczba prywatnych firm średniej wielkości ponoszących nakłady na innowacje wzrosła w 2000 r. prawie o połowę. Nie towarzyszył temu odpowiedni wzrost nakładów z uwagi na trudności finansowe przedsiębiorstw. Zaczęły one jednak zwracać większą uwagę na potencjalne drobne ulepszenia, które mogą również przynieść duże korzyści przedsiębiorstwom, jeżeli będą wprowadzane na bardziej masową skalę. Mamy nadzieję, że tendencje zapoczątkowane w grupie średnich przedsiębiorstw w 1999 r. i widoczne jeszcze wyraźniej w 2000 r. będą kontynuowane w latach następnych.

Dzięki intensyfikacji działalności innowacyjnej przedsiębiorstw przemysłowych w 2000 r. zwiększyła się, po raz pierwszy od wielu lat, liczba transakcji dotyczących zakupu nowych technologii zawieranych przez średnie i duże przedsiębiorstwa przemysłowe z polskimi placówkami badawczymi i innymi polskimi przedsiębiorstwami przemysłowymi. Liczba ta (oba sektory publiczny i prywatny) wynosiła 658 w 1998 r. i zmniejszyła się w następnym roku do 618, by w 2000 r. wzrosnąć do 826. Najszybciej spadła w 1999 r. liczba zamówień na prace badawczo-rozwojowe (z 201 w 1998 r. do 182). W 2000 r. liczba wspomnianych zamówień zwiększyła się ponownie (do 210). Z usług polskich placówek naukowych i przedsiębiorstw rezygnowały w 1999 r. w pierwszej kolejności duże firmy, które w 1998 r. zrealizowały 459 zamówień, a w 1999 r. już tylko 415. W 2000 r. liczba zamówień złożonych przez duże firmy polskim placówkom badawczo-rozwojowym i innym jednostkom wzrosła do 498. Natomiast liczba zamówień złożonych przez przedsiębiorstwa średniej wielkości wynosiła w latach 1998–2000 odpowiednio: 199, 203 oraz 328.

Prowadzone przez GUS badanie innowacyjności przedsiębiorstw przemysłowych w 2000 r. miało znacznie szerszy zakres niż w latach poprzednich. Dzięki niemu można było uzyskać również inne, dodatkowe informacje na temat działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, jak np.: dane na temat nieudanych i zaniechanych przedsięwzięć innowacyjnych, przewidywanej działalności innowacyjnej w latach przyszłych, czy też na temat eksportu nowych i zmodernizowanych wyrobów oraz sprzedaży własnych technologii innym przedsiębiorstwom. Wszystkie dane zostały przedstawione w tablicach 22–44 zamieszczonych w końcowej części Załącznika 1.



## 6. MSP w układzie regionalnym (wojewódzkim)

### 6.1. Przedsiębiorstwa zarejestrowane

Pod koniec 2000 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 3 162,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, czyli o 5,5% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim (por. tablica 27 w tekście poniżej). Miejscem działalności przeważającej większości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (66%) były gminy miejskie. Relatywnie mała frakcja (15,8%) całej populacji podmiotów gospodarczych zlokalizowana była w gminach wiejskich i tylko w kilku województwach typowo rolniczych, takich jak województwo podkarpackie, lubelskie czy świętokrzyskie, nieco większy odsetek podmiotów gospodarczych prowadził działalność gospodarczą na obszarach wiejskich (por. tablica 28).

Tablica 27. Podmioty gospodarki narodowej<sup>a)</sup> według województw zarejestrowane w rejestrze REGON w 2000 r.

A.

Województwo	Podmioty gospodarki narodowej					
	zarejestrowane		nowo powstałe		zlikwidowane	
	w tys.	1999 = 100%	w tys.	1999 = 100%	w tys.	1999 = 100%
<b>POLSKA</b>	<b>3 162,5</b>	<b>105,5</b>	<b>351,5</b>	<b>89,9</b>	<b>194,3</b>	<b>110,0</b>
Mazowieckie	521,7	104,8	48,8	89,1	26,0	138,3
Śląskie	387,9	104,2	42,0	90,7	26,9	105,9
Wielkopolskie	290,0	105,8	31,3	86,9	15,8	93,7
Dolnośląskie	270,1	103,9	32,7	101,5	22,6	162,8
Małopolskie	251,1	103,7	26,3	86,8	17,8	122,6
Łódzkie	211,9	106,1	23,7	89,2	12,5	76,0
Pomorskie	199,9	109,3	25,2	89,7	8,9	107,5
Zachodniopomorskie	177,6	108,7	22,5	90,8	8,8	80,8
Kujawsko-pomorskie	164,6	107,0	18,2	90,8	8,3	112,5
Lubelskie	131,1	104,1	16,3	90,3	10,9	106,5
Podkarpackie	126,5	104,1	13,9	88,8	8,6	115,6
Warmińsko-mazurskie	98,8	105,5	12,7	89,6	8,2	98,9
Świętokrzyskie	87,0	108,7	9,9	86,0	3,1	78,3
Lubuskie	86,7	104,6	10,5	88,2	7,1	90,6
Podlaskie	82,2	106,6	8,8	80,8	4,3	99,8
Opolskie	75,3	106,5	8,7	91,2	4,3	233,4

**B.**

Województwo	Przyrost netto liczby przedsiębiorstw			Przedsiębiorstwa	
	ogółem	w tym		nowo powstałe	zlikwidowane
		gminy miejskie	gminy wiejskie		
w % przedsiębiorstw zarejestrowanych w dniu 31.12.1999 r.					
<b>POLSKA</b>	<b>5,2</b>	<b>4,9</b>	<b>6,0</b>	<b>11,7</b>	<b>6,5</b>
Mazowieckie	4,6	4,2	6,3	9,8	5,2
Śląskie	4,1	3,6	5,7	11,3	7,2
Wielkopolskie	5,7	5,6	6,0	11,4	5,8
Dolnośląskie	3,9	4,1	2,8	12,6	8,7
Małopolskie	3,5	2,6	3,5	10,9	7,3
Łódzkie	5,6	5,4	6,8	11,9	6,3
Pomorskie	8,9	8,7	10,0	13,8	4,9
Zachodniopomorskie	8,4	7,9	8,5	13,8	5,4
Kujawsko-pomorskie	6,4	6,4	7,1	11,8	5,4
Lubelskie	4,3	3,9	5,4	13,0	8,6
Podkarpackie	4,3	3,7	5,2	11,4	7,1
Warmińsko-mazurskie	4,8	3,9	7,4	13,6	8,8
Świętokrzyskie	8,6	7,9	9,6	12,4	3,9
Lubuskie	4,1	3,7	3,5	12,7	8,5
Podlaskie	5,8	4,8	7,7	11,4	5,6
Opolskie	6,3	5,6	5,2	12,3	6,0

a) poza Rolnictwem i leśnictwem, Rybołówstwem i rybactwem oraz Administracją publiczną

W 2000 r. we wszystkich województwach bez wyjątku miał miejsce wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, jakkolwiek liczba nowo zarejestrowanych firm zwiększyła się – w porównaniu z 1999 r. – tylko w województwie dolnośląskim. W pozostałych województwach obserwowany był istotny spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, najwyższy w województwie podlaskim, świętokrzyskim oraz małopolskim. W tym samym roku na ogólną liczbę 194,3 tys. podmiotów, które uległy likwidacji (w 1999 r. z rejestru REGON wykreślono o 10% podmiotów gospodarczych mniej) największą liczbę firm skreślono z rejestrów województwa śląskiego, mazowieckiego i dolnośląskiego, przy czym w połowie województw liczba zlikwidowanych firm była w 2000 r. wyższa niż w 1999 r. Ta regionalnie bardzo zróżnicowana sytuacja sprawiła, iż w takich województwach jak pomorskie, świętokrzyskie czy zachodniopomorskie przyrost netto liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w relacji do całej populacji podmiotów figurujących w rejestrze REGON był ponad dwukrotnie wyższy w porównaniu z województwem małopolskim czy dolnośląskim (por. tablica 27 B.). Zwraca przy tym uwagę generalnie wyższe tempo przyrostu liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze gmin

wiejskich w porównaniu z gminami miejskimi, co sugerowałoby wzrost znaczenia ceny ziemi czy niższych podatków w decyzjach dotyczących podejmowania działalności gospodarczej, oprócz oczywiście takiej podstawowej przyczyny jak wyższe bezrobocie (jawne i ukryte w rolnictwie) na terenach gmin wiejskich.

**Tablica 28. Podmioty gospodarki narodowej (zarejestrowane, nowo powstałe i zlikwidowane) według kategorii gmin (miejskie, wiejskie i miejsko/wiejskie) w 2000 r.**

Województwo	Podmioty gospodarki narodowej								
	zarejestrowane w gminach			nowo powstałe w gminach			zlikwidowane w gminach		
	miej- skich	wiej- skich	wiejsko- miejskich	miej- skich	wiej- skich	wiejsko- miejskich	miej- skich	wiej- skich	wiejsko- miejskich
	ogółem=100%			1999=100%			1999=100%		
<b>POLSKA</b>	<b>66,0</b>	<b>15,8</b>	<b>18,2</b>	<b>89,3</b>	<b>93,7</b>	<b>88,9</b>	<b>111,3</b>	<b>110,3</b>	<b>105,0</b>
Śląskie	80,0	13,0	7,0	90,7	88,8	94,4	110,2	87,0	81,2
Pomorskie	76,8	14,5	8,6	86,9	107,4	88,6	105,7	125,2	99,9
Mazowieckie	73,6	14,1	12,3	88,1	93,0	89,3	145,9	118,1	127,0
Dolnośląskie	72,0	10,4	17,6	106,7	92,2	88,2	159,7	183,3	164,1
Łódzkie	70,9	16,3	12,8	87,3	95,7	92,2	72,1	90,1	86,2
Podlaskie	70,2	16,4	13,3	78,9	85,0	85,3	102,7	120,7	63,3
Kujawsko- pomorskie	67,1	15,6	17,3	91,7	98,0	82,2	102,9	134,5	133,2
Lubelskie	63,8	26,6	9,6	84,9	100,8	98,0	103,6	111,6	110,6
Warmińsko- mazurskie	62,8	14,3	22,9	87,2	101,7	88,6	108,1	81,0	87,9
Zachodnio- pomorskie	62,5	10,9	26,6	96,3	93,0	80,1	80,4	96,1	76,4
Podkarpackie	53,4	29,1	17,5	87,7	92,8	85,8	112,5	120,1	119,2
Małopolskie	52,9	21,2	25,9	85,9	88,0	87,5	142,7	115,3	89,2
Wielkopolskie	52,2	15,0	32,9	85,2	91,8	87,3	89,5	95,1	100,4
Lubuskie	51,9	13,1	35,0	79,0	94,5	101,8	88,1	97,7	92,0
Świętokrzyskie	50,4	23,6	26,0	78,4	94,1	95,0	84,3	73,2	71,8
Opolskie	37,0	15,8	47,2	88,6	83,7	95,5	222,9	251,5	237,4

## 6.2. Przedsiębiorstwa aktywne – zmiany w przestrzennej lokalizacji MSP

Lokalizacja przedsiębiorstw w przestrzeni społeczno-gospodarczej ma charakter nieciągły, co oznacza, iż w ramach administracyjnego podziału kraju występują obszary, na których działalność gospodarczą prowadzi znikoma liczba przedsiębiorstw oraz takie, gdzie ich liczba osiąga kilka setek. Skupiska małych i średnich przedsiębiorstw występują głównie tam, gdzie istnieją odpowiednie rynki zbytu, wykwalifikowana siła robocza może być zatrudniona bez ograniczeń, dostęp do wyspecjalizowanych usług

i środków finansowych jest łatwiejszy, a infrastruktura lepiej rozwinięta. Ostatnio wśród czynników sprzyjających rozwojowi przestrzennych skupisk przedsiębiorstw coraz częściej wymienia się bliski dostęp do wiedzy i badań naukowych. Koncentracja uniwersytetów, placówek naukowo-badawczych i laboratoriów naukowych w dużych miastach w coraz większym stopniu oddziałuje na geograficzne sąsiedztwo przedsiębiorstw, zwłaszcza tych, których działalność bazuje na nowoczesnych rozwiązaniach organizacyjnych i technologicznych.

W 2000 r., na ogólną liczbę 1 763 tys. aktywnych MSP, ponad połowa zlokalizowana była na obszarze pięciu województw: mazowieckiego, śląskiego, wielkopolskiego, małopolskiego i dolnośląskiego (por. tablica 29). W latach 1998–2000 odsetek MSP prowadzących działalność na obszarze wyżej wspomnianych województw stopniowo wzrastał z 54,2% w 1998 r. do 55,4 % w roku 2000. Ponad czterokrotnie mniejsza liczba MSP, stanowiąca w latach 1998–2000 około 13,5% całej populacji tej kategorii przedsiębiorstw, prowadziła działalność gospodarczą w województwach: warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim, lubuskim, podlaskim i opolskim. Te liczby, a zwłaszcza relacja liczby przedsiębiorstw zlokalizowanych w pięciu czołowych województwach, gdzie MSP występują najczęściej i pięciu, gdzie są reprezentowane najrzadziej (3,99 w 1998 r., 4,00 w 2001 r. oraz 4,14 w 2000 r.), świadczą o postępującej przestrzennej koncentracji przedsiębiorstw zaliczanych do kategorii małych i średnich.

**Tablica 29. Aktywne MSP w latach 1998–2000 według województw**

Województwo	Aktywne MSP						
	1998	1999	2000		1998	1999	2000
	liczba przedsiębiorstw			Liczba przedsiębior. na 1 km <sup>2</sup>	Polska=100%		
<b>POLSKA</b>	<b>1 723 528</b>	<b>1 816 016</b>	<b>1 763 003</b>	<b>6</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
Mazowieckie	281 574	261 035	285 818	8	16,3	14,4	16,2
Śląskie	224 938	232 349	222 035	18	13,1	12,8	12,6
Wielkopolskie	155 805	179 853	178 161	6	9,0	9,9	10,1
Małopolskie	145 276	158 691	151 801	10	8,4	8,7	8,6
Dolnośląskie	127 780	148 894	139 548	7	7,4	8,2	7,9
Łódzkie	126 902	132 001	121 564	7	7,4	7,3	6,9
Pomorskie	104 164	115 666	103 766	6	6,0	6,4	5,9
Zachodniopomorskie	89 075	100 373	95 696	4	5,2	5,5	5,4
Kujawsko-pomorskie	91 333	93 990	87 461	5	5,3	5,2	5,0
Lubelskie	72 242	73 756	74 123	3	4,2	4,1	4,2
Podkarpackie	69 860	74 211	65 926	4	4,1	4,1	3,7
Warmińsko-mazurskie	52 768	57 916	56 266	2	3,1	3,2	3,2
Świętokrzyskie	50 480	50 894	48 816	4	2,9	2,8	2,8
Lubuskie	48 718	52 016	47 900	3	2,8	2,9	2,7
Podlaskie	42 167	42 432	42 526	2	2,4	2,3	2,4
Opolskie	40 446	41 940	41 596	4	2,3	2,3	2,4

W 2000 r. liczba małych i średnich przedsiębiorstw zmniejszyła się o ponad 53 tys. (por. tablica 30). Największy spadek liczby MSP odnotowano w województwie pomorskim, a następnie w łódzkim, śląskim i dolnośląskim. Jedynie w województwie mazowieckim populacja MSP zwiększyła się o ponad 24 tys. jednostek. Na podstawie tych danych można by sądzić, że pogorszenie koniunktury gospodarczej – a w ślad za tym zaniechanie bądź likwidacja działalności pewnej liczby MSP – dotknęło w nierównym stopniu nie tylko poszczególne gałęzie gospodarki narodowej, ale też poszczególne obszary kraju.

**Tablica 30. Zmiany liczby przedsiębiorstw aktywnych w województwach w 2000 r.**

Województwo	Wzrost/spadek liczby przedsiębiorstw		
	małych	średnich	dużych
<b>POLSKA</b>	<b>-52 973</b>	<b>-41</b>	<b>-113</b>
Mazowieckie	24 788	-5	12
Lubelskie	372	-6	-9
Podlaskie	98	-4	-2
Opolskie	-336	-7	-8
Warmińsko-mazurskie	-1 650	-	-6
Wielkopolskie	-1 735	43	-9
Świętokrzyskie	-2 078	-	-8
Lubuskie	-4 097	-19	-6
Zachodniopomorskie	-4 642	-35	-3
Kujawsko-pomorskie	-6 520	-9	-9
Małopolskie	-6 930	39	-5
Podkarpackie	-8 306	21	-14
Dolnośląskie	-9 311	-35	-11
Śląskie	-10 280	-34	-11
Łódzkie	-10 453	16	-15
Pomorskie	-11 894	-6	-9

Reforma podziału administracyjnego kraju, która miała miejsce 1 stycznia 1999 r., uniemożliwia śledzenie zmian lokalizacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw w nowych układach wojewódzkich w latach poprzedzających 1999 rok. Nie zmienia to faktu, że tendencje, których byliśmy świadkami w latach 1999–2000, stanowią kontynuację bardziej ogólnych procesów charakteryzujących cały okres transformacji gospodarki Polskiej, m.in. pogłębiania się podziału kraju na Polskę Zachodnią czyli tzw. Polskę „A” (łącznie z województwem mazowieckim) oraz Polskę Wschodnią<sup>55</sup> czyli tzw. Polskę „B” (por. tablica 31).

<sup>55</sup> Do Polski „B” zaliczone zostało również województwo opolskie, które położone jest na zachodzie Polski. Upoważnia do tego relatywnie bardzo niska liczba MSP na 1000 mieszkańców w tym województwie, co jest jednak prawdopodobnie spowodowane wyjazdami aktywnych i przedsiębiorczych mieszkańców tego regionu do pracy w Niemczech.

**Tablica 31. Liczba aktywnych MSP w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2000 r.**

Polska „A”		Polska „B”	
województwo	liczba MSP na 1000 mieszkańców	województwo	liczba MSP na 1000 mieszkańców
Mazowieckie	56,4	Kujawsko-pomorskie	41,6
Zachodniopomorskie	55,2	Warmińsko-mazurskie	38,4
Wielkopolskie	53,1	Opolskie	38,3
Pomorskie	47,3	Świętokrzyskie	36,9
Małopolskie	47,0	Podlaskie	34,8
Dolnośląskie	46,9	Lubelskie	33,2
Lubuskie	46,8	Podkarpackie	31,0
Łódzkie	45,9		
Śląskie	45,7		

Powyższy podział okazuje się być trwałym elementem charakterystyki przestrzeni społeczno-gospodarczej kraju, a pogarszające się warunki gospodarowania zdają się go jeszcze utrwalać. Wskazuje na to m.in. zamieszczone poniżej zestawienie dotyczące zmian w lokalizacji aktywnych MSP w podziale na tzw. Polskę „A” i Polskę „B”:

		Aktywne MSP	
		w tys.	w %
<b>Polska „A”</b>	1998	1 304,2	75,7
	1999	1 380,9	76,0
	2000	1 346,3	76,4
<b>Polska „B”</b>	1998	419,3	24,3
	1999	435,2	24,0
	2000	416,7	23,6

### 6.3. Pracujący w MSP – tempo zmian liczby pracujących

Na koniec 2000 roku MSP dawały zatrudnienie blisko 5,7 mln pracownikom (por. tablica 32). Miejscem pracy dla 981 tys. osób były MSP zlokalizowane w województwie mazowieckim, a dla kolejnych 754 tys. osób MSP prowadzące działalność w województwie śląskim. MSP funkcjonujące w województwach: wielkopolskim, małopolskim i dolnośląskim zatrudniały łącznie 1 440 tys. osób, wliczając w to właścicieli przedsiębiorstw. W 2000 r. MSP prowadzące działalność w pięciu wyżej wymienionych województwach zapewniały pracę 56% ogółu pracujących w przedsiębiorstwach małych i średnich. Na drugim biegunie znalazło się pięć województw: warmińsko-mazurskie, świętokrzyskie, lubuskie, opolskie i podlaskie, gdzie w 2000 r. pracowało tylko 13% ogółu zatrudnionych w MSP.

W 2000 r. liczba miejsc pracy oferowanych przez MSP zmalała o 126 tys., tj. o 2,2% w porównaniu z rokiem poprzednim. Spadek zatrudnienia odnotowały zarów-



no przedsiębiorstwa małe, jak i średnie. Pewne odstępstwa od tej powszechnej tendencji zaobserwować można było w odniesieniu do firm najmniejszych (zatrudniających do 9 osób) zlokalizowanych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego (wzrost liczby pracujących w 2000 r. o 8,8%) oraz województwa mazowieckiego (wzrost liczby pracujących o 3,6%). Niewielki wzrost liczby pracujących wykazywały również firmy najmniejsze w województwach: świętokrzyskim, śląskim, zachodniopomorskim i podlaskim. Również w przypadku przedsiębiorstw średniej wielkości obserwowany był wzrost zatrudnienia w kilku regionach, a mianowicie w województwie: podkarpackim (o 4,3%), mazowieckim (o 1,9%), wielkopolskim (o 1,8%) oraz pomorskim (o 1%).

Uwaga, z jaką obserwowany jest poziom zatrudnienia w przedsiębiorstwach najmniejszych, wynika z faktu, iż w tej kategorii przedsiębiorstw zatrudniona jest największa grupa osób. W 2000 r. było to ponad 2,7 mln osób, tj. 32% ogółu zatrudnionych w sektorze rynkowym<sup>50</sup>. I chociaż ta grupa przedsiębiorstw reprezentowana jest na obszarze kraju w miarę równomiernie, niemniej znajdują się województwa, w których odsetek zatrudnionych w przedsiębiorstwach najmniejszych odbiega od przeciętnej. Należy do nich przede wszystkim województwo mazowieckie i śląskie, jak też województwo zachodniopomorskie. W tych pierwszych udział zatrudnionych w przedsiębiorstwach najmniejszych w ogólnej liczbie pracowników sektora rynkowego stanowił w 2000 r. odpowiednio 26 i 29%, podczas gdy w województwie zachodniopomorskim ponad 41% ogółu pracujących.

Relatywnie niski odsetek pracujących w małych przedsiębiorstwach, które działalność gospodarczą prowadzą w granicach województwa mazowieckiego i śląskiego, jest efektem koncentracji na ich obszarze znacznej liczby przedsiębiorstw dużych.

**Tablica 32. Pracujący w MSP w 2000 r. według województw**

Województwo	Pracujący w małych i średnich przedsiębiorstwach o liczbie pracujących							
	ogółem		do 9 osób		10–49 osób		50–249 osób	
	w tys.	MSP ogółem = 100%	Sektor rynkowy = 100%	1999 = 100%	Sektor rynkowy = 100%	1999 = 100%	Sektor rynkowy = 100%	1999 = 100%
<b>POLSKA</b>	<b>5665,0</b>	<b>100,0</b>	<b>31,9</b>	<b>97,1</b>	<b>15,1</b>	<b>97,0</b>	<b>19,9</b>	<b>99,6</b>
Mazowieckie	981,2	17,3	26,2	103,6	14,5	99,9	16,9	101,9
Śląskie	754,4	13,3	29,2	101,3	14,3	96,6	18,3	99,3
Wielkopolskie	560,5	9,9	32,0	94,9	16,7	95,6	21,9	101,8
Małopolskie	442,0	7,8	33,7	89,2	14,8	98,8	20,3	100,1
Dolnośląskie	437,9	7,7	34,6	97,5	13,2	96,8	19,5	95,4
Łódzkie	391,8	6,9	35,4	92,9	16,9	97,1	20,9	99,3
Pomorskie	348,9	6,2	35,9	90,5	16,9	96,3	21,5	101,0
Kujawsko-pomorskie	301,5	5,3	33,0	108,8	15,8	98,7	23,1	98,9
Zachodniopomorskie	270,7	4,8	41,2	100,6	16,2	92,2	19,4	94,1
Podkarpackie	225,9	4,0	30,4	94,8	13,6	96,6	20,0	104,3
Lubelskie	215,8	3,8	33,8	100,0	14,3	94,8	21,6	99,1
Warmińsko-mazurskie	174,6	3,1	33,4	82,6	17,1	95,5	24,4	97,0
Świętokrzyskie	149,5	2,6	33,9	101,5	13,6	94,9	20,4	97,9
Lubuskie	146,1	2,6	34,9	84,6	16,2	97,1	22,4	99,7
Opolskie	133,4	2,4	32,6	98,5	15,1	94,6	21,3	98,8
Podlaskie	130,8	2,3	36,4	100,1	15,9	95,8	20,8	98,6

<sup>56</sup> Wyjaśnienie nazwy „sektor rynkowy” podane było na początku paragrafu 3.1 niniejszego opracowania.

Zatrudnione w nich osoby składają się na istotny segment rynku pracy zarówno województwa mazowieckiego, jak też województwa śląskiego (odpowiednio 42% i 38%). Z kolei relatywnie wysoki odsetek zatrudnionych w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 9 osób, a zlokalizowanych w granicach województwa zachodniopomorskiego, to wynik specyficznego usytuowania tego województwa przy zachodniej granicy państwa i w konsekwencji dużej liczby zlokalizowanych tam małych firm handlowych i usługowych.

## 6.4. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów

W 2000 r. udział małych i średnich przedsiębiorstw w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zwiększył się o 0,4 punktu procentowego, co oznacza, że dynamika sprzedaży osiągnięta przez tę grupę przedsiębiorstw była tylko nieznacznie wyższa w porównaniu z dynamiką uzyskaną przez przedsiębiorstwa duże, zatrudniające ponad 249 osób (MSP – wzrost przychodów o 15,3%, duże o 13,4% – ceny bieżące).

Relatywnie wysoką dynamiką sprzedaży produktów, towarów i materiałów odznaczały się w 2000 r. małe i średnie przedsiębiorstwa zlokalizowane w województwie mazowieckim, śląskim i wielkopolskim. Ich udział w wartości sprzedaży ogółem wzrósł z 45,5% w 1999 r. do 47,5% w 2000 r. (por. tablica 33). Wyższą dynamikę

**Tablica 33. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w MSP<sup>57</sup> w latach 1999–2000**

Województwo	Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych					
	Ogółem			w tym		
				0–9 osób	10–49 osób	50–249 osób
	1999	2000				
Polska = 100%	w mln zł		ogółem = 100%			
<b>POLSKA</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>1 027 922,0</b>	<b>46,3</b>	<b>21,3</b>	<b>32,4</b>
Mazowieckie	23,4	23,6	242 719,2	41,8	19,7	38,5
Śląskie	12,4	12,7	130 414,6	45,7	22,8	31,5
Wielkopolskie	9,7	11,2	115 583,0	51,5	17,4	31,1
Małopolskie	8,5	8,0	82 258,9	47,2	22,0	30,8
Dolnośląskie	7,2	7,2	73 566,7	48,6	21,5	29,9
Pomorskie	6,3	5,5	56 840,8	48,2	24,5	27,3
Łódzkie	6,1	5,2	53 497,4	44,9	23,5	31,6
Zachodniopomorskie	4,4	4,2	43 314,0	45,8	24,9	29,3
Kujawsko-pomorskie	4,3	4,1	42 506,6	41,6	21,8	36,6
Lubelskie	3,2	3,7	37 811,2	54,1	20,0	25,9
Podkarpackie	3,2	3,4	34 970,4	49,7	21,2	29,1
Warmińsko-mazurskie	2,5	2,7	27 314,2	52,5	18,8	28,7
Świętokrzyskie	2,2	2,3	23 598,8	43,8	18,1	38,1
Opolskie	2,2	2,1	22 008,3	47,8	23,1	29,1
Podlaskie	2,0	2,0	20 888,7	46,3	27,6	26,1
Lubuskie	2,4	2,0	20 629,2	44,5	25,0	30,5

<sup>57</sup> Przytoczone dane nie w pełni odzwierciedlają realne przestrzenne zróżnicowanie wartości przychodów MSP ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W statystyce przychody te

sprzedaży województwa te, ale także kilka innych, zawdzięczały szczególnej aktywności przedsiębiorstw najmniejszych zatrudniających do 9 osób. W 2000 r. udział tej grupy przedsiębiorstw w wartości sprzedaży MSP wahał się od 42% w województwie mazowieckim i kujawsko-pomorskim do 52% w województwie wielkopolskim i warmińsko-mazurskim oraz 54% w lubelskim.

Na podstawie danych dotyczących wartości przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów można zaobserwować, że lokalne znaczenie sektora MSP jest relatywnie większe w północnej części kraju, gdzie sprzedaż realizowana przez przedsiębiorstwa tej wielkości stanowiła niejednokrotnie aż 2/3 ogólnej wartości sprzedaży wszystkich przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie województw Polski Północnej.

## 6.5. Nakłady inwestycyjne

W małych i średnich przedsiębiorstwach zlokalizowanych w województwie mazowieckim i śląskim koncentruje się prawie połowa nakładów przedsiębiorstw na inwestycje, tj. na tworzenie i zakup nowych środków trwałych oraz na rozbudowę i modernizację istniejących już obiektów. W latach 1998–2000 koncentracja nakładów inwestycyjnych nasilała się coraz bardziej. W 1998 r. na terenie województwa mazowieckiego było skoncentrowane 30,1% ogólnej wielkości nakładów wszystkich MSP, a w 2000 r. już 38,3%. W znacznej dysproporcji z poziomem nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw zlokalizowanych na obszarze województwa mazowieckiego pozostają środki na rozwój, jakie wydatkowane były przez MSP prowadzące działalność w województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim, świętokrzyskim, lubuskim, warmińsko-mazurskim, opolskim i podlaskim. Łącznie w tych 7 województwach nakłady na inwestycje w 2000 r. stanowiły 11,4% ogółu nakładów ponoszonych przez MSP na budynki i budowle oraz na maszyny i urządzenia (por. tablica 34).

W 2000 r. aż 30,1% ogółu nakładów inwestycyjnych małych i średnich przedsiębiorstw poniosły przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka*. W niektórych województwach takich jak: małopolskie czy lubelskie, a zwłaszcza w województwie mazowieckim, udział przedsiębiorstw z sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* w nakładach przeznaczonych na inwestycje był wyższy niż średnia krajowa i wynosił odpowiednio: 30,5%, 33,6% oraz 40,6%. W województwach mazowieckim i lubelskim około 50% nakładów inwestycyjnych jednostek zaliczanych do sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* przypadło na małe firmy developerskie budujące mieszkania na sprzedaż lub wynajem. W województwie małopolskim analogiczny udział wyniósł 44%. Po wyeliminowaniu nakładów na budownictwo mieszkaniowe przewaga województw mazowieckiego czy małopolskiego nad innymi pod względem wielkości nakładów inwestycyjnych MSP byłaby więc nieco mniejsza, niż pokazano powyżej.

Jednakże nawet wyeliminowanie nakładów na budownictwo mieszkaniowe, nieco sztucznie włączonych do nakładów sektora MSP, nie podważa dość oczywistej prawdy, że regionalne różnice w wysokości nakładów inwestycyjnych są odbiciem nie tyl-

---

przypisywane są do województwa, w którym swoje siedziby mają dyrekcje przedsiębiorstw. Jak wiadomo pewna liczba firm posiada swoje siedziby w dużych aglomeracjach miejskich, podczas gdy ich działalność gospodarcza prowadzona jest przez zakłady porozrzucane na obszarze całego kraju.

**Tablica 34. Nakłady inwestycyjne w MSP w latach 1998–2000 według województw**

Województwo	Nakłady inwestycyjne w MSP					
	1998		1999		2000	
	w mln zł	Polska = 100%	w mln zł	Polska = 100%	w mln zł	Polska = 100%
<b>POLSKA</b>	<b>38 932,6</b>	<b>100,0</b>	<b>47 314,8</b>	<b>100,0</b>	<b>53 190,4</b>	<b>100,0</b>
Mazowieckie	11 717,1	30,1	15 301,4	32,3	20 361,7	38,3
Śląskie	4 490,4	11,5	5 441,5	11,5	5 813,6	10,9
Wielkopolskie	3 896,3	10,0	4 569,9	9,7	5 028,8	9,5
Dolnośląskie	2 827,1	7,3	3 343,5	7,1	3 561,5	6,7
Małopolskie	2 427,3	6,2	2 623,7	5,5	3 048,2	5,7
Pomorskie	2 114,1	5,4	2 751,7	5,8	2 676,4	5,0
Łódzkie	1 782,2	4,6	2 367,2	5,0	2 386,6	4,5
Zachodniopomorskie	1 572,6	4,0	1 801,0	3,8	1 951,1	3,7
Podkarpackie	1 479,4	3,8	1 585,4	3,4	1 249,1	2,3
Kujawsko-pomorskie	1 279,3	3,3	1 477,2	3,1	1 506,2	2,8
Lubelskie	1 214,7	3,1	1 635,0	3,5	1 515,5	2,8
Świętokrzyskie	969,2	2,5	1 040,9	2,2	935,5	1,8
Lubuskie	920,9	2,4	961,4	2,0	866,1	1,6
Warmińsko-mazurskie	799,6	2,1	964,7	2,0	870,5	1,6
Opolskie	727,4	1,9	736,0	1,6	706,5	1,3
Podlaskie	715,0	1,8	714,3	1,5	713,1	1,3

ko liczby oraz sytuacji finansowej przedsiębiorstw zlokalizowanych w poszczególnych częściach kraju, ale także przewidywanej rentowności poniesionych wydatków i związanej z nią skłonności do inwestowania. Skłonność ta pozostaje w ścisłym związku z warunkami zewnętrznymi, w jakich przedsiębiorstwom przyszło funkcjonować, a te – jak widać na podstawie zaprezentowanych danych – są znacznie bardziej korzystne w województwach, w granicach których występują duże aglomeracje miejskie i okręgi przemysłowe. Analizując dane na temat wielkości nakładów inwestycyjnych według województw należy jednak mieć także na uwadze, że regionalne różnice wynikają po części z faktu, iż nakłady te przypisane są do miejsc będących siedzibą dyrekcji przedsiębiorstw, nie zaś do miejsc, gdzie były rzeczywiście wydatkowane. Dotyczy to głównie przedsiębiorstw średnich, ponieważ aktywność małych firm rzadko wykracza poza granice macierzystego województwa.

## 6.6. Działalność innowacyjna przedsiębiorstw przemysłowych<sup>58</sup>

Celem wdrażania innowacji są zarówno zmiany w asortymencie wyrobów, profilu produkcji, technologii wytwarzania, jak też zmiany struktur organizacyjnych i modeli zarządzania. Jak wynika z danych zawartych w tablicy 35, największa liczba innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych, tak małych, średnich, jak i dużych zlokalizowana jest w województwie śląskim, mazowieckim, małopolskim i wielkopolskim. Koncentracja prawie 47% przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakła-

<sup>58</sup> Dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw zatrudniających 10 i więcej osób.

Tablica 35. Nakłady na innowacje przedsiębiorstw przemysłowych<sup>a)</sup> według województw w 2000 r.

Województwo	Nakłady na innowacje przedsiębiorstw przemysłowych			
	ogółem	z tego przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	powyżej 249 osób
<b>Liczba przedsiębiorstw ponoszących nakłady na innowacje</b>				
<b>Polska</b>	<b>5 718</b>	<b>2 789</b>	<b>1 811</b>	<b>1 118</b>
Śląskie	931	522	244	165
Mazowieckie	680	366	195	119
Małopolskie	546	284	174	88
Wielkopolskie	509	209	183	117
Kujawsko-pomorskie	405	214	111	80
Pomorskie	402	211	136	55
Dolnośląskie	398	158	150	90
Łódzkie	365	146	144	75
Podkarpackie	228	79	67	82
Lubelskie	227	99	81	47
Warmińsko-mazurskie	209	124	60	25
Zachodniopomorskie	204	115	60	29
Opolskie	164	65	57	42
Lubuskie	154	61	57	36
Podlaskie	149	72	47	30
Świętokrzyskie	147	64	45	38
<b>Wartość nakładów na innowacje (ogółem = 100%)</b>				
<b>Polska</b>	<b>100,0</b>	<b>6,9</b>	<b>20,3</b>	<b>72,9</b>
Śląskie	100,0	6,3	28,9	64,8
Mazowieckie	100,0	5,0	9,2	85,8
Małopolskie	100,0	2,6	20,1	77,3
Wielkopolskie	100,0	9,5	13,9	67,1
Kujawsko-pomorskie	100,0	6,3	12,1	81,6
Pomorskie	100,0	6,1	41,1	52,7
Dolnośląskie	100,0	6,1	32,3	61,6
Łódzkie	100,0	7,3	29,4	63,3
Podkarpackie	100,0	7,9	9,0	83,2
Lubelskie	100,0	3,9	16,2	80,0
Warmińsko-mazurskie	100,0	23,0	30,9	46,0
Zachodniopomorskie	100,0	19,2	13,7	67,1
Opolskie	100,0	3,9	53,2	42,9
Lubuskie	100,0	6,1	12,1	81,8
Podlaskie	100,0	6,7	23,8	69,5
Świętokrzyskie	100,0	13,5	8,9	77,6

a) Dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw zatrudniających 10 i więcej osób.

dy na innowacje w czterech wyżej wymienionych województwach nie jest dziełem przypadku. Zdecydowała o tym przede wszystkim liczebność zgromadzonych na obszarze województw: śląskiego, mazowieckiego, małopolskiego i wielkopolskiego przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą, w tym znaczna liczba przed-

siębiorstw dużych. Te ostatnie charakteryzują się bowiem zdecydowanie wyższym poziomem innowacyjności w porównaniu z przedsiębiorstwami małymi i średnimi. W 2000 r. ponad 58% dużych przedsiębiorstw przemysłowych ponosiło nakłady innowacyjne, podczas gdy wśród małych przedsiębiorstw przemysłowych zatrudniających od 10 do 49 osób odsetek firm wydatkujących środki na produkcję nowych bądź zmodernizowanych wyrobów, na wdrażanie nowych procesów technologicznych oraz na innowacje o charakterze organizacyjno-technologicznym wyniósł tylko nieco ponad 20%, a wśród firm średniej wielkości prawie 27% (por. tablica 36).

**Tablica 36. Udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na innowacje w ogólnej liczbie aktywnych przedsiębiorstw sekcji C+D+E według województw w 2000 r.<sup>a)</sup>**

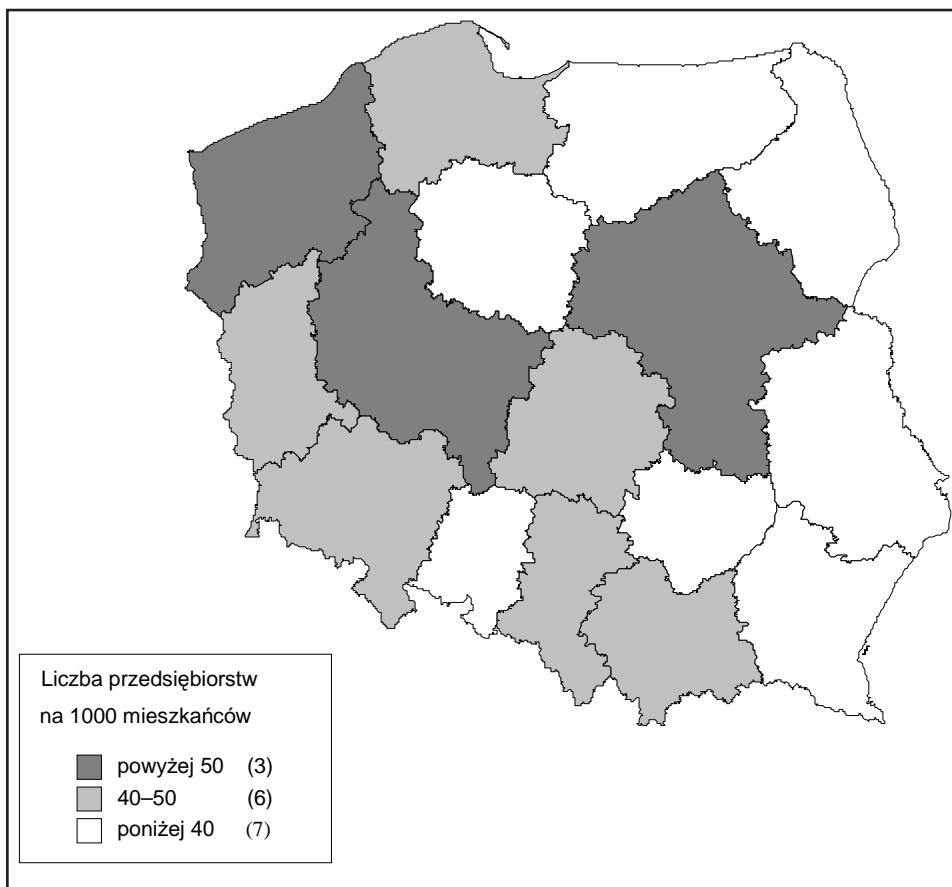
Województwo	Udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na innowacje w ogólnej liczbie aktywnych przedsiębiorstw sekcji C+D+E			
	ogółem	z tego przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	powyżej 249 osób
	w %			
<b>POLSKA</b>	<b>25,4</b>	<b>20,2</b>	<b>26,6</b>	<b>58,7</b>
Małopolskie	33,6	28,6	35,2	64,2
Śląskie	31,8	29,7	28,4	53,2
Kujawsko-pomorskie	30,7	28,7	24,2	68,4
Pomorskie	28,7	24,1	31,8	56,7
Podlaskie	28,4	23,0	29,0	61,2
Opolskie	27,8	19,4	28,5	76,4
Warmińsko-mazurskie	26,7	26,4	23,4	42,4
Mazowieckie	26,2	23,0	25,1	53,4
Lubelskie	25,2	17,8	30,7	57,3
Świętokrzyskie	22,9	16,8	21,7	71,7
Podkarpackie	21,7	12,4	22,3	72,6
Dolnośląskie	21,5	13,9	27,1	57,0
Lubuskie	21,0	13,5	27,5	50,0
Wielkopolskie	19,9	13,3	23,2	58,2
Zachodniopomorskie	19,4	16,4	20,5	50,0
Łódzkie	18,3	11,3	25,7	55,1

<sup>a)</sup> Dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw zatrudniających 10 i więcej osób.

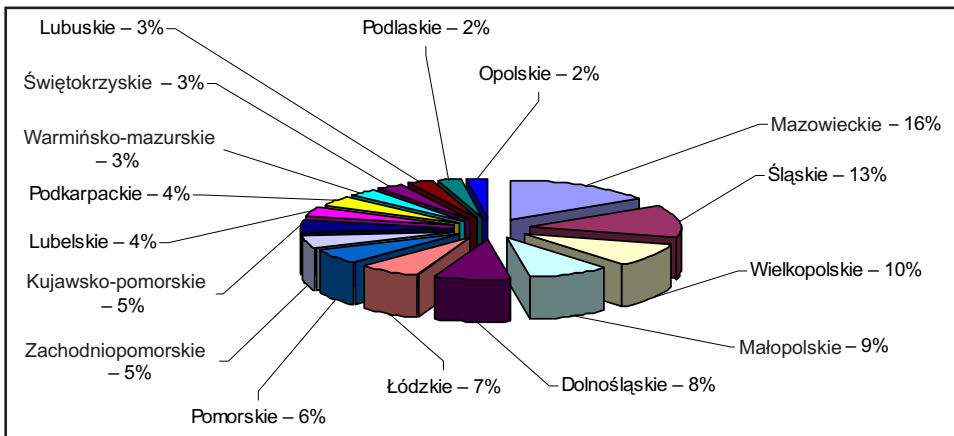
Struktura nakładów na innowacje jeszcze bardziej podkreśla dominację dużych firm w tej dziedzinie, ponieważ przeciętna wielkość nakładów, wydatkowana przez firmy na działalność innowacyjną, jest tym większa, im z większym przedsiębiorstwem mamy do czynienia.

Nie jest natomiast niespodzianką dominacja środków własnych w finansowaniu działalności innowacyjnej przedsiębiorstw przemysłowych. W 2000 r. udział

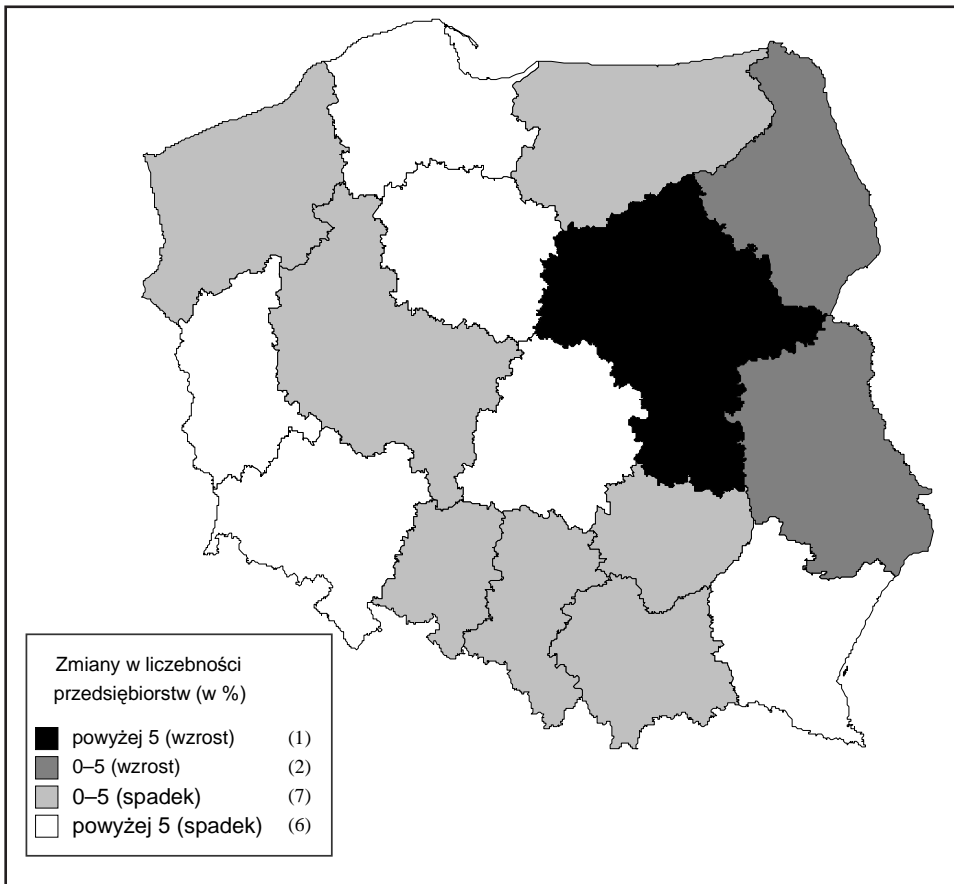
środków własnych w nakładach na innowacje przedsiębiorstw przemysłowych wahał się od 56% w przypadku firm prowadzących działalność na obszarze województwa świętokrzyskiego i podlaskiego do ponad 90% w przypadku przedsiębiorstw zlokalizowanych w województwie mazowieckim. Wyjaśnienie tych rozpiętości jest prawdopodobnie następujące. W województwie świętokrzyskim funkcjonuje nadal wiele dużych i średnich przedsiębiorstw zaliczanych do sektora publicznego, które z braku środków własnych finansują swój rozwój dzięki otrzymanym kredytom. W województwie mazowieckim mamy natomiast do czynienia z nieco odmienną sytuacją. Dominują tu bowiem duże firmy prywatne, w tym zagraniczne (istnieją fizycznie lub przynajmniej mają tu siedziby swoich zarządów), które finansują swój rozwój głównie ze środków własnych, w przypadku firm zagranicznych – m.in. ze środków przekazanych im przez tzw. spółki-matki. Sytuacja jest tu analogiczna jak w przypadku nakładów inwestycyjnych, o czym była mowa w poprzednim paragrafie.



Mapa1. Przestrzenna koncentracja małych i średnich przedsiębiorstw w 2000 r.

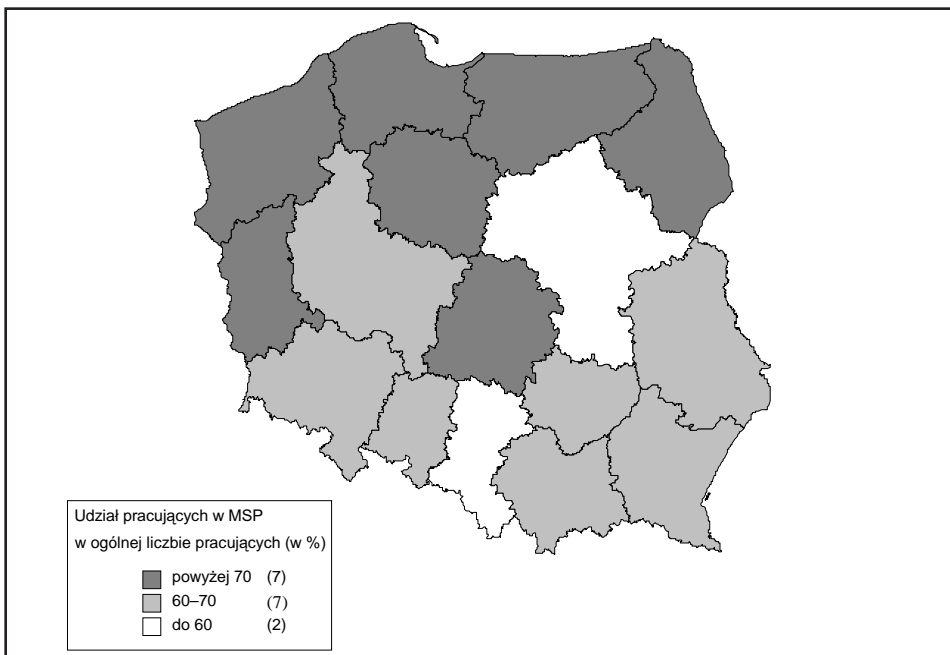


Wykres 21. Przedsiębiorstwa małe i średnie w 2000 r.

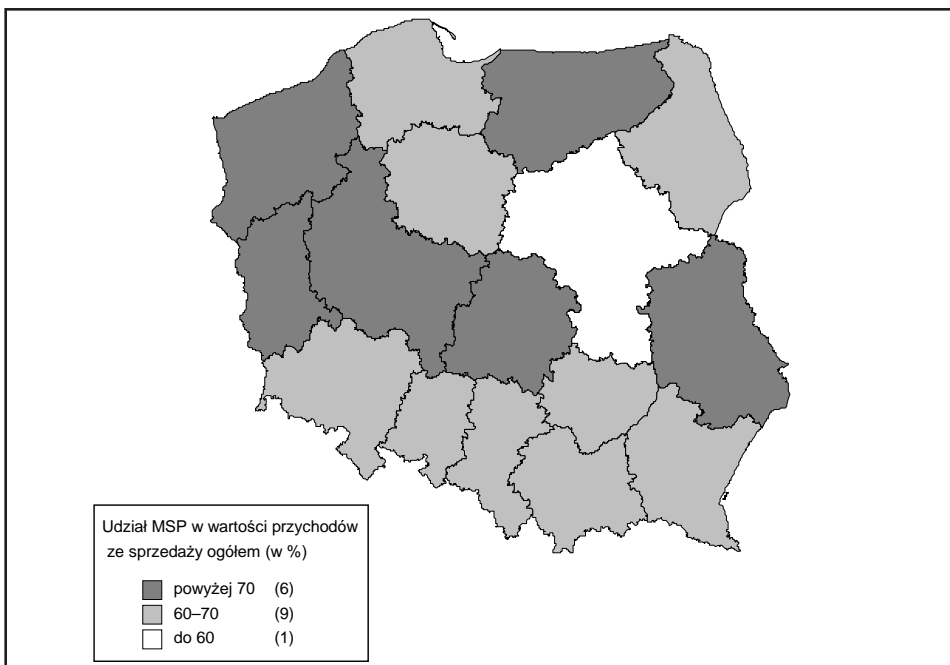


Mapa 2. Zmiany w liczbie przedsiębiorstw małych i średnich w 2000 r.





Mapa 3. Pracujący w małych i średnich przedsiębiorstwach w 2000 r.



Mapa 4. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w małych i średnich przedsiębiorstwach w 2000 r.



## 7. Podsumowanie

W 2000 r. wystąpiło w sektorze MSP wiele niekorzystnych zjawisk. I tak, po raz pierwszy od 1994 r. zmniejszyła się liczba małych przedsiębiorstw, a liczba średnich spadła po raz pierwszy od momentu rozpoczęcia transformacji ustrojowej. Zmniejszyła się liczba pracujących w małych i średnich przedsiębiorstwach, aczkolwiek wolniej niż w przedsiębiorstwach dużych. Zatrudniani legalnie pracownicy małych firm, zwłaszcza na częściach etatów lub sezonowo, byli coraz częściej zastępowani osobami zatrudnionymi nielegalnie. Zmniejszyła się rentowność obrotu brutto małych przedsiębiorstw o liczbie pracujących 10–49 osób i posiadających osobowość prawną. Zmniejszyły się wreszcie, po odliczeniu nakładów na budownictwo mieszkaniowe, nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw średniej wielkości. Wszystkie te niekorzystne zjawiska nie wystąpiły bynajmniej w roku kryzysowym. Stopa wzrostu PKB utrzymała się bowiem w 2000 r. praktycznie na poziomie roku poprzedniego, a jej wielkość (4%) pozostawała nadal jedną z wyższych w Europie.

Jak się wydaje, istnieją dwie podstawowe przyczyny zahamowania wzrostowych tendencji obserwowanych w sektorze MSP, które występowały między rokiem 1995 a 1998. Pierwsza to gwałtowne zmniejszenie tempa wzrostu zagranicznych inwestycji bezpośrednich przeznaczonych na powiększenie zasobu środków trwałych<sup>59</sup>, a nawet bezwzględny spadek wielkości wspomnianych nakładów. W samych zakładach, gdzie te inwestycje były dokonywane, czyli najczęściej w sprywatyzowanych przedsiębiorstwach państwowych, liczba nowych miejsc pracy najprawdopodobniej nie wzrosła. Jednakże realizacja inwestycji zagranicznych liczonych w miliardach dolarów zwiększyła popyt na różnego rodzaju dobra i usługi wytwarzane i świadczone także przez krajowe firmy małe i średnie. Ponadto po zakończeniu inwestycji, firmy zagraniczne tworzyły często sieci poddostawców i kooperantów, czego efektem był m.in. szybki wzrost liczby małych przedsiębiorstw przemysłowych w dziedzinach związanych z produkcją maszyn, urządzeń i różnego typu aparatury oraz środków transportu. Począwszy od roku 1998, zagraniczne inwestycje bezpośrednie na środki trwałe zaczęły się stopniowo zmniejszać, co m.in. spowodowało spadek dynamiki wzrostu gospodarczego oraz spadek popytu na produkcję i usługi wytwarzane i świadczone przez MSP.

Druga przyczyna niekorzystnych tendencji obserwowanych w 2000 r., dotyczących sektora MSP, jest dość oczywista i była wielokrotnie wspomniana przez ekonomistów i publicystów gospodarczych. Chodzi tu o kryzys rosyjski i jego skutki, a następnie wprowadzenie barier celnych chroniących rynki naszych wschodnich sąsiadów. Do sierpnia 1998 r. nasze przedsiębiorstwa, w tym MSP, doświadczały korzyści wynikających z dość niefrasobliwej polityki monetarnej w Rosji, w wyniku której opłacalny był przywóz do Rosji prawie wszystkich towarów a nieopłacalna produkcja krajowa. Taka polityka musiała oczywiście prędzej czy później być zmieniona. Okazało się, że w warunkach gdy nasz wschodni partner zaczął prowadzić bardziej odpo-

---

<sup>59</sup> Jak podaje Polska Agencja Inwestycji Zagranicznych, wielkość zagranicznych inwestycji bezpośrednich w 2000 r. była rekordowa i wynosiła około 10,6 mld dolarów wobec 9,6 mld w 1998 r. oraz 7,9 mld w 1999 r. Jednakże bardzo istotny udział w kwocie z 2000 r. stanowiły środki na zakup akcji polskich przedsiębiorstw (w tym Telekomunikacji Polskiej SA), natomiast nakłady na środki trwałe były niższe niż w poprzednich latach.

wiedzialną politykę ekonomiczną, polski eksport do Rosji gwałtownie zmalał. Straciły na tym najbardziej chyba właśnie małe przedsiębiorstwa, sprzedające do Rosji (także na Ukrainę) w ramach tzw. handlu przygranicznego często towary nieskomplikowane z technicznego punktu widzenia i niskiej jakości. W 1999 r. część tych przedsiębiorstw funkcjonowała jeszcze z nadzieją na powrót poprzedniej koniunktury, lecz w 2000 r. sektor małych prywatnych firm przemysłowych został dosłownie zdziesiątkowany. W 2000 r. nasz oficjalny eksport do Rosji był mniejszy niż w szczytowym pod tym względem roku 1997 o około 1 250 mln dolarów, a straty w handlu nieoficjalnym mogły wynieść dwukrotność tej kwoty lub nawet więcej.

W 2000 r. dały się jednak zauważyć w sektorze MSP także zjawiska pozytywne. Przyglądając się bliżej sytuacji np. małych przedsiębiorstw zaliczanych do *Przetwórstwa przemysłowego*, których liczba zmniejszyła się najbardziej w porównaniu z innymi sekcjami, widać, że liczba pracujących malała tam o wiele wolniej niż liczba przedsiębiorstw. Tak więc po raz pierwszy od roku 1994 (czyli od roku, od którego począwszy dysponujemy bardziej precyzyjnymi danymi na temat MSP), przeciętna liczba pracujących w przeliczeniu na małą firmę wzrosła. Może to wskazywać, że ofiarą kryzysu padły przemysłowe firmy o stosunkowo niewielkiej liczbie legalnie zatrudnionych pracowników i ekonomicznie najsłabsze. Może być to zarazem zapowiedzią rozpoczęcia procesu koncentracji w sektorze małych firm przemysłowych, który z czasem doprowadzi do zwiększenia ich innowacyjności i konkurencyjności. Dobrym tego prognostykiem było zwiększenie się w 2000 r. dochodów i wartości dodanej brutto przypadających na małe przedsiębiorstwo przemysłowe, mimo występujących oznak recesji. Podobne zjawiska jak w *Przetwórstwie przemysłowym* obserwowane były także w małych firmach należących do innych sekcji, a m.in. sekcji *Handel i naprawy oraz Hotele i restauracje*. W rezultacie nakłady inwestycyjne małych przedsiębiorstw (bez *Obsługi nieruchomości i firm; nauki*) wzrosły w 2000 r. bardzo poważnie, bo prawie o 10% (ceny stałe), podczas gdy nakłady średnich i dużych przedsiębiorstw zmalały. W ocenie tego zjawiska należy jednak zachować pewną ostrożność, ponieważ jak pamiętamy, wielkość nakładów inwestycyjnych małych firm może być sztucznie zawyżona przez nakłady firm zagranicznych „w budowie”, które startowały w Polsce od zera, by po zakończeniu zadań inwestycyjnych i rozpoczęciu działalności stać się przedsiębiorstwami średnimi lub dużymi.

Jak wspomniano, podstawową przyczyną oznak recesji widocznych w sektorze MSP w 2000 r. było istotne zmniejszenie się popytu na wytwarzane tam dobra i świadczone usługi. W najbliższej przyszłości nie ma jednak chyba szans na bardziej radykalne zwiększenie popytu<sup>60</sup>. Popyt może wzrosnąć bardziej zasadniczo po 2004 r.

---

<sup>60</sup> Nie daje takich perspektyw ogłoszony przez rząd na początku 2002 r. program pobudzenia rozwoju gospodarczego, którego jednym z głównych elementów jest przyspieszenie tempa budownictwa mieszkaniowego i budowa autostrad. Po pierwsze, dlatego że wartość ewentualnych dodatkowych nakładów inwestycyjnych z tego tytułu odbiega daleko *in minus* od sumy strat, jakie poniósł sektor MSP w wyniku zmniejszenia się wielkości zagranicznych inwestycji bezpośrednich i handlu przygranicznego. Po drugie zaś, siła pozytywnego oddziaływania inwestycji mieszkaniowych na wzrost zatrudnienia w MSP jest chyba mniejsza niż się powszechnie wydaje, m.in. ze względu na niewykorzystane zdolności produkcyjne przedsiębiorstw. Badając tą zależność trzeba wziąć pod uwagę, że w latach 1999–2000 malała nie tylko liczba MSP i liczba pracujących w sekcjach mniej lub bardziej ściśle związanych z budownictwem, ale

w wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i realizacji inwestycji będących m.in. efektem wykorzystania tzw. funduszy strukturalnych oraz ponownym wzrostem inwestycji bezpośrednich przeznaczonych na zwiększenie zasobu środków trwałych. Jednakże po przystąpieniu Polski do UE wzrośnie potencjalnie nie tylko wielkość zamówień realizowanych przez MSP, ale przede wszystkim konkurencja między przedsiębiorstwami. Z tego punktu widzenia trudności na jakie napotkał sektor MSP począwszy od 1999 r., mogą mieć po części także pozytywne skutki, ponieważ przedsiębiorcy nauczą się działać w bardziej konkurencyjnym otoczeniu. W przeciwnym przypadku weszliby do Unii całkowicie nieprzygotowani.

Nadziei na poprawę koniunktury w sektorze MSP, a zwłaszcza w grupie małych firm, nie należy również wiązać zbyt silnie z potencjalną obniżką stóp procentowych. Badania przeprowadzone niezależnie przez różnych analityków wskazują bowiem, że w grupie najmniejszych przedsiębiorstw nakłady inwestycyjne około 80% firm finansowane są nadal ze środków własnych lub dzięki pożyczkom uzyskanym od członków rodziny lub przyjaciół<sup>62</sup>. Podstawową przyczyną tego nie jest chyba jednak wcale ograniczony dostęp do kredytów stwarzany drobnym przedsiębiorcom przez banki, chociaż jest on rzeczywiście trudniejszy niż w przypadku większych firm, lecz stosunkowo niska skłonność drobnych przedsiębiorców do ryzyka<sup>63</sup>. Właściciele małych przedsiębiorstw gromadzą więc najczęściej wpiery odpowiednie środki, a dopiero później inwestują, co oczywiście powoduje, że jednorazowe wydatki na inwestycje ponoszone przez nich są relatywnie niewielkie. W tej sytuacji, obniżenie stóp procentowych może paradoksalnie przyczynić się, przynajmniej w początkowym okresie, do zmniejszenia a nie do zwiększenia nakładów inwestycyjnych małych przedsiębiorstw, ponieważ oszczędności na kontach bankowych, gromadzone z myślą o przyszłych inwestycjach, będą przynosić przedsiębiorcom mniejsze dodatkowe dochody. Również przedsiębiorstwa prowadzące księgi handlowe finansują swój rozwój z kredytów i pożyczek najwyżej w 50% i to niekoniecznie z kredytów otrzymanych w bankach mających siedziby na terenie Polski<sup>64</sup>. Obniżka stóp procentowych może polepszyć nieco sytuację średnich firm prowadzonych przez polskich przedsiębiorców, natomiast nie będzie miała najprawdopodobniej większego wpływu na poczynania średnich i dużych firm o kapitale zagranicznym, których strategię rozwoju uwzględniają głównie tendencje obserwowane na rynkach światowych.

---

także w samym budownictwie, mimo iż nakłady na budynki i budowle w sektorze prywatnym sekcji *Obsługa nieruchomości i firm; nauka* zwiększyły się w 1998 r. o ponad 52% w porównaniu z rokiem poprzednim (ceny bieżące), w 1999 r. o ponad 44% i w 2000 r. o 34%.

<sup>61</sup> Por. np. M. Gajewski i M. Sobolewski w opracowaniu pod red. E. Balcerowicz pt.: *Mikroprzedsiębiorstwa, sytuacja ekonomiczna, finansowanie, właściciele*, CASE, Warszawa 2002, s. 169–170.

<sup>62</sup> W przypadku niepowodzenia przedsięwzięcia finansowanego ze środków własnych, przedsiębiorca ryzykuje tylko utratę tych środków. Natomiast zaciągnięcie kredytu bankowego związane jest najczęściej z przedstawieniem bankowi odpowiedniego zabezpieczenia np. w postaci mieszkania, domu czy samochodu. Dlatego niepowodzenie przedsięwzięcia finansowanego kredytem bankowym może czasami grozić przedsiębiorcy utratą całego dorobku życiowego.

<sup>63</sup> Por. punkt 5.5 w tym opracowaniu.

<sup>64</sup> Jeżeli, jak podano powyżej, zdecydowana większość małych firm wykorzystuje środki własne do finansowania nakładów inwestycyjnych, to obniżenie podatków powodujące wzrost zasobów środków pieniężnych właścicieli przedsiębiorstw byłoby prawdopodobnie jednym z najbardziej skutecznych czynników przyspieszających tempo wzrostu gospodarczego.

Jeżeli więc najprawdopodobniej w najbliższych latach nie zwiększy się zbyt radykalnie popyt na dobra i usługi wytwarzane i świadczone przez MSP, ani też nie zmieni się mentalność przedsiębiorców (skłonność do ryzyka) i ich umiejętności, to należy oczekiwać, że rozwój sektora MSP przebiegać będzie w stosunkowo wolnym tempie. Liczba przedsiębiorstw ustabilizuje się na obecnym poziomie, a wzrost przychodów i wartości dodanej dokonywać się będzie raczej poprzez wzrost wydajności, a tylko częściowo dzięki zwiększeniu się liczby pracujących. W przypadku firm przemysłowych obserwować będziemy przypuszczalnie stopniową poprawę jakości wytwarzanych wyrobów i wzrost eksportu, a w sekcjach usługowych – poprawę jakości świadczonych usług. Problem stanowić będą natomiast firmy budowlane, których zdolności produkcyjne przekraczają dziś znacznie popyt na wykonywane przez nie roboty i usługi oraz małe firmy z sekcji *Handel i naprawy* wobec niezwykle silnej konkurencji ze strony super- i hipermarketów. Małe firmy handlowe będą więc najprawdopodobniej coraz mocniej specjalizować się w zakresie sprzedaży poszczególnych asortymentów towarów oraz świadczyć dodatkowe usługi, jak np. dostawa towarów do domu klienta.

Umiarkowane tempo rozwoju sektora MSP, dokonujące się głównie poprzez wzrost wydajności pracy, nie jest jednak satysfakcjonujące w obecnych warunkach chociażby ze względu na rosnącą liczbę bezrobotnych, szczególnie w północno-wschodnich rejonach naszego kraju. Pewna szansa przyspieszenia rozwoju sektora MSP istnieje po wprowadzeniu określonych rozwiązań, wypróbowanych z powodzeniem w innych krajach, a szeroko dyskutowanych w Polsce i to od kilku lat. Chodzi tu o podjęcie działań na rzecz usunięcia barier biurokratycznych związanych z tworzeniem nowych przedsiębiorstw i funkcjonowaniem istniejących, zmniejszenia kosztów pracy i obciążeń podatkowych przedsiębiorstw oraz zwiększenia przedsiębiorcom możliwości uzyskania środków na rozwój firm. Nie będziemy omawiać tu szczegółowo wszystkich niezbędnych posunięć, dodamy tylko, że usunięcie biurokratycznych barier obejmować powinno m.in. zmianę trybu rejestracji nowych firm oraz sposobu ich rozliczeń z urzędami skarbowymi, zmniejszenie kosztów pracy to m.in. wprowadzenie daleko idących zmian do kodeksu pracy, a dodatkowe możliwości finansowania to np. popularyzacja różnych form wzajemnych gwarancji pożyczek otrzymywanych przez przedsiębiorców oraz utworzenie nowych instytucji specjalizujących się w udzielaniu pożyczek niewielkim firmom. Ze względu na deficyt budżetu skala finansowego wsparcia udzielonego małym przedsiębiorstwom przez rząd będzie zapewne niewielka, nie mówiąc już o bardziej radykalnych posunięciach jak np. obniżenie podatków od dochodów osobistych<sup>65</sup> czy składek z tytułu ubezpieczeń społecznych. Dlatego nawet uchwalenie szerokiego pakietu ustaw mających na celu poprawę warunków działania MSP nie doprowadzi zapewne do bardziej radykalnego zwiększenia tempa rozwoju interesującego nas sektora w najbliższej przyszłości, co jednak nie oznacza, że nawet niewielka szansa poprawy sytuacji nie powinna być wykorzystana.

Szczególnie kontrowersyjną spośród potencjalnych działań na rzecz rozwoju sektora MSP jest chyba obecnie kwestia zmian w kodeksie pracy. W celu ochrony praw pracowników, istniejący kodeks nakłada liczne i kosztowne obowiązki na pracodawców, które są trudne przez nich do udźwignięcia zwłaszcza w okresie gorszej koniunktury. Toteż kodeks jest dziś nagminnie łamany bądź poprzez ciche i ze strony pracodawców nie zawsze dobrowolne umowy z pracodawcami, bądź poprzez zatrudnianie nielegalnych pracowników. Logika podpowiada, że byłoby lepiej, gdyby postanowie-

nia kodeksu były łagodniejsze, lecz za to przestrzegane. Kodeks obowiązujący obecnie opracowany był w warunkach, gdy zdecydowana większość osób zatrudniona była w dużych przedsiębiorstwach państwowych. W 2000 r. duże firmy państwowe zatrudniały zaledwie 15,4% ogółu pracowników sektora rynkowego wytwarzając jeszcze mniej, bo 14,9% wartości dodanej brutto. Tymczasem prywatne MSP stworzyły miejsca pracy dla 61,3% pracowników sektora rynkowego (w tym małe 45,3%) wytwarzając 66,5% wartości dodanej brutto (małe łącznie z szarą strefą 54,9%). Nowy kodeks pracy musi więc bardziej niż dotychczas uwzględniać sytuację istniejącą w dominującym segmencie gospodarki, którym jest obecnie sektor prywatnych MSP.

Opowiadając się za zmianami w kodeksie pracy nie można jednak lekceważyć zastrzeżeń zgłaszanych m.in. przez związki zawodowe, które twierdzą, że osłabienie ochrony praw pracowników może doprowadzić do przekształcenia obecnego ustroju gospodarczego w „dziki kapitalizm”. Jednakże można tu też przytoczyć dwa kontrargumenty. Po pierwsze, nagminne łamanie przepisów kodeksu obowiązujących obecnie oznacza, że z pewnymi przejawami „dzikiego kapitalizmu” mamy także do czynienia i dziś. Po drugie zaś, nawet najlepsze prawo nie zapobiegnie występowaniu określonych społecznych patologii, zwłaszcza gdy nieuczciwe postępowanie jest nie tylko tolerowane, ale nawet spotyka się ze społeczną aprobatą. W krajach rozwiniętych gospodarczo, obok kodeksu pracy, istnieje jeszcze coś takiego jak etyka przedsiębiorców i pracobiorców. W Polsce rozważania na temat etyki postępowania poszczególnych grup zawodowych i społecznych traktowane są niestety często jako staroświeckie moralizatorstwo. Jednakże bez przestrzegania podstawowych norm etycznych nie uda się zapewnić ciągłego rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego, którego dobrodziejstwa doświadczyłyby szerokie kręgi społeczeństwa.

# Załącznik 1



# Załącznik 1

Tablica 1. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w systemie REGON wg sektorów własności oraz sekcji gospodarki – stan w dniu 31 XII 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa zatrudniające				
		do 49 osób			50–249 osób	powyżej 249 osób
		razem	z tego			
			do 9	10–49		
<b>Ogółem</b>	<b>3 182 577</b>	<b>3 147 059</b>	<b>3 029 859</b>	<b>117 200</b>	<b>29 102</b>	<b>6 416</b>
sektor publiczny	105 049	87 495	52 873	34 622	14 076	3 478
sektor prywatny	3 077 528	3 059 564	2 976 986	82 578	15 026	2 938
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	1 760	1 572	1 360	212	95	93
sektor publiczny	139	40	21	19	34	65
sektor prywatny	1 621	1 532	1 339	193	61	28
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	373 161	363 948	337 208	26 740	6 943	2 270
sektor publiczny	3 138	1 804	1 236	568	713	621
sektor prywatny	370 023	362 144	335 972	26 172	6 230	1 649
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	3 122	2 382	1 821	561	513	227
sektor publiczny	1 308	658	238	420	437	213
sektor prywatny	1 814	1 724	1 583	141	76	14
<b>F – Budownictwo</b>	349 778	347 032	334 466	12 566	2 339	407
sektor publiczny	1 389	967	635	332	347	75
sektor prywatny	348 389	346 065	333 831	12 234	1 992	332
<b>G – Handel i naprawy</b>	1 135 111	1 131 351	1 109 970	21 381	3 347	413
sektor publiczny	1 188	896	620	276	216	76
sektor prywatny	1 133 923	1 130 455	1 109 350	21 105	3 131	337
<b>H – Hotele i restauracje</b>	98 702	98 360	94 806	3 554	288	54
sektor publiczny	943	851	382	469	80	12
sektor prywatny	97 759	97 509	94 424	3 085	208	42
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	259 534	258 164	255 201	2 963	785	585
sektor publiczny	1 414	582	278	304	367	465
sektor prywatny	258 120	257 582	254 923	2 659	418	120
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	111 969	110 908	107 975	2 933	924	137
sektor publiczny	1 348	910	163	747	369	69
sektor prywatny	110 621	109 998	107 812	2 186	555	68
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	426 205	423 505	415 656	7 849	2 317	383
sektor publiczny	31 178	29 975	28 922	1 053	1 006	197
sektor prywatny	395 027	393 530	386 734	6 796	1 311	186
<b>L – Administracja publiczna</b>	19 784	16 096	12 201	3 895	3 086	602
sektor publiczny	12 453	8 801	5 062	3 739	3 053	599
sektor prywatny	7 331	7 295	7 139	156	33	3
<b>M – Edukacja</b>	66 354	60 750	42 878	17 872	5 476	128
sektor publiczny	28 495	22 967	6 643	16 324	5 407	121
sektor prywatny	37 859	37 783	36 235	1 548	69	7
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	139 423	136 944	126 381	10 563	1 571	908
sektor publiczny	15 773	13 521	5 356	8 165	1 359	893
sektor prywatny	123 650	123 423	121 025	2 398	212	15
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	197 427	195 800	189 691	6 109	1 418	209
sektor publiczny	6 283	5 523	3 317	2 206	688	72
sektor prywatny	191 144	190 277	186 374	3 903	730	137
<b>P – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników</b>	242	242	241	1	–	–
sektor prywatny	242	242	241	1	–	–
<b>Q – Organizacje i zespoły międzynarodowe</b>	5	5	4	1	–	–
sektor prywatny	5	5	4	1	–	–
<b>Ogółem (sekcje C – K, M, N oraz O)</b>	<b>3 162 546</b>	<b>3 130 716</b>	<b>3 017 413</b>	<b>113 303</b>	<b>26 016</b>	<b>5 814</b>
sektor publiczny	92 596	78 694	47 811	30 883	11 023	2 879
sektor prywatny	3 069 950	3 052 022	2 969 602	82 420	14 993	2 935

Tablica 2. Podmioty gospodarcze zlikwidowane w 2000 r. według sektorów własności oraz sekcji gospodarki (wg REGON)– stan w dniu 31 XII 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa zatrudniające				
		do 49 osób			50–249 osób	powyżej 249 osób
		razem	z tego			
			do 9	10–49		
<b>Ogółem</b>	<b>194 891</b>	<b>193 215</b>	<b>187 680</b>	<b>5 535</b>	<b>1 342</b>	<b>334</b>
sektor publiczny	5 817	4 573	2 389	2 184	969	275
sektor prywatny	189 074	188 642	185 291	3 351	373	59
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	79	65	57	8	3	11
sektor publiczny	14	0	0	0	3	11
sektor prywatny	65	65	57	8	0	0
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	22 912	22 645	21 502	1 143	224	43
sektor publiczny	239	176	108	68	48	15
sektor prywatny	22 673	22 469	21 394	1 075	176	28
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	150	133	113	20	16	1
sektor publiczny	40	26	13	13	13	1
sektor prywatny	110	107	100	7	3	0
<b>F – Budownictwo</b>	19 919	19 813	19 303	510	84	22
sektor publiczny	134	77	50	27	50	7
sektor prywatny	19 785	19 736	19 253	483	34	15
<b>G – Handel i naprawy</b>	82 993	82 921	82 160	761	64	8
sektor publiczny	70	49	27	22	19	2
sektor prywatny	82 923	82 872	82 133	739	45	6
<b>H – Hotele i restauracje</b>	7 607	7 581	7 380	201	24	2
sektor publiczny	101	96	48	48	5	0
sektor prywatny	7 506	7 485	7 332	153	19	2
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	13 058	12 918	12 809	109	50	90
sektor publiczny	167	35	12	23	43	89
sektor prywatny	12 891	12 883	12 797	86	7	1
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	7 398	7 052	6 584	468	281	65
sektor publiczny	810	494	199	295	255	61
sektor prywatny	6 588	6 558	6 385	173	26	4
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	21 398	21 294	20 965	329	90	14
sektor publiczny	426	357	253	104	58	11
sektor prywatny	20 972	20 937	20 712	225	32	3
<b>L – Administracja publiczna</b>	567	385	72	313	162	20
sektor publiczny	555	373	61	312	162	20
sektor prywatny	12	12	11	1	0	0
<b>M – Edukacja</b>	4 087	3 909	3 125	784	178	0
sektor publiczny	1 517	1 352	772	580	165	0
sektor prywatny	2 570	2 557	2 353	204	13	0
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	5 715	5 551	4 920	631	107	57
sektor publiczny	1 143	988	470	518	98	57
sektor prywatny	4 572	4 563	4 450	113	9	0
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	8 979	8 919	8 661	258	59	1
sektor publiczny	601	550	376	174	50	1
sektor prywatny	8 378	8 369	8 285	84	9	0
<b>P – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników</b>	29	29	29	0	0	0
sektor prywatny	29	29	29	0	0	0
<b>Ogółem ( sekcje C – K, M, N oraz O)</b>	<b>194 295</b>	<b>192 801</b>	<b>187 579</b>	<b>5 222</b>	<b>1 180</b>	<b>314</b>
sektor publiczny	5 262	4 200	2 328	1 872	807	255
sektor prywatny	189 033	188 601	185 251	3 350	373	59

Tablica 3. Podmioty gospodarcze nowo powstałe w 2000 r. według sektorów własności oraz sekcji gospodarki (wg REGON) – stan w dniu 31 XII 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa zatrudniające				
		do 49 osób			50–249 osób	powyżej 249 osób
		razem	z tego			
			do 9	10–49		
<b>Ogółem</b>	<b>355 881</b>	<b>353 880</b>	<b>344 475</b>	<b>9 405</b>	<b>1 694</b>	<b>307</b>
sektor publiczny	16 133	15 067	11 958	3 109	861	205
sektor prywatny	339 748	338 813	332 517	6 296	833	102
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	152	138	128	10	7	7
sektor publiczny	7	1	1	0	0	6
sektor prywatny	145	137	127	10	7	1
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	29 371	28 911	27 276	1 635	395	65
sektor publiczny	138	83	45	38	39	16
sektor prywatny	29 233	28 828	27 231	1 597	356	49
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	418	375	322	53	37	6
sektor publiczny	110	72	38	34	32	6
sektor prywatny	308	303	284	19	5	0
<b>F – Budownictwo</b>	35 507	35 393	34 685	708	101	13
sektor publiczny	81	68	44	24	10	3
sektor prywatny	35 426	35 325	34 641	684	91	10
<b>G – Handel i naprawy</b>	114 125	113 967	112 711	1 256	151	7
sektor publiczny	251	208	167	41	43	0
sektor prywatny	113 874	113 759	112 544	1 215	108	7
<b>H – Hotele i restauracje</b>	13 942	13 916	13 517	399	25	1
sektor publiczny	156	146	77	69	10	0
sektor prywatny	13 786	13 770	13 440	330	15	1
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	21 932	21 860	21 654	206	49	23
sektor publiczny	76	35	17	18	24	17
sektor prywatny	21 856	21 825	21 637	188	25	6
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	23 768	23 494	22 982	512	214	60
sektor publiczny	677	424	96	328	198	55
sektor prywatny	23 091	23 070	22 886	184	16	5
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	65 228	65 091	64 348	743	122	15
sektor publiczny	9 070	9 039	8 976	63	27	4
sektor prywatny	56 158	56 052	55 372	680	95	11
<b>L – Administracja publiczna</b>	4 308	4 062	3 629	433	189	57
sektor publiczny	843	616	240	376	170	57
sektor prywatny	3 465	3 446	3 389	57	19	0
<b>M – Edukacja</b>	7 808	7 631	6 030	1 601	174	3
sektor publiczny	2 586	2 426	1 118	1 308	158	2
sektor prywatny	5 222	5 205	4 912	293	16	1
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	14 244	14 067	12 728	1 339	141	36
sektor publiczny	1 374	1 246	618	628	95	33
sektor prywatny	12 870	12 821	12 110	711	46	3
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	25 051	24 948	24 438	510	89	14
sektor publiczny	764	703	521	182	55	6
sektor prywatny	24 287	24 245	23 917	328	34	8
<b>P – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników</b>	27	27	27	0	0	0
sektor prywatny	27	27	27	0	0	0
<b>Ogółem (sekcje C – K, M, N oraz O)</b>	<b>351 546</b>	<b>349 791</b>	<b>340 819</b>	<b>8 972</b>	<b>1 505</b>	<b>250</b>
sektor publiczny	15 290	14 451	11 718	2 733	691	148
sektor prywatny	336 256	335 340	329 101	6 239	814	102

Tablica 4. Pracujący w gospodarce narodowej – stan w dniu 31 XII 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w podmiotach zatrudniających				
		do 49 osób			50–249 osób	powyżej 249 osób
		razem	z tego			
			do 9	10–49		
<b>Ogółem</b>	<b>10 782 132</b>	<b>4 541 555</b>	<b>2 826 096</b>	<b>1 715 459</b>	<b>2 520 412</b>	<b>3 720 165</b>
sektor publiczny	3 933 722	582 795	59 711	523 084	1 146 346	2 204 581
sektor prywatny	6 848 410	3 958 760	2 766 385	1 192 375	1 374 066	1 515 584
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>230 480</b>	<b>5 799</b>	<b>2 452</b>	<b>3 347</b>	<b>12 074</b>	<b>212 607</b>
sektor publiczny	192 641	555	1	554	4 097	187 989
sektor prywatny	37 839	5 244	2 451	2 793	7 977	24 618
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>2 659 870</b>	<b>863 273</b>	<b>426 181</b>	<b>437 092</b>	<b>717 486</b>	<b>1 079 111</b>
sektor publiczny	373 945	10 717	1 765	8 952	78 152	285 076
sektor prywatny	2 285 925	852 556	424 416	428 140	639 334	794 035
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>246 720</b>	<b>16 813</b>	<b>2 841</b>	<b>13 972</b>	<b>52 457</b>	<b>177 450</b>
sektor publiczny	230 490	12 327	665	11 662	43 748	174 415
sektor prywatny	16 230	4 486	2 176	2 310	8 709	3 035
<b>F – Budownictwo</b>	<b>813 536</b>	<b>456 297</b>	<b>290 755</b>	<b>165 542</b>	<b>216 407</b>	<b>140 832</b>
sektor publiczny	53 402	6 991	217	6 774	28 308	18 103
sektor prywatny	760 134	449 306	290 538	158 768	188 099	122 729
<b>G – Handel i naprawy</b>	<b>2 062 197</b>	<b>1 557 582</b>	<b>1 216 225</b>	<b>341 357</b>	<b>278 485</b>	<b>226 130</b>
sektor publiczny	37 933	4 809	204	4 605	11 732	21 392
sektor prywatny	2 024 264	1 552 773	1 216 021	336 752	266 753	204 738
<b>H – Hotele i restauracje</b>	<b>226 765</b>	<b>174 494</b>	<b>125 264</b>	<b>49 230</b>	<b>19 090</b>	<b>33 181</b>
sektor publiczny	21 487	13 724	1 834	11 890	4 332	3 431
sektor prywatny	205 278	160 770	123 430	37 340	14 758	29 750
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	<b>776 928</b>	<b>227 652</b>	<b>181 657</b>	<b>45 995</b>	<b>71 870</b>	<b>477 400</b>
sektor publiczny	484 298	6 991	479	6 512	34 995	442 312
sektor prywatny	292 624	220 661	181 178	39 483	36 875	35 088
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	<b>283 281</b>	<b>58 223</b>	<b>38 286</b>	<b>19 937</b>	<b>29 147</b>	<b>195 911</b>
sektor publiczny	86 824	910	21	889	2 527	83 387
sektor prywatny	196 457	57 313	38 265	19 048	26 620	112 524
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	<b>812 676</b>	<b>413 876</b>	<b>291 672</b>	<b>122 204</b>	<b>192 675</b>	<b>206 125</b>
sektor publiczny	153 887	31 156	8 743	22 413	62 212	60 519
sektor prywatny	658 789	382 720	282 929	99 791	130 463	145 606
<b>L – Administracja publiczna</b>	<b>476 299</b>	<b>97 242</b>	<b>6 902</b>	<b>90 340</b>	<b>205 431</b>	<b>173 626</b>
sektor publiczny	474 563	95 938	6 517	89 421	204 999	173 626
sektor prywatny	1 736	1 304	385	919	432	–
<b>M – Edukacja</b>	<b>923 251</b>	<b>203 813</b>	<b>26 241</b>	<b>177 572</b>	<b>466 473</b>	<b>252 965</b>
sektor publiczny	879 598	175 688	7 568	168 120	457 220	246 690
sektor prywatny	43 653	28 125	18 673	9 452	9 253	6 275
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	<b>909 212</b>	<b>257 694</b>	<b>90 396</b>	<b>167 298</b>	<b>166 344</b>	<b>485 174</b>
sektor publiczny	801 139	163 115	17 887	145 228	154 455	483 569
sektor prywatny	108 073	94 579	72 509	22 070	11 889	1 605
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	<b>360 923</b>	<b>208 797</b>	<b>127 224</b>	<b>81 573</b>	<b>92 473</b>	<b>59 653</b>
sektor publiczny	143 515	59 874	13 810	46 064	59 569	24 072
sektor prywatny	217 408	148 923	113 414	35 509	32 904	35 581
<b>Sektor rynkowy (sekcje C – K oraz O)</b>	<b>8 473 370</b>	<b>3 982 806</b>	<b>2 702 557</b>	<b>1 280 249</b>	<b>1 682 164</b>	<b>2 808 400</b>
sektor publiczny	1 778 422	148 054	27 739	120 315	329 672	1 300 696
sektor prywatny	6 694 948	3 834 752	2 674 818	1 159 934	1 352 492	1 507 704
<b>Sektor z przewagą usług nierynkowych (sekcje L,M,N)</b>	<b>2 308 762</b>	<b>558 749</b>	<b>123 539</b>	<b>435 210</b>	<b>838 248</b>	<b>911 765</b>
sektor publiczny	2 155 300	434 741	31 972	402 769	816 674	903 885
sektor prywatny	153 462	124 008	91 567	32 441	21 574	7 880

Tablica 5. Wartość dodana brutto wytworzona w przedsiębiorstwach różnej wielkości w 1999 r. z uwzględnieniem szarej strefy gospodarczej (ceny bieżące, w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem PKB	w tym wartość dodana brutto z tego przedsiębiorstwa												
		Wartość dodana przez przedsiębiorstwa		małe (0-49 zatrudn.)		w tym do 5 zatrudn.		średnie (50-249 zatrudn.)		duże (pow. 249 zatrudn.)		z tego		
		ogółem	sektor publiczny	sektor prywatny	razem	sektor publiczny	sektor prywatny	razem	sektor publiczny	sektor prywatny	razem	sektor publiczny	sektor prywatny	z tego
Ogółem	615 115,3	535 829,0	3 219,2	235 796,1	156 444,5	100,1	156 344,4	62 941,7	11 425,7	51 516,0	136 560,6	70 100,4	66 460,2	
Ogółem bez sekcji A i B	514 516,5	433 356,2	3 156,9	233 777,1	155 637,3	99,5	155 537,8	61 567,0	10 714,1	50 852,9	134 855,2	68 555,7	66 299,5	
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	21 083,5	4 932,4	59,1	1 927,3	764,4	0,6	763,8	1 349,4	690,8	658,6	1 596,6	1 446,4	150,2	
B. Rybołówstwo i rybactwo	229,0	229,0	3,2	91,7	42,8	0,0	42,8	0,0	20,8	4,5	108,8	98,3	10,5	
C+D+E. Przemysł	145 139,9	34 225,1	1 316,2	32 908,9	13 971,9	0,0	13 971,9	24 351,7	4 404,3	19 947,4	86 563,1	44 307,3	42 255,8	
C. Górniczy i kopalniczo	14 117,8	14 117,8	33,0	261,8	78,1	0,0	78,1	0,0	709,5	448,4	12 665,1	12 206,6	458,5	
D. Przemysłowe przemysłowe	112 938,6	33 410,6	930,3	32 480,3	13 837,0	0,0	13 837,0	21 005,4	1 846,7	19 158,7	59 451,1	16 932,9	41 518,2	
E. Wytworzenie i zapatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	18 155,0	18 154,9	352,9	166,8	56,8	0,0	56,8	2 188,4	1 848,1	340,3	15 446,8	15 167,7	279,1	
F. Budownictwo	47 142,7	28 244,0	138,2	28 105,8	16 519,1	38,4	16 480,7	9 374,9	988,1	8 386,8	9 489,0	553,6	8 935,4	
G. Handel i naprawy	110 605,5	91 532,1	251,1	91 681,0	66 364,3	14,7	66 349,6	10 777,6	653,7	10 083,9	7 835,4	1 134,8	6 698,6	
H. Hotele i restauracje	6 724,9	4 315,0	33,5	4 281,5	2 684,9	0,7	2 684,2	462,4	79,1	383,3	1 576,7	168,1	1 408,6	
I. Transport, gospodarka magazynowa	36 259,1	11 580,0	203,2	11 834,7	8 882,0	14,1	8 867,9	2 471,9	1 333,4	1 138,5	20 071,0	17 211,4	2 859,6	
J. Pośrednictwo finansowe	11 580,0	11 522,8	310,5	4 738,1	621,5	0,2	621,3	5 188,2	1 485,7	3 702,5	1 286,0	138,1	1 147,9	
K. Obsługa nieruchomości i firm; nauka	63 282,8	60 405,7	523,6	47 048,2	36 580,7	31,0	36 549,7	7 395,6	1 240,4	6 155,2	5 438,3	2 896,6	2 541,7	
L. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	26 892,3	23 770,7	2 309,0	2 105,8	645,1	0,0	645,1	95,7	14,8	80,9	8,1	0,0	8,1	
M. Edukacja	21 210,8	2 712,9	59,7	2 255,4	1 685,1	0,0	1 685,1	167,0	10,3	156,7	230,8	210,5	20,3	
N. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	21 831,8	12 675,6	221,5	8 813,2	7 678,2	0,4	7 677,8	1 282,0	474,3	807,7	2 358,9	1 935,4	423,5	
O. Pozostała działalność usługowa i indywidualna	4,5	4,5	—	4,5	4,5	—	4,5	—	—	—	—	—	—	
P. Gospodarka domowa i zatrudniające pracownik	4,5	4,5	—	4,5	4,5	—	4,5	—	—	—	—	—	—	

\* Przedsiębiorstwa: państwowe, zagraniczne oraz stanowiące własność organizacji społecznych i fundacji, państwowe jednostki organizacyjne (bez szkół wyższych i jednostek sił zbrojnych), spółdzielnie, spółki (akcyjne, z o.o., partnerskie, jawne, komandytowe, cywilne), a także zakłady osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych. Do klasy przedsiębiorstw nie są natomiast zaliczane: jednostki i zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze zakładów budżetowych, środki specjalne i fundusze celowe, organizacje społeczne, partie polityczne, związki zawodowe, stowarzyszenia, fundacje, organizacje wyznaniowe oraz szkoły wyższe i indywidualne gospodarstwa rolne.

Tablica 6. Wartość dodana brutto wytworzona w przedsiębiorstwach różnej wielkości w 2000 r. z uwzględnieniem szarej strefy gospodarczej (ceny bieżące, w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem PKB	w tym wartość dodana brutto											
		Wartość dodana wytworzona przez przedsiębiorstwa		z tego: male (0-49 zastr.)				z tego: średnie (50-249 zastr.)				duże (pow. 249 zastr.)	
		ogółem	wartość dodana	z tego		w tym do 5 zastr.		z tego		z tego		razem	
				publiczny	prywatny	publiczny	prywatny	publiczny	prywatny	publiczny	prywatny	publiczny	prywatny
<b>Ogółem</b>	<b>684 926,1</b>	<b>601 427,4</b>	<b>492 445,6</b>	<b>3 345,9</b>	<b>269 673,7</b>	<b>181 243,0</b>	<b>113,3</b>	<b>181 129,7</b>	<b>11 007,6</b>	<b>57 359,9</b>	<b>151 058,5</b>	<b>74 653,6</b>	<b>76 404,9</b>
<b>Ogółem bez sekcji A i B</b>	<b>578 766,1</b>	<b>578 766,1</b>	<b>486 777,9</b>	<b>3 290,8</b>	<b>267 809,2</b>	<b>180 371,7</b>	<b>112,6</b>	<b>180 259,1</b>	<b>10 643,1</b>	<b>56 470,0</b>	<b>148 564,8</b>	<b>72 356,8</b>	<b>76 208,0</b>
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	22 467,4	1 824,5	54,2	1 770,3	826,8	0,7	826,1	351,6	476,8	2 420,9	2 224,0	196,9	
B. Rybnictwo i rybactwo	193,9	95,1	0,9	94,2	44,5	0,0	44,5	13,1	72,8	13,1	72,8	0,0	
C-D+E. Przemysł	160 074,1	38 504,4	906,9	37 597,5	15 721,3	0,0	15 721,3	26 223,5	4 208,0	22 015,5	95 269,8	45 408,9	49 860,9
C. Górnictwo i kopalnictwo	16 554,0	361,9	69,8	292,1	99,4	0,0	99,4	1 199,4	559,4	600,0	15 032,7	11 757,0	3 275,7
D. Przemysłowe przemyśle	123 932,6	37 539,1	467,0	37 072,1	15 528,9	0,0	15 528,9	23 024,7	1 987,6	21 037,1	63 292,5	16 989,3	46 303,2
E. Wytworzenie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	19 587,5	603,4	370,1	233,3	93,0	0,0	93,0	2 039,4	1 661,0	378,4	16 944,6	16 662,6	282,0
F. Budownictwo	50 116,1	31 789,3	167,3	31 622,0	18 589,4	44,8	18 544,6	9 996,4	852,5	9 143,9	8 291,1	400,4	7 890,7
G. Handel i naprawy	125 575,3	104 308,4	391,7	103 916,7	74 521,0	16,1	74 504,9	12 533,1	604,4	11 928,7	8 661,0	1 139,6	7 521,4
H. Hotele i restauracje	7 588,6	4 942,0	50,5	4 891,5	2 940,6	0,7	2 939,9	555,8	102,1	453,7	1 690,0	152,5	1 537,5
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	41 122,2	13 458,1	180,8	13 277,3	10 235,7	15,2	10 220,5	2 603,8	1 139,5	1 464,3	23 357,6	19 710,8	3 646,8
J. Posrednictwo finansowe	13 779,8	5 640,3	710,1	4 930,2	1 909,5	0,7	1 908,8	5 506,5	1 699,7	3 806,8	1 828,2	305,6	1 522,6
K. Obsługa nieruchomości i firm; nauka	75 426,2	57 391,6	609,8	56 781,8	44 624,6	34,7	44 589,9	8 363,8	1 501,9	6 861,9	6 282,9	2 886,0	3 396,9
L. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	31 776,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M. Edukacja	27 830,3	2 636,6	42,7	2 473,6	792,6	0,0	792,6	102,9	21,3	81,6	17,4	0,0	17,4
N. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	21 108,5	2 467,4	50,0	2 417,4	1 912,0	0,0	1 912,0	241,0	30,0	211,0	258,5	230,2	28,3
O. Pozostała działalność usługowa i indywidualna	24 363,3	13 971,7	181,0	9 896,1	9 119,9	0,4	9 119,5	986,3	483,7	502,6	2 908,3	2 122,8	785,5
P. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	5,1	5,1	-	5,1	5,1	-	5,1	-	-	-	-	-	-

\* Przedsiębiorstwa: państwowe, zagraniczne oraz stanowiące własność organizacji społecznych i fundacji, państwowe jednostki organizacyjne (bez szkół wyższych i jednostek sił zbrojnych), spółdzielnie, spółki (akcyjne, z o.o., partnerskie, jawne), komandytowe, cywilne), a także zakłady osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych. Do klasy przedsiębiorstw nie są tu natomiast zaliczane: jednostki i zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze zakładów budżetowych, środki specjalne i fundusze celowe, organizacje społeczne, partie polityczne, związki zawodowe, stowarzyszenia, fundacje, organizacje wyznaniowe oraz szkoły wyższe i indywidualne gospodarstwa rolne.

Tablica 7. Liczba przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	41 834	25 125	13 638	3 071
sektor publiczny	4 148	1 300	1 964	884
sektor prywatny	37 686	23 825	11 674	2 187
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	237	86	97	54
sektor publiczny	89	17	31	41
sektor prywatny	148	69	66	13
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	14 048	6 426	5 932	1 690
sektor publiczny	1 157	251	560	346
sektor prywatny	12 891	6 175	5 372	1 344
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	821	252	410	159
sektor publiczny	675	185	338	152
sektor prywatny	146	67	72	7
<b>F – Budownictwo</b>	5 007	2 856	1 890	261
sektor publiczny	346	102	223	21
sektor prywatny	4 661	2 754	1 667	240
<b>G – Handel i naprawy</b>	13 052	9 950	2 798	304
sektor publiczny	277	151	97	29
sektor prywatny	12 775	9 799	2 701	275
<b>H – Hotele i restauracje</b>	579	397	150	32
sektor publiczny	79	45	27	7
sektor prywatny	500	352	123	25
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	1 858	1 098	551	209
sektor publiczny	454	92	212	150
sektor prywatny	1 404	1 006	339	59
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	297	231	52	14
sektor publiczny	22	16	3	3
sektor prywatny	275	215	49	11
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	4 524	2 889	1 350	285
sektor publiczny	673	267	305	101
sektor prywatny	3 851	2 622	1 045	184
<b>M – Edukacja</b>	165	136	28	1
sektor publiczny	30	24	6	–
sektor prywatny	135	112	22	1
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	435	324	88	23
sektor publiczny	57	18	19	20
sektor prywatny	378	306	69	3
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	811	480	292	39
sektor publiczny	289	132	143	14
sektor prywatny	522	348	149	25

Tablica 8. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>1 104 554,1</b>	<b>198 348,9</b>	<b>332 004,6</b>	<b>574 200,6</b>
sektor publiczny	275 599,9	7 345,6	31 844,1	236 410,2
sektor prywatny	828 954,2	191 003,3	300 160,5	337 790,4
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	26 680,9	403,0	1 717,6	24 560,3
sektor publiczny	19 453,3	67,0	546,0	18 840,3
sektor prywatny	7 227,6	336,0	1 171,6	5 720,0
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	413 532,9	35 518,9	103 864,3	274 149,7
sektor publiczny	94 696,9	909,4	9 292,2	84 495,3
sektor prywatny	318 836,0	34 609,5	94 572,1	189 654,4
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	75 647,5	1 202,3	8 018,9	66 426,3
sektor publiczny	73 657,4	1 003,9	6 911,0	65 742,5
sektor prywatny	1 990,1	198,4	1 107,9	683,8
<b>F – Budownictwo</b>	67 003,9	12 798,6	29 546,4	24 658,9
sektor publiczny	3 918,6	319,7	2 413,3	1 185,6
sektor prywatny	63 085,3	12 478,9	27 133,1	23 473,3
<b>G – Handel i naprawy</b>	366 402,2	116 989,2	144 575,7	104 837,3
sektor publiczny	25 671,2	3 093,9	5 821,8	16 755,5
sektor prywatny	340 731,0	113 895,3	138 753,9	88 081,8
<b>H – Hotele i restauracje</b>	4 790,0	820,4	1 080,3	2 889,3
sektor publiczny	595,3	89,4	146,5	359,4
sektor prywatny	4 194,7	731,0	933,8	2 529,9
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	67 524,5	6 336,9	9 231,7	51 955,9
sektor publiczny	41 130,8	496,9	2 338,9	38 295,0
sektor prywatny	26 393,7	5 840,0	6 892,8	13 660,9
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	12 045,0	6 899,6	x	x
sektor publiczny	452,1	88,3	x	x
sektor prywatny	11 592,9	6 811,3	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	57 079,0	15 168,8	26 050,3	15 859,9
sektor publiczny	9 299,7	911,5	2 866,6	5 521,6
sektor prywatny	47 779,3	14 257,3	23 183,7	10 338,3
<b>M – Edukacja</b>	693,8	311,0	x	x
sektor publiczny	112,3	60,8	x	x
sektor prywatny	581,5	250,2	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	1 384,6	430,5	472,4	481,7
sektor publiczny	571,7	25,7	110,3	435,7
sektor prywatny	812,9	404,8	362,1	46,0
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	11 769,7	1 469,7	3 000,2	7 299,8
sektor publiczny	6 040,6	279,1	1 076,1	4 685,4
sektor prywatny	5 729,1	1 190,6	1 924,1	2 614,4



Tablica 9. Wynik finansowy brutto w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>20 278,4</b>	<b>2 758,1</b>	<b>11 311,1</b>	<b>6 209,2</b>
sektor publiczny	3 290,1	-170,9	1 258,8	2 202,2
sektor prywatny	16 988,3	2 929,0	10 052,3	4 007,0
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	-309,1	-121,3	-25,3	-162,5
sektor publiczny	-1 196,4	-134,4	-64,7	-997,3
sektor prywatny	887,3	13,1	39,4	834,8
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	6 216,5	312,8	1 858,3	4 045,4
sektor publiczny	-276,1	-281,5	-289,8	295,2
sektor prywatny	6 492,6	594,3	2 148,1	3 750,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	289,7	26,7	44,8	218,2
sektor publiczny	263,6	32,1	83,2	148,3
sektor prywatny	26,1	-5,4	-38,4	69,9
<b>F – Budownictwo</b>	1 588,6	410,6	811,5	366,5
sektor publiczny	-59,8	-5,2	-16,3	-38,3
sektor prywatny	1 648,4	415,8	827,8	404,8
<b>G – Handel i naprawy</b>	7 957,5	1 902,3	6 611,2	-556,0
sektor publiczny	656,9	10,6	73,0	573,3
sektor prywatny	7 300,6	1 891,7	6 538,2	-1 129,3
<b>H – Hotele i restauracje</b>	247,6	2,6	6,6	238,4
sektor publiczny	20,9	-5,6	-0,2	26,7
sektor prywatny	226,7	8,2	6,8	211,7
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	794,5	-172,9	43,8	923,6
sektor publiczny	1 514,4	11,8	76,9	1 425,7
sektor prywatny	-719,9	-184,7	-33,1	-502,1
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	59,0	-262,7	x	x
sektor publiczny	245,2	24,5	x	x
sektor prywatny	-186,2	-287,2	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	2 976,8	587,8	2 005,5	383,5
sektor publiczny	1 670,2	159,1	1 193,9	317,2
sektor prywatny	1 306,6	428,7	811,6	66,3
<b>M – Edukacja</b>	51,4	27,2	x	x
sektor publiczny	18,2	13,2	x	x
sektor prywatny	33,2	14,0	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	5,3	-5,6	0,8	10,1
sektor publiczny	6,5	0,4	-2,9	9,0
sektor prywatny	-1,2	-6,0	3,7	1,1
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	400,7	50,6	-153,0	503,1
sektor publiczny	426,8	4,1	39,0	383,7
sektor prywatny	-26,1	46,5	-192,0	119,4

Tablica 10. Zysk brutto w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>49 395,6</b>	<b>7 469,3</b>	<b>17 994,6</b>	<b>23 931,7</b>
sektor publiczny	12 627,1	469,8	2 348,0	9 809,3
sektor prywatny	36 768,5	6 999,5	15 646,6	14 122,4
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	1 269,2	31,7	97,9	1 139,6
sektor publiczny	324,4	1,4	21,2	301,8
sektor prywatny	944,8	30,3	76,7	837,8
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	18 730,4	1 727,7	5 111,5	11 891,2
sektor publiczny	3 056,8	30,9	377,0	2 648,9
sektor prywatny	15 673,6	1 696,8	4 734,5	9 242,3
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	1 531,0	61,7	200,7	1 268,6
sektor publiczny	1 433,6	55,1	181,3	1 197,2
sektor prywatny	97,4	6,6	19,4	71,4
<b>F – Budownictwo</b>	2 977,2	714,3	1 365,6	897,3
sektor publiczny	92,8	20,4	58,5	13,9
sektor prywatny	2 884,4	693,9	1 307,1	883,4
<b>G – Handel i naprawy</b>	12 936,1	3 162,1	7 914,4	1 859,6
sektor publiczny	783,0	44,4	103,9	634,7
sektor prywatny	12 153,1	3 117,7	7 810,5	1 224,9
<b>H – Hotele i restauracje</b>	374,8	33,9	52,2	288,7
sektor publiczny	34,3	1,8	5,3	27,2
sektor prywatny	340,5	32,1	46,9	261,5
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	5 150,0	257,1	385,0	4 507,9
sektor publiczny	4 022,9	37,7	115,9	3 869,3
sektor prywatny	1 127,1	219,4	269,1	638,6
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	736,5	240,8	x	x
sektor publiczny	254,1	33,4	x	x
sektor prywatny	482,4	207,4	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	4 844,3	1 086,0	2 448,5	1 309,8
sektor publiczny	2 137,2	216,6	1 259,4	661,2
sektor prywatny	2 707,1	869,4	1 189,1	648,6
<b>M – Edukacja</b>	58,1	31,6	x	x
sektor publiczny	18,3	13,2	x	x
sektor prywatny	39,8	18,4	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	41,3	14,4	13,3	13,6
sektor publiczny	15,5	1,2	1,8	12,5
sektor prywatny	25,8	13,2	11,5	1,1
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	746,9	108,0	135,8	503,1
sektor publiczny	454,4	13,7	57,0	383,7
sektor prywatny	292,5	94,3	78,8	119,4

Tablica 11. Strata brutto w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>29 117,2</b>	<b>4 711,2</b>	<b>6 683,5</b>	<b>17 722,5</b>
sektor publiczny	9 337,0	640,7	1 089,2	7 607,1
sektor prywatny	19 780,2	4 070,5	5 594,3	10 115,4
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	1 578,3	153,0	123,2	1 302,1
sektor publiczny	1 520,8	135,8	85,9	1 299,1
sektor prywatny	57,5	17,2	37,3	3,0
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	12 513,9	1 414,9	3 253,2	7 845,8
sektor publiczny	3 332,9	312,4	666,8	2 353,7
sektor prywatny	9 181,0	1 102,5	2 586,4	5 492,1
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	1 241,3	35,0	155,9	1 050,4
sektor publiczny	1 170,0	23,0	98,1	1 048,9
sektor prywatny	71,3	12,0	57,8	1,5
<b>F – Budownictwo</b>	1 388,6	303,7	554,1	530,8
sektor publiczny	152,6	25,6	74,8	52,2
sektor prywatny	1 236,0	278,1	479,3	478,6
<b>G – Handel i naprawy</b>	4 978,6	1 259,8	1 303,2	2 415,6
sektor publiczny	126,1	33,8	30,9	61,4
sektor prywatny	4 852,5	1 226,0	1 272,3	2 354,2
<b>H – Hotele i restauracje</b>	127,2	31,3	45,6	50,3
sektor publiczny	13,4	7,4	5,5	0,5
sektor prywatny	113,8	23,9	40,1	49,8
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	4 355,5	430,0	341,2	3 584,3
sektor publiczny	2 508,5	25,9	39,0	2 443,6
sektor prywatny	1 847,0	404,1	302,2	1 140,7
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	677,5	503,5	x	x
sektor publiczny	8,9	8,9	x	x
sektor prywatny	668,6	494,6	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	1 867,5	498,2	443,0	926,3
sektor publiczny	467,0	57,5	65,5	344,0
sektor prywatny	1 400,5	440,7	377,5	582,3
<b>M – Edukacja</b>	6,7	4,4	x	x
sektor publiczny	0,1	0,0	x	x
sektor prywatny	6,6	4,4	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	36,0	20,0	12,5	3,5
sektor publiczny	9,0	0,8	4,7	3,5
sektor prywatny	27,0	19,2	7,8	0,0
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	346,2	57,4	288,8	0,0
sektor publiczny	27,6	9,6	18,0	0,0
sektor prywatny	318,6	47,8	270,8	0,0

Tablica 12. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>13 984,0</b>	<b>1 700,9</b>	<b>5 338,0</b>	<b>6 945,1</b>
sektor publiczny	4 253,7	125,5	875,4	3 252,8
sektor prywatny	9 730,3	1 575,4	4 462,6	3 692,3
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	348,9	5,0	31,5	312,4
sektor publiczny	130,9	0,5	9,9	120,5
sektor prywatny	218,0	4,5	21,6	191,9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	4 577,1	371,7	1 217,0	2 988,4
sektor publiczny	942,2	10,4	110,4	821,4
sektor prywatny	3 634,9	361,3	1 106,6	2 167,0
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	704,0	19,5	111,8	572,7
sektor publiczny	672,3	17,7	104,6	550,0
sektor prywatny	31,7	1,8	7,2	22,7
<b>F – Budownictwo</b>	824,9	160,5	371,6	292,8
sektor publiczny	28,7	2,8	19,9	6,0
sektor prywatny	796,2	157,7	351,7	286,8
<b>G – Handel i naprawy</b>	3 626,0	686,6	2 486,5	452,9
sektor publiczny	123,0	16,2	35,7	71,1
sektor prywatny	3 503,0	670,4	2 450,8	381,8
<b>H – Hotele i restauracje</b>	115,2	7,0	14,6	93,6
sektor publiczny	18,5	0,6	2,8	15,1
sektor prywatny	96,7	6,4	11,8	78,5
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	1 733,1	68,3	124,5	1 540,3
sektor publiczny	1 305,2	5,1	42,5	1 257,6
sektor prywatny	427,9	63,2	82,0	282,7
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	230,9	68,2	x	x
sektor publiczny	71,0	5,6	x	x
sektor prywatny	159,9	62,6	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	1 541,1	268,5	848,0	424,6
sektor publiczny	783,1	60,7	481,0	241,4
sektor prywatny	758,0	207,8	367,0	183,2
<b>M – Edukacja</b>	13,5	6,7	x	x
sektor publiczny	1,7	1,6	x	x
sektor prywatny	11,8	5,1	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	14,1	3,7	4,0	6,4
sektor publiczny	7,0	0,4	0,7	5,9
sektor prywatny	7,1	3,3	3,3	0,5
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	255,5	35,2	46,0	174,3
sektor publiczny	170,5	3,9	19,4	147,2
sektor prywatny	85,0	31,3	26,6	27,1

Tablica 13. Podatek dochodowy od osób prawnych lub fizycznych w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>13 034,6</b>	<b>1 613,6</b>	<b>5 102,3</b>	<b>6 318,7</b>
sektor publiczny	3 540,3	111,5	725,4	2 703,4
sektor prywatny	9 494,3	1 502,1	4 376,9	3 615,3
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	318,6	4,7	30,2	283,7
sektor publiczny	100,8	0,4	8,6	91,8
sektor prywatny	217,8	4,3	21,6	191,9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	4 309,0	358,1	1 164,9	2 786,0
sektor publiczny	782,3	8,9	95,5	677,9
sektor prywatny	3 526,7	349,2	1 069,4	2 108,1
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	614,9	19,3	106,6	489,0
sektor publiczny	583,2	17,4	99,4	466,4
sektor prywatny	31,7	1,9	7,2	22,6
<b>F – Budownictwo</b>	798,0	156,4	356,5	285,1
sektor publiczny	26,6	2,7	18,1	5,8
sektor prywatny	771,4	153,7	338,4	279,3
<b>G – Handel i naprawy</b>	3 561,9	656,4	2 469,3	436,2
sektor publiczny	105,0	15,4	31,0	58,6
sektor prywatny	3 456,9	641,0	2 438,3	377,6
<b>H – Hotele i restauracje</b>	113,1	6,1	14,1	92,9
sektor publiczny	17,4	0,6	2,5	14,3
sektor prywatny	95,7	5,5	11,6	78,6
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	1 629,5	65,6	115,7	1 448,2
sektor publiczny	1 206,5	3,9	36,5	1 166,1
sektor prywatny	423,0	61,7	79,2	282,1
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	203,9	50,7	x	x
sektor publiczny	62,3	5,3	x	x
sektor prywatny	141,6	45,4	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	1 239,1	253,5	717,7	267,9
sektor publiczny	508,0	51,7	366,5	89,8
sektor prywatny	731,1	201,8	351,2	178,1
<b>M – Edukacja</b>	12,1	5,3	x	x
sektor publiczny	1,0	0,9	x	x
sektor prywatny	11,1	4,4	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	12,5	3,4	3,8	5,3
sektor publiczny	5,7	0,4	0,6	4,7
sektor prywatny	6,8	3,0	3,2	0,6
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	221,8	34,1	42,3	145,4
sektor publiczny	141,4	3,9	19,2	118,3
sektor prywatny	80,4	30,2	23,1	27,1

Tablica 14. Wynik finansowy netto w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>6 294,4</b>	<b>1 057,2</b>	<b>5 973,1</b>	<b>-735,9</b>
sektor publiczny	-963,6	-296,4	383,4	-1 050,6
sektor prywatny	7 258,0	1 353,6	5 589,7	314,7
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	-658,0	-126,3	-56,8	-474,9
sektor publiczny	-1 327,3	-134,9	-74,6	-1 117,8
sektor prywatny	669,3	8,6	17,8	642,9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	1 639,4	-58,9	641,3	1 057,0
sektor publiczny	-1 218,3	-291,9	-400,2	-526,2
sektor prywatny	2 857,7	233,0	1 041,5	1 583,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	-414,3	7,2	-67,0	-354,5
sektor publiczny	-408,7	14,4	-21,4	-401,7
sektor prywatny	-5,6	-7,2	-45,6	47,2
<b>F – Budownictwo</b>	763,7	250,1	439,9	73,7
sektor publiczny	-88,5	-8,0	-36,2	-44,3
sektor prywatny	852,2	258,1	476,1	118,0
<b>G – Handel i naprawy</b>	4 331,5	1 215,7	4 124,7	-1 008,9
sektor publiczny	533,9	-5,6	37,3	502,2
sektor prywatny	3 797,6	1 221,3	4 087,4	-1 511,1
<b>H – Hotele i restauracje</b>	132,4	-4,4	-8,0	144,8
sektor publiczny	2,4	-6,2	-3,0	11,6
sektor prywatny	130,0	1,8	-5,0	133,2
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	-938,6	-241,2	-80,7	-616,7
sektor publiczny	209,2	6,7	34,4	168,1
sektor prywatny	-1 147,8	-247,9	-115,1	-784,8
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	-171,9	-330,9	x	x
sektor publiczny	174,2	18,9	x	x
sektor prywatny	-346,1	-349,8	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	1 435,7	319,3	1 157,5	-41,1
sektor publiczny	887,1	98,4	712,9	75,8
sektor prywatny	548,6	220,9	444,6	-116,9
<b>M – Edukacja</b>	37,9	20,5	x	x
sektor publiczny	16,5	11,6	x	x
sektor prywatny	21,4	8,9	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	-8,8	-9,3	-3,2	3,7
sektor publiczny	-0,5	0,0	-3,6	3,1
sektor prywatny	-8,3	-9,3	0,4	0,6
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	145,2	15,4	-199,0	328,8
sektor publiczny	256,3	0,2	19,6	236,5
sektor prywatny	-111,1	15,2	-218,6	92,3

Tablica 15. Zysk netto w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>35 779,2</b>	<b>5 810,2</b>	<b>12 755,6</b>	<b>17 213,4</b>
sektor publiczny	8 470,7	346,9	1 489,2	6 634,6
sektor prywatny	27 308,5	5 463,3	11 266,4	10 578,8
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	927,8	26,9	68,0	832,9
sektor publiczny	200,7	0,9	12,8	187,0
sektor prywatny	727,1	26,0	55,2	645,9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	14 286,6	1 365,3	3 923,0	8 998,3
sektor publiczny	2 128,4	20,9	272,1	1 835,4
sektor prywatny	12 158,2	1 344,4	3 650,9	7 162,9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	872,3	42,5	95,8	734,0
sektor publiczny	806,1	37,7	83,2	685,2
sektor prywatny	66,2	4,8	12,6	48,8
<b>F – Budownictwo</b>	2 177,3	557,1	1 001,4	618,8
sektor publiczny	64,7	17,7	38,9	8,1
sektor prywatny	2 112,6	539,4	962,5	610,7
<b>G – Handel i naprawy</b>	9 392,0	2 487,5	5 460,3	1 444,2
sektor publiczny	661,8	28,4	68,4	565,0
sektor prywatny	8 730,2	2 459,1	5 391,9	879,2
<b>H – Hotele i restauracje</b>	261,7	27,8	38,6	195,3
sektor publiczny	16,7	1,2	3,4	12,1
sektor prywatny	245,0	26,6	35,2	183,2
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	3 423,6	190,9	263,2	2 969,5
sektor publiczny	2 718,7	32,6	74,0	2 612,1
sektor prywatny	704,9	158,3	189,2	357,4
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	520,8	176,8	x	x
sektor publiczny	183,1	27,8	x	x
sektor prywatny	337,7	149,0	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	3 346,7	823,0	1 609,8	913,9
sektor publiczny	1 381,2	157,5	779,4	444,3
sektor prywatny	1 965,5	665,5	830,4	469,6
<b>M – Edukacja</b>	44,9	25,0	x	x
sektor publiczny	16,6	11,6	x	x
sektor prywatny	28,3	13,4	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	27,5	10,8	9,4	7,3
sektor publiczny	8,7	0,8	1,2	6,7
sektor prywatny	18,8	10,0	8,2	0,6
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	497,9	76,6	92,1	329,2
sektor publiczny	283,9	9,8	37,6	236,5
sektor prywatny	214,0	66,8	54,5	92,7

Tablica 16. Strata netto w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>29 484,8</b>	<b>4 753,0</b>	<b>6 782,5</b>	<b>17 949,3</b>
sektor publiczny	9 434,3	643,3	1 105,8	7 685,2
sektor prywatny	20 050,5	4 109,7	5 676,7	10 264,1
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	1 585,8	153,2	124,8	1 307,8
sektor publiczny	1 528,0	135,8	87,4	1 304,8
sektor prywatny	57,8	17,4	37,4	3,0
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	12 647,2	1 424,2	3 281,7	7 941,3
sektor publiczny	3 346,7	312,8	672,3	2 361,6
sektor prywatny	9 300,5	1 111,4	2 609,4	5 579,7
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	1 286,6	35,3	162,8	1 088,5
sektor publiczny	1 214,8	23,3	104,6	1 086,9
sektor prywatny	71,8	12,0	58,2	1,6
<b>F – Budownictwo</b>	1 413,6	307,0	561,5	545,1
sektor publiczny	153,2	25,7	75,1	52,4
sektor prywatny	1 260,4	281,3	486,4	492,7
<b>G – Handel i naprawy</b>	5 060,5	1 271,8	1 335,6	2 453,1
sektor publiczny	127,9	34,0	31,1	62,8
sektor prywatny	4 932,6	1 237,8	1 304,5	2 390,3
<b>H – Hotele i restauracje</b>	129,3	32,2	46,6	50,5
sektor publiczny	14,3	7,4	6,4	0,5
sektor prywatny	115,0	24,8	40,2	50,0
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	4 362,2	432,1	343,9	3 586,2
sektor publiczny	2 509,5	25,9	39,6	2 444,0
sektor prywatny	1 852,7	406,2	304,3	1 142,2
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	692,7	507,7	x	x
sektor publiczny	8,9	8,9	x	x
sektor prywatny	683,8	498,8	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	1 911,0	503,7	452,3	955,0
sektor publiczny	494,1	59,1	66,5	368,5
sektor prywatny	1 416,9	444,6	385,8	586,5
<b>M – Edukacja</b>	7,0	4,5	x	x
sektor publiczny	0,1	0,0	x	x
sektor prywatny	6,9	4,5	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	36,3	20,1	12,6	3,6
sektor publiczny	9,2	0,8	4,8	3,6
sektor prywatny	27,1	19,3	7,8	0,0
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	352,7	61,2	291,1	0,4
sektor publiczny	27,6	9,6	18,0	0,0
sektor prywatny	325,1	51,6	273,1	0,4



Tablica 17. Zobowiązania długoterminowe w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>144 478,2</b>	<b>22 699,7</b>	<b>36 757,8</b>	<b>85 020,7</b>
sektor publiczny	43 496,9	1 282,2	1 606,8	40 607,9
sektor prywatny	100 981,3	21 417,5	35 151,0	44 412,8
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	1 666,9	88,6	319,1	1 259,2
sektor publiczny	1 259,4	22,3	39,3	1 197,8
sektor prywatny	407,5	66,3	279,8	61,4
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	35 116,8	2 671,6	7 891,7	24 553,5
sektor publiczny	6 416,3	266,7	407,0	5 742,6
sektor prywatny	28 700,5	2 404,9	7 484,7	18 810,9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	16 779,5	125,2	948,4	15 705,9
sektor publiczny	16 117,3	66,2	359,3	15 691,8
sektor prywatny	662,2	59,0	589,1	14,1
<b>F – Budownictwo</b>	10 353,8	2 512,8	7 099,4	741,6
sektor publiczny	448,5	204,9	141,3	102,3
sektor prywatny	9 905,3	2 307,9	6 958,1	639,3
<b>G – Handel i naprawy</b>	16 510,1	3 840,0	6 002,9	6 667,2
sektor publiczny	485,8	24,6	101,7	359,5
sektor prywatny	16 024,3	3 815,4	5 901,2	6 307,7
<b>H – Hotele i restauracje</b>	803,3	139,0	433,3	231,0
sektor publiczny	86,7	6,8	20,5	59,4
sektor prywatny	716,6	132,2	412,8	171,6
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	32 363,4	1 282,5	1 762,6	29 318,3
sektor publiczny	16 709,3	77,4	76,8	16 555,1
sektor prywatny	15 654,1	1 205,1	1 685,8	12 763,2
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	6 414,6	3 005,2	x	x
sektor publiczny	177,1	77,2	x	x
sektor prywatny	6 237,5	2 928,0	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	22 173,8	8 722,2	7 988,4	5 463,2
sektor publiczny	1 602,4	472,2	269,8	860,4
sektor prywatny	20 571,4	8 250,0	7 718,6	4 602,8
<b>M – Edukacja</b>	59,2	49,2	x	x
sektor publiczny	4,6	3,3	x	x
sektor prywatny	54,6	45,9	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	81,2	56,6	19,1	5,5
sektor publiczny	7,4	0,4	1,5	5,5
sektor prywatny	73,8	56,2	17,6	0,0
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	2 155,6	206,8	1 337,4	611,4
sektor publiczny	182,0	60,2	111,3	10,5
sektor prywatny	1 973,6	146,6	1 226,1	600,9

Tablica 18. Zobowiązania krótkoterminowe w 2000 r. według sektorów własności i sekcji gospodarki w przedsiębiorstwach prowadzących księgi rachunkowe i zatrudniających powyżej 9 osób (w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		10–49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>315 886,5</b>	<b>54 285,3</b>	<b>88 418,1</b>	<b>173 183,1</b>
sektor publiczny	90 278,4	3 578,2	9 426,2	77 274,0
sektor prywatny	225 608,1	50 707,1	78 991,9	95 909,1
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	20 919,5	584,4	648,6	19 686,5
sektor publiczny	19 878,2	474,2	402,6	19 001,4
sektor prywatny	1 041,3	110,2	246,0	685,1
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	117 019,8	11 005,7	30 537,5	75 476,6
sektor publiczny	29 133,6	1 396,9	4 034,0	23 702,7
sektor prywatny	87 886,2	9 608,8	26 503,5	51 773,9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	19 053,3	258,3	2 050,1	16 744,9
sektor publiczny	18 453,3	197,4	1 715,4	16 540,5
sektor prywatny	600,0	60,9	334,7	204,4
<b>F – Budownictwo</b>	19 802,3	4 020,6	8 755,5	7 026,2
sektor publiczny	1 161,0	163,9	671,7	325,4
sektor prywatny	18 641,3	3 856,7	8 083,8	6 700,8
<b>G – Handel i naprawy</b>	84 996,3	26 597,3	33 182,7	25 216,3
sektor publiczny	5 055,0	636,2	1 092,0	3 326,8
sektor prywatny	79 941,3	25 961,1	32 090,7	21 889,5
<b>H – Hotele i restauracje</b>	1 138,6	164,3	201,3	773,0
sektor publiczny	94,7	13,8	25,1	55,8
sektor prywatny	1 043,9	150,5	176,2	717,2
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	24 070,8	1 463,4	2 903,1	19 704,3
sektor publiczny	11 442,7	166,1	527,6	10 749,0
sektor prywatny	12 628,1	1 297,3	2 375,5	8 955,3
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	7 408,0	4 271,6	x	x
sektor publiczny	248,0	87,6	x	x
sektor prywatny	7 160,0	4 184,0	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	19 153,5	5 358,6	6 677,7	7 117,2
sektor publiczny	4 057,0	366,2	657,7	3 033,1
sektor prywatny	15 096,5	4 992,4	6 020,0	4 084,1
<b>M – Edukacja</b>	144,3	70,4	x	x
sektor publiczny	11,3	3,4	x	x
sektor prywatny	133,0	67,0	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	220,5	84,1	72,3	64,1
sektor publiczny	81,2	3,6	18,6	59,0
sektor prywatny	139,3	80,5	53,7	5,1
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	1 959,7	406,6	579,0	974,1
sektor publiczny	662,6	68,9	138,3	455,4
sektor prywatny	1 297,1	337,7	440,7	518,7

Tablica 19. Nakłady inwestycyjne w gospodarce narodowej w 2000 r. według sekcji gospodarki (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Gospodarka narodowa ogółem	w tym przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych			
		Ogółem		50–249 osób	powyżej 249 osób
		do 49 osób	w tym do 9 osób		
<b>Ogółem</b>	<b>130 652 949,1</b>	<b>106 328 331,0</b>	<b>15 220 571,9</b>	<b>24 578 764,4</b>	<b>53 137 931,1</b>
w tym: budynki i budowle	67 226 087,8	46 016 801,7	8 205 306,0	11 337 932,4	19 629 477,3
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	45 444 832,9	43 211 123,6	3 144 191,0	8 508 017,0	27 719 488,4
środki transportu	15 229 533,3	14 646 708,0	3 716 006,5	4 022 016,6	4 567 644,7
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>2 005 369,1</b>	<b>2 005 369,1</b>	<b>71 504,1</b>	<b>101 270,9</b>	<b>1 832 594,1</b>
w tym: budynki i budowle	877 352,7	877 352,7	22 190,8	8 489,5	29 380,7
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	1 039 354,4	1 039 354,4	36 783,9	15 831,4	62 150,7
środki transportu	64 912,7	64 912,7	9 848,9	5 921,4	8 683,0
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>26 522 837,1</b>	<b>26 522 088,1</b>	<b>1 779 911,3</b>	<b>6 016 357,8</b>	<b>16 172 740,3</b>
w tym: budynki i budowle	7 991 232,1	7 991 173,4	1 460 534,3	2 022 407,7	4 508 231,4
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	16 038 341,3	16 037 651,1	2 204 052,8	3 472 355,4	10 361 242,9
środki transportu	1 560 657,0	1 560 656,9	600 285,5	402 199,5	558 171,9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>9 179 331,5</b>	<b>7 523 082,1</b>	<b>86 469,7</b>	<b>755 847,6</b>	<b>6 442 026,3</b>
w tym: budynki i budowle	5 350 119,8	3 779 097,8	200 965,6	485 981,2	3 092 151,0
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	3 332 376,1	3 275 078,1	117 187,9	233 261,5	2 924 628,7
środki transportu	139 760,3	127 356,3	5 352,9	28 022,6	93 980,8
<b>F – Budownictwo</b>	<b>10 081 601,2</b>	<b>5 406 153,0</b>	<b>1 396 906,0</b>	<b>2 303 199,1</b>	<b>572 108,5</b>
w tym: budynki i budowle	7 515 716,0	3 048 336,7	1 699 533,1	1 172 793,0	176 010,6
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	1 480 839,5	1 361 218,8	415 176,5	629 050,7	316 991,6
środki transportu	664 760,4	638 431,6	341 600,3	221 633,0	75 198,3
<b>G – Handel i naprawy</b>	<b>14 250 008,7</b>	<b>14 234 865,1</b>	<b>3 110 700,5</b>	<b>3 134 461,1</b>	<b>5 479 781,4</b>
w tym: budynki i budowle	7 272 515,6	7 260 357,5	1 262 044,6	1 493 167,2	3 092 202,8
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	4 339 039,5	4 336 683,5	1 262 945,1	1 136 240,3	1 937 498,1
środki transportu	2 447 994,4	2 447 778,0	1 171 623,9	459 517,7	417 727,5
<b>H – Hotele i restauracje</b>	<b>1 541 653,9</b>	<b>1 498 088,8</b>	<b>395 439,5</b>	<b>268 544,3</b>	<b>481 036,7</b>
w tym: budynki i budowle	1 129 451,5	1 095 763,6	287 332,7	199 404,2	321 184,8
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	349 507,0	340 153,2	70 983,5	42 964,7	147 831,4
środki transportu	49 086,0	48 655,1	31 651,7	8 461,7	8 541,7

cd. tabl. 19

Wyszczególnienie	Gospodarka narodowa ogółem	w tym przedsiębiorstwa				
		Ogółem	o liczbie zatrudnionych			
			do 49 osób	w tym do 9 osób	50–249 osób	powyżej 249 osób
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	17 036 317,2 5 468 667,3 7 653 451,4 3 823 067,3	16 322 705,1 5 055 341,5 7 606 744,7 3 604 916,3	1 548 102,0 232 293,4 310 069,9 1 002 506,4	1 003 124,0 60 108,0 76 723,0 865 843,7	1 236 592,3 363 369,8 289 925,2 566 661,7	13 538 010,8 4 459 678,3 7 006 749,6 2 035 748,2
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	8 733 865,5 1 694 685,5 3 811 078,5 3 056 904,0	8 733 865,5 1 694 685,5 3 811 078,5 3 056 904,0	2 791 087,9 416 600,9 964 150,5 1 341 604,6	608 730,0 190 896,0 232 453,2 183 461,1	3 385 543,4 400 169,4 1 286 400,8 1 622 425,0	2 557 234,2 877 915,2 1 560 527,2 92 874,4
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	26 280 179,0 19 135 010,0 4 056 853,8 2 744 907,7	20 276 348,0 13 387 006,9 3 817 642,7 2 735 204,5	9 877 276,1 7 534 888,8 1 216 220,2 950 587,7	6 234 136,3 4 761 348,9 755 476,5 654 684,3	6 137 043,4 4 423 878,5 943 549,9 620 950,0	4 262 028,5 1 428 239,6 1 657 872,6 1 163 666,8
<b>L – Administracja publiczna i obrona narodowa</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	2 976 546,4 1 963 143,0 790 054,2 173 785,0	124 853,2 98 567,1 23 472,1 2 786,8	20 318,9 18 551,0 1 255,5 510,1	9 216,9 8 136,9 754,0 326,0	37 462,1 27 749,5 9 166,3 541,4	67 072,2 52 286,6 13 050,3 1 735,3
<b>M – Edukacja</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	3 538 714,8 2 749 223,7 600 995,9 140 095,2	412 915,3 262 693,7 65 196,8 75 858,6	242 479,0 128 619,0 37 985,1 70 888,4	118 196,5 40 979,6 17 343,9 58 900,9	117 958,0 91 748,0 19 286,6 4 736,5	52 478,3 42 326,7 7 925,1 233,7
<b>N – Ochrona zdrowia</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	2 785 355,3 1 460 969,2 1 179 366,1 134 484,6	2 110 809,1 941 474,7 1 041 501,2 123 250,7	466 161,1 201 091,0 184 717,9 79 034,2	401 562,8 180 208,3 144 500,7 75 746,0	376 889,1 170 710,8 195 798,6 9 853,3	1 267 758,9 569 672,9 660 984,7 34 363,2
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	5 721 169,4 4 618 011,4 773 575,2 229 118,7	1 157 188,6 524 930,6 455 348,5 159 996,5	389 600,7 171 803,9 162 089,4 52 643,2	172 124,4 60 543,3 79 713,5 30 830,7	354 527,0 169 330,5 109 492,7 68 332,1	413 060,9 183 796,2 183 766,4 39 022,1

Tablica 20. Nakłady inwestycyjne w sektorze publicznym w 2000 r. według sekcji gospodarki (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Gospodarka narodowa ogółem	w tym przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych				
		Ogółem	do 49 osób	w tym do 9 osób	50–249 osób	
<b>Ogółem</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>45 662 483,0</b> 27 691 975,0 13 313 609,1 3 424 834,5	<b>27 889 531,7</b> 12 906 970,3 11 173 165,2 2 876 129,2	<b>1 609 908,7</b> 1 705 295,5 362 342,3 125 644,1	<b>627 576,3</b> 417 080,5 149 011,6 57 916,2	<b>2 623 912,0</b> 1 302 506,7 931 273,5 360 964,7	<b>23 655 711,0</b> 10 499 168,1 9 879 549,4 2 389 520,4
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>1 464 453,2</b> 700 998,3 701 871,6 41 080,7	<b>1 464 453,2</b> 700 998,3 701 871,6 41 080,7	<b>6 840,3</b> 2 374,5 3 903,4 63,3	<b>0,0</b> 0,0 0,0 0,0	<b>26 436,7</b> 8 877,7 14 838,9 2 718,2	<b>1 431 176,2</b> 689 746,1 683 129,3 38 299,2
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>3 595 984,4</b> 1 326 271,2 1 688 065,8 76 650,3	<b>3 595 235,4</b> 1 326 212,5 1 687 375,6 76 650,2	<b>54 422,3</b> 30 808,0 20 608,8 2 828,8	<b>7 871,8</b> 1 321,9 5 436,3 1 038,2	<b>221 894,4</b> 62 233,7 142 022,9 12 782,4	<b>3 318 918,7</b> 1 233 170,8 1 524 743,9 61 039,0
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>8 194 174,7</b> 4 462 959,8 3 243 516,8 132 940,5	<b>7 214 875,4</b> 3 568 887,9 3 186 218,8 120 536,5	<b>201 447,2</b> 115 918,6 82 508,6 2 824,3	<b>1 681,0</b> 1 313,0 328,7 14,6	<b>608 126,2</b> 372 178,6 202 759,5 25 322,6	<b>6 405 302,0</b> 3 080 790,7 2 900 950,7 92 389,6
<b>F – Budownictwo</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>4 982 037,0</b> 4 680 655,5 190 738,6 44 253,0	<b>306 588,8</b> 213 276,2 71 117,9 17 924,2	<b>136 247,0</b> 125 603,8 6 171,6 7 995,1	<b>16 012,3</b> 11 572,0 1 776,2 1 727,1	<b>87 371,8</b> 51 038,8 27 184,9 7 836,8	<b>82 970,0</b> 36 633,6 37 761,4 7 292,3
<b>G – Handel i naprawy</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>400 990,2</b> 121 325,5 118 719,3 156 803,8	<b>385 852,6</b> 109 171,5 116 364,7 156 587,9	<b>34 134,6</b> 10 022,5 6 257,7 16 982,9	<b>2 678,8</b> 1 336,7 6 73,6 536,5	<b>81 831,2</b> 40 558,8 27 231,8 13 749,4	<b>269 886,8</b> 58 590,2 82 875,2 125 855,6
<b>H – Hotele i restauracje</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>151 310,7</b> 97 628,6 46 559,9 3 548,6	<b>107 745,6</b> 63 940,7 37 206,1 3 117,7	<b>5 275,7</b> 2 582,2 2 432,5 208,2	<b>416,1</b> 349,7 43,6 18,6	<b>42 962,7</b> 31 778,1 9 501,4 621,0	<b>59 507,2</b> 29 570,4 25 272,2 2 288,5

Wyszczególnienie	Gospodarka narodowa ogółem	w tym przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych					
		Ogółem	w tym do 9 osób				powyżej 249 osób
			do 49 osób	50-249 osób	292 133,3	8 879 405,2	
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	9 966 826,5 4 459 495,3 3 177 320,4 2 278 147,2	9 253 214,4 4 046 179,5 3 130 613,7 2 059 996,2	81 675,9 43 879,9 24 769,0 12 349,9	11 274,8 955,5 1 984,4 8 288,4	292 133,3 147 756,7 56 170,6 87 647,0	8 879 405,2 3 854 542,9 3 049 674,1 1 959 999,3	
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	1 283 941,9 510 132,0 689 662,6 72 563,2	1 283 941,9 510 132,0 689 662,6 72 563,2	245 110,7 157 098,2 94 326,2 13 636,7	149 809,5 86 061,1 8 920,5	198 267,3 101 311,1 60 794,4 31 197,3	816 865,3 251 722,7 534 542,0 27 729,2	
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	2 592 748,5 1 647 164,7 699 264,0 224 058,0	1 873 082,2 1 183 176,0 460 159,1 214 398,9	688 312,5 532 183,6 89 135,7 59 597,6	327 194,5 239 428,5 49 145,2 36 718,8	449 902,6 167 488,6 141 403,9 138 569,6	734 867,1 483 503,8 229 619,5 16 231,7	
<b>L – Administracja publiczna i obrona narodowa</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	2 966 555,5 1 956 738,7 787 524,1 172 730,8	1 222 868,6 98 564,9 22 134,4 2 164,4	19 848,2 18 528,8 1 063,9 255,5	8 977,8 8 123,8 644,5 209,5	36 181,1 27 749,5 8 249,2 177,5	66 839,3 52 286,6 12 821,3 1 731,4	
<b>M – Edukacja</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	3 175 971,6 2 515 206,8 543 325,2 75 575,0	54 502,4 32 123,6 8 173,8 11 574,2	22 960,4 11 789,7 2 188,6 8 701,7	301,0 41,0 183,9 71,2	8 797,9 5 076,4 677,4 2686,5	22 744,1 15 257,5 5 307,8 186,0	
<b>N – Ochrona zdrowia</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	2 298 925,9 1 252 211,3 984 338,5 53 231,0	1 624 379,7 732 716,8 846 473,6 41 997,1	21 445,5 8 454,1 12 431,4 413,6	2 587,0 482,8 1 952,4 82,8	351 798,3 157 691,5 185 230,2 8 536,4	1 251 135,9 566 571,2 648 812,0 33 047,1	
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	4 588 562,9 3 961 187,3 442 702,3 93 252,4	602 791,5 321 590,4 215 793,3 57 538,0	68 489,8 46 041,6 16 544,9 4 986,5	3 470,5 2 346,1 781,7 290,0	218 208,5 128 767,2 55 208,4 29 120,0	316 093,2 146 781,6 144 040,0 23 431,5	

Tablica Z1. Nakłady inwestycyjne w sektorze prywatnym w 2000 r. według sekcji gospodarki (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Gospodarka narodowa ogółem	w tym przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych				
		Ogółem				
		do 49 osób	w tym do 9 osób	50-249 osób	powyżej 249 osób	
<b>Ogółem</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>84 990 466,1</b> 39 534 112,8 32 131 223,8 11 804 698,8	<b>78 438 799,3</b> 33 109 831,4 32 037 958,4 11 770 578,8	<b>27 001 726,8</b> 13 944 096,5 6 621 275,9 5 931 402,6	<b>14 592 995,6</b> 7 788 225,5 2 995 179,4 3 658 090,3	<b>21 954 852,4</b> 10 035 425,7 7 576 743,5 3 661 051,9	<b>29 482 220,1</b> 9 130 309,2 17 839 939,0 2 178 124,3
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>540 915,9</b> 176 354,4 337 482,8 23 832,0	<b>540 915,9</b> 176 354,4 337 482,8 23 832,0	<b>64 663,8</b> 19 816,3 32 880,5 9 785,6	<b>30 949,2</b> 8 489,5 15 831,4 5 921,4	<b>74 834,2</b> 20 503,0 47 311,8 5 964,8	<b>401 417,9</b> 136 035,1 257 290,5 8 081,6
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>22 926 852,7</b> 6 664 960,9 14 350 275,5 1 484 006,7	<b>22 926 852,7</b> 6 664 960,9 14 350 275,5 1 484 006,7	<b>4 278 567,7</b> 1 429 726,3 2 183 444,0 597 456,7	<b>1 772 039,5</b> 548 750,6 834 912,7 373 491,1	<b>5 794 463,4</b> 1 960 174,0 3 330 332,5 389 417,1	<b>12 853 821,6</b> 3 275 060,6 8 836 499,0 497 132,9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>985 156,8</b> 887 160,0 88 859,3 6 819,8	<b>308 206,7</b> 210 209,9 88 859,3 6 819,8	<b>123 761,0</b> 85 047,0 34 679,3 2 528,6	<b>84 788,7</b> 55 108,6 27 020,7 1 634,1	<b>147 721,4</b> 113 802,6 30 502,0 2 700,0	<b>36 724,3</b> 11 360,3 23 678,0 1 591,2
<b>F – Budownictwo</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>5 099 564,2</b> 2 835 060,5 1 290 100,9 620 507,4	<b>5 099 564,2</b> 2 835 060,5 1 290 100,9 620 507,4	<b>2 394 598,4</b> 1 573 929,3 409 004,9 338 805,2	<b>1 380 893,7</b> 815 080,6 283 218,7 265 945,8	<b>2 215 827,3</b> 1 121 754,2 601 865,8 213 796,2	<b>489 138,5</b> 139 377,0 279 230,2 67 906,0
<b>G – Handel i naprawy</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>13 849 018,5</b> 7 151 190,1 4 220 320,2 2 291 190,6	<b>13 849 012,5</b> 7 151 186,0 4 220 318,8 2 291 190,1	<b>5 586 488,0</b> 2 664 965,0 2 556 687,4 1 553 549,9	<b>3 108 021,7</b> 1 260 707,9 625 063,2 1 171 087,4	<b>3 052 629,9</b> 1 452 608,4 1 109 008,5 445 768,3	<b>5 209 894,6</b> 3 033 612,6 1 854 622,9 291 871,9
<b>H – Hotele i restauracje</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	<b>1 390 343,2</b> 1 031 822,9 302 947,1 45 537,4	<b>1 390 343,2</b> 1 031 822,9 302 947,1 45 537,4	<b>390 163,8</b> 284 740,5 68 551,0 31 443,5	<b>268 128,2</b> 199 054,5 42 921,1 24 799,0	<b>578 649,9</b> 455 468,0 111 836,9 7 840,7	<b>421 529,5</b> 291 614,4 122 559,2 6 253,2

Wyszczególnienie	Gospodarka narodowa ogółem	w tym przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych					
		Ogółem	do 49 osób		50–249 osób		powyżej 249 osób
			w tym do 9 osób	w tym do 9 osób	w tym do 9 osób	w tym do 9 osób	
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b> w tym: budynki i budowle maszynny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	7 069 490,7 1 009 162,0 4 476 131,0 1 544 920,1	7 069 490,7 1 009 162,0 4 476 131,0 1 544 920,1	1 466 426,1 188 413,5 285 300,9 990 156,5	991 849,2 59 152,5 74 738,6 857 555,3	944 459,0 215 613,1 233 754,6 479 014,7	4 658 605,6 605 135,4 3 957 075,5 75 748,9	
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b> w tym: budynki i budowle maszynny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	7 449 923,6 1 184 553,5 3 121 415,9 2 984 340,8	7 449 923,6 1 184 553,5 3 121 415,9 2 984 340,8	2 522 278,6 259 502,7 869 824,3 1 327 967,9	363 619,3 41 086,5 146 392,1 174 540,6	3187 276,1 298 858,3 1225 606,4 1591 227,7	1 740 368,9 626 192,5 1 025 985,2 65 145,2	
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b> w tym: budynki i budowle maszynny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	23 687 430,5 17 487 845,3 3 357 589,8 2 520 849,7	18 403 265,8 12 203 830,9 3 357 483,6 2 520 805,6	9 188 963,6 7 002 705,2 1 127 084,5 890 990,1	5 906 941,8 4 521 920,4 706 331,3 617 965,5	5687 140,8 4256 389,9 802 146,0 482 380,4	3 527 161,4 944 735,8 1 428 253,1 1 147 435,1	
<b>L – Administracja publiczna i obrona narodowa</b> w tym: budynki i budowle maszynny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	9 990,9 6 404,3 2 530,1 1 054,2	1 984,6 22,2 1 337,7 622,4	470,7 22,2 191,6 254,6	239,1 13,1 109,5 116,5	1 281,0 - 917,1 363,9	232,9 - 229,0 3,9	
<b>M – Edukacja</b> w tym: budynki i budowle maszynny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	362 743,2 234 016,9 57 670,7 64 520,2	358 412,9 230 570,1 57 023,0 64 284,4	219 518,6 116 829,3 35 796,5 62 186,7	117 895,5 40 938,6 17 160,0 58 829,7	109 160,1 86 671,6 18 609,2 2 050,0	29 734,2 27 069,2 2 617,3 47,7	
<b>N – Ochrona zdrowia</b> w tym: budynki i budowle maszynny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	486 429,4 208 757,9 195 027,6 81 253,6	486 429,4 208 757,9 195 027,6 81 253,6	444 715,6 192 636,9 172 286,5 78 620,6	398 975,8 179 725,5 142 548,3 75 663,2	25 090,8 13 019,3 10 568,4 1 316,9	16 623,0 3 101,7 12 172,7 1 316,1	
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b> w tym: budynki i budowle maszynny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	1 132 606,5 656 824,1 330 872,9 135 866,3	554 397,1 203 340,2 239 555,2 102 458,5	321 110,9 125 762,3 145 544,5 47 656,7	168 653,9 58 197,2 78 931,8 30 540,7	136 318,5 40 563,3 54 284,3 39 211,2	96 967,7 37 014,6 39 726,4 15 590,6	



Tablica 22. Nakłady na innowacje w 2000 r. według źródeł pozyskania środków (w tys. zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przedsiębiorstw	Nakłady na innowacje				
		ogółem	z tego środki			
			własne	otrzymane z budżetu	pozyskane z zagranicy	kredyty bankowe
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób						
<b>ogółem</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>5 718</b>	<b>13 138 282,1</b>	<b>9 880 961,4</b>	<b>186 330,6</b>	<b>364 279,8</b>	<b>1 940 636,7</b>
a	2 789	903 545,6	548 773,2	4 212,7	5 505,6	265 558,0
b	1 811	2 662 281,5	1 828 012,1	48 247,2	131 698,6	434 695,0
c	1 118	9 572 455,0	7 504 176,1	133 870,7	227 075,6	1 240 383,7
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>54</b>	<b>401 944,4</b>	<b>327 329,4</b>	<b>15 027,8</b>	<b>19 358,2</b>	<b>17 416,2</b>
a	25	38 841,6	21 239,3	140,5	491,5	11 048,0
b	29	363 102,8	306 090,1	14 887,3	18 866,7	6 368,2
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>5 494</b>	<b>11 756 660,3</b>	<b>9 183 939,0</b>	<b>133 506,4</b>	<b>339 098,1</b>	<b>1 528 166,9</b>
a	2 789	903 545,6	548 773,2	4 212,7	5 505,6	265 558,0
b	1 696	2 368 980,0	1 693 184,9	13 826,3	127 050,5	408 522,5
c	1 009	8 484 134,7	6 941 980,9	115 467,4	206 542,0	854 086,4
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>170</b>	<b>979 677,4</b>	<b>369 693,0</b>	<b>37 945,9</b>	<b>5 823,5</b>	<b>395 053,6</b>
a	90	254 459,9	113 587,9	34 429,9	4 156,6	15 124,5
b	80	725 217,5	256 105,1	3 516,0	1 666,9	379 929,1
<b>sektor publiczny</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>681</b>	<b>4 070 623,6</b>	<b>2 755 294,5</b>	<b>150 385,4</b>	<b>25 748,2</b>	<b>711 659,2</b>
a	39	50 538,4	50 082,1	–	–	442,1
b	284	394 403,6	232 607,2	34 429,9	4 156,6	29 054,6
c	358	3 625 681,6	2 472 605,2	115 955,5	21 591,6	682 162,5
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>29</b>	<b>217 931,2</b>	<b>162 197,6</b>	<b>13 216,3</b>	<b>18 866,7</b>	<b>6 530,2</b>
a	5	2 747,2	2 174,8	140,5	–	162,0
b	24	215 184,0	160 022,8	13 075,8	18 866,7	6 368,2
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>494</b>	<b>2 881 071,9</b>	<b>2 225 253,5</b>	<b>99 836,6</b>	<b>1 058,0</b>	<b>313 241,3</b>
a	39	50 538,4	50 082,1	–	–	442,1
b	198	143 135,5	118 585,9	472,9	–	16 934,0
c	257	2 687 398,0	2 056 585,5	99 363,7	1 058,0	295 865,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>158</b>	<b>971 620,5</b>	<b>367 843,4</b>	<b>37 332,5</b>	<b>5 823,5</b>	<b>391 887,7</b>
<b>sektor prywatny</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>5 037</b>	<b>9 067 658,5</b>	<b>7 125 666,9</b>	<b>35 945,2</b>	<b>338 531,6</b>	<b>1 228 977,5</b>
a	2 750	853 007,2	498 691,1	4 212,7	5 505,6	265 115,9
b	1 527	2 267 877,9	1 595 404,9	13 817,3	127 542,0	405 640,4
c	760	5 946 773,4	5 031 570,9	17 915,2	205 484,0	558 221,2
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>25</b>	<b>184 013,2</b>	<b>165 131,8</b>	<b>1 811,5</b>	<b>491,5</b>	<b>10 886,0</b>
a	20	36 094,4	19 064,5	–	491,5	10 886,0
b	5	147 918,8	146 067,3	1 811,5	–	–
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>5 000</b>	<b>8 875 588,4</b>	<b>6 958 685,5</b>	<b>33 669,8</b>	<b>338 040,1</b>	<b>1 214 925,6</b>
a	2 750	853 007,2	498 691,1	4 212,7	5 505,6	265 115,9
b	1 498	2 225 844,5	1 574 599,0	13 353,4	127 050,5	391 588,5
c	752	5 796 736,7	4 885 395,4	16 103,7	205 484,0	558 221,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>12</b>	<b>8 056,9</b>	<b>1 849,6</b>	<b>463,9</b>	<b>–</b>	<b>3 165,9</b>

Tablica 23a. Nakłady na innowacje rozdysponowane w 2000 r. (w tys. zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Nakłady na innowacje ogółem	w tym nakłady rozdysponowane na:				
		działalność badawczo-rozwojową	w tym nakłady		zakup gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw	szkolenie personelu
			wewnętrzne	zewnętrzne		
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób						
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób						
c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>13 138 282,1</b>	<b>1 623 592,1</b>	<b>981 381,7</b>	<b>642 210,4</b>	<b>304 762,7</b>	<b>140 078,5</b>
a	903 545,6	53 559,6	44 785,2	8 774,4	7 829,8	4 768,6
b	2 662 281,5	410 562,8	190 554,4	220 008,4	44 385,2	109 773,4
c	9 572 455,0	1 159 469,7	746 042,1	413 427,6	252 547,7	25 536,5
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>401 944,4</b>	<b>29 432,3</b>	<b>4 023,5</b>	<b>25 408,8</b>	<b>5 471,6</b>	<b>228,0</b>
b	38 841,6	3 288,5	2 138,7	1 149,8	31,2	–
c	363 102,8	26 143,8	1 884,8	24 259,0	5 440,4	228,0
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>11 756 660,3</b>	<b>1 494 518,5</b>	<b>891 093,9</b>	<b>603 424,6</b>	<b>285 497,9</b>	<b>137 886,3</b>
a	903 545,6	53 559,6	44 785,2	8 774,4	7 829,8	4 768,6
b	2 368 980,0	330 966,8	112 181,9	218 784,9	42 085,4	108 597,3
c	8 484 134,7	1 109 992,1	734 126,8	375 865,3	235 582,7	24 520,4
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>979 677,4</b>	<b>99 641,3</b>	<b>86 264,3</b>	<b>13 377,0</b>	<b>13 793,2</b>	<b>1 964,2</b>
b	254 459,9	76 307,5	76 233,8	73,7	2 268,6	1 176,1
c	725 217,5	23 333,8	10 030,5	13 303,3	11 524,6	788,1
<b>o g ó ł e m</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>4 070 623,6</b>	<b>576 697,5</b>	<b>364 783,7</b>	<b>211 913,8</b>	<b>143 067,1</b>	<b>5 166,3</b>
a	50 538,4	570,1	126,3	443,8	83,8	–
b	394 403,6	136 738,9	97 781,4	38 957,5	6 224,3	1 482,1
c	3 625 681,6	439 388,5	266 876,0	172 512,5	136 758,9	3 684,2
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>217 931,2</b>	<b>12 956,0</b>	<b>3 174,7</b>	<b>9 781,3</b>	<b>5 452,3</b>	<b>196,4</b>
b	2 747,2	1 289,9	1 289,9	–	31,2	–
c	215 184,0	11 666,1	1 884,8	9 781,3	5 421,1	196,4
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>2 881 071,9</b>	<b>464 312,4</b>	<b>275 556,9</b>	<b>188 755,5</b>	<b>123 908,4</b>	<b>3 010,0</b>
a	50 538,4	570,1	126,3	443,8	83,8	–
b	143 135,5	59 141,5	20 257,7	38 883,8	3 924,5	306,0
c	2 687 398,0	404 600,8	255 172,9	149 427,9	119 900,0	2 704,0
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>971 620,5</b>	<b>99 429,1</b>	<b>86 052,1</b>	<b>13 377,0</b>	<b>13 706,4</b>	<b>1 959,9</b>
<b>sektor publiczny</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>9 067 658,5</b>	<b>1 046 894,6</b>	<b>616 598,0</b>	<b>430 296,6</b>	<b>161 695,7</b>	<b>134 912,2</b>
a	853 007,2	52 989,5	44 658,9	8 330,6	7 746,0	4 768,6
b	2 267 877,9	273 823,9	92 773,0	181 050,9	38 160,9	108 291,3
c	5 946 773,4	720 081,2	479 166,1	240 915,1	115 788,8	21 852,3
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>184 013,2</b>	<b>16 476,3</b>	<b>848,8</b>	<b>15 627,5</b>	<b>19,3</b>	<b>31,6</b>
b	36 094,4	1 998,6	848,8	1 149,8	–	–
c	147 918,8	14 477,7	–	14 477,7	19,3	31,6
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>8 875 588,4</b>	<b>1 030 206,1</b>	<b>615 537,0</b>	<b>414 669,1</b>	<b>161 589,6</b>	<b>134 876,2</b>
a	853 007,2	52 989,5	44 658,9	8 330,6	7 746,0	4 768,6
b	2 225 844,5	271 825,3	91 924,2	179 901,1	38 160,9	108 291,3
c	5 796 736,7	705 391,3	478 953,9	226 437,4	115 682,7	21 816,4
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>8 056,9</b>	<b>212,2</b>	<b>212,2</b>	<b>–</b>	<b>86,8</b>	<b>4,3</b>
<b>sektor prywatny</b>						

Tablica 23b. Nakłady na innowacje rozdysponowane w 2000 r. (w tys. zł) – dok.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Nakłady rozdysponowane na:						
	Inwestycje	w tym			Projektowanie przemysłowe i pozostałe przygotowanie do produkcji	Oprogramowanie	Marketing
		Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia techniczne	w tym z importu			
<b>o g ó ł e m</b>							
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>10 108 902,9</b>	<b>2 992 992,2</b>	<b>7 115 910,7</b>	<b>3 319 432,2</b>	<b>250 482,4</b>	<b>307 708,9</b>	<b>402 754,6</b>
a	764 972,0	250 931,8	514 040,2	187 553,0	5 367,0	57 025,6	10 023,0
b	1 884 877,3	507 366,9	1 377 510,4	555 975,4	72 699,4	41 364,8	98 618,6
c	7 459 053,6	2 234 693,5	5 224 360,1	2 575 903,8	172 416,0	209 318,5	294 113,0
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>360 569,4</b>	<b>163 849,5</b>	<b>196 719,9</b>	<b>35 986,7</b>	<b>2 113,1</b>	<b>3 980,1</b>	<b>149,9</b>
a	35 137,6	10 230,6	24 907,0	10 701,1	246,1	88,2	50,0
b	325 431,8	153 618,9	171 812,9	25 285,6	1 867,0	3 891,9	99,9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>8 930 748,4</b>	<b>2 614 674,9</b>	<b>6 316 073,5</b>	<b>3 203 328,6</b>	<b>237 166,2</b>	<b>274 818,3</b>	<b>396 024,7</b>
a	764 972,0	250 931,8	514 040,2	187 553,0	5 367,0	57 025,6	10 023,0
b	1 691 920,9	447 950,4	1 243 970,5	541 607,2	71 665,7	31 485,3	92 258,6
c	6 473 855,5	1 915 792,7	4 558 062,8	2 474 168,4	160 133,5	186 307,4	293 743,1
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>817 585,1</b>	<b>214 467,8</b>	<b>603 117,3</b>	<b>80 116,9</b>	<b>11 203,1</b>	<b>28 910,5</b>	<b>6 580,0</b>
a	157 818,8	49 185,9	108 632,9	3 667,1	787,6	9 791,3	6 310,0
b	659 766,3	165 281,9	494 484,4	76 449,8	10 415,5	19 119,2	270,0
<b>sektor publiczny</b>							
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>3 059 575,7</b>	<b>1 124 073,6</b>	<b>1 935 502,1</b>	<b>570 271,6</b>	<b>85 538,9</b>	<b>138 822,5</b>	<b>61 755,6</b>
a	2 695,9	717,8	1 978,1	92,5	101,2	46 928,7	158,7
b	225 903,4	63 069,8	162 833,6	20 750,1	2 925,4	11 286,5	9 843,0
c	2 830 976,4	1 060 286,0	1 770 690,4	549 429,0	82 512,3	80 607,4	51 753,9
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>194 512,6</b>	<b>108 939,1</b>	<b>85 573,5</b>	<b>10 233,2</b>	<b>1 776,0</b>	<b>2 938,0</b>	<b>99,9</b>
a	1 416,1	4,7	1 411,4	527,3	–	10,0	–
b	193 096,5	108 934,4	84 162,1	9 705,9	1 776,0	2 928,0	99,9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>2 055 142,6</b>	<b>801 250,5</b>	<b>1 253 892,1</b>	<b>480 232,2</b>	<b>72 583,0</b>	<b>107 029,8</b>	<b>55 085,7</b>
a	2 695,9	717,8	1 978,1	92,5	101,2	46 928,7	158,7
b	72 543,6	14 463,0	58 080,6	16 709,9	2 161,0	1 515,9	3 543,0
c	1 979 903,1	786 069,7	1 193 833,4	463 429,8	70 320,8	58 585,3	51 384,0
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>809 920,5</b>	<b>213 884,0</b>	<b>596 036,5</b>	<b>79 806,2</b>	<b>11 179,9</b>	<b>28 854,7</b>	<b>6 570,0</b>
<b>sektor prywatny</b>							
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>7 049 327,2</b>	<b>1 868 918,6</b>	<b>5 180 408,6</b>	<b>2 749 160,6</b>	<b>164 943,5</b>	<b>168 886,3</b>	<b>340 999,0</b>
a	762 276,1	250 214,0	512 062,1	187 460,5	5 265,8	10 096,9	9 864,3
b	1 658 973,9	444 297,1	1 214 676,8	535 225,3	69 774,0	30 078,3	88 775,6
c	4 628 077,2	1 174 407,5	3 453 669,7	2 026 474,8	89 903,7	128 711,1	242 359,1
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>166 056,8</b>	<b>54 910,4</b>	<b>111 146,4</b>	<b>25 753,5</b>	<b>337,1</b>	<b>1 042,1</b>	<b>50,0</b>
a	33 721,5	10 225,9	23 495,6	10 173,8	246,1	78,2	50,0
b	132 335,3	44 684,5	87 650,8	15 579,7	91,0	963,9	–
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>6 875 605,8</b>	<b>1 813 424,4</b>	<b>5 062 181,4</b>	<b>2 723 096,4</b>	<b>164 583,2</b>	<b>167 788,4</b>	<b>340 939,0</b>
a	762 276,1	250 214,0	512 062,1	187 460,5	5 265,8	10 096,9	9 864,3
b	1 619 377,3	433 487,4	1 185 889,9	524 897,3	69 504,7	29 969,4	88 715,6
c	4 493 952,4	1 129 723,0	3 364 229,4	2 010 738,6	89 812,7	127 722,1	242 359,1
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>7 664,6</b>	<b>583,8</b>	<b>7 080,8</b>	<b>310,7</b>	<b>23,2</b>	<b>55,8</b>	<b>10,0</b>

Tablica 24a. Przedsiębiorstwa, które zakupiły nowe technologie w 2000 r., według krajów zakupu

WYSZCZEGÓLNIENIE		Liczba przedsiębiorstw, które zakupiły technologie	Licencje					
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób	b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób		c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób	Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)			ogółem					
a		1 490	185	103	21	15	2	5
b		487	85	31	12	–	–	–
c		450	46	23	4	4	2	1
		553	54	49	5	11	–	4
C – Górnictwo i kopalnictwo		29	6	–	–	–	–	–
b		9	1	–	–	–	–	–
c		20	5	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		1 383	160	99	20	12	2	4
a		487	85	31	12	–	–	–
b		413	37	22	4	4	2	1
c		483	38	46	4	8	–	3
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		78	19	4	1	3	–	1
b		28	8	1	–	–	–	–
c		50	11	3	1	3	–	1
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		253	43	8	1	3	–	1
a		7	3	1	–	–	–	–
b		64	16	1	–	–	–	–
c		182	24	6	1	3	–	1
C – Górnictwo i kopalnictwo		20	6	–	–	–	–	–
b		2	1	–	–	–	–	–
c		18	5	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		158	18	5	–	–	–	–
a		7	3	1	–	–	–	–
b		35	7	–	–	–	–	–
c		116	8	4	–	–	–	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		75	19	3	1	3	–	1
b		27	8	1	–	–	–	–
c		48	11	2	1	3	–	1
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		1 238	143	95	20	12	2	4
a		481	83	30	12	–	–	–
b		386	30	22	4	4	2	1
c		371	30	43	4	8	–	3
C – Górnictwo i kopalnictwo		9	–	–	–	–	–	–
b		7	–	–	–	–	–	–
c		2	–	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		1 226	143	94	20	12	2	4
a		481	83	30	12	–	–	–
b		378	30	22	4	4	2	1
c		367	30	42	4	8	–	3
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		3	–	1	–	–	–	–
b		1	–	–	–	–	–	–
c		2	–	1	–	–	–	–

Tablica 24b. Przedsiębiorstwa, które zakupiły nowe technologie w 2000 r., według krajów zakupu – cd.

WYSZCZEGÓLNIENIE a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób		Prace badawczo-rozwojowe					
		Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia	Inne kraje poza-europejskie
		<b>ogółem</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		286	41	6	6	1	3
	a	76	8	4	2	–	–
	b	66	11	1	1	–	1
	c	144	22	1	3	1	2
C – Górnictwo i kopalnictwo		10	–	–	–	–	–
	b	1	–	–	–	–	–
	c	9	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		262	40	6	6	1	3
	a	76	8	4	2	–	–
	b	62	10	1	1	–	1
	c	124	22	1	3	1	2
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		14	1	–	–	–	–
	b	3	1	–	–	–	–
	c	11	–	–	–	–	–
		<b>sektor publiczny</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		80	5	–	–	–	–
	a	1	–	–	–	–	–
	b	12	2	–	–	–	–
	c	67	3	–	–	–	–
C – Górnictwo i kopalnictwo		7	–	–	–	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	7	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		59	4	–	–	–	–
	a	1	–	–	–	–	–
	b	9	1	–	–	–	–
	c	49	3	–	–	–	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		14	1	–	–	–	–
	b	3	1	–	–	–	–
	c	11	–	–	–	–	–
		<b>sektor prywatny</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		206	36	6	6	1	3
	a	75	8	4	2	–	–
	b	54	9	1	1	–	1
	c	77	19	1	3	1	2
C – Górnictwo i kopalnictwo		3	–	–	–	–	–
	b	1	–	–	–	–	–
	c	2	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		203	36	6	6	1	3
	a	75	8	4	2	–	–
	b	53	9	1	1	–	1
	c	75	19	1	3	1	2
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		–	–	–	–	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	–	–	–	–	–	–

Tablica 24c. Przedsiębiorstwa, które zakupiły nowe technologie w 2000 r., według krajów zakupu – cd.

WYSZCZEGÓLNIENIE a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych powyżej 249 osób		Środki automatyzacji					
		Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia	Inne kraje poza-europejskie
		<b>o g ó ł e m</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		439	505	48	25	15	13
a		147	103	18	–	–	2
b		125	170	9	10	6	2
c		167	232	21	15	9	9
C – Górnictwo i kopalnictwo		13	8	2	1	1	–
b		1	4	1	–	–	–
c		12	4	1	1	1	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		387	485	45	23	14	11
a		147	103	18	–	–	2
b		109	163	8	10	6	2
c		131	219	19	13	8	7
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		39	12	1	1	–	2
b		15	3	–	–	–	–
c		24	9	1	1	–	2
		<b>sektor publiczny</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		93	55	5	3	2	2
a		2	–	–	–	–	–
b		21	9	1	–	1	–
c		70	46	4	3	1	2
C – Górnictwo i kopalnictwo		10	3	1	–	–	–
b		–	–	1	–	–	–
c		10	3	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		46	40	3	2	2	–
a		2	–	–	–	–	–
b		7	6	–	–	1	–
c		37	34	3	2	1	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		37	12	1	1	–	2
b		14	3	–	–	–	–
c		23	9	1	1	–	2
		<b>sektor prywatny</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		346	450	43	22	13	11
a		145	103	18	–	–	2
b		104	161	8	10	5	2
c		97	186	17	12	8	7
C – Górnictwo i kopalnictwo		3	5	1	1	1	–
b		1	4	–	–	–	–
c		2	1	1	1	1	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		341	445	42	21	12	11
a		145	103	18	–	–	2
b		102	157	8	10	5	2
c		94	185	16	11	7	7
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		2	–	–	–	–	–
b		1	–	–	–	–	–
c		1	–	–	–	–	–

Tablica 24d. Przedsiębiorstwa, które zakupiły nowe technologie w 2000 r., według krajów zakupu – cd.

WYSZCZEGÓLNIENIE a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób		Usługi konsultingowe					
		Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia	Inne kraje pozaeuropejskie
		<b>o g ó ł e m</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		215	109	5	8	1	6
	a	52	27	–	–	–	–
	b	56	29	2	3	–	2
	c	107	53	3	5	1	4
C – Górnictwo i kopalnictwo		10	–	–	–	–	–
	b	2	–	–	–	–	–
	c	8	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		185	108	5	8	1	6
	a	52	27	–	–	–	–
	b	50	29	2	3	–	2
	c	83	52	3	5	1	4
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		20	1	–	–	–	–
	b	4	–	–	–	–	–
	c	16	1	–	–	–	–
		<b>sektor publiczny</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		48	8	3	–	1	1
	a	–	–	–	–	–	–
	b	7	1	–	–	–	–
	c	41	7	3	–	1	1
C – Górnictwo i kopalnictwo		7	–	–	–	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	7	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		21	7	3	–	1	1
	a	–	–	–	–	–	–
	b	3	1	–	–	–	–
	c	18	6	3	–	1	1
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		20	1	–	–	–	–
	b	4	–	–	–	–	–
	c	16	1	–	–	–	–
		<b>sektor prywatny</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		167	101	2	8	–	5
	a	52	27	–	–	–	–
	b	49	28	2	3	–	2
	c	66	46	–	5	–	3
C – Górnictwo i kopalnictwo		3	–	–	–	–	–
	b	2	–	–	–	–	–
	c	1	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		164	101	2	8	–	5
	a	52	27	–	–	–	–
	b	47	28	2	3	–	2
	c	65	46	–	5	–	3
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		–	–	–	–	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	–	–	–	–	–	–

Tablica 24e. Przedsiębiorstwa, które zakupiły nowe technologie w 2000 r., według krajów zakupu – cd.

WYSZCZEGÓLNIENIE a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób		Inne					
		Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia	Inne kraje pozaeuropejskie
		<b>ogółem</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		106	83	7	3	–	–
	a	45	31	–	–	–	–
	b	35	24	1	1	–	–
	c	26	28	6	2	–	–
C – Górnictwo i kopalnictwo		3	–	–	1	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	3	–	–	1	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		95	80	7	2	–	–
	a	45	31	–	–	–	–
	b	31	22	1	1	–	–
	c	19	27	6	1	–	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		8	3	–	–	–	–
	b	4	2	–	–	–	–
	c	4	1	–	–	–	–
		<b>sektor publiczny</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		24	13	1	1	–	–
	a	–	–	–	–	–	–
	b	11	4	–	–	–	–
	c	13	9	1	1	–	–
C – Górnictwo i kopalnictwo		3	–	–	1	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	3	–	–	1	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		13	10	1	–	–	–
	a	–	–	–	–	–	–
	b	7	2	–	–	–	–
	c	6	8	1	–	–	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		8	3	–	–	–	–
	b	4	2	–	–	–	–
	c	4	1	–	–	–	–
		<b>sektor prywatny</b>					
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		82	70	6	2	–	–
	a	45	31	–	–	–	–
	b	24	20	1	1	–	–
	c	13	19	5	1	–	–
C – Górnictwo i kopalnictwo		–	–	–	–	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	–	–	–	–	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		82	70	6	2	–	–
	a	45	31	–	–	–	–
	b	24	20	1	1	–	–
	c	13	19	5	1	–	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		–	–	–	–	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	–	–	–	–	–	–



Tablica 25a. Środki automatyzacji procesów produkcyjnych, media elektroniczne oraz zaawansowane technologie produkcyjne w 2000 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Liczba przedsiębiorstw posiadających środki automatyzacji	Wyposażenie przedsiębiorstw (w sztukach)			
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób	Linie produkcyjne		sterowane komputerem	Centra obróbkowe	Obrabiarki do metali laser. sterowane numerycznie	
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób						automatyczne
c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób						
<b>o g ó ł e m</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>		<b>4 034</b>	<b>7 920</b>	<b>5 177</b>	<b>2 393</b>	<b>230</b>
a		1 212	980	677	524	35
b		1 586	2 187	1 359	664	106
c		1 236	4 753	3 141	1 205	89
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>		<b>45</b>	<b>109</b>	<b>140</b>	<b>10</b>	<b>9</b>
b		19	20	22	–	–
c		26	89	118	10	9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>		<b>3 800</b>	<b>7 503</b>	<b>4 822</b>	<b>2 380</b>	<b>219</b>
a		1 212	980	677	524	35
b		1 472	2 078	1 294	664	106
c		1 116	4 445	2 851	1 192	78
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>		<b>189</b>	<b>308</b>	<b>215</b>	<b>3</b>	<b>2</b>
b		95	89	43	–	–
c		94	219	172	3	2
<b>sektor publiczny</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>		<b>626</b>	<b>1 392</b>	<b>803</b>	<b>493</b>	<b>22</b>
a		12	12	4	1	–
b		232	227	115	92	2
c		382	1 153	684	400	20
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>		<b>25</b>	<b>14</b>	<b>20</b>	<b>9</b>	<b>9</b>
b		4	2	5	–	–
c		21	12	15	9	9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>		<b>425</b>	<b>1 073</b>	<b>586</b>	<b>481</b>	<b>11</b>
a		12	12	4	1	–
b		141	139	73	92	2
c		272	922	509	388	9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>		<b>176</b>	<b>305</b>	<b>197</b>	<b>3</b>	<b>2</b>
b		87	86	37	–	–
c		89	219	160	3	2
<b>sektor prywatny</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>		<b>3 408</b>	<b>6 528</b>	<b>4 374</b>	<b>1 900</b>	<b>208</b>
a		1 200	968	673	523	35
b		1 354	1 960	1 244	572	104
c		854	3 600	2 457	805	69
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>		<b>20</b>	<b>95</b>	<b>120</b>	<b>1</b>	<b>–</b>
b		15	18	17	–	–
c		5	77	103	1	–
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>		<b>3 375</b>	<b>6 430</b>	<b>4 236</b>	<b>1 899</b>	<b>208</b>
a		1 200	968	673	523	35
b		1 331	1 939	1 221	572	104
c		844	3 523	2 342	804	69
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>		<b>13</b>	<b>3</b>	<b>18</b>	<b>–</b>	<b>–</b>
b		8	3	6	–	–
c		5	–	12	–	–

Tablica 25b. Środki automatyzacji procesów produkcyjnych, media elektroniczne oraz zaawansowane technologie produkcyjne w 2000 r. cd.

WYSZCZEGÓLNIENIE a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób		Liczba przedsiębiorstw posiadających środki automatyzacji	Wyposażenie przedsiębiorstw (w sztukach)			
			Linie produkcyjne		Centra obróbkowe	Obrabiarki do metali laser. sterowane numerycznie
			automatyczne	sterowane komputerem		
<b>o g ó ł e m</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>		<b>1 712</b>	<b>852</b>	<b>16 388</b>	<b>4 507</b>	<b>1 490</b>
	a	137	66	609	1 701	283
	b	265	163	2 629	1 621	512
	c	1 310	623	13 150	1 185	695
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>		<b>4</b>	<b>4</b>	<b>693</b>	<b>63</b>	<b>18</b>
	b	–	–	32	26	2
	c	4	4	661	37	16
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>		<b>1 705</b>	<b>848</b>	<b>13 779</b>	<b>4 222</b>	<b>1 382</b>
	a	137	66	609	1 701	283
	b	264	163	2 400	1 485	486
	c	1 304	619	10 770	1 036	613
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>		<b>3</b>	<b>–</b>	<b>1 916</b>	<b>222</b>	<b>90</b>
	b	1	–	197	110	24
	c	2	–	1 719	112	66
<b>sektor publiczny</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>		<b>220</b>	<b>91</b>	<b>5 531</b>	<b>615</b>	<b>307</b>
	a	–	–	2	28	2
	b	18	15	387	233	81
	c	202	76	5 142	354	224
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>		<b>4</b>	<b>4</b>	<b>255</b>	<b>36</b>	<b>11</b>
	b	–	–	6	8	–
	c	4	4	249	28	11
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>		<b>213</b>	<b>87</b>	<b>3 399</b>	<b>380</b>	<b>212</b>
	a	–	–	2	28	2
	b	17	15	208	133	61
	c	196	72	3 189	219	149
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>		<b>3</b>	<b>–</b>	<b>1 877</b>	<b>199</b>	<b>84</b>
	b	1	–	173	92	20
	c	2	–	1 704	107	64
<b>sektor prywatny</b>						
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>		<b>1 492</b>	<b>761</b>	<b>10 857</b>	<b>3 892</b>	<b>1 183</b>
	a	137	66	607	1 673	281
	b	247	148	2 242	1 388	431
	c	1 108	547	8 008	831	471
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>		<b>–</b>	<b>–</b>	<b>438</b>	<b>27</b>	<b>7</b>
	b	–	–	26	18	2
	c	–	–	412	9	5
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>		<b>1 492</b>	<b>761</b>	<b>10 380</b>	<b>3 842</b>	<b>1 170</b>
	a	137	66	607	1 673	281
	b	247	148	2 192	1 352	425
	c	1 108	547	7 581	817	464
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>		<b>–</b>	<b>–</b>	<b>39</b>	<b>23</b>	<b>6</b>
	b	–	–	24	18	4
	c	–	–	15	5	2

Tablica 25c. Środki automatyzacji procesów produkcyjnych, media elektroniczne oraz zaawansowane technologie produkcyjne w 2000 r. cd.

WYSZCZEGÓLNIENIE a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób		Przedsiębiorstwa korzystające z:				
		Internetu	Poczty elektronicznej internetowej	Stron www jako źródła informacji	w celu	
					Reklamy swoich wyrobów (usług)	Sprzedaży swoich wyrobów (usług)
		<b>o g ó ł e m</b>				
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		231	11 124	10 528	7 306	1 909
a		49	5 749	5 446	3 614	1 022
b		69	3 615	3 399	2 392	585
c		113	1 760	1 683	1 300	302
C – Górnictwo i kopalnictwo		3	99	98	74	17
b		1	52	51	40	8
c		2	47	47	34	9
D – Przetwórstwo przemysłowe		223	10 628	10 053	7 098	1 863
a		49	5 749	5 446	3 614	1 022
b		66	3 318	3 118	2 300	568
c		108	1 561	1 489	1 184	273
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		5	397	377	134	29
b		2	245	230	52	9
c		3	152	147	82	20
		<b>sektor publiczny</b>				
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		30	1 117	1 082	713	177
a		–	73	76	49	14
b		8	518	489	284	70
c		22	526	517	380	93
C – Górnictwo i kopalnictwo		1	49	48	36	10
b		–	16	16	13	4
c		1	33	32	23	6
D – Przetwórstwo przemysłowe		25	721	702	562	142
a		–	73	76	49	14
b		7	297	279	234	60
c		18	351	347	279	68
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		4	347	332	115	25
b		1	205	194	37	6
c		3	142	138	78	19
		<b>sektor prywatny</b>				
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		201	10 007	9 446	6 594	1 732
a		49	5 676	5 370	3 566	1 008
b		61	3 097	2 910	2 108	515
c		91	1 234	1 166	920	209
C – Górnictwo i kopalnictwo		2	50	50	38	7
b		1	36	35	27	4
c		1	14	15	11	3
D – Przetwórstwo przemysłowe		198	9 907	9 351	6 537	1 721
a		49	5 676	5 370	3 566	1 008
b		59	3 021	2 839	2 066	508
c		90	1 210	1 142	905	205
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		1	50	45	19	4
b		1	40	36	15	3
c		–	10	9	4	1

Tablica 26a. Przedsiębiorstwa korzystające z zagranicznych rozwiązań naukowo-technicznych w 2000 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Liczba przedsiębiorstw korzystających z zagranicznych rozwiązań	Przedsiębiorstwa korzystające z:			
			Umowy licencyjnej	Franchisingu	Innych uzgodnień	Bezpośrednich inwestycji zagranicznych
a	– przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób					
b	– przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób					
c	– przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób					
<b>o g ó ł e m</b>						
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		587	295	79	270	203
a		202	107	52	113	87
b		190	83	21	86	68
c		195	105	6	71	48
C – Górnictwo i kopalnictwo		5	–	–	2	3
b		3	–	–	1	2
c		2	–	–	1	1
D – Przetwórstwo przemysłowe		561	280	71	254	190
a		202	107	52	113	87
b		178	76	16	79	60
c		181	97	3	62	43
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		21	15	8	14	10
b		9	7	5	6	6
c		12	8	3	8	4
<b>sektor publiczny</b>						
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		73	43	12	37	17
a		2	2	1	1	1
b		19	13	6	11	7
c		52	28	5	25	9
C – Górnictwo i kopalnictwo		2	–	–	1	1
c		2	–	–	1	1
D – Przetwórstwo przemysłowe		51	29	4	22	6
a		2	2	1	1	1
b		10	6	1	5	1
c		39	21	2	16	4
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		20	14	8	14	10
b		9	7	5	6	6
c		11	7	3	8	4
<b>sektor prywatny</b>						
OGÓŁEM (sekcje C, D, E)		514	252	67	232	186
a		200	105	51	111	86
b		171	70	15	75	61
c		143	77	1	46	39
C – Górnictwo i kopalnictwo		3	–	–	1	2
b		3	–	–	1	2
c						
D – Przetwórstwo przemysłowe		510	251	67	231	184
a		200	105	51	111	86
b		168	70	15	74	59
c		142	76	1	46	39
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		1	1	–	–	–
b		1	1	–	–	–

Tablica 26b. Przedsiębiorstwa korzystające z zagranicznych rozwiązań naukowo-technicznych w 2000 r. – dok.

<b>WYSZCZEGÓLNIENIE</b> a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób	Wykorzystywane rozwiązania na podstawie			
	Umowy licencyjnej	Franchisingu	Innych uzgodnień	Bezpośrednich inwestycji zagranicznych
	<b>o g ó ł e m</b>			
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>739</b>	<b>156</b>	<b>699</b>	<b>385</b>
a	374	104	353	152
b	146	41	192	124
c	219	11	154	109
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	–	–	2	8
b	–	–	1	7
c	–	–	1	1
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>702</b>	<b>140</b>	<b>672</b>	<b>359</b>
a	374	104	353	152
b	134	31	180	106
c	194	5	139	101
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>				
b	37	16	25	18
c	12	10	11	11
c	25	6	14	7
	<b>sektor publiczny</b>			
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>85</b>	<b>23</b>	<b>75</b>	<b>32</b>
a	3	2	2	2
b	19	12	19	13
c	63	9	54	17
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	–	–	1	1
c	–	–	1	1
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>49</b>	<b>7</b>	<b>49</b>	<b>13</b>
a	3	2	2	2
b	7	2	8	2
c	39	3	39	9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>				
b	36	16	25	18
c	12	10	11	11
c	24	6	14	7
	<b>sektor prywatny</b>			
<b>OGÓŁEM (sekcje C, D, E)</b>	<b>654</b>	<b>133</b>	<b>623</b>	<b>353</b>
a	371	102	350	150
b	127	29	173	111
c	156	2	100	92
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	–	–	1	7
b	–	–	1	7
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>653</b>	<b>133</b>	<b>622</b>	<b>346</b>
a	371	102	350	150
b	127	29	172	104
c	155	2	100	92
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>				
b	1	–	–	–
b	1	–	–	–

Tablica 27a. Przedsiębiorstwa, które sprzedały nowe technologie w 2000 r., według krajów sprzedaży

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przedsiębiorstw które sprzedały technologie	Licencje					
		Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia	Inne kraje poza-europejskie
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób							
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób							
c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób							
<b>OGÓŁEM (sekcje D, E)</b>	<b>101</b>	<b>9</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>40</b>
a	39	1	–	–	–	–	16
b	19	2	1	–	–	–	7
c	43	6	–	–	–	–	17
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>99</b>	<b>7</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>38</b>
a	39	1	–	–	–	–	16
b	19	2	1	–	–	–	7
c	41	4	–	–	–	–	15
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>2</b>
c	2	2	–	–	–	–	2
<b>ogółem</b>							
<b>OGÓŁEM (sekcje D, E)</b>	<b>19</b>	<b>2</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>11</b>
a	1	–	–	–	–	–	–
b	2	–	–	–	–	–	2
c	16	2	–	–	–	–	9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>17</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>9</b>
a	1	–	–	–	–	–	–
b	2	–	–	–	–	–	2
c	14	–	–	–	–	–	7
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>2</b>
c	2	2	–	–	–	–	2
<b>sektor publiczny</b>							
<b>OGÓŁEM (sekcje D, E)</b>	<b>82</b>	<b>7</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>29</b>
a	38	1	–	–	–	–	16
b	17	2	1	–	–	–	5
c	27	4	–	–	–	–	8
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>82</b>	<b>7</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>29</b>
a	38	1	–	–	–	–	16
b	17	2	1	–	–	–	5
c	27	4	–	–	–	–	8
<b>sektor prywatny</b>							

Tablica 27b. Przedsiębiorstwa, które sprzedały nowe technologie w 2000 r., według krajów sprzedaży – cd.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Prace badawczo-rozwojowe					
		Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia	Inne kraje poza-europejskie
a	przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób						
b	przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób						
c	przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób						
		o g ó ł e m					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		3	2	–	–	23	7
a		–	2	–	–	6	–
b		–	–	–	–	7	2
c		3	–	–	–	10	5
D – Przetwórstwo przemysłowe		3	2	–	–	23	7
a		–	2	–	–	6	–
b		–	–	–	–	7	2
c		3	–	–	–	10	5
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		–	–	–	–	–	–
c		–	–	–	–	–	–
		sektor publiczny					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		1	–	–	–	3	1
a		–	–	–	–	–	–
b		–	–	–	–	–	–
c		1	–	–	–	3	1
D – Przetwórstwo przemysłowe		1	–	–	–	3	1
a		–	–	–	–	–	–
b		–	–	–	–	–	–
c		1	–	–	–	3	1
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		–	–	–	–	–	–
c		–	–	–	–	–	–
		sektor prywatny					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		2	2	–	–	20	6
a		–	2	–	–	6	–
b		–	–	–	–	7	2
c		2	–	–	–	7	4
D – Przetwórstwo przemysłowe		2	2	–	–	20	6
a		–	2	–	–	6	–
b		–	–	–	–	7	2
c		2	–	–	–	7	4

Tablica 27c. Przedsiębiorstwa, które sprzedały nowe technologie w 2000 r., według krajów sprzedaży – cd.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Środki automatyzacji					
		Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia	Inne kraje poza-europejskie
a	przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób						
b	przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób						
c	przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi powyżej 249 osób						
		<b>o g ó ł e m</b>					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		3	1	1	6	3	–
a		–	–	–	1	3	–
b		–	–	–	1	–	–
c		3	1	1	4	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		3	1	1	5	3	–
a		–	–	–	1	3	–
b		–	–	–	1	–	–
c		3	1	1	3	–	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		–	–	–	1	–	–
c		–	–	–	1	–	–
		<b>sektor publiczny</b>					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		1	1	–	4	–	–
a		–	–	–	1	–	–
b		–	–	–	–	–	–
c		1	1	–	3	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		1	1	–	3	–	–
a		–	–	–	1	–	–
b		–	–	–	–	–	–
c		1	1	–	2	–	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		–	–	–	1	–	–
c		–	–	–	1	–	–
		<b>sektor prywatny</b>					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		2	–	1	2	3	–
a		–	–	–	–	3	–
b		–	–	–	1	–	–
c		2	–	1	1	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		2	–	1	2	3	–
a		–	–	–	–	3	–
b		–	–	–	1	–	–
c		2	–	1	1	–	–



Tablica 27d. Przedsiębiorstwa, które sprzedały nowe technologie w 2000 r., według krajów sprzedaży – cd.

WYSZCZEGÓLNIENIE a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi ponad 249 osób		Usługi konsultingowe					
		Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia	Inne kraje poza-europejskie
		<b>o g ó ł e m</b>					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		–	–	4	14	1	–
	a	–	–	–	10	–	–
	b	–	–	–	1	–	–
	c	–	–	4	3	1	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		–	–	4	14	1	–
	a	–	–	–	10	–	–
	b	–	–	–	1	–	–
	c	–	–	4	3	1	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		–	–	–	–	–	–
	c	–	–	–	–	–	–
		<b>sektor publiczny</b>					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		–	–	1	1	–	–
	a	–	–	–	–	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	–	–	1	1	–	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		–	–	1	1	–	–
	a	–	–	–	–	–	–
	b	–	–	–	–	–	–
	c	–	–	1	1	–	–
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		–	–	–	–	–	–
	c	–	–	–	–	–	–
		<b>sektor prywatny</b>					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		–	–	3	13	1	–
	a	–	–	–	10	–	–
	b	–	–	–	1	–	–
	c	–	–	3	2	1	–
D – Przetwórstwo przemysłowe		–	–	3	13	1	–
	a	–	–	–	10	–	–
	b	–	–	–	1	–	–
	c	–	–	3	2	1	–

Tablica 27e. Przedsiębiorstwa, które sprzedały nowe technologie w 2000 r., według krajów sprzedaży – dok.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Inne					
		Polska	Kraje Unii Europejskiej	Inne kraje europejskie	USA	Japonia	Inne kraje poza-europejskie
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób							
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób							
c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi ponad 249 osób							
		<b>o g ó ł e m</b>					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		-	-	-	-	-	-
	a	-	-	-	-	-	-
	b	-	-	-	-	-	-
	c	-	-	-	-	-	-
D – Przetwórstwo przemysłowe		-	-	-	-	-	-
	a	-	-	-	-	-	-
	b	-	-	-	-	-	-
	c	-	-	-	-	-	-
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		-	-	-	-	-	-
	c	-	-	-	-	-	-
		<b>sektor publiczny</b>					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		-	-	-	-	-	-
	a	-	-	-	-	-	-
	b	-	-	-	-	-	-
	c	-	-	-	-	-	-
D – Przetwórstwo przemysłowe		-	-	-	-	-	-
	a	-	-	-	-	-	-
	b	-	-	-	-	-	-
	c	-	-	-	-	-	-
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		-	-	-	-	-	-
	c	-	-	-	-	-	-
		<b>sektor prywatny</b>					
OGÓŁEM (sekcje D, E)		-	-	-	-	-	-
	a	-	-	-	-	-	-
	b	-	-	-	-	-	-
	c	-	-	-	-	-	-
D – Przetwórstwo przemysłowe		-	-	-	-	-	-
	a	-	-	-	-	-	-
	b	-	-	-	-	-	-
	c	-	-	-	-	-	-

Tablica 28. Przedsiębiorstwa, które wdrożyły innowacje w latach 1999–2000 oraz zamierzają wprowadzić innowacje w latach 2001–2003

WYSZCZEGÓLNIENIE a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	Liczba przedsiębiorstw badanych	Przedsiębiorstwa, które			
		w latach 1999–2000 wdrożyły innowacje			zamierzają wprowadzić innowacje w latach 2001–2003
		ogółem	w tym nowe		
			wyroby	procesy	
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>28 811</b>	<b>4 871</b>	<b>3 842</b>	<b>3 336</b>	<b>6 169</b>
a	19 688	2 112	1 561	1 413	3 125
b	7 041	1 630	1 342	1 045	1 877
c	2 082	1 129	939	878	1 167
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>165</b>	<b>48</b>	<b>28</b>	<b>38</b>	<b>47</b>
b	103	24	15	17	19
c	62	24	13	21	28
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>28 068</b>	<b>4 681</b>	<b>3 787</b>	<b>3 165</b>	<b>5 960</b>
a	19 688	2 112	1 561	1 413	3 125
b	6 529	1 537	1 318	962	1 769
c	1 851	1 032	908	790	1 066
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>578</b>	<b>142</b>	<b>27</b>	<b>133</b>	<b>162</b>
b	409	69	9	66	89
c	169	73	18	67	73
<b>sektor publiczny</b>					
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>1 777</b>	<b>627</b>	<b>460</b>	<b>445</b>	<b>721</b>
a	236	25	21	17	40
b	913	264	188	162	315
c	628	338	251	266	366
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>84</b>	<b>23</b>	<b>14</b>	<b>18</b>	<b>27</b>
b	37	5	4	2	4
c	47	18	10	16	23
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>1 198</b>	<b>473</b>	<b>421</b>	<b>304</b>	<b>548</b>
a	236	25	21	17	40
b	540	196	176	100	232
c	422	252	224	187	276
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>495</b>	<b>131</b>	<b>25</b>	<b>123</b>	<b>146</b>
b	336	63	8	60	79
c	159	68	17	63	67
<b>sektor prywatny</b>					
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>27 034</b>	<b>4 243</b>	<b>3 383</b>	<b>2 892</b>	<b>5 448</b>
a	19 452	2 086	1 541	1 397	3 085
b	6 128	1 366	1 154	883	1 562
c	1 454	791	688	612	801
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>81</b>	<b>25</b>	<b>14</b>	<b>20</b>	<b>20</b>
b	66	19	11	15	15
c	15	6	3	5	5
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>26 870</b>	<b>4 207</b>	<b>3 367</b>	<b>2 862</b>	<b>5 412</b>
a	19 452	2 086	1 541	1 397	3 085
b	5 989	1 341	1 142	862	1 537
c	1 429	780	684	603	790
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>83</b>	<b>11</b>	<b>2</b>	<b>10</b>	<b>16</b>
b	73	6	1	6	10
c	10	5	1	4	6

Tablica 29a. Źródła informacji o innowacjach uznane przez przedsiębiorstwa w latach 1998–2000 za podstawowe

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przedsiębiorstwa, które wprowadziły innowacje w latach 1998–2000	Źródła informacji o innowacjach					
		wewnętrzne	zewnętrzne				
			inne przedsiębiorstwa z tej samej branży	konkurenci	klienci	firmy konsultingowe	dostawcy wyposażenia, materiałów, komponentów lub oprogramowania
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>4 871</b>	<b>2 910</b>	<b>883</b>	<b>1 218</b>	<b>2 524</b>	<b>184</b>	<b>676</b>
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób	2 112	1 036	379	517	1 034	54	283
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób	1 630	1 033	280	394	858	71	217
c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	1 129	841	224	307	632	59	176
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>48</b>	<b>26</b>	<b>7</b>	<b>12</b>	<b>17</b>	<b>1</b>	<b>6</b>
b	24	12	5	10	11	–	3
c	24	14	2	2	6	1	3
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>4 681</b>	<b>2 809</b>	<b>854</b>	<b>1 200</b>	<b>2 476</b>	<b>164</b>	<b>635</b>
a	2 112	1 036	379	517	1 034	54	283
b	1 537	987	263	381	831	62	194
c	1 032	786	212	302	611	48	158
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>142</b>	<b>75</b>	<b>22</b>	<b>6</b>	<b>31</b>	<b>19</b>	<b>35</b>
b	69	34	12	3	16	9	20
c	73	41	10	3	15	10	15
<b>sektor publiczny</b>							
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>627</b>	<b>432</b>	<b>83</b>	<b>146</b>	<b>316</b>	<b>33</b>	<b>87</b>
a	25	16	8	12	13	–	3
b	264	169	27	58	135	15	34
c	338	247	48	76	168	18	50
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>23</b>	<b>11</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>7</b>	<b>1</b>	<b>3</b>
b	5	2	–	1	1	–	–
c	18	9	1	2	6	1	3
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>473</b>	<b>350</b>	<b>61</b>	<b>137</b>	<b>280</b>	<b>13</b>	<b>51</b>
a	25	16	8	12	13	–	3
b	196	135	15	54	119	6	15
c	252	199	38	71	148	7	33
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>131</b>	<b>71</b>	<b>21</b>	<b>6</b>	<b>29</b>	<b>19</b>	<b>33</b>
b	63	32	12	3	15	9	19
c	68	39	9	3	14	10	14
<b>sektor prywatny</b>							
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>4 243</b>	<b>2 478</b>	<b>800</b>	<b>1 072</b>	<b>2 208</b>	<b>151</b>	<b>588</b>
a	2 086	1 020	371	505	1 021	54	279
b	1 366	864	253	336	723	56	183
c	791	594	176	231	464	41	126
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>25</b>	<b>15</b>	<b>6</b>	<b>9</b>	<b>10</b>	<b>–</b>	<b>3</b>
b	19	10	5	9	10	–	3
c	6	5	1	–	–	–	–
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>4 207</b>	<b>2 459</b>	<b>793</b>	<b>1 063</b>	<b>2 196</b>	<b>151</b>	<b>583</b>
a	2 086	1 020	371	505	1 021	54	279
b	1 341	852	248	327	712	56	179
c	780	587	174	231	463	41	125
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>11</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>2</b>	<b>–</b>	<b>2</b>
b	6	2	–	–	1	–	1
c	5	2	1	–	1	–	1

Tablica 29b. Źródła informacji o innowacjach uznane przez przedsiębiorstwa w latach 1998–2000 za podstawowe – cd.

	Źródła zewnętrzne o innowacjach							
	placówki naukowe PAN	jednostki badawczo-rozwojowe	szkoly wyższe	inne jednostki naukowe krajowe i zagraniczne	ujawnienia patentowe	konferencje, spotkania, czasopisma fachowe	komputerowe sieci informacyjne	targi, wystawy
<b>a</b> – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób	111	315	202	189	203	975	496	1 556
<b>b</b> – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób	56	104	66	87	80	421	208	655
<b>c</b> – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	33	92	66	55	63	300	156	512
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	22	119	70	47	60	254	132	389
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	1	3	2	2	–	9	3	5
	1	1	1	–	–	4	2	5
	–	2	1	2	–	5	1	–
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	106	302	186	181	200	914	469	1 508
<b>a</b>	56	104	66	87	80	421	208	655
<b>b</b>	29	86	58	53	61	273	143	486
<b>c</b>	21	112	62	41	59	220	118	367
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	4	10	14	6	3	52	24	43
<b>a</b>	3	5	7	2	2	23	11	21
<b>b</b>	1	5	7	4	1	29	13	22
<b>c</b>	–	–	–	–	–	–	–	–
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	11	77	42	25	27	143	62	200
<b>a</b>	–	8	1	1	1	10	3	8
<b>b</b>	5	17	15	5	7	43	16	84
<b>c</b>	6	52	26	19	19	90	43	108
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	1	2	2	2	–	4	1	–
<b>b</b>	1	1	1	–	–	–	–	–
<b>c</b>	–	1	1	2	–	4	1	–

Tablica 29b. Źródła informacji o innowacjach uznane przez przedsiębiorstwa w latach 1998–2000 za podstawowe – dok.

Wyszczególnienie:		Źródła zewnętrzne o innowacjach								
		placówki naukowe PAN	jednostki badawczo-rozwojowe	szkoły wyższe	inne jednostki naukowe krajowe i zagraniczne	ujawnienia patentowe	konferencje, spotkania, czasopisma fachowe	komputerowe sieci informacyjne	targi, wystawy	
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób		7	66	26	17	24	89	39	160	
	b	–	8	1	1	1	10	3	8	
	c	2	12	7	3	5	20	6	64	
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób		5	46	18	13	18	59	30	88	
	a	3	9	14	6	3	50	22	40	
	b	2	4	7	2	2	23	10	20	
c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób		1	5	7	4	1	27	12	20	
	sektor prywatny									
		100	238	160	164	176	831	434	1 356	
OGÓLEM (sekcja C, D, E)	a	56	96	65	86	79	410	205	647	
	b	28	75	51	50	56	257	140	428	
	c	16	67	44	28	41	164	89	281	
C – Górnictwo i kopalnictwo	b	–	1	–	–	–	5	2	5	
	c	–	–	–	–	–	4	2	5	
		–	1	–	–	–	1	–	–	
D – Przetwórstwo przemysłowe	a	99	236	160	164	176	824	430	1 348	
	b	56	96	65	86	79	410	205	647	
	c	27	74	51	50	56	253	137	422	
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		16	66	44	28	41	161	88	279	
	b	1	1	–	–	–	2	2	3	
	c	1	1	–	–	–	–	1	1	
	–	–	–	–	–	–	–	–	2	



Tablica 30a. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność innowacyjną, które w latach 1998–2000 posiadały umowy o współpracy z innymi jednostkami – cd.

	Przedsiębiorstwa posiadające umowy o współpracy w zakresie działalności innowacyjnej	w tym przedsiębiorstwa posiadające umowy z:							innymi jednostkami naukowymi krajowymi i zagranicznymi		
		innymi przedsiębiorstwami należącymi do tej samej grupy	konkurentami	klientami	firmami konsultingowymi	dostawcami wyposażenia, materiałów, komponentów lub oprogramowania	placówkami naukowymi PAN	jednostkami badawczo-rozwojowymi		szkolami wyższymi	
<b>a</b> – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób	220	64	16	51	18	81	14	114	84	37	
<b>b</b> – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób	13	5	–	7	–	8	–	5	3	1	
<b>c</b> – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	59	18	6	14	2	13	1	21	9	7	
	148	41	10	30	16	60	13	88	72	29	
<b>E</b> – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	51	9	1	6	16	25	4	10	19	8	
<b>b</b>	15	3	–	3	7	9	–	–	2	–	
<b>c</b>	36	6	1	3	9	16	4	10	17	8	
					sektor prywatny						
<b>OGÓLEM (sekcja C, D, E)</b>	1 286	562	74	325	102	480	45	350	233	157	
<b>a</b>	499	224	24	178	10	179	12	101	71	45	
<b>b</b>	416	187	32	76	37	157	14	107	56	53	
<b>c</b>	371	151	18	71	55	144	19	142	106	59	
<b>C</b> – Górnictwo i kopalnictwo	8	2	1	–	1	2	–	5	2	1	
<b>b</b>	6	2	1	–	–	2	–	3	–	–	
<b>c</b>	2	–	–	–	1	–	–	2	2	1	
<b>D</b> – Przetwórstwo przemysłowe	1 276	559	73	325	101	477	45	345	231	156	
<b>a</b>	499	224	24	178	10	179	12	101	71	45	
<b>b</b>	408	184	31	76	37	154	14	104	56	53	
<b>c</b>	369	151	18	71	54	144	19	140	104	58	
<b>E</b> – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2	1	–	–	–	1	–	–	–	–	
<b>b</b>	2	1	–	–	–	1	–	–	–	–	







Tablica 30c. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność innowacyjną, które w latach 1998–2000 posiadały umowy o współpracy z jednostkami zagranicznymi

Wyszczególnienie:	Przedsiębiorstwa posiadające umowy o współpracy w zakresie działalności innowacyjnej	w tym przedsiębiorstwa posiadające umowy z:						szkolami wyższymi	jednostkami badawczo-rozwojowymi	innymi jednostkami naukowymi krajowymi i zagranicznymi
		innymi przedsiębiorstwami należącymi do tej samej grupy	konkurentami	klientami	firmami konsultingowymi	dostawcami wyposażenia, materiałów, komponentów lub oprogramowania	placówkami naukowymi PAN			
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>1 572</b>	<b>364</b>	<b>38</b>	<b>166</b>	<b>39</b>	<b>278</b>	<b>10</b>	<b>60</b>		
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób	512	116	5	79	–	58	9	21		
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób	491	120	16	37	10	78	1	13		
c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	569	128	17	50	29	142	–	26		
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>23</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>1</b>	<b>6</b>	<b>–</b>	<b>–</b>		
a	7	1	1	–	–	1	–	–		
b	16	2	–	–	1	5	–	–		
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>1 496</b>	<b>359</b>	<b>37</b>	<b>166</b>	<b>37</b>	<b>261</b>	<b>10</b>	<b>58</b>		
a	512	116	5	79	–	58	9	21		
b	467	119	15	37	9	75	1	13		
c	517	124	17	50	28	128	–	24		
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>53</b>	<b>2</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>1</b>	<b>11</b>	<b>–</b>	<b>2</b>		
a	17	–	–	–	1	2	–	–		
b	36	2	–	–	–	9	–	2		
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>286</b>	<b>26</b>	<b>10</b>	<b>17</b>	<b>5</b>	<b>58</b>	<b>–</b>	<b>7</b>		
a	13	1	–	–	–	1	–	–		
b	75	3	3	5	1	8	–	1		
c	198	22	7	12	4	49	–	6		
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>15</b>	<b>2</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>5</b>	<b>–</b>	<b>–</b>		
a	1	–	–	–	–	–	–	–		
b	14	2	–	–	–	5	–	–		



Tablica 31. Sprzedaż wyrobów nowych i zmodernizowanych wprowadzonych na rynek w latach 1998–2000

Wyszczególnienie: a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	Liczba przedsiębiorstw które wprowadziły nowe i zmodernizowane wyroby	Sprzedaż nowych i zmodernizowanych wyrobów w tys. zł		
		ogółem	w tym wyroby:	
			nowe	zmodernizowane
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>3 787</b>	<b>62 776 934,1</b>	<b>30 894 258,6</b>	<b>31 882 675,4</b>
a	1 586	2 947 044,5	1 672 630,6	1 274 413,8
b	1 306	9 386 722,7	5 175 191,6	4 211 531,1
c	895	50 443 166,9	24 046 436,4	26 396 730,5
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>19</b>	<b>521 876,4</b>	<b>469 787,5</b>	<b>52 088,9</b>
b	10	34 484,2	7 757,4	26 726,8
c	9	487 392,2	462 030,1	25 362,1
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>3 754</b>	<b>61 372 295,0</b>	<b>30 279 073,9</b>	<b>31 093 221,0</b>
a	1 586	2 947 044,5	1 672 630,6	1 274 413,8
b	1 289	9 323 856,0	5 167 275,0	4 156 581,0
c	879	49 101 394,5	23 439 168,3	25 662 226,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>14</b>	<b>882 762,7</b>	<b>145 397,2</b>	<b>737 365,5</b>
b	7	28 382,5	159,2	28 223,3
c	7	854 380,2	145 238,0	709 142,2
<b>sektor publiczny</b>				
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>422</b>	<b>21 493 402,2</b>	<b>9 496 555,3</b>	<b>11 996 846,9</b>
a	17	25 617,4	4 151,8	21 465,6
b	177	775 692,4	555 434,9	220 257,5
c	228	20 692 092,4	8 936 968,6	11 755 123,8
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>9</b>	<b>475 125,9</b>	<b>453 533,2</b>	<b>21 592,7</b>
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>401</b>	<b>20 137 845,2</b>	<b>8 897 624,9</b>	<b>11 240 220,3</b>
a	17	25 617,4	4 151,8	21 465,6
b	169	746 503,5	554 332,0	192 171,5
c	215	19 365 724,3	8 339 141,1	11 026 583,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>12</b>	<b>880 431,1</b>	<b>145 397,2</b>	<b>735 033,9</b>
<b>sektor prywatny</b>				
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>3 365</b>	<b>41 283 531,9</b>	<b>21 397 703,3</b>	<b>19 885 828,5</b>
a	1 569	2 921 427,1	1 668 478,8	1 252 948,2
b	1 129	8 611 030,3	4 619 756,7	3 991 273,6
c	667	29 751 074,5	15 109 467,8	14 641 606,7
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>10</b>	<b>46 750,5</b>	<b>16 254,3</b>	<b>30 496,2</b>
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>3 353</b>	<b>41 234 449,8</b>	<b>21 381 449,0</b>	<b>19 853 000,7</b>
a	1 569	2 921 427,1	1 668 478,8	1 252 948,2
b	1 120	8 577 352,5	4 612 943,0	3 964 409,5
c	664	29 735 670,2	15 100 027,2	14 635 643,0
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>2</b>	<b>2 331,6</b>	<b>–</b>	<b>2 331,6</b>

Tablica 32. Eksport wyrobów nowych i zmodernizowanych w latach 1998–2000

Wyszczególnienie: a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	Liczba przedsiębiorstw które wprowadziły nowe i zmodernizowane wyroby	Sprzedaż nowych i zmodernizowanych wyrobów w tys. zł		
		ogółem	w tym wyroby:	
			nowe	zmodernizowane
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>1 500</b>	<b>15 391 632,8</b>	<b>9 122 525,3</b>	<b>6 269 107,5</b>
a	396	512 559,9	184 559,0	328 000,9
b	536	1 873 247,5	1 092 227,4	781 020,1
c	568	13 005 825,4	7 845 738,9	5 160 086,5
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>5</b>	<b>754,8</b>	<b>401,3</b>	<b>353,5</b>
b	4	471,2	128,0	343,2
c	1	283,6	273,3	10,3
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>1 495</b>	<b>15 390 878,0</b>	<b>9 122 124,0</b>	<b>6 268 754,0</b>
a	396	512 559,9	184 559,0	328 000,9
b	532	1 872 776,3	1 092 099,4	780 676,9
c	567	13 005 541,8	7 845 465,6	5 160 076,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>
b	–	–	–	–
c	–	–	–	–
<b>sektor publiczny</b>				
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>201</b>	<b>1 556 334,2</b>	<b>1 208 060,1</b>	<b>348 274,1</b>
a	2	359,6	68,4	291,2
b	66	94 924,0	70 745,5	24 178,5
c	133	1 461 050,7	1 137 246,2	323 804,5
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>1</b>	<b>283,6</b>	<b>273,3</b>	<b>10,3</b>
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>200</b>	<b>1 556 050,6</b>	<b>1 207 786,8</b>	<b>348 263,8</b>
a	2	359,6	68,4	291,2
b	66	94 924,0	70 745,5	24 178,4
c	132	1 460 767,1	1 136 972,9	323 794,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>
b	–	–	–	–
c	–	–	–	–
<b>sektor prywatny</b>				
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>1 299</b>	<b>13 835 298,5</b>	<b>7 914 465,2</b>	<b>5 920 833,4</b>
a	394	512 200,3	184 490,6	327 709,8
b	470	1 778 323,5	1 021 481,9	756 841,6
c	435	11 544 774,7	6 708 492,7	4 836 282,0
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>4</b>	<b>471,2</b>	<b>128,0</b>	<b>343,2</b>
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>1 295</b>	<b>13 834 827,3</b>	<b>7 914 337,2</b>	<b>5 920 490,2</b>
a	394	512 200,3	184 490,6	327 709,8
b	466	1 777 852,3	1 021 353,9	756 498,4
c	435	11 544 774,7	6 708 492,7	4 836 282,0
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>
b	–	–	–	–



Tablica 33. Cele działalności innowacyjnej w latach 1998–2000 uznane przez przedsiębiorstwa za podstawowe – cd.

Wyszczególnienie:		Przedsiębiorstwa, które wprowadziły innowacje									
		ze względu na:									
	ogółem	zastąpienie wycotywnych wyrobów	poprawę jakości wyrobów	zwiększenie asortymentu wyrobów	otwarcie nowych rynków lub zwiększenie udziału na rynku	wypełnienie przepisów, norm lub standardów	zwiększenie (poprawa) elastyczności produkcji	obniżkę kosztów pracy (osobowych)	obniżkę materiałochłonności (materiałów)	obniżkę energochłonności (zuzycia energii)	zmniejszenie szkodliwości dla środowiska
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób	23	4	10	7	7	10	7	8	7	10	9
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób	5	1	4	1	1	1	1	1	1	1	–
c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	18	3	6	6	6	9	6	7	6	9	9
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>473</b>	<b>132</b>	<b>304</b>	<b>287</b>	<b>272</b>	<b>144</b>	<b>124</b>	<b>158</b>	<b>160</b>	<b>146</b>	<b>169</b>
a	25	7	16	13	14	5	7	14	12	10	6
b	196	58	113	116	107	47	48	48	44	43	52
c	252	67	175	158	151	92	69	96	104	93	111
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>131</b>	<b>8</b>	<b>44</b>	<b>6</b>	<b>22</b>	<b>67</b>	<b>37</b>	<b>32</b>	<b>39</b>	<b>57</b>	<b>91</b>
b	63	6	22	4	10	29	16	18	18	27	46
c	68	2	22	2	12	38	21	14	21	30	45
<b>sektor prywatny</b>											
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>4 243</b>	<b>784</b>	<b>2 754</b>	<b>2 412</b>	<b>2 446</b>	<b>1 152</b>	<b>1 367</b>	<b>1 463</b>	<b>1 318</b>	<b>1 122</b>	<b>1 271</b>
a	2 086	249	1 316	1 114	1 131	531	663	698	574	523	566
b	1 366	315	889	840	796	357	451	473	438	352	409
c	791	220	549	458	519	264	253	292	306	247	296
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>25</b>	<b>–</b>	<b>11</b>	<b>12</b>	<b>11</b>	<b>5</b>	<b>7</b>	<b>8</b>	<b>7</b>	<b>6</b>	<b>4</b>
b	19	–	9	10	9	4	6	7	5	4	3
c	6	–	2	2	2	1	1	1	2	2	1
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>4 207</b>	<b>784</b>	<b>2 742</b>	<b>2 400</b>	<b>2 432</b>	<b>1 143</b>	<b>1 358</b>	<b>1 452</b>	<b>1 309</b>	<b>1 113</b>	<b>1 263</b>
a	2 086	249	1 316	1 114	1 131	531	663	698	574	523	566
b	1 341	315	880	830	786	351	443	464	432	346	404
c	780	220	546	456	515	261	252	290	303	244	293
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>11</b>	<b>–</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>
b	6	–	–	–	1	2	2	2	1	2	2
c	5	–	1	–	2	2	–	1	1	1	2



Tablica 34. Przedsiębiorstwa, w których wystąpiły niezrealizowane, opóźnione lub zaniechane projekty badawcze w latach 1998–2000

Wyszczególnienie:		Przedsiębiorstwa, w których wystąpiły przeszkody w realizacji projektu badawczego			
		ogółem	w tym:		
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób			wystąpiło poważne opóźnienie	przerwano (zaniechano) realizację	w ogóle nie rozpoczęto projektu
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>		<b>4 291</b>	<b>977</b>	<b>788</b>	<b>3 190</b>
a		2 690	473	308	2 145
b		1 060	285	245	746
c		541	219	235	299
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>		<b>30</b>	<b>10</b>	<b>7</b>	<b>20</b>
b		17	5	3	10
c		13	5	4	10
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>		<b>4 200</b>	<b>957</b>	<b>771</b>	<b>3 124</b>
a		2 690	473	308	2 145
b		1 003	278	240	700
c		507	206	223	279
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>		<b>61</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>46</b>
b		40	2	2	36
c		21	8	8	10
<b>sektor publiczny</b>					
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>		<b>372</b>	<b>111</b>	<b>125</b>	<b>243</b>
a		30	5	8	24
b		169	39	43	124
c		173	67	74	95
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>		<b>14</b>	<b>4</b>	<b>3</b>	<b>11</b>
b		5	–	1	4
c		9	4	2	7
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>		<b>306</b>	<b>98</b>	<b>112</b>	<b>194</b>
a		30	5	8	24
b		133	38	40	92
c		143	55	64	78
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>		<b>52</b>	<b>9</b>	<b>10</b>	<b>38</b>
b		31	1	2	28
c		21	8	8	10
<b>sektor prywatny</b>					
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>		<b>3 919</b>	<b>866</b>	<b>664</b>	<b>2 947</b>
a		2 660	468	301	2 121
b		891	246	202	622
c		368	152	161	204
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>		<b>16</b>	<b>6</b>	<b>4</b>	<b>9</b>
b		12	5	2	6
c		4	1	2	3
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>		<b>3 894</b>	<b>859</b>	<b>660</b>	<b>2 930</b>
a		2 660	468	301	2 121
b		870	240	200	608
c		364	151	159	201
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>		<b>9</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>8</b>
b		9	1	–	8

Tablica 35. Przedsiębiorstwa, w których w latach 1998–2000 wystąpiły opóźnienia w realizacji projektów według rodzajów przeszkód utrudniających działalność innowacyjną

Wyszczególnienie:	Przedsiębiorstwa											
	ogółem	które wskazały na wymieniony czynnik utrudniający działalność innowacyjną						brak informacji na temat				brak reakcji klientów na nowe wyroby
		zbyt wysokie			brak właściwego źródła funduszy	„sztywność” organizacyjna	brak wykwalifikowanego personelu	rynków			uregulowania prawne, normy, przepisy	
		przewidywane ryzyko ekonomiczne	koszty innowacji	oprocentowanie kredytów				technologii	wania	prawy,		
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>977</b>	<b>245</b>	<b>406</b>	<b>385</b>	<b>346</b>	<b>169</b>	<b>96</b>	<b>128</b>	<b>98</b>	<b>242</b>	<b>145</b>	
a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób	473	139	200	274	211	80	20	47	48	135	62	
b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób	285	63	120	66	70	51	48	48	30	58	50	
c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	219	43	86	45	65	38	28	33	20	49	33	
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>10</b>	<b>3</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>2</b>	
b	5	1	1	1	1	–	–	–	–	2	1	
c	5	2	1	–	1	1	–	1	2	3	1	
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>957</b>	<b>240</b>	<b>399</b>	<b>379</b>	<b>340</b>	<b>166</b>	<b>96</b>	<b>127</b>	<b>95</b>	<b>234</b>	<b>143</b>	
a	473	139	200	274	211	80	20	47	48	135	62	
b	278	62	118	63	68	51	48	48	30	56	49	
c	206	39	81	42	61	35	28	32	17	43	32	
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>10</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>–</b>	
b	2	–	1	2	1	–	–	–	–	–	–	
c	8	2	4	3	3	2	–	–	1	3	–	
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>111</b>	<b>23</b>	<b>46</b>	<b>23</b>	<b>40</b>	<b>24</b>	<b>22</b>	<b>14</b>	<b>18</b>	<b>24</b>	<b>22</b>	
a	5	–	1	1	2	1	2	–	1	2	–	
b	39	9	20	7	14	10	10	6	8	5	10	
c	67	14	25	15	24	13	10	8	9	17	12	
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	
c	4	1	1	–	1	1	–	1	2	3	1	

cd. tabl. 35.

Przedsiębiorstwa											
które wskazały na wymieniony czynnik utrudniający działalność innowacyjną											
ogółem	zbyt wysokie				brak właściwego źródła funduszy	„sztywność” organizacyjna	brak wykwalifikowanego personelu	brak informacji na temat			brak reakcji klientów na nowe wyroby
	przewidywane ryzyko ekonomiczne	koszty innowacji	oprocentowanie kredytów	technologii				rynków	uregulowania prawne, normy, przepisy		
										20	
<b>98</b>	<b>20</b>	<b>40</b>	<b>19</b>	<b>36</b>	<b>21</b>	<b>22</b>	<b>13</b>	<b>15</b>	<b>18</b>	<b>21</b>	<b>21</b>
a	5	1	1	2	1	2	6	1	2	—	—
b	38	9	6	14	10	10	6	8	5	10	10
c	55	11	12	20	10	10	7	6	11	11	11
<b>9</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>3</b>	<b>2</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>—</b>	<b>—</b>
b	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
c	8	2	3	3	2	—	—	1	3	—	—
<b>sektor prywatny</b>											
<b>866</b>	<b>222</b>	<b>360</b>	<b>362</b>	<b>306</b>	<b>145</b>	<b>74</b>	<b>114</b>	<b>80</b>	<b>218</b>	<b>123</b>	<b>123</b>
a	468	139	273	209	79	18	47	47	133	62	62
b	246	54	59	56	41	38	42	22	53	40	40
c	152	29	30	41	25	18	25	11	32	21	21
<b>6</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
b	5	1	1	1	—	—	—	—	2	1	1
c	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<b>859</b>	<b>220</b>	<b>359</b>	<b>360</b>	<b>304</b>	<b>145</b>	<b>74</b>	<b>114</b>	<b>80</b>	<b>216</b>	<b>122</b>	<b>122</b>
a	468	139	273	209	79	18	47	47	133	62	62
b	240	53	57	54	41	38	42	22	51	39	39
c	151	28	30	41	25	18	25	11	32	21	21
<b>1</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>
b	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—

Tablica 36. Przedsiębiorstwa, w których w latach 1998–2000 nie rozpoczęto projektów, według rodzajów przeszkód utrudniających działalność innowacyjną

Wyszczególnienie:		Przedsiębiorstwa										
		które wskazały na wymieniony czynnik utrudniający działalność innowacyjną										
		ogółem	zbyt wysokie			brak właściwego źródła funduszy	„sztywność” organizacyjna	brak wykwalifikowanego personelu	brak informacji na temat			brak reakcji klientów na nowe wyroby
			przewidywane ryzyko ekonomiczne	koszty innowacji	oprocenowanie kredytów				technologii	rynków	uregulowania prawne, normy, przepisy	
a	3 190	1 362	1 890	1 637	1 400	350	473	256	363	455	673	
b	2 145	927	1 233	1 209	954	257	363	175	250	344	493	
c	746	309	465	322	326	66	90	57	81	86	130	
	299	126	192	106	120	27	20	24	32	25	50	
C – Górnictwo i kopalnictwo	20	6	17	12	8	1	–	1	1	–	4	
	10	2	9	8	4	–	–	–	–	–	2	
	10	4	8	4	4	1	–	1	1	–	2	
D – Przetwórstwo przemysłowe	3 124	1 344	1 846	1 610	1 364	343	469	249	359	449	663	
a	2 145	927	1 233	1 209	954	257	363	175	250	344	493	
b	700	297	434	299	300	60	86	53	78	80	122	
c	279	120	179	102	110	26	20	21	31	25	48	
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	46	12	27	15	28	6	4	6	3	6	6	
b	36	10	22	15	22	6	4	4	3	6	6	
c	10	2	5	–	6	–	–	2	–	–	–	
OGÓŁEM (sekcja C, D, E)	243	77	164	84	123	15	17	21	25	19	41	
a	24	10	16	7	11	4	5	3	4	3	6	
b	124	32	83	43	65	5	7	8	9	7	23	
c	95	35	65	34	47	6	5	10	12	9	12	
C – Górnictwo i kopalnictwo	11	3	10	7	4	–	–	1	1	–	4	
b	4	–	4	3	1	–	–	–	–	–	2	
c	7	3	6	4	3	–	–	1	1	–	2	

cd. tabl. 36.

Przedsiębiorstwa											
które wskazały na wymieniony czynnik utrudniający działalność innowacyjną											
ogółem	zbyt wysokie			brak właściwego źródła funduszy	„sztywność” organizacyjna	brak wykwalifikowanego personelu	brak informacji na temat			brak reakcji klientów na nowe wyroby	
	przewidywane ryzyko ekonomiczne	koszty innowacji	opracowanie kredytów				technologii	rynków	uregulowania prawne, normy, przepisy		
<b>194</b>	<b>66</b>	<b>131</b>	<b>65</b>	<b>96</b>	<b>11</b>	<b>15</b>	<b>22</b>	<b>15</b>	<b>33</b>	<b>33</b>	
a	24	16	7	11	4	5	4	3	6	6	
b	92	61	28	47	1	5	7	3	17	17	
c	78	54	30	38	6	5	11	9	10	10	
<b>38</b>	<b>8</b>	<b>23</b>	<b>12</b>	<b>23</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	
a	28	18	12	17	4	2	2	4	4	4	
b	10	5	—	6	—	—	—	—	—	—	
c											
<b>sektor prywatny</b>											
<b>2 947</b>	<b>1 285</b>	<b>1 726</b>	<b>1 552</b>	<b>1 278</b>	<b>335</b>	<b>456</b>	<b>338</b>	<b>436</b>	<b>632</b>	<b>632</b>	
a	2 121	1 217	1 201	944	253	358	246	341	487	487	
b	622	382	279	261	61	83	72	79	107	107	
c	204	127	72	73	21	15	20	16	38	38	
<b>9</b>	<b>3</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	
b	6	5	5	3	—	—	—	—	—	—	
c	3	2	—	1	1	—	—	—	—	—	
<b>2 930</b>	<b>1 278</b>	<b>1 715</b>	<b>1 544</b>	<b>1 269</b>	<b>332</b>	<b>454</b>	<b>337</b>	<b>434</b>	<b>630</b>	<b>630</b>	
a	2 121	1 217	1 201	944	253	358	246	341	487	487	
b	608	373	271	253	59	81	48	77	105	105	
c	201	125	72	72	20	15	20	16	38	38	
<b>8</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>3</b>	<b>5</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	
b	8	4	3	5	2	2	1	2	2	2	

Tablica 37. Przedsiębiorstwa, w których w latach 1998–2000 przerwano realizację projektów, według rodzajów przeszkód utrudniających działalność innowacyjną

Wyszczególnienie:		Przedsiębiorstwa										
		które wskazały na wymieniony czynnik utrudniający działalność innowacyjną										
		ogółem	zbyt wysokie			brak właściwego źródła funduszy	„sztywność” organizacyjna	brak wykwalifikowanego personelu	brak informacji na temat			brak reakcji klientów na nowe wyroby
			przewidywane ryzyko ekonomiczne	koszty innowacji	oprocenowanie kredytów				technologii	rynków	uregulowania prawne, normy, przepisy	
a	788	332	367	226	222	71	69	68	59	139	210	
b	308	135	145	144	119	34	41	27	10	83	51	
c	245	93	111	56	51	19	20	20	25	31	73	
	235	104	111	26	52	18	8	21	24	25	86	
C – Górnictwo i kopalnictwo	7	3	4	4	3	–	–	1	–	2	1	
	3	–	1	2	2	–	–	–	–	1	–	
	4	3	3	2	1	–	–	1	–	1	–	
D – Przetwórstwo przemysłowe	771	326	356	217	218	68	69	67	57	135	208	
a	308	135	145	144	119	34	41	27	10	83	51	
b	240	93	109	52	48	18	20	20	25	30	73	
c	223	98	102	21	51	16	8	20	22	22	84	
E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	10	3	7	5	1	3	–	–	2	2	1	
b	2	–	1	2	1	1	–	–	–	–	–	
c	8	3	6	3	–	2	–	–	2	2	1	
							sektor publiczny					
OGÓŁEM (sekcja C, D, E)	125	60	65	27	31	13	9	7	14	22	36	
a	8	1	4	5	4	–	2	–	–	4	2	
b	43	22	20	11	9	3	4	2	4	7	11	
c	74	37	41	11	18	10	3	5	10	11	23	
C – Górnictwo i kopalnictwo	3	2	2	2	1	–	–	1	–	2	–	
b	1	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	
c	2	2	2	2	1	–	–	1	–	1	–	

		Przedsiębiorstwa										
		które wskazały na wymieniony czynnik utrudniający działalność innowacyjną										
		ogółem	zbyt wysokie			brak wiaściwego źródła funduszy	„sztywność” organizacyjna	brak wykwalifikowanego personelu	brak informacji na temat			brak reakcji klientów na nowe wyroby
			przewidywane ryzyko ekonomiczne	koszty innowacji	oprocentowanie kredytów				technologii	rynków	uregulowania prawne, normy, przepisy	
<b>Wyszczególnienie:</b>												
a	przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób	112	55	56	20	29	10	9	6	12	18	35
b	przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób	8	1	4	5	4	–	2	–	–	4	2
c	przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	40	22	19	9	8	2	4	2	4	6	11
		64	32	33	6	17	8	3	4	8	8	22
<b>10</b>		<b>3</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>5</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>1</b>
b	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2	–	1	2	1	1	–	–	–	–	–
c		8	3	6	3	–	2	–	–	2	2	1
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>												
a		664	272	302	200	191	58	60	61	45	118	174
b		301	134	141	140	115	34	39	27	10	80	49
c		202	71	91	45	42	16	16	18	21	24	62
		161	67	70	15	34	8	5	16	14	14	63
		<b>4</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>1</b>
b		2	–	1	2	2	–	–	–	–	–	–
c		2	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>												
a		664	272	302	200	191	58	60	61	45	118	174
b		301	134	141	140	115	34	39	27	10	80	49
c		202	71	91	45	42	16	16	18	21	24	62
		161	67	70	15	34	8	5	16	14	14	63
		<b>4</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>1</b>
b		2	–	1	2	2	–	–	–	–	–	–
c		2	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>												
a		660	271	300	198	189	58	60	61	45	118	173
b		301	134	141	140	115	34	39	27	10	80	49
c		200	71	90	43	40	16	16	18	21	24	62
		159	66	69	15	34	8	5	16	14	14	62

Tablica 38. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność badawczo-rozwojową w latach 1998–2000

Wyszczególnienie: a – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 10–49 osób b – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych wynosi 50–249 osób c – przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych przekracza 249 osób	Przedsiębiorstwa prowadzące działalność badawczo-rozwojową					Zatrudnienie w przedsiębiorstwach badawczo-rozwojowych	
	ogółem	w tym prowadzące działalność		korzystające z instrumentów wspierania działalności B + R	zgłaszające wynalazki	w osobach	w liczbach ekwiwalentów
		ciągłą	dorywczą				
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>1 885</b>	<b>796</b>	<b>1 089</b>	<b>269</b>	<b>528</b>	<b>17 274</b>	<b>21 282,0</b>
a	676	197	479	29	160	2 984	2045,3
b	637	254	383	87	151	4 144	7832,2
c	572	345	227	153	217	10 146	11404,5
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>20</b>	<b>9</b>	<b>11</b>	<b>10</b>	<b>15</b>	<b>55</b>	<b>25,4</b>
b	6	3	3	2	4	38	15,1
c	14	6	8	8	11	17	10,3
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>1 836</b>	<b>777</b>	<b>1 059</b>	<b>253</b>	<b>500</b>	<b>17 090</b>	<b>16 210,7</b>
a	676	197	479	29	160	2 984	2045,3
b	621	251	370	83	145	4 096	3855,3
c	539	329	210	141	195	10 010	10310,1
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>29</b>	<b>10</b>	<b>19</b>	<b>6</b>	<b>13</b>	<b>129</b>	<b>5 045,9</b>
b	10	–	10	2	2	10	3961,8
c	19	10	9	4	11	119	1084,1
<b>sektor publiczny</b>							
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>338</b>	<b>158</b>	<b>180</b>	<b>91</b>	<b>106</b>	<b>5 117</b>	<b>7 937,2</b>
a	20	6	14	2	1	62	16,4
b	121	37	84	16	23	434	618,5
c	197	115	82	73	82	4 621	7302,3
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>13</b>	<b>6</b>	<b>7</b>	<b>8</b>	<b>13</b>	<b>48</b>	<b>20,6</b>
b	1	1	–	1	3	31	10,3
c	12	5	7	7	10	17	10,3
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>297</b>	<b>142</b>	<b>155</b>	<b>78</b>	<b>80</b>	<b>4 942</b>	<b>6 830,7</b>
a	20	6	14	2	1	62	16,4
b	111	36	75	14	18	395	606,4
c	166	100	66	62	61	4 485	6207,9
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>28</b>	<b>10</b>	<b>18</b>	<b>5</b>	<b>13</b>	<b>127</b>	<b>1 085,9</b>
b	9	–	9	1	2	8	1,8
c	19	10	9	4	11	119	1084,1
<b>sektor prywatny</b>							
<b>OGÓŁEM (sekcja C, D, E)</b>	<b>1 547</b>	<b>638</b>	<b>910</b>	<b>178</b>	<b>422</b>	<b>12 157</b>	<b>13 344,9</b>
a	656	191	466	27	159	2 922	2029,0
b	516	217	299	71	128	3 710	7213,7
c	375	230	145	80	135	5 525	4102,2
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	<b>7</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>7</b>	<b>4,8</b>
b	5	2	3	1	1	7	4,8
c	2	1	1	1	1	–	–
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	<b>1 539</b>	<b>635</b>	<b>905</b>	<b>175</b>	<b>420</b>	<b>12 148</b>	<b>9 380,1</b>
a	656	191	466	27	159	2 922	2029,0
b	510	215	295	69	127	3 701	3248,9
c	373	229	144	79	134	5 525	4102,2
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>2</b>	<b>3 960,0</b>
b	1	–	1	1	–	2	3960,0



Tablica 39. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON według województw – stan w dniu 31 XII 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa zatrudniające				
		do 49 osób			50–249 osób	pow. 249 osób
		razem	z tego			
			do 9 osób	10–49 osób		
<b>POLSKA</b>	<b>3182577</b>	<b>3147059</b>	<b>3029859</b>	<b>117200</b>	<b>29102</b>	<b>6416</b>
Dolnośląskie	271321	268465	260366	8099	2318	538
Kujawsko-pomorskie	165695	163834	158136	5698	1544	317
Lubelskie	132782	131217	126261	4956	1293	272
Lubuskie	87252	86229	83143	3086	857	166
Łódzkie	213645	211346	203387	7959	1903	396
Małopolskie	252882	250040	240441	9599	2363	479
Mazowieckie	524640	519126	500123	19003	4337	1177
Opolskie	76077	75180	72243	2937	736	161
Podkarpackie	127756	126184	121082	5102	1259	313
Podlaskie	82972	82018	79260	2758	812	142
Pomorskie	200768	198668	191295	7373	1755	345
Śląskie	389772	385088	368795	16293	3752	932
Świętokrzyskie	87531	86542	83395	3147	813	176
Warmińsko-mazurskie	99429	98124	94246	3878	1113	192
Wielkopolskie	291586	288274	276613	11661	2770	542
Zachodniopomorskie	178469	176724	171073	5651	1477	268

Tablica 40. Liczba przedsiębiorstw aktywnych według województw w 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa zatrudniające				
		do 49 osób			50–249 osób	pow. 249 osób
		razem	z tego			
			do 9 osób	10–49 osób		
<b>POLSKA</b>	<b>1 766 073</b>	<b>1 748 775</b>	<b>1 709 757</b>	<b>39 018</b>	<b>14 227</b>	<b>3 071</b>
Dolnośląskie	139 802	138 451	135 323	3 128	1 097	254
Kujawsko-pomorskie	87 620	86 619	84 588	2 031	842	159
Lubelskie	74 243	73 555	71 873	1 682	568	120
Lubuskie	47 983	47 503	46 358	1 145	397	83
Łódzkie	121 744	120 588	117 813	2 775	976	180
Małopolskie	152 037	150 646	147 489	3 157	1 155	236
Mazowieckie	286 383	283 697	278 386	5 311	2 121	565
Opolskie	41 670	41 242	40 215	1 027	354	74
Podkarpackie	66 095	65 310	63 653	1 657	616	169
Podlaskie	42 598	42 197	41 212	985	329	72
Pomorskie	103 916	102 886	100 271	2 615	880	150
Śląskie	222 511	220 151	214 648	5 503	1 884	476
Świętokrzyskie	48 893	48 412	47 402	1 010	404	77
Warmińsko-mazurskie	56 343	55 755	54 512	1 243	511	77
Wielkopolskie	178 443	176 665	172 851	3 814	1 496	282
Zachodniopomorskie	95 793	95 099	93 164	1 935	597	97

Tablica 41. Pracujący w sektorze rynkowym według województw – stan w dniu 31 XII 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa zatrudniające				
		do 49 osób			50–249 osób	pow. 249 osób
		razem	z tego			
			do 9 osób	10–49 osób		
<b>POLSKA</b>	<b>8 473 370</b>	<b>3 982 806</b>	<b>2 702 557</b>	<b>1 280 249</b>	<b>1 682 164</b>	<b>2 808 400</b>
Dolnośląskie	650 568	311 021	225 051	85 970	126 923	212 624
Kujawsko-pomorskie	418 862	204 716	138 375	66 341	96 827	117 319
Lubelskie	309 471	148 902	104 603	44 299	66 868	93 701
Lubuskie	198 797	101 548	69 302	32 246	44 576	52 673
Łódzkie	536 026	279 969	189 538	90 431	111 789	144 268
Małopolskie	642 175	311 879	216 682	95 197	130 099	200 197
Mazowieckie	1 702 801	693 152	446 067	247 085	288 035	721 614
Opolskie	193 474	92 282	63 104	29 178	41 149	60 043
Podkarpackie	352 593	155 328	107 283	48 045	70 554	126 711
Podlaskie	178 847	93 580	65 182	28 398	37 237	48 030
Pomorskie	469 892	248 071	168 874	79 197	100 865	120 956
Śląskie	1 219 885	531 618	356 728	174 890	222 769	465 498
Świętokrzyskie	220 255	104 499	74 632	29 867	44 975	70 781
Warmińsko-mazurskie	233 083	117 719	77 911	39 808	56 893	58 471
Wielkopolskie	793 863	386 274	253 991	132 283	174 208	233 381
Zachodniopomorskie	352 778	202 248	145 234	57 014	68 397	82 133

Tablica 42. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów według województw w 2000 r. (ceny bieżące – w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa zatrudniające				
		do 49 osób			50–249 osób	pow. 249 osób
		razem	z tego			
			do 9 osób	10–49 osób		
<b>POLSKA</b>	<b>1 602 122,6</b>	<b>694 410,2</b>	<b>475 924,1</b>	<b>218 486,1</b>	<b>333 511,8</b>	<b>574 200,6</b>
Dolnośląskie	105 838,1	51 577,2	35 742,5	15 834,7	21 989,5	32 271,5
Kujawsko-pomorskie	61 045,7	26 959,4	17 701,3	9 258,1	15 547,2	18 539,1
Lubelskie	49 729,8	28 020,2	20 465,5	7 554,7	9 791,0	11 918,5
Lubuskie	28 083,7	14 334,3	9 187,3	5 147,0	6 294,9	7 454,5
Łódzkie	73 624,9	36 593,3	23 998,6	12 594,7	16 904,1	20 127,5
Małopolskie	122 073,3	56 961,2	38 904,6	18 056,6	25 297,7	39 814,4
Mazowieckie	464 265,1	149 188,6	101 395,4	47 793,2	93 530,6	221 545,9
Opolskie	31 482,5	15 595,0	10 508,7	5 086,3	6 413,3	9 474,2
Podkarpackie	51 645,8	24 796,1	17 368,5	7 427,6	10 174,3	16 675,4
Podlaskie	29 985,4	15 429,1	9 658,8	5 770,3	5 459,6	9 096,7
Pomorskie	82 704,8	41 307,3	27 386,1	13 921,2	15 533,5	25 864,0
Śląskie	214 266,1	89 370,0	59 621,0	29 749,0	41 044,6	83 851,5
Świętokrzyskie	34 813,1	14 601,1	10 326,0	4 275,1	8 997,7	11 214,2
Warmińsko-mazurskie	35 609,0	19 469,7	14 341,9	5 127,8	7 844,5	8 294,8
Wielkopolskie	161 221,6	79 585,6	59 471,4	20 114,2	35 997,4	45 638,6
Zachodniopomorskie	55 733,7	30 622,1	19 846,5	10 775,6	12 691,9	12 419,7

Tablica 43. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw według województw w 2000 r. (ceny bieżące – w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa zatrudniającej				
		do 49 osób			50–249 osób	pow. 249 osób
		razem	z tego			
			do 9 osób	10–49 osób		
<b>POLSKA</b>	<b>106 328,3</b>	<b>28 611,6</b>	<b>15 220,6</b>	<b>13 391,1</b>	<b>24 578,8</b>	<b>53 137,9</b>
Dolnośląskie	7 867,7	2 284,2	1 434,3	849,9	1 277,4	4 306,2
Kujawsko-pomorskie	3 647,5	845,8	425,5	420,2	660,5	2 141,3
Lubelskie	3 057,8	891,9	562,7	329,2	623,5	1 542,4
Lubuskie	1 914,5	473,9	232,7	241,3	392,1	1 048,5
Łódzkie	5 140,7	1 128,2	565,8	562,4	1 258,4	2 754,1
Małopolskie	7 160,4	1 641,1	808,2	832,9	1 407,1	4 112,2
Mazowieckie	36 471,6	9 756,8	5 455,2	4 301,5	10 605,0	16 109,9
Opolskie	1 488,8	437,3	272,5	164,8	269,2	782,2
Podkarpackie	2 763,1	589,7	309,4	280,3	659,4	1 514,0
Podlaskie	1 402,3	411,6	199,6	212,0	301,6	689,2
Pomorskie	5 427,2	1 667,6	688,6	979,1	1 008,8	2 750,8
Śląskie	12 714,0	3 697,6	2 185,1	1 512,5	2 116,0	6 900,4
Świętokrzyskie	1 952,4	457,1	323,7	133,4	478,4	1 016,8
Warmińsko-mazurskie	1 926,3	530,6	278,9	251,7	339,9	1 055,9
Wielkopolskie	9 652,6	2 632,8	896,5	1 736,3	2 396,0	4 623,8
Zachodniopomorskie	3 741,2	1 165,5	582,0	583,5	785,5	1 790,2

Tablica 44. Nakłady na innowacje poniesione przez przedsiębiorstwa według województw w 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego przedsiębiorstwa zatrudniającej			
		do 49 osób			pow. 249 osób
		razem	10–49 osób	50–249 osób	
<b>POLSKA</b>	<b>13 138 282,1</b>	<b>3 565 827</b>	<b>903 545,6</b>	<b>2 662 281,5</b>	<b>9 572 455,0</b>
Dolnośląskie	855 620,1	328 404	52 042,5	276 361,1	527 216,5
Kujawsko-pomorskie	673 228,8	123 591	42 278,9	81 311,7	549 638,2
Lubelskie	664 004,5	133 115	25 833,9	107 281,5	530 889,1
Lubuskie	306 736,3	55 938	18 709,3	37 229,1	250 797,9
Łódzkie	640 172,1	234 903	46 549,4	188 353,7	405 269,0
Małopolskie	1 082 641,2	245 816	28 634,9	217 181,3	836 825,0
Mazowieckie	2 714 436,5	386 024	136 012,4	250 012,0	2 328 412,1
Opolskie	452 391,6	258 506	17 806,6	240 699,2	193 885,8
Podkarpackie	513 227,3	86 479	40 435,4	46 043,4	426 748,5
Podlaskie	144 491,4	44 106	9 714,6	34 391,8	100 385,0
Pomorskie	790 747,1	373 708	48 556,5	325 151,7	417 038,9
Śląskie	1 656 166,5	582 959	104 812,4	478 146,2	1 073 207,9
Świętokrzyskie	474 174,3	106 195	63 932,1	42 262,4	367 979,8
Warmińsko-mazurskie	215 211,6	116 201	49 604,5	66 596,2	99 010,9
Wielkopolskie	1 611 839,7	376 990	152 660,3	224 330,1	1 234 849,3
Zachodniopomorskie	343 193,1	112 892	65 961,9	46 930,1	230 301,1



# Załącznik 2

Tablica 1. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w rejestrze REGON według form prawnych w latach 1998–2000

Symbol i rodzaj formy prawnej		sektor publiczny			sektor prywatny		
		1998	1999	2000	1998	1999	2000
	<b>OGÓŁEM</b>	<b>70 380</b>	<b>83 966</b>	<b>92 596</b>	<b>2 709 093</b>	<b>2 914 490</b>	<b>3 069 950</b>
01	Organy władzy, administracji rządowej	283	261	126	–	–	–
02	Organy kontroli państwowej i ochrony prawa	11	230	103	–	–	–
03	Wspólnoty samorządowe	4 421	1 270	818	–	–	–
06	Sądy i trybunały	9	8	7	–	–	–
09	Skarb państwa	1	2	2	–	–	–
16	Spółki akcyjne	2 278	1 974	2 499	7 409	8 615	9 518
17	Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	3 483	3 749	3 992	123 211	133 609	145 165
18	Spółki jawne	9	9	7	815	796	823
19	Spółki cywilne	5	22	37	268 877	288 132	303 291
20	Spółki komandytowe	–	–	–	290	346	430
23	Spółki inne*	70	73	75	499	518	548
24	Przedsiębiorstwa państwowe	3 554	3 128	2 907	–	–	–
25	Przedsiębiorstwa komunalne	206	155	123	–	–	–
28	Państwowe jednostki organizacyjne	13 425	9 499	6 868	–	–	–
29	Gminne samorządowe jednostki organizacyjne	32 428	39 721	39 749	2	2	1
30	Powiatowe samorządowe jednostki organizacyjne	42	5 018	7 391	–	–	–
31	Wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne	4	640	876	–	–	–
40	Spółdzielnie	–	–	–	16 527	16 438	16 235
48	Fundacje	–	–	–	5 183	5 471	5 749
49	Fundusze	53	48	48	6	66	95
50	Kościół katolicki	1	1	1	14 433	14 828	15 146
51	Inne Kościoły i związki wyznaniowe	–	–	–	1 064	1 143	1 182
55	Stowarzyszenia	1	–	–	25 944	30 232	36 274
60	Organizacje społeczne oddzielnie nie wymienione	–	–	–	1 024	5 220	9 084
70	Partie polityczne	–	–	–	380	409	439
72	Związki zawodowe	–	–	–	11 034	12 850	14 257
73	Organizacje pracodawców	–	–	–	127	151	176
76	Samorząd gospodarczy i zawodowy	1	1	1	2 106	2 258	2 369
80	Przedstawicielstwa zagraniczne	–	–	–	1 686	1 739	1 767
85	Wspólnoty mieszkaniowe	10 085	18 142	26 959	8 256	14 328	21 511
99	Bez szczególnej formy prawnej	10	15	7	2 220 220	2 377 339	2 485 890
	<b>OGÓŁEM PRZEDSIĘBIORSTWA**</b>	<b>9 545</b>	<b>9 052</b>	<b>9 572</b>	<b>2 637 349</b>	<b>2 825 275</b>	<b>2 961 352</b>

\* Spółki przewidziane przepisami innych ustaw niż Kodeks handlowy i Kodeks cywilny lub formy, do których stosują się określone przepisy o spółkach.

\*\* Zgodnie z określeniem podanym we Wstępie do niniejszego opracowania, mianem przedsiębiorstw nazywane są podmioty o następujących symbolach form prawnych: 16, 17, 18, 19, 20, 24, 25, 40 i 99.

Tablica 2. Liczba przedsiębiorstw aktywnych wg sekcji gospodarki w 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego o liczbie zatrudnionych osób			
		I. zatrud. 0-49	w tym I. zatrud. 0-9	I. zatrud. 50-249	I. zatrud. >249
<b>Ogółem</b>	<b>1 766 073</b>	<b>1 748 775</b>	<b>1 709 757</b>	<b>14 227</b>	<b>3 071</b>
sektor publiczny	4 247	1 399	99	1 964	884
sektor prywatny	1 761 826	1 747 376	1 709 658	12 263	2 187
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	1 273	1 122	1 002	97	54
sektor publiczny	89	17	–	31	41
sektor prywatny	1 184	1 105	1 002	66	13
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	219 311	211 314	197 871	6 307	1 690
sektor publiczny	1 193	287	36	560	346
sektor prywatny	218 118	211 027	197 835	5 747	1 344
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	1 929	1 360	1 093	410	159
sektor publiczny	678	188	3	338	152
sektor prywatny	1 251	1 172	1 090	72	7
<b>F – Budownictwo</b>	205 047	202 858	197 912	1 928	261
sektor publiczny	356	112	10	223	21
sektor prywatny	204 691	202 746	197 902	1 705	240
<b>G – Handel i naprawy</b>	653 712	650 592	638 695	2 816	304
sektor publiczny	292	166	15	97	29
sektor prywatny	653 420	650 426	638 680	2 719	275
<b>H – Hotele i restauracje</b>	57 664	57 462	56 214	170	32
sektor publiczny	80	46	1	27	7
sektor prywatny	57 584	57 416	56 213	143	25
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	158 296	157 530	156 070	557	209
sektor publiczny	461	99	7	212	150
sektor prywatny	157 835	157 431	156 063	345	59
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	52 163	52 097	51 815	52	14
sektor publiczny	23	17	1	3	3
sektor prywatny	52 140	52 080	51 814	49	11
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	236 730	234 990	231 501	1 455	285
sektor publiczny	691	285	18	305	101
sektor prywatny	236 039	234 705	231 483	1 150	184
<b>M – Edukacja</b>	24 502	24 467	24 210	34	1
sektor publiczny	31	25	1	6	–
sektor prywatny	24 471	24 442	24 209	28	1
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	84 924	84 805	83 913	96	23
sektor publiczny	59	20	2	19	20
sektor prywatny	84 865	84 785	83 911	77	3
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	70 522	70 178	69 461	305	39
sektor publiczny	294	137	5	143	14
sektor prywatny	70 228	70 041	69 456	162	25

Tablica 3. Przeciętna liczba pracujących w gospodarce narodowej w 2000 r. (w tys. osób)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w podmiotach zatrudniających		
		do 49 osób	50–249 osób	powyżej 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>11 074,7</b>	<b>4 908,3</b>	<b>2 473,6</b>	<b>3 692,8</b>
sektor publiczny	3 981,7	603,7	1 143,3	2 234,7
sektor prywatny	7 093,0	4 304,6	1 330,3	1 458,1
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	240,9	7,7	12,9	220,3
sektor publiczny	202,8	2,3	5,1	195,4
sektor prywatny	38,1	5,4	7,8	24,9
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	2 732,9	931,0	705,3	1 096,6
sektor publiczny	403,2	18,0	83,2	302,0
sektor prywatny	2 329,7	913,0	622,1	794,6
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	249,3	17,6	52,2	179,5
sektor publiczny	232,7	12,8	43,4	176,5
sektor prywatny	16,6	4,8	8,8	3,0
<b>F – Budownictwo</b>	868,9	513,1	214,8	141,0
sektor publiczny	57,0	9,6	28,9	18,5
sektor prywatny	811,9	503,5	185,9	122,5
<b>G – Handel i naprawy</b>	2 100,4	1 630,6	268,2	201,6
sektor publiczny	37,7	5,4	11,6	20,7
sektor prywatny	2 062,7	1 625,2	256,6	180,9
<b>H – Hotele i restauracje</b>	214,8	168,8	17,8	28,2
sektor publiczny	21,8	14,0	4,4	3,4
sektor prywatny	193,0	154,8	13,4	24,8
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	813,9	259,9	70,5	483,5
sektor publiczny	495,6	10,3	35,0	450,3
sektor prywatny	318,3	249,6	35,5	33,2
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	288,1	68,3	28,4	191,4
sektor publiczny	87,0	2,7	2,5	81,8
sektor prywatny	201,1	65,6	25,9	109,6
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	814,6	443,2	183,8	187,6
sektor publiczny	153,9	31,6	61,7	60,6
sektor prywatny	660,7	411,6	122,1	127,0
<b>L – Administracja publiczna</b>	513,7	143,0	203,2	167,5
sektor publiczny	469,3	98,9	202,9	167,5
sektor prywatny	44,4	44,1	0,3	–
<b>M – Edukacja</b>	919,2	211,5	461,5	246,2
sektor publiczny	867,4	176,1	451,4	239,9
sektor prywatny	51,8	35,4	10,1	6,3
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	936,7	274,2	166,3	496,2
sektor publiczny	814,4	164,1	155,5	494,8
sektor prywatny	122,3	110,1	10,8	1,4
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	381,3	239,4	88,7	53,2
sektor publiczny	138,9	57,9	57,7	23,3
sektor prywatny	242,4	181,5	31,0	29,9
<b>Sektor rynkowy (sekcje C – K oraz O)</b>	<b>8 705,1</b>	<b>4 279,6</b>	<b>1 642,6</b>	<b>2 782,9</b>
sektor publiczny	1 830,6	164,6	333,5	1 332,5
sektor prywatny	6 874,5	4 115,0	1 309,1	1 450,4
<b>Sektor z przewagą usług nierynkowych (sekcje L,M,N)</b>	<b>2 369,6</b>	<b>628,7</b>	<b>831,0</b>	<b>909,9</b>
sektor publiczny	2 151,1	439,1	809,8	902,2
sektor prywatny	218,5	189,6	21,2	7,7

Tablica 4. Przeciętna liczba pracujących w 2000 r. z uwzględnieniem szarej strefy gospodarczej (w tys. osób)

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego w przedsiębiorstwach zatrudniających				
		do 49 osób			50–249 osób	powyżej 249 osób
		razem	z tego			
			pracownicy zarejestrowani	pracujący w szarej strefie		
<b>Ogółem</b>	<b>11 818</b>	<b>5 651</b>	<b>4 908</b>	<b>743</b>	<b>2 474</b>	<b>3 693</b>
sektor publiczny	3 983	604	604	–	1 144	2 235
sektor prywatny	7 835	5 047	4 304	743	1 330	1 458
<b>Przemysł (sekcje C, D, E)</b>	3 281	1 015	957	58	770	1 496
sektor publiczny	837	33	33	–	131	673
sektor prywatny	2 444	982	924	58	639	823
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	241	8	8	–	13	220
sektor publiczny	202	2	2	–	5	195
sektor prywatny	39	6	6	–	8	25
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	2 791	989	931	58	705	1 097
sektor publiczny	403	18	18	–	83	302
sektor prywatny	2 388	971	913	58	622	795
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	249	18	18	–	52	179
sektor publiczny	232	13	13	–	43	176
sektor prywatny	17	5	5	–	9	3
<b>F – Budownictwo</b>	961	605	513	92	215	141
sektor publiczny	58	10	10	–	29	19
sektor prywatny	903	595	503	92	186	122
<b>G – Handel i naprawy</b>	2 301	1 831	1 630	201	268	202
sektor publiczny	37	5	5	–	11	21
sektor prywatny	2 264	1 826	1 625	201	257	181
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	828	275	261	14	70	483
sektor publiczny	495	10	10	–	35	450
sektor prywatny	333	265	251	14	35	33
<b>Pozostałe usługi (sekcje H, J – O)</b>	4 447	1 925	1 547	378	1 151	1 371
sektor publiczny	2 556	546	546	–	938	1 072
sektor prywatny	1 891	1 379	1 001	378	213	299



Tablica 5. Podstawowe dane charakteryzujące sytuację przedsiębiorstw osób fizycznych zatrudniających do 9 osób, należących do sekcji przetwórstwo przemysłowe w latach 1999–2000

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw			Liczba pracujących			Liczba pracujących na przedsiębiorstwo			Dochody w przeliczeniu na przedsiębiorstwo (tys. zł)		
	1999	2000	1999 = 100%	1999	2000	1999 = 100%	1999	2000	1999	2000	1999 = 100%	
Przetwórstwo przemysłowe	214 607	191 077	89,0	501 454	471 501	94,0	2,34	2,47	27,2	28,4	104,4	
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	16 885	14 646	86,7	74 400	71 777	96,5	4,41	4,90	35,8	35,7	99,7	
Produkcja tkanin	6 455	5 484	85,0	14 989	13 781	91,9	2,32	2,51	18,7	23,8	127,3	
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich	25 023	20 724	82,8	58 717	56 688	96,5	2,35	2,73	11,7	15,7	134,2	
Produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich	8 495	7 691	90,5	18 562	17 422	93,9	2,19	2,27	10,6	9,9	93,4	
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny	27 099	24 101	88,9	59 933	52 639	87,8	2,21	2,18	19,9	19,6	98,5	
Produkcja masy włóknistej oraz papieru	1 842	1 772	96,2	4 691	4 817	102,7	2,55	2,72	46,6	28,6	61,4	
Działalność wydawnicza i poligraficzna	15 171	14 438	95,2	30 186	30 509	101,1	1,99	2,11	32,4	44,1	136,1	
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej oraz wyrobów chemicznych	1 463	1 844	126,0	4 718	5 779	122,5	3,22	3,13	82,4	48,2	58,5	
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	8 020	7 688	95,9	22 635	21 990	97,2	2,82	2,86	72,4	45,2	62,4	
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	13 206	12 865	97,4	32 679	34 553	105,7	2,47	2,69	27,3	20,2	74,0	
Produkcja metali oraz produkcja wyrobów z metali	28 806	27 563	95,7	56 139	57 692	102,8	1,95	2,09	30,8	40,1	130,2	
Produkcja maszyn i urządzeń	12 099	10 661	88,1	23 005	19 961	86,8	1,90	1,87	30,9	32,4	104,9	
Produkcja maszyn biurowych i komputerów	811	787	97,0	1 343	1 457	108,5	1,66	1,85	28,4	21,7	76,4	
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	4 178	3 781	90,5	7 675	7 137	93,0	1,84	1,89	33,5	30,6	91,3	
Produkcja sprzętu i aparatury radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej	3 437	2 613	76,0	5 468	3 792	69,3	1,59	1,45	32,8	27,3	83,2	
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków	10 692	9 699	90,7	17 349	14 924	86,0	1,62	1,54	28,7	28,4	99,0	
Produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep oraz pozostałego sprzętu transportowego	4 052	2 367	58,4	8 320	6 541	78,6	2,05	2,76	42,2	44,9	106,4	
Produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna	26 385	21 955	83,2	59 154	48 771	82,4	2,24	2,22	19,2	20,4	106,3	
Zagospodarowanie odpadów	488	398	81,6	1 491	1 291	86,6	3,06	3,24	46,4	75,7	163,1	

Tablica 6. Wartość dodana brutto na pracującego w sektorze prywatnym w latach 1998–2000

Wyszczególnienie	wartość dodana brutto (w tys. zł – ceny bieżące)			Dynamika wzrostu			
	1998	1999	2000	1999 r. (1998 = 100%)		2000 r. (1999 = 100%)	
				ceny bieżące	ceny stałe	ceny bieżące	ceny stałe
<b>Ogółem</b>	<b>38,3</b>	<b>44,6</b>	<b>51,1</b>	<b>116,4</b>	<b>108,5</b>	<b>114,6</b>	<b>105,6</b>
małe	38,2	45,8	53,1	119,9	111,7	115,9	106,8
średnie	37,3	39,3	42,5	105,4	98,2	108,1	99,6
duże	39,7	45,1	52,3	113,6	105,9	116,0	106,9
<b>Przemysł</b>	<b>32,5</b>	<b>37,9</b>	<b>44,8</b>	<b>116,6</b>	<b>110,8</b>	<b>118,2</b>	<b>114,2</b>
małe	28,3	32,1	38,3	113,4	107,8	119,3	115,3
średnie	26,8	32,0	34,5	119,4	113,5	107,8	104,2
duże	41,2	49,2	60,6	119,4	113,5	123,2	119,0
<b>Budownictwo</b>	<b>41,3</b>	<b>48,7</b>	<b>53,9</b>	<b>117,9</b>	<b>108,7</b>	<b>110,7</b>	<b>103,5</b>
małe	36,7	46,2	53,1	125,9	116,0	114,9	107,4
średnie	46,9	45,6	49,2	97,2	89,6	107,9	100,8
duże	54,1	64,3	64,7	118,9	109,6	100,6	94,0
<b>Handel i naprawy</b>	<b>41,4</b>	<b>47,2</b>	<b>54,5</b>	<b>114,0</b>	<b>110,8</b>	<b>115,5</b>	<b>105,8</b>
małe	42,7	49,0	56,9	114,8	111,6	116,1	106,3
średnie	37,5	39,4	46,4	105,1	102,1	117,8	107,9
duże	31,0	39,6	41,6	127,7	124,1	105,1	96,2
<b>Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	<b>38,2</b>	<b>46,3</b>	<b>55,2</b>	<b>121,2</b>	<b>114,2</b>	<b>119,2</b>	<b>108,5</b>
małe	34,7	42,9	50,1	123,6	116,5	116,8	106,3
średnie	36,6	32,5	41,8	88,8	83,7	128,6	117,0
duże	75,8	92,2	110,5	121,6	114,6	119,8	109,0
<b>Pozostałe usługi</b>	<b>41,3</b>	<b>48,2</b>	<b>53,2</b>	<b>116,7</b>	<b>104,1</b>	<b>110,4</b>	<b>98,1</b>
małe	44,1	52,5	59,0	119,0	106,2	112,4	99,9
średnie	64,5	57,6	56,0	89,3	79,7	97,2	86,4
duże	22,3	20,4	24,4	91,5	81,6	119,6	106,3

Tablica 7. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2000 r. wg sektorów własności i sekcji gospodarki (ceny bieżące – w mln zł)

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym w przedsiębiorstwach o liczbie zatrudnionych		
		do 49 osób	50–249 osób	ponad 249 osób
<b>Ogółem</b>	<b>1 602 122,6</b>	<b>694 410,2</b>	<b>333 511,8</b>	<b>574 200,6</b>
sektor publiczny	275 899,3	7 645,0	31 844,1	236 410,2
sektor prywatny	1 326 223,3	686 765,2	301 667,7	337 790,4
<b>C – Górnictwo i kopalnictwo</b>	27 015,5	737,6	1 717,6	24 560,3
sektor publiczny	19 453,3	67,0	546,0	18 840,3
sektor prywatny	7 562,2	670,6	1 171,6	5 720,0
<b>D – Przetwórstwo przemysłowe</b>	466 796,7	87 800,3	104 846,7	274 149,7
sektor publiczny	94 768,2	980,7	9 292,2	84 495,3
sektor prywatny	372 028,5	86 819,6	95 554,5	189 654,4
<b>E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</b>	76 172,8	1 727,6	8 018,9	66 426,3
sektor publiczny	73 660,6	1 007,1	6 911,0	65 742,5
sektor prywatny	2 512,2	720,5	1 107,9	683,8
<b>F – Budownictwo</b>	101 584,0	47 241,1	29 684,0	24 658,9
sektor publiczny	3 971,0	372,1	2 413,3	1 185,6
sektor prywatny	97 613,0	46 869,0	27 270,7	23 473,3
<b>G – Handel i naprawy</b>	661 652,2	412 162,3	144 652,6	104 837,3
sektor publiczny	25 737,9	3 160,6	5 821,8	16 755,5
sektor prywatny	635 914,3	409 001,7	138 830,8	88 081,8
<b>H – Hotele i restauracje</b>	11 008,7	6 991,4	1 128,0	2 889,3
sektor publiczny	595,9	90,0	146,5	359,4
sektor prywatny	10 412,8	6 901,4	981,5	2 529,9
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b>	88 603,4	27 403,8	9 243,7	51 955,9
sektor publiczny	41 159,3	525,4	2 338,9	38 295,0
sektor prywatny	47 444,1	26 878,4	6 904,8	13 660,9
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b>	43 342,9	38 197,5	x	x
sektor publiczny	452,4	88,6	x	x
sektor prywatny	42 890,5	38 108,9	x	x
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b>	98 949,4	56 836,2	26 253,3	15 859,9
sektor publiczny	9 366,6	978,4	2 866,6	5 521,6
sektor prywatny	89 582,8	55 857,8	23 386,7	10 338,3
<b>M – Edukacja</b>	2 617,9	2 231,0	x	x
sektor publiczny	114,1	62,6	x	x
sektor prywatny	2 503,8	2 168,4	x	x
<b>N – Ochrona zdrowia</b>	5 841,7	4 874,2	485,8	481,7
sektor publiczny	572,5	26,5	110,3	435,7
sektor prywatny	5 269,2	4 847,7	375,5	46,0
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b>	18 537,4	8 207,2	3 030,4	7 299,8
sektor publiczny	6 047,5	286,0	1 076,1	4 685,4
sektor prywatny	12 489,9	7 921,2	1 954,3	2 614,4



cd. tabl. 8

Wyszczególnienie	sektor rynkowy ogółem					z tego							
	sektor rynkowy publiczny					sektor rynkowy prywatny							
	ogółem	i. zatr. 0-49	i. zatr. 50-249	i. zatr. >249	i. zatr. >249	ogółem	i. zatr. 0-49	i. zatr. 50-249	i. zatr. >249	ogółem	i. zatr. 0-49	i. zatr. 50-249	i. zatr. >249
<b>H – Hotele i restauracje</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	6,6	2,3	32,6	14,5	17,3	5,0	0,4	9,9	17,3	6,8	2,4	39,2	14,2
	4,8	1,6	25,5	9,7	8,6	3,0	0,2	7,3	8,6	5,0	1,8	30,9	9,8
	1,5	0,4	6,4	4,5	7,4	1,7	0,2	2,2	7,4	1,5	0,4	7,6	4,1
	0,2	0,2	0,4	0,3	0,7	0,1	0,0	0,1	0,7	0,2	0,2	0,5	0,2
<b>I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	21,0	6,8	17,2	28,4	20,1	19,1	11,7	8,3	20,1	24,2	6,6	25,6	132,8
	6,5	1,0	5,1	9,3	8,7	8,4	6,3	4,2	8,7	3,4	0,9	5,8	17,2
	9,8	1,4	4,0	14,7	6,9	6,5	3,5	1,6	6,9	15,3	1,3	6,3	112,8
	4,6	4,4	7,9	4,3	4,4	4,3	1,8	2,5	4,4	5,3	4,5	13,0	2,2
<b>J – Pośrednictwo finansowe</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	30,8	47,9	116,2	13,1	9,8	14,8	295,4	78,5	9,8	37,9	44,0	119,7	15,5
	6,0	7,2	13,7	4,5	3,0	5,9	172,6	40,1	3,0	6,0	4,5	11,2	5,6
	13,5	16,6	44,1	8,0	6,4	7,9	103,7	24,1	6,4	15,9	15,2	46,0	9,1
	10,8	23,0	55,7	0,5	0,3	0,8	15,0	12,3	0,3	15,2	23,2	59,8	0,6
<b>K – Obsługa nieruchomości i firm; nauka</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	25,0	23,9	31,9	20,7	12,1	12,2	22,1	7,2	12,1	27,9	24,0	43,6	24,2
	16,5	18,2	23,0	6,9	8,0	7,7	17,1	2,7	8,0	18,5	18,3	32,6	6,5
	4,7	2,9	4,9	8,0	3,8	3,0	2,9	2,3	3,8	5,1	2,9	6,1	9,8
	3,4	2,3	3,2	5,6	0,3	1,4	1,9	2,2	0,3	3,8	2,3	3,7	7,9
<b>O – Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	3,2	1,9	3,8	6,9	13,1	4,2	1,1	3,7	13,1	2,6	2,2	4,1	2,7
	1,5	0,8	1,8	3,1	6,1	2,2	0,8	2,2	6,1	0,9	0,8	1,2	1,0
	1,3	0,8	1,2	3,1	6,0	1,5	0,3	0,9	6,0	1,1	1,0	1,6	1,1
	0,4	0,3	0,7	0,7	1,0	0,4	0,1	0,5	1,0	0,5	0,3	1,2	0,4
<b>Sektor rynkowy bez sekcji K</b> w tym: budynki i budowle maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia środki transportu	10,9	5,0	12,0	18,2	17,4	14,9	7,3	6,6	17,4	9,8	5,0	13,2	19,0
	4,1	2,0	4,4	6,7	7,6	6,7	4,6	3,5	7,6	3,4	1,9	4,6	6,0
	5,0	1,6	4,9	9,8	7,2	6,1	2,2	2,2	7,2	4,7	1,5	5,5	12,0
	1,5	1,4	2,3	1,3	1,9	1,6	0,5	0,8	1,9	1,5	1,4	2,6	0,8